

Projekt

z dnia 14 czerwca 2016 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY KOBIERZYCE**

z dnia 2016 r.

**w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji
Gminy Kobierzyce na lata 2015-2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (j.t Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020 (j.t. Dz. U z 2016 r. Poz. 217), w związku z Uchwałą Rady Gminy Kobierzyce nr XI/172/15 z dnia 16.10.2015r. w sprawie przystąpienia do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kobierzyce na lata 2015-2015, zgodnie z wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 03 lipca 2015r w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, w związku z uchwałą z dnia 21.01.2015r. nr 41/5/15 Zarządu Województwa Dolnośląskiego w sprawie przyjęcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020,

Rada Gminy Kobierzyce uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje Lokalny Program Rewitalizacji gminy Kobierzyce na lata 2015-2023, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kobierzyce

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Gminy Kobierzyce

z dnia.....2016 r.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kobierzyce na lata 2015 – 2023



INSTYTUT BADAWCZY IPC SPÓŁKA Z O.O.
UL. OSTROWSKIEGO 9, 53-238 WROCŁAW

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	7
1.1. Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Kobierzyce	7
1.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kobierzyce	10
1.3 Rewaloryzacja miejscowości Kobierzyce	13
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	17
2.1. Diagnoza zjawisk społecznych	17
2.2 Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej	71
2.3. Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej	90
2.4. Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	110
2.5. Diagnoza zjawisk w sferze technicznej	158
3. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji	170
3.1. Stan kryzysowy	170
3.2. Obszar zdegradowany	176
3.3. Obszar rewitalizacji.....	179
4. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	189
5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań.....	191
6. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (Lista A)	195
7. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (Lista B)	204
8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	227
9. Indykatywne ramy finansowe	231
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji	235
11. System realizacji programu rewitalizacji	238
12. System monitoringu	240
13. Załączniki	243
13.1 Wykaz zabytków w gminie Kobierzyce.....	243
13.2 Raport z badań ilościowych	262
I. Charakterystyka osób badanych	262
II. Wyniki badania	265
Postulowane obszary rewitalizacji na terenie gminy Kobierzyce.....	265
Negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji	272
Elementy związane z jakością życia na obszarze rewitalizacji	274

Pożądane efekty rewitalizacji	277
Istotność problemu rewitalizacji	279
Sposób ogrzewania mieszkań.....	281
III. Kluczowe wnioski.....	284
IV. Załącznik – narzędzie badawcze (ankieta)	285
13.3 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	288
13.4 Załączniki graficzne.....	289
14. Spis map, tabel i wykresów	301
15. Zespół autorski	306

Wstęp

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.¹

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego.

Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą.

Po drugie proces rewitalizacji powinien być prowadzony w sferach społecznej, przestrzennej i gospodarczej, tj. być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze miasta, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień jak też obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej,
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

¹ Ustawa z 9 października 2015 roku o rewitalizacji

- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Oznacza to, że sam proces rewitalizacji powinien być tak zaplanowany, aby umożliwić czynny udział wybranych grup społecznych i tzw. aktorów rozwoju lokalnego. Udział interesariuszy powinien zostać zaplanowany zarówno na etapie tworzenia programu rewitalizacji, jak również na etapie jego realizacji, w tym ewaluacji. Na etapie tworzenia programu rewitalizacji wskazany jest udział interesariuszy zarówno na etapie diagnozy, jak również planowania poszczególnych celów i działań rewitalizacyjnych.

Gmina Kobierzyce przystępuje do przeprowadzenia rewitalizacji, zgodnie z zapisami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 03.07.2015.

Program rewitalizacji realizowany na poziomie gminy wpisuje się w szereg założeń krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych:

Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego</p> <p>II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej</p> <p>II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego</p> <p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.</p> <p>Cel III.1. Integracja społeczna. III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych</p> <p>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.</p> <p>Wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.</p>
Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki	Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do

„Dynamiczna Polska 2020”	<p>potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.</p> <p>Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy.</p> <p>Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.</p> <p>Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	<p>Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	<p>Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.</p>
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.	<p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.</p> <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.</p> <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010- 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie.	<p>Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność).</p> <p>Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność).</p> <p>Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność).</p>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich.</p> <p>Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p>
Narodowy Plan Rewitalizacji	<p>Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.</p>
Strategia Rozwoju Województwa	<p>Cel 2: Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej.</p> <p>Cel 4: Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie</p>

Dolnośląskiego 2020	<p>zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.</p> <p>Cel 5: Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno-informacyjnych.</p> <p>Cel 6: Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników.</p> <p>Cel 7: Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia.</p> <p>Cel 8: Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.</p>
----------------------------	--

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

1.1. Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Kobierzyce

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Kobierzyce została opracowana w 2003 roku, a następnie, w związku z dynamicznym rozwojem gminy, dokument był aktualizowany w 2008 i 2012 roku. W 2012 roku *Strategia* została zaktualizowana z perspektywą czasową do 2020 roku.

W *Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Kobierzyce* zostały przyjęte trzy cele strategiczne, którym przyporządkowano odpowiednie priorytety i działania. Komplementarność celów strategicznych i dążenie do syntezy różnorodnych procesów zostały podkreślone przez sformułowanie nadrzędnego celu generalnego (wizji): *Łączyć wiejskie z miejskim*. Osiągnięcie celu głównego zakłada syntezę pozytywnych aspektów położenia Gminy w bezpośrednim sąsiedztwie 650 tys. miasta Wrocławia oraz tradycyjnych i wartościowych elementów wynikających z dotychczasowego trybu życia wielu mieszkańców i prowadzonej działalności rolniczej.

Cel strategiczny 1 Nowoczesna wieś, konkurencyjne rolnictwo, tj. rozwój obszarów wiejskich połączony z trwałym zaadaptowaniem sektora rolniczego w Gminie do opłacalnego i konkurencyjnego funkcjonowania na rynku:

Priorytet 1. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

1. Wspieranie działań na rzecz poprawy warunków prowadzenia działalności rolniczej oraz podnoszenie kwalifikacji rolników poprzez współorganizowanie kursów, szkoleń.
2. Wspomaganie w realizacji inwestycji i modernizacji gospodarstw rolnych oraz dostosowanie ich do wymogów i standardów europejskich.
3. Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów w zakresie ochrony środowiska.

Priorytet 2. Zwiększenie zróżnicowania i urozmaicenie krajobrazu.

1. Realizacja programów gospodarki gruntami, terenami i urządzeniami rolnymi.
2. Zalesienie i zadrzewianie gruntów nieprzydatnych do rolniczego wykorzystania.
3. Wprowadzenie małej retencji wodnej.

Cel strategiczny 2 Awans cywilizacyjny, tj. poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury technicznej i społecznej:

Priorytet 3. Zwiększenie zróżnicowania i urozmaicenie krajobrazu.

1. Kontynuacja budowy kanalizacji wraz z oczyszczalniami ścieków.
2. Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy oraz terenów aktywności gospodarczej.
3. Realizacja zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe.

Priorytet 4. Rozwój i poprawa stanu zasobów komunalnych Gminy oraz rozwój bazy mieszkaniowej.

1. Budowa i modernizacja zasobów komunalnych Gminy i jej wyposażenie.
2. Realizacja budownictwa komunalnego i socjalnego na terenie Gminy.

Priorytet 5. Poprawa ładu przestrzennego Gminy.

1. Uporządkowanie przestrzenne miejscowości gminy w tym odnowa tkanki architektonicznej wraz z otoczeniem i terenami zielonymi.
2. Realizacja rewaloryzacji miejscowości Kobierzyce.

Priorytet 6. Zapewnienie dostępu do infrastruktury drogowej.

1. Kontynuacja zorganizowanej komunikacji publicznej na terenie Gminy.
2. Modernizacja, budowa i rozbudowa dróg oraz infrastruktury drogowej w gminie (w tym dróg transportu rolnego).
3. Współdziałanie w uruchomieniu przewozów kolejowych (towarowych oraz pasażerskich).
4. Współdziałanie przy podnoszeniu bezpieczeństwa na drogach.

Priorytet 7. Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki na terenie Gminy.

1. Wprowadzenia kompleksowej gospodarki odpadami.
2. Współdziałanie na rzecz ograniczenia negatywnego oddziaływania odpadów niebezpiecznych na środowisko.
3. Rekultywacja składowisk odpadów oraz likwidacja dzikich wysypisk śmieci.
4. Propagowanie wiedzy ekologicznej.

Priorytet 8. Zwiększenie możliwości doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

1. Stworzenie możliwości form kształcenia umożliwiającego zmianę kwalifikacji zawodowych.

Priorytet 9. Integracja społeczności lokalnej Gminy Kobierzyce.

1. Budowanie i promocja tożsamości mieszkańców.
2. Wspieranie inicjatyw i działań nakierowanych na rozwój dzieci i młodzieży oraz uprawianie i upowszechnianie sportu.
3. Realizacja Programu Odnowa Dolnośląskiej Wsi.

Priorytet 10. Rozwój zasobów gminnych służących aktywizacji kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej mieszkańców.

1. Modernizacja i budowa obiektów sportowych i ich wyposażenie.
2. Realizacja obiektów turystycznych i rekreacyjnych na terenie Gminy i ich wyposażenie.

Priorytet 11. Poprawa jakości oraz dostępności do usług opieki zdrowotnej i opieki społecznej.

1. Rozwój bazy dla opieki ambulatoryjnej.
2. Kształtowanie aktywnych postaw wśród osób korzystających z opieki społecznej.

Priorytet 12. Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

1. Rozwój bazy i zakup sprzętu dla Gminnych OSP.
2. Kształtowanie aktywnych postaw dot. bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Priorytet 13. Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży z terenów wiejskich poprzez większy dostęp do edukacji.

1. Realizacja programów i projektów edukacyjnych (w tym z wykorzystaniem Internetu).
2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej i jej wyposażanie.

Priorytet 14. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informatycznego.

1. Zapewnienie dostępu do Internetu mieszkańcom Gminy Kobierzyce zagrożonym wykluczeniem cyfrowym.
2. Współdziałanie w zapewnieniu dostępu mieszkańcom gminy do Internetu.
3. Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej oraz wprowadzenie i zwiększenie dostępności elektronicznych usług dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 3 Rozwój gospodarczy, tj. zrównoważony rozwój gospodarczy gminy w celu zapobieżenia jej polaryzacji.

Priorytet 15. Wspieranie aktywności gospodarczej w Gminie Kobierzyce

1. Kontynuacja polityki proinwestycyjnej.
2. Wspieranie Mikro, Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz propagowanie postaw przedsiębiorczych.

Priorytet 16. Wspieranie aktywności gospodarczej w Gminie Kobierzyce

1. Wspieranie współpracy i promocji gospodarczej firm z terenu Gminy Kobierzyce z przedsiębiorstwami z kraju i zagranicy.

Priorytet 17. Kreowanie i promocja obszarów i stref aktywności gospodarczej na terenie Gminy Kobierzyce

1. Wyposażenie obszarów i stref aktywności gospodarczej w infrastrukturę techniczną.
2. Wspieranie rozwoju gospodarczego z uwzględnieniem wdrażania nowych technologii innowacyjnych.

Priorytet 18. Promocja Gminy w aspekcie kulturalnym, turystycznym i gospodarczym

1. Współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami na rzecz promowania obszaru gminy.
2. Współdziałanie na rzecz promowania obszaru gminy w ramach współpracy międzynarodowej (w tym z gminami partnerskimi).

1.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kobierzyce

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym określającym kierunki polityki przestrzennej gminy. Ma on charakter planowania ogólnego, które wyznacza ramy dla działań szczegółowych zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W *Studium* określa się przede wszystkim:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz w przeznaczeniu terenów
- obszary oraz zasady ochrony:
 - środowiska i jego zasobów,
 - ochrony przyrody,
 - krajobrazu kulturowego;
- obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemu komunikacyjnego:
 - drogi
 - ścieżki rowerowe
 - kolej;
- kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej
 - zaopatrzenie w wodę
 - gospodarka ściekowa
 - zaopatrzenie w energię elektryczną
 - zaopatrzenie w gaz
 - zaopatrzenie w ciepło
 - gospodarka odpadami
 - telekomunikacja
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:
 - na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości,
 - obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²
 - obszary przestrzeni publicznej;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;

- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej;
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Z punktu widzenia niniejszego dokumentu istotna jest charakterystyka obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. Jako obszary wymagające likwidacji i rekultywacji wskazano na występujące na terenie gminy dzikie wysypiska odpadów. Ich rekultywacja powinna być prowadzona w kierunku leśnym, z możliwością innych kierunków rekultywacji po uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań.

Przeprowadzona podczas opracowywania *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kobierzyce* analiza uwarunkowań rozwoju wskazała na konieczność podzielenia obszaru gminy na trzy zróżnicowane strefy układów funkcjonalno-przestrzennych. Strefy powinny tworzyć klarowną pasmową strukturę gminy z wyraźnie określonymi podstawowymi funkcjami użytkowania terenu wraz z ustalonymi perspektywicznymi kierunkami i tendencjami rozwoju. Tereny poszczególnych stref powinny charakteryzować się zróżnicowanymi „wyróżnikami przestrzennymi” w czytelnej strukturze opartej na zastanych zasobach środowiskowych. Należy zachować zasadę zrównoważonego rozwoju tj. ekorozwoju gminy z uwzględnieniem właściwej ochrony środowiska:

- 1) Strefa północna – obszar terenu gminy Kobierzyce w sąsiedztwie przebiegu autostrady A-4, przylegający do granicy miasta Wrocławia, wyznaczony od południa północną granicą obrębów Księginice, Małuszów i południową granicą obrębu Tyniec Mały. Charakteryzuje się wysokim stopniem zurbanizowania i tendencją aglomeracyjnego łączenia się z Wrocławiem. Obecność w/w autostrady A-4 oraz aktualnych i zmieniających się przebiegów dróg krajowych i wojewódzkich spowodowała zmianę sposobów użytkowania znacznej ilości gruntów użytkowanych rolniczo, dając setki hektarów o funkcji komercyjnej, logistycznej i szeroko pojętej funkcji aktywności gospodarczej z zakładami pracy o wysokiej technologii. Zadaniem właściwego przyjęcia kierunków zagospodarowania przestrzennego jest uzyskanie optymalnych warunków dostępności nowych miejsc pracy z terenów nowych miejsc zamieszkania oraz uzyskania wszelkich determinant poprawy jakości życia, ze szczególnym uwzględnieniem sanacji środowiska przyrodniczego. Podmiotowy obszar to teren przewidywanych najszybszych przyrostów układów osadniczych, przy spodziewanej tendencji do łączenia się istniejących dawniej oddzielnie zespołów wiejskich (np. północna część Bielán Wrocławskich ze Ślężą, czy południowa część Bielán Wrocławskich z Domasławem).
- 2) Strefa środkowa – położona na południe od strefy północnej, swoją granicę określa przebiegiem proponowanej linii na południowych rubieżach obrębu Szczepankowice, Wierzbice i Pustków Żurawski. W obrębie tej strefy istotny jest przebieg i oddziaływanie obwodnicy wojewódzkiej (odcinek Środa Śląska – Oława – Brzeg) oraz spięcie drogowe dochodzące do projektowanych korytarzy drogi S-5 (warianty połączenia z Czechami). Warunek ten w powiązaniu z centralnym położeniem „stolicy” gminy Kobierzyce oraz aktualnym przebiegiem drogi nr 8 stanowi o charakterze zagospodarowania przestrzennego obszaru tej strefy. Rozmaitość tego ostatniego polega na współistnieniu tradycyjnych

wyizolowanych układów osadniczych z zespalającymi się zespołami nanizanymi na istniejące i przewidywane w przeszłości połączenia drogowe.

- 3) Strefa południowa – położona na południe od strefy środkowej, tj. od założonej południowej granicy tamtej strefy do granicy gminy – zawiera obszar z obecnymi tu wydzielonymi zespołami osadniczymi poszczególnych wsi, które w swej większości pozostają jako wydzielone „gospodarstwa” przestrzenne, których rozwój mieści się w tradycyjnym „obrastaniu” układu historycznego nowymi terenami. W przypadku układów osadniczych przylegających do obecnej drogi nr 8 (po wybraniu) wschodniego korytarza drogi S-5 należy liczyć się z rozmieszczeniem funkcji usługowych wzdłuż wyżej wymienionych tras.

Aktem prawa miejscowego z zakresu polityki przestrzennej są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przyjmowane w formie uchwały rady gminy. MPZP są uchwalane w celu ustalenia przeznaczenia terenów (w tym dla inwestycji celu publicznego) oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy. W gminie Kobierzyce obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, pokrywające 100% jej powierzchni.

1.3 Rewaloryzacja miejscowości Kobierzyce²

W związku z dynamicznym rozwojem gminy Kobierzyce, wzrostem jej znaczenia i atrakcyjności dla potencjalnych mieszkańców i inwestorów, władze samorządowe rozpoczęły proces rewaloryzacji miejscowości stanowiącej siedzibę gminy. Formalne ramy dla rozpoczęcia tego procesu stworzyła uchwała nr LXIV/686/06 Rady Gminy Kobierzyce z 28 września 2006 w sprawie przyjęcia projektu rewaloryzacji miejscowości Kobierzyce.

W trakcie prac nad projektem rewaloryzacji miejscowości przyjęto założenia projektowe oparte o zachowanie zasady dobrej kontynuacji oraz delikatnej ingerencji a nie drastycznych zmian:

- zadaniem jest uporządkowanie przestrzenne wsi obecnie pozbawionej tożsamości i spójności przestrzennej i zabudowanej dość chaotycznie;
- poprawa winna nastąpić w skali urbanistycznej, architektonicznej i wyrazu plastycznego;
- zadbanie o czytelność układu, podkreślenie i wyróżnienie ważniejszych społecznie i cennych elementów przestrzennych;
- niezbędne jest wprowadzenie elementów wyróżniających i nadanie odrębnej, ale jednolitej tożsamości wizualnej wsi;
- ważne jest stworzenie trzonu kompozycyjnego, osi, placu, centrum założenia dla nadania spójności i zwartości układu;
- wieś Kobierzyce jako siedziba gminy winna oferować program usług centrotwórczych dla obsługi całej gminy, a nie tylko miejscowości gminnej;
- skala rozwiązań przestrzennych może wychodzić poza skalę wsi o 2000 mieszkańców, pozostając skalą wiejską;
- nie należy wprowadzać rozwiązań i skali właściwej dla miast;
- wskazane jest zapewnienie terenów dla nowej zabudowy mieszkaniowej zarówno wielo- jak i jednorodzinnej wobec wzrastającej ilości miejsc pracy w gminie;
- realizacja powyższych celów wymagać może docelowo daleko idących przeobrażeń, w tym wyburzeń, wykupów terenów prywatnych, narzucania wytycznych projektowych inwestorom;
- miejscowość winna być wygodna i nowoczesna, ale używająca tradycyjnych materiałów i elementów;
- rozwiązania winny uwzględniać elementy historyczne ale bez naśladowania rozwiązań z minionej epoki;

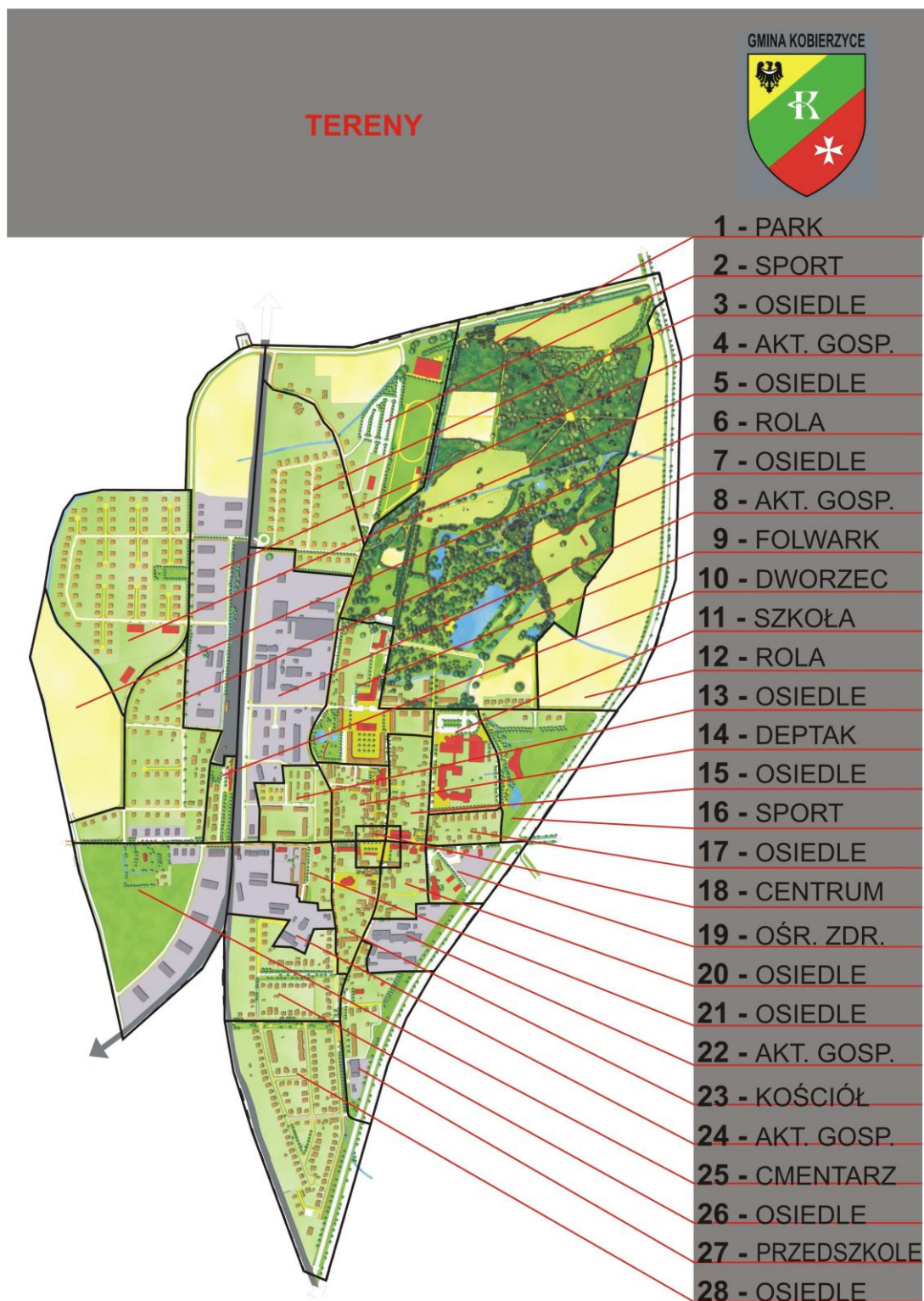
² Za: *Projekt rewaloryzacji miejscowości Kobierzyce*,
[http://ugk2.ugk.pl/pi/pi.nsf/e91c8c68a3af7c09c125789e004a2a67/f125ce9018d9c6f3c12579bb004baa0b/\\$FILE/Załącznik%20nr%206%20do%20SIWZ%20-%20Rewaloryzacja%20Kobierzyc.pdf](http://ugk2.ugk.pl/pi/pi.nsf/e91c8c68a3af7c09c125789e004a2a67/f125ce9018d9c6f3c12579bb004baa0b/$FILE/Załącznik%20nr%206%20do%20SIWZ%20-%20Rewaloryzacja%20Kobierzyc.pdf) (04.04.2016)

- zakłada się układ zachęcający do chodzenia pieszo i jeżdżenia na rowerze, w celu redukcji liczby i długości podróży samochodem oraz oszczędzania energii, a także w celu stymulowania integracji i ochrony lokalnej społeczności: połączenia wszystkich ważnych społecznie elementów układu dogodnymi ścieżkami pieszymi i rowerowymi winno być w miarę możliwości segregowane od układu ulicznego;
- założenie parkowe objęte ścisłą ochroną konserwatorską winno zmienić charakter na bogaty w oferty wypoczynkowe zespół usług dla mieszkańców i przyjezdnych;
- zachowanie i ochrona zieleni nie koliduje z uprawianiem sportu, a służyć będzie użytkownikom do prowadzenia zdrowszego trybu życia i uchronienia dzieci i młodzieży od demoralizacji spowodowanej brakiem zainteresowań i aktywności;
- przyjęto zasadę pozostawienia, uzupełnienia i podkreślenia istniejącej zieleni wysokiej, minimalizowanie wycinek, wzbogacenie zieleni o nowe nasadzenia przyuliczne, skwerowe, parkowe, winno się wprowadzić obowiązkowe nasadzenia uporządkowanej zieleni wzdłuż wskazanych ciągów komunikacyjnych, proponować utworzenie nowych skwerów zielonych, zorganizowanej zieleni na placach, nowych placów zabaw dla dzieci;
- tkanka zabudowana wsi winna być co najmniej uporządkowana – mogłoby to polegać głównie na realizacji nawierzchni ulic i chodników, porządkowaniu ogrodzeń, wewnątrz blokowych, realizacji miejsc postojowych i wprowadzeniu wszędzie zieleni urządzonej. Proponowane do wprowadzenia elementy małej architektury ujednolicone dla całej wsi podkreślą wyjątkowość tej wsi i sprawią lepszą identyfikację mieszkańców ze swoją małą ojczyzną.

W rezultacie realizacji powyższych założeń powstać ma wieś jedyna w swoim rodzaju, o czytelnym układzie, bogatym wyposażeniu, komfortowa dla mieszkańców i przyjezdnych, a wyróżniająca się spośród innych wsi znakami wizualnymi.

Proces rewaloryzacji miejscowości Kobierzyce jest przedsięwzięciem wielowątkowym, ponieważ wieś nie jest spójna przestrzennie. U celu usprawnienia procesów porządkowania przestrzennego, miejscowość została podzielona na 28 obszarów, dla których opracowane zostały szczegółowe ustalenia w zakresie komunikacji, zabudowy i przestrzeni publicznej. Ich lokalizację przedstawia poniższa mapa:

Mapa 1. Lokalizacja obszarów wyznaczonych w ramach programu Rewaloryzacji miejscowości Kobierzyce



Źródło: Projekt rewaloryzacji miejscowości Kobierzyce

W ramach rewaloryzacji w miejscowości Kobierzyce zrealizowano wiele inwestycji. Wśród projektów już zakończonych można wyróżnić:

- remont remizy strażackiej;
- modernizację budynku przy ul. Robotniczej 1;
- remont budynków komunalnych przy ul. Witosa 13-15;
- przebudowę budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Witosa 18;
- zagospodarowanie terenu Przedszkola Samorządowego;
- ciągi piesze przy firmie Agropest;
- nawierzchnię drogową – sięgacz ul. Robotniczej;
- budowę oświetlenia na odcinka ul. Sportowej wraz z sięgaczem;
- przebudowę ulicy Robotniczej wraz z oświetleniem, odwodnieniem i przebudową sieci wodociągowej;
- przebudowę części ul. Ludowej;
- budowę ronda na skrzyżowaniu ul. Witosa, Robotniczej i Ludowej;
- przebudowę ul. Witosa;
- budowę mini dworca autobusowego przy ul. Witosa;
- budowę ciągu pieszo-jezdnego przy ul. Robotniczej 1.

Procesy rewaloryzacji miejscowości Kobierzyce zostały docenione również na arenie krajowej. W 2008 roku gmina Kobierzyce otrzymała wyróżnienie (II miejsce) w ogólnopolskim konkursie *Modernizacja roku 2007* za przebudowę budynku przy ul. Robotniczej oraz remizy strażackiej w Kobierzycach wykonanych w ramach rewaloryzacji wsi³.

³ Za: <http://www.ugk.pl/program-rewaloryzacji-miejscowosci-kobierzyce> (04.04.2016)

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

2.1. Diagnoza zjawisk społecznych

LUDNOŚĆ

Gmina Kobierzyce jest gminą wiejską, położoną w centralnej części województwa dolnośląskiego, we wschodniej części Równiny Wrocławskiej. Jest jedną z dziewięciu gmin powiatu wrocławskiego i zajmuje obszar o powierzchni 149 km². Gmina Kobierzyce graniczy:

- od wschodu – z gminą Siechnice i gminą Żórawina
- od zachodu – z gminą Sobótka
- od południa – z gminą Jordanów Śląski i gminą Borów
- od północy – z miastem Wrocław
- od północnego zachodu – z gminą Kąty Wrocławskie.

Mapa 2. Położenie gminy Kobierzyce na tle powiatu wrocławskiego



Źródło: <http://www.powiatwroclawski.pl>

Sieć osadniczą gminy Kobierzyce tworzą 33 miejscowości, stanowiące 32 sołectwa:

1. Bąki
2. Bielany Wrocławskie
3. Biskupice Podgórne
4. Budziszów
5. Chrzanów
6. Cieszyce
7. Damianowice
8. Dobkowice
9. Domaśław
10. Jaszowice
11. Kobierzyce
12. Królikowice
13. Krzyżowice
14. Księginice
15. Kuklice
16. Magnice
17. Małuszów
18. Nowiny
19. Owsianka
20. Pełczyce
21. Pustków Wilczkowski
22. Pustków Żurawski

- 23. Rolantowice
- 24. Solna
- 25. Szczepankowice
- 26. Ślęza
- 27. Tyniec Mały
- 28. Tyniec nad Ślężą
- 29. Wierzbice
- 30. Wysoka
- 31. Żerniki Małe – Raclawice Wielkie
- 32. Żurawice

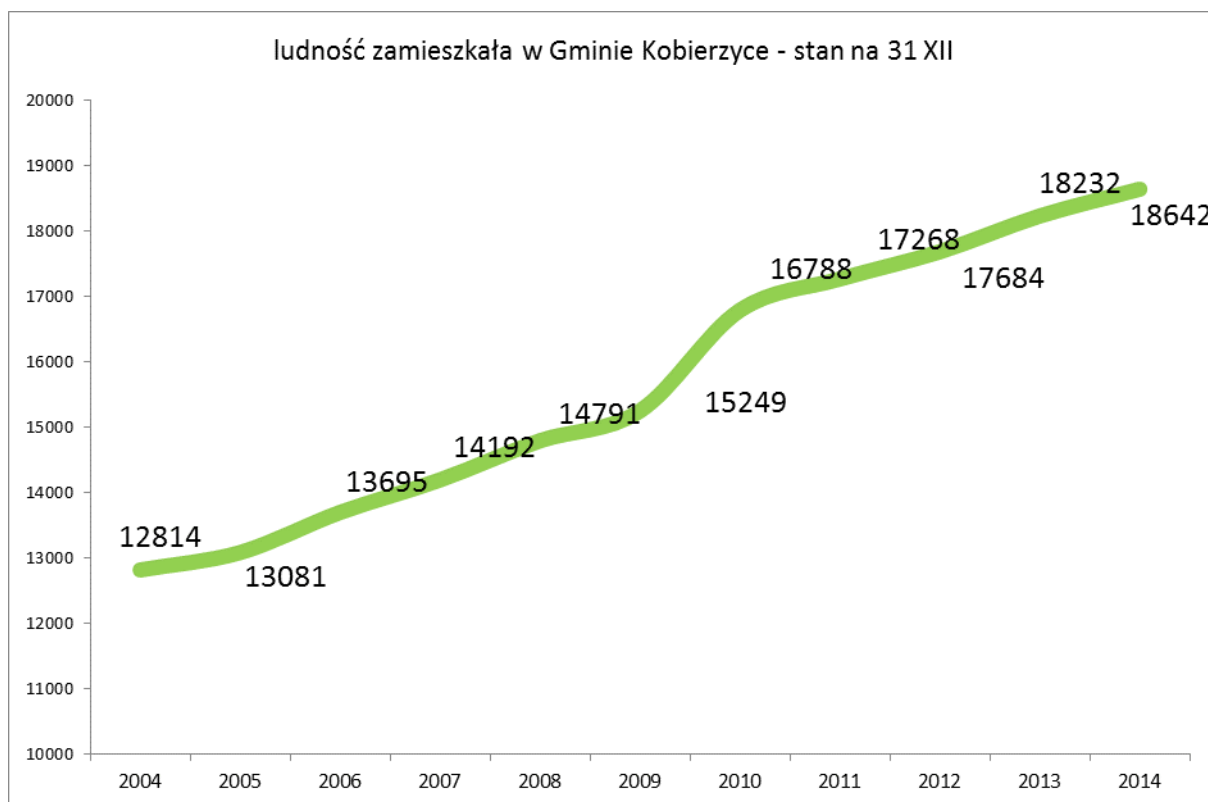
Mapa 3. Mapa gminy Kobierzyce



Źródło: <http://www.kobierzyce24.pl/plan-gminy-kobierzyce,s43.html> (01.04.2016)

Gmina Kobierzyce, według stanu na 31.12.2014 roku, liczyła 18 642 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat rysuje się bardzo wyraźna tendencja wzrostowa w zakresie liczby ludności – w latach 2004-2014 liczba mieszkańców gminy Kobierzyce zwiększyła się ogółem o 5 828 osób, tj. aż o 45,5%.

Wykres 1. Ludność faktycznie zamieszkała w gminie Kobierzyce w latach 2004-2014



Źródło: GUS/BDL

Poszczególne miejscowości gminy Kobierzyce cechuje znaczne zróżnicowanie w zakresie liczby mieszkańców. W 2014 roku wahała się ona od 66 osób w Bąkach do 3 213 osób w Bielanych Wrocławskich. Niemal połowa mieszkańców gminy (46,2%) zamieszkuje w 3 miejscowościach: Bielanych Wrocławskich (3 213 osób), Wysokiej (2 755 osób) i Kobierzycach (2 051 osób). Z kolei najmniej liczne pod względem liczby mieszkańców są miejscowości Bąki (66 osób), Nowiny (76 osób), Rolantowice (79 osób), Damianowice (86 osób) i Racławice Wielkie (97 osób).

Liczba mieszkańców gminy Kobierzyce zwiększa się rokrocznie, ten sam kierunek zmian występował w większości miejscowości tworzących gminę. Najszybsze tempo wzrostu liczby mieszkańców w latach 2010-2014 stwierdzono w miejscowościach Wysoka (o 43,5%), Pełczyce (o 36,7%) i Bąki (o 32%), ale znaczący wzrost mieszkańców nastąpił również w Ślęzie (o 25,2%), Tyńcu Małym (o 21,2%), Żernikach Małych (o 20,4%), Nowinach (o 18,8%), Bielanych Wrocławskich (o 16%), Żurawicach (o 15,3%) i Domasławie (o 11%).

W niewielu miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2010-2014 obserwowany był spadek liczby ludności. W analizowanym okresie ubyło mieszkańców Biskupic Podgórnych (-5,5%), Magnic (-5%), Rolantowic (-4,8%), Racławic Wielkich (-3%), Cieszyca (-3,6%), Tyńca nad Ślężą (-3,5%), Małuszowa (-1,9%), Budziszowa (-0,6%) i Szczepankowic (-0,3%).

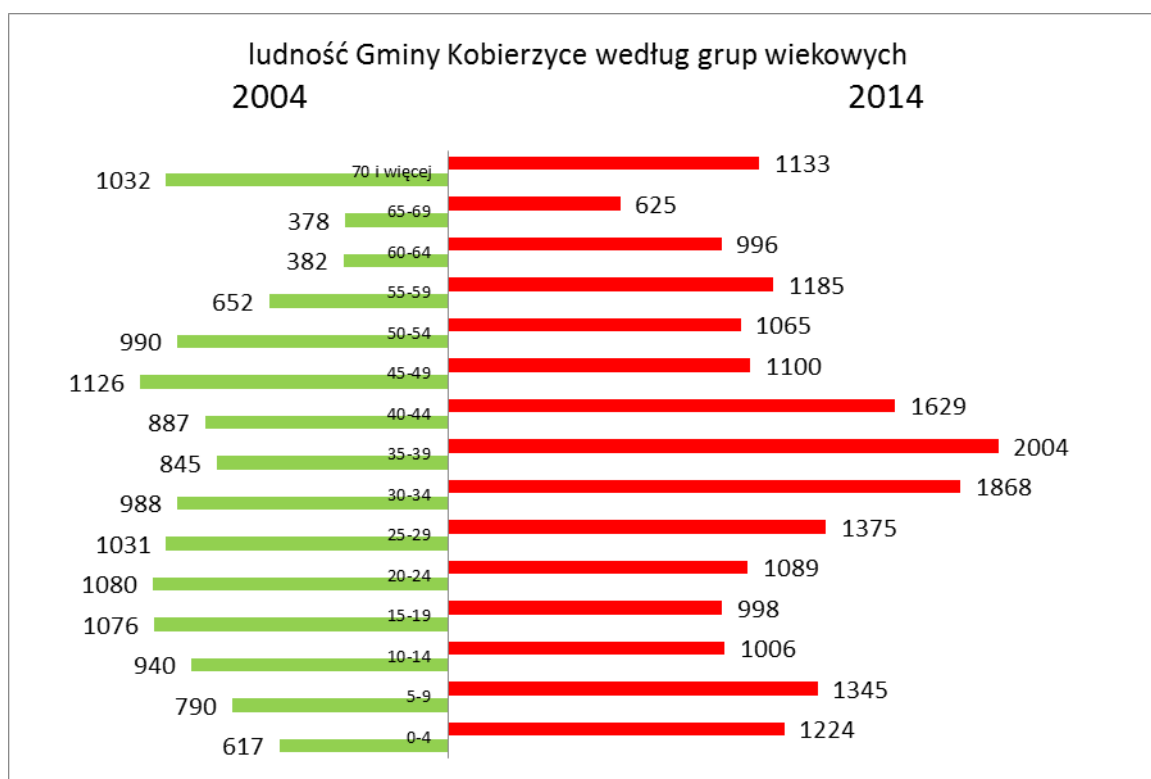
Tabela 1. Liczba osób zameldowanych w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2010-2014

	2010	2014	Zmiana
1 Bąki	50	66	32,0%
2 Bielany Wrocławskie	2770	3213	16,0%
3 Biskupice Podgórne	109	103	-5,5%
4 Budziszów	174	173	-0,6%
5 Chrzanów	160	171	6,9%
6 Cieszyce	221	213	-3,6%
7 Damianowice	83	86	3,6%
8 Dobkowice	114	121	6,1%
9 Domasław	675	749	11,0%
10 Jaszowice	152	153	0,7%
11 Kobierzyce	2022	2051	1,4%
12 Królikowice	296	324	9,5%
13 Krzyżowice	385	400	3,9%
14 Księginice	146	153	4,8%
15 Kuklice	224	240	7,1%
16 Magnice	319	303	-5,0%
17 Małuszów	208	204	-1,9%
18 Nowiny	64	76	18,8%
19 Owsianka	111	120	8,1%
20 Pełczyce	207	283	36,7%
21 Pustków Wilczkowski	316	329	4,1%
22 Pustków Żurawski	837	844	0,8%
23 Ractawice Wielkie	100	97	-3,0%
24 Rolantowice	83	79	-4,8%
25 Solna	290	290	0,0%
26 Szczepankowice	301	300	-0,3%
27 Ślęza	401	502	25,2%
28 Tyniec Mały	1074	1302	21,2%
29 Tyniec nad Ślężą	572	552	-3,5%
30 Wierzbice	717	735	2,5%
31 Wysoka	1920	2755	43,5%
32 Żerniki Małe	191	230	20,4%
33 Żurawice	137	158	15,3%

Źródło: dane gminne

Dynamiczny rozwój demograficzny gminy Kobierzyce w latach 2004 -2014 obrazuje również piramida ludności według grup wiekowych. Ww. okresie wzrosła liczebność niemal wszystkich kategorii wiekowych. Wzrost nie dotyczył jedynie liczby osób w wieku 15-19 lat (spadek o 7,2%) i w wieku 45-49 lat (spadek o 2,3%). W przypadku pozostałych grup wiekowych liczba mieszkańców w 2014 roku była wyższa niż w 2004 roku. Stosunkowo największe przyrosty nastąpiły w grupach wiekowych 60-64 lata (o 160,7%), 35-39 lat (o 137,2%), 0-4 lata (o 98,4%), 30-34 lata (o 89,1%), 40-44 lata (o 83,7%), 55-59 lat (o 81,7%) i 5-9 lat (o 70,3%).

Wykres 2. Ludność gminy Kobierzyce według grup wiekowych w latach 2004 i 2014



Źródło: GUS/BDL

Gmina Kobierzyce cechuje się bardzo wysoką **gęstością zaludnienia**, dodatkowo, w wyniku znaczącego wzrostu liczby ludności, zwiększającą się na przestrzeni lat. W 2014 roku na 1 km² powierzchni gminy przypadało 125 osób. Tym samym gmina cechowała się gęstością zaludnienia przewyższającą średnią krajową (123 osoby na 1 km²), a także wyróżniała się istotnie na tle pozostałych obszarów wiejskich, zarówno państwa (56 osób na 1 km²), województwa dolnośląskiego (57 osób na 1 km²), jak i powiatu wrocławskiego (108 osób na 1 km²). Dodatkowo obserwowanym zjawiskiem jest zwiększanie się gęstości zaludnienia w gminie Kobierzyce. Jak wskazano powyżej w 2014 roku na 1 km² powierzchni gminy przypadało 125 osób, podczas gdy w 2010 roku było to o 13 osób mniej, tj. 112 osób. W analizowanym okresie wzrost wskaźnika gęstości zaludnienia nastąpił również w powiecie wrocławskim, w tym w gminach wiejskich, jednak przyrost był niższy niż w gminie Kobierzyce.

Tabela 2. Ludność na 1 km² w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ludność na 1 km ²				
	2010 osoba	2011 osoba	2012 osoba	2013 osoba	2014 osoba
POLSKA	123	123	123	123	123
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	55	56	56	56	56
DOLNOŚLĄSKIE	146	146	146	146	146
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	56	56	56	57	57
Powiat wrocławski	106	109	111	114	117
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			103	106	108
Kobierzyce	112	116	118	122	125

Źródło: GUS/BDL

Analiza ludności gminy Kobierzycze ze względu na strukturę płciową wskazuje na przewagę kobiet nad mężczyznami. W 2014 roku gmina zamieszkiwana była przez 9 612 kobiet, co stanowiło 52% ogółu ludności Kobierzyc. Odsetek kobiet wśród mieszkańców gminy okazał się tożsamy ze średnią krajową, a jednocześnie kształtował się na poziomie wyższym niż wynosiła średnia dla gmin wiejskich całego kraju (50%), województwa (50%) i powiatu wrocławskiego (51%).

Tabela 3. Odsetek kobiet w ludności faktycznie zamieszkałej w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek kobiet w ludności ogółem faktyczne miejsce zamieszkania stan na 31 XII kobiety				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	52%	52%	52%	52%	52%
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	50%	50%	50%	50%	50%
DOLNOŚLĄSKIE	52%	52%	52%	52%	52%
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	50%	50%	50%	50%	50%
Powiat wrocławski	51%	51%	51%	51%	51%
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			51%	51%	51%
Kobierzycze	51%	52%	51%	51%	52%

Źródło: GUS/BDL

Stosunkowo najbardziej sfeminizowanymi miejscowościami gminy Kobierzycze są Księginice (58%), Nowiny (58%) i Rolantowice (57%). Przewaga kobiet, choć nieznaczna, występuje także w Cieszych, Królikowicach, Krzyżowicach, Owsiance, Wierzbicach (po 54%), Dobkowicach, Małuszowie (po 53%), Bielanych Wrocławskich, Pełczycach, Pustkowie Wilczkowskim, Raławicach Wielkich (po 52%), Chrzanowie, Domasławie, Kobierzycach, Kuklicach, Magnicach, Solnej, Tyńcu Małym, Wysokiej i Żurawicach (po 51%).

Natomiast sytuacja odwrotna, tj. przewaga mężczyzn wśród mieszkańców, dotyczyła w 2014 roku jedynie 6 miejscowości gminy. Były to Bąki (47% kobiet), Damianowice (47%), Budziszów (48%), Szczepankowice (48%), Biskupice Podgórne (49%) i Żerniki Małe (49%).

Tabela 4. Liczba kobiet zamieszkałych w miejscowościach gminy Kobierzycze w latach 2010-2014

		Liczba kobiet		Zmiana	Odsetek kobiet	
		2010	2014		2010	2014
1	Bąki	25	31	24,0%	50%	47%
2	Bielany Wrocławskie	1458	1685	15,6%	53%	52%
3	Biskupice Podgórne	47	50	6,4%	43%	49%
4	Budziszów	83	83	0,0%	48%	48%
5	Chrzanów	77	87	13,0%	48%	51%
6	Cieszycze	119	115	-3,4%	54%	54%
7	Damianowice	41	40	-2,4%	49%	47%
8	Dobkowice	61	64	4,9%	54%	53%
9	Domasław	334	380	13,8%	49%	51%
10	Jaszowice	75	77	2,7%	49%	50%
11	Kobierzycze	1042	1051	0,9%	52%	51%

12	Królikowice	156	175	12,2%	53%	54%
13	Krzyżowice	212	217	2,4%	55%	54%
14	Księginice	84	88	4,8%	58%	58%
15	Kuklice	117	122	4,3%	52%	51%
16	Magnice	159	155	-2,5%	50%	51%
17	Małuszów	110	108	-1,8%	53%	53%
18	Nowiny	36	44	22,2%	56%	58%
19	Owsianka	62	65	4,8%	56%	54%
20	Pełczyce	105	146	39,0%	51%	52%
21	Pustków Wilczkowski	168	172	2,4%	53%	52%
22	Pustków Żurawski	425	423	-0,5%	51%	50%
23	Raławice Wielkie	52	50	-3,8%	52%	52%
24	Rolantowice	43	45	4,7%	52%	57%
25	Solna	152	149	-2,0%	52%	51%
26	Szczepankowice	143	144	0,7%	48%	48%
27	Ślęza	199	252	26,6%	50%	50%
28	Tyniec Mały	533	667	25,1%	50%	51%
29	Tyniec nad Ślężą	289	276	-4,5%	51%	50%
30	Wierzbice	378	399	5,6%	53%	54%
31	Wysoka	986	1413	43,3%	51%	51%
32	Żerniki Małe	97	113	16,5%	51%	49%
33	Żurawice	71	80	12,7%	52%	51%

Źródło: dane gminne

Wyższy odsetek kobiet w ogóle ludności gminy znajduje swoje potwierdzenie w wartościach **współczynnika feminizacji**, tj. liczby kobiet przypadających na 100 mężczyzn. W gminie Kobierzyce wynosi on 106 i był znacznie wyższy niż średnia dla gmin wiejskich całego kraju (101), województwa (101) oraz powiatu (103). Jednocześnie w gminie osiągnięto współczynnik feminizacji na poziomie zbliżonym do średniej dla całego kraju (107) i województwa (108).

Tabela 5. Współczynnik feminizacji ogółem w latach 2010-2014

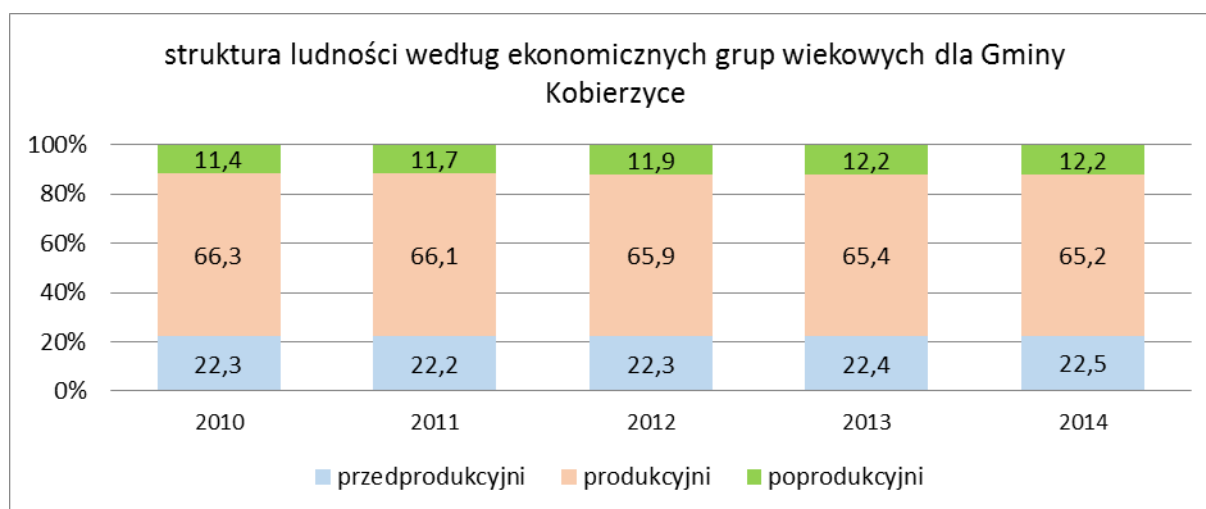
Jednostka terytorialna	współczynnik feminizacji ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	107	107	107	107	107
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	101	101	101	101	101
DOLNOŚLĄSKIE	108	108	108	108	108
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	101	101	101	101	101
Powiat wrocławski	104	104	104	104	104
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			103	103	103
Kobierzyce	106	106	106	106	106

Źródło: GUS/BDL

Oprócz wykazanego powyżej wzrostu liczby mieszkańców, gmina Kobierzyce cechuje się również korzystną strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku. W latach 2010-2014 obserwowano następujące zmiany struktury społeczeństwa w gminie:

- Wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) – liczba ludności w tej kategorii wiekowej zwiększyła się z 3 747 do 4 198 osób, co oznacza wzrost na poziomie 12%. Udział tej grupy w ogóle ludności gminy utrzymuje się na poziomie powyżej 22%, a od 2011 roku wykazuje stałą tendencję rosnącą: z 22,2% do 22,5%.
- Wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-65 lat) – liczba ludności w tej kategorii wiekowej zwiększyła się z 11 133 do 12 163 osób, co oznacza wzrost na poziomie 9,3%. Udział tej grupy w ogóle ludności gminy zmniejszył się z 66,5% w 2010 roku do 65,2% w 2014 roku.
- Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym – liczba ludności w tej kategorii wiekowej zwiększyła się z 1 908 do 2 281 osób, co oznacza wzrost na poziomie 19,5%. Udział tej grupy w ogóle ludności gminy nieznacznie wzrasta: z 11,4% w 2010 roku do 12,2% w 2014 roku.

Wykres 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Kobierzycy w latach 2010-2014



Źródło: GUS/BDL

W większości miejscowości gminy Kobierzycy w latach 2010-2014 zwiększyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Największy przyrost liczby dzieci i młodzieży do 17 lat nastąpił w Wysokiej (o 66,9%), ale znaczący okazał się również w Żurawicach (o 54,2%), Pełczycach (o 51,9%) i Żernikach Małych (o 40%). Natomiast zmniejszenie liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2010-2014 wystąpiło w 7 miejscowościach gminy: Raławicach Wielkich (-16,7%), Magnicach (-13,9%), Małuszowie (-11,1%), Krzyżowicach (-8,7%), Budziszowie (-7,9%), Tyńcu nad Ślężą (-3,1%) i Kobierzycach (-1,6%).

Większość miejscowości doświadczyło również wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Proces ten nastąpił w 27 miejscowościach, przy czym jego intensywność okazała się mocno zróżnicowana, bowiem przyrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wahał się od 1,9% (Solna) do 75% (Pełczyce). Przeciwnie zjawisko, tj. spadek liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w latach 2010-2014, nastąpiło w Raławicach Wielkich (-27,8%), Tyńcu nad Ślężą (-10,5%) i Magnicach (-7,1%).

Tabela 6. Liczba ludności według ekonomicznych grup wieku w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2010-2014

		Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym			Liczba osób w wieku produkcyjnym			Liczba osób w wieku poprodukcyjnym		
		2010	2014	Zmiana	2010	2014	Zmiana	2010	2014	Zmiana
1	Bąki	13	18	38,5%	29	37	27,6%	8	11	37,5%
2	Bielany Wrocławskie	744	857	15,2%	1787	2037	14,0%	239	319	33,5%
3	Biskupice Podgórne	23	23	0,0%	69	63	-8,7%	17	17	0,0%
4	Budziszów	38	35	-7,9%	115	112	-2,6%	21	26	23,8%
5	Chrzanów	27	34	25,9%	111	112	0,9%	22	25	13,6%
6	Cieszycze	49	51	4,1%	140	121	-13,6%	32	41	28,1%
7	Damianowice	20	20	0,0%	53	54	1,9%	10	12	20,0%
8	Dobkowice	33	33	0,0%	71	77	8,5%	10	11	10,0%
9	Domasław	147	170	15,6%	436	463	6,2%	92	116	26,1%
10	Jaszowice	27	31	14,8%	105	98	-6,7%	20	24	20,0%
11	Kobierzyce	380	374	-1,6%	1372	1361	-0,8%	270	316	17,0%
12	Królikowice	68	72	5,9%	191	208	8,9%	37	44	18,9%
13	Krzyżowice	69	63	-8,7%	254	269	5,9%	62	68	9,7%
14	Księginice	26	29	11,5%	98	96	-2,0%	22	28	27,3%
15	Kuklice	52	58	11,5%	141	141	0,0%	31	41	32,3%
16	Magnice	72	62	-13,9%	191	189	-1,0%	56	52	-7,1%
17	Małuszów	45	40	-11,1%	133	127	-4,5%	30	37	23,3%
18	Nowiny	20	22	10,0%	36	42	16,7%	8	12	50,0%
19	Owsianka	24	24	0,0%	72	79	9,7%	15	17	13,3%
20	Pełczyce	52	79	51,9%	139	176	26,6%	16	28	75,0%
21	Pustków Wilczkowski	63	65	3,2%	213	213	0,0%	40	51	27,5%
22	Pustków Żurawski	173	177	2,3%	571	559	-2,1%	93	108	16,1%
23	Raławice Wielkie	18	15	-16,7%	64	69	7,8%	18	13	-27,8%
24	Rolantowice	14	13	-7,1%	55	52	-5,5%	14	14	0,0%
25	Solna	46	46	0,0%	192	191	-0,5%	52	53	1,9%
26	Szczepankowice	58	59	1,7%	198	195	-1,5%	45	46	2,2%
27	Ślęza	85	104	22,4%	273	338	23,8%	43	60	39,5%
28	Tyniec Mały	254	325	28,0%	687	795	15,7%	133	182	36,8%
29	Tyniec nad Ślężą	98	95	-3,1%	369	363	-1,6%	105	94	-10,5%
30	Wierzbice	119	132	10,9%	467	466	-0,2%	131	137	4,6%
31	Wysoka	477	796	66,9%	1299	1773	36,5%	144	186	29,2%
32	Żerniki Małe	40	56	40,0%	128	140	9,4%	23	34	47,8%
33	Żurawice	24	37	54,2%	93	101	8,6%	20	20	0,0%

Źródło: dane gminne

Miejscowości gminy Kobierzyce nie są znacznie zróżnicowane pod względem struktury ludności według ekonomicznych grup wieku. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2014 roku wahał się w poszczególnych miejscowościach od 15% (Raławice Wielkie) do 29% (Nowiny, Wysoka). W 25 miejscowościach gminy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił nie mniej niż 20%, co oznacza, że przynajmniej jeden mieszkaniec pięciu miał mniej niż 18 lat. Oprócz wspomnianych Nowin i Wysokiej, znacznym udziałem najmłodszych mieszkańców szczyły się miejscowości Pełczyce

(28%), Bąki, Bielany Wrocławskie, Dobkowice (po 27%), Tyniec Mały (25%), Cieszycy, Kuklice, Żerniki Małe (po 24%), Damianowice, Domasław, Żurawice (23%) oraz Biskupice Podgórne i Królikowice (22%).

Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym poniżej poziomu 20% w 2014 roku cechował jedynie 8 miejscowości gminy Kobierzyce. Były to Raclawice Wielkie (15%), Krzyżowice, Rolantowice, Solna (po 16%), Tyniec nad Ślężą (17%), Kobierzyce, Wierzbice (po 18%) i Księginice (19%).

Większe zróżnicowanie dotyczyło odsetka ludności w wieku produkcyjnym, choć ta kategoria była dominująca we wszystkich miejscowościach. Zdecydowanie najwyższym udziałem mieszkańców w wieku produkcyjnym cechowały się Raclawice Wielkie (71%). Z kolei stosunkowo najmniej osób z tej kategorii wiekowej znajdowało się wśród mieszkańców miejscowości Nowiny (55%), Bąki (56%), Cieszycy (57%) i Kuklice (59%).

Kategoria osób w wieku poprodukcyjnym najliczniej reprezentowana była wśród mieszkańców Cieszyc i Wierzbic (po 19%), a także Księginic, Małuszowa, Rolantowic, Solnej (po 18%), Bąków, Biskupic Podgórnych, Krzyżowic, Kuklic, Magnic, Tyńca nad Ślężą (po 17%), Jaszowic, Nowin i Pustkowa Wilczkowskiego (po 16%). Miejscowościami najrzadziej zamieszkiwanymi przez osoby starsze okazały się Wysoka (7%), Dobkowice (9%) oraz Bielany Wrocławskie i Pełczyce (po 10%).

Mimo iż aktualne dane nie wskazują na znaczne zaawansowanie procesów starzenia się społeczeństwa gminy Kobierzyce, należy zwrócić uwagę, że liczebność kategorii osób w wieku poprodukcyjnym stale wzrasta. W zdecydowanej większości miejscowości udział osób starszych w ogóle ludności w 2014 roku okazał się nieznacznie, ale jednak wyższy niż w 2010 roku. Zmniejszenie udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2010-2014 dotyczyło jedynie Raclawic Wielkich (-4,6%), Żurawic (-1,9%), Tyńca nad Ślężą (-1,3%), Wysokiej (-0,7%) i Magnic (-0,4%) .

Tabela 7. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2010-2014

		Udział osób w wieku przedprodukcyjnym		Udział osób w wieku produkcyjnym		Udział osób w wieku poprodukcyjnym	
		2010	2014	2010	2014	2010	2014
1	Bąki	26%	27%	58%	56%	16%	17%
2	Bielany Wrocławskie	27%	27%	65%	63%	9%	10%
3	Biskupice Podgórne	21%	22%	63%	61%	16%	17%
4	Budziszów	22%	20%	66%	65%	12%	15%
5	Chrzanów	17%	20%	69%	65%	14%	15%
6	Cieszycy	22%	24%	63%	57%	14%	19%
7	Damianowice	24%	23%	64%	63%	12%	14%
8	Dobkowice	29%	27%	62%	64%	9%	9%
9	Domasław	22%	23%	65%	62%	14%	15%
10	Jaszowice	18%	20%	69%	64%	13%	16%
11	Kobierzyce	19%	18%	68%	66%	13%	15%
12	Królikowice	23%	22%	65%	64%	13%	14%
13	Krzyżowice	18%	16%	66%	67%	16%	17%
14	Księginice	18%	19%	67%	63%	15%	18%
15	Kuklice	23%	24%	63%	59%	14%	17%
16	Magnice	23%	20%	60%	62%	18%	17%
17	Małuszów	22%	20%	64%	62%	14%	18%

18	Nowiny	31%	29%	56%	55%	13%	16%
19	Owsianka	22%	20%	65%	66%	14%	14%
20	Pełczyce	25%	28%	67%	62%	8%	10%
21	Pustków Wilczkowski	20%	20%	67%	65%	13%	16%
22	Pustków Żurawski	21%	21%	68%	66%	11%	13%
23	Raławice Wielkie	18%	15%	64%	71%	18%	13%
24	Rolantowice	17%	16%	66%	66%	17%	18%
25	Solna	16%	16%	66%	66%	18%	18%
26	Szczepankowice	19%	20%	66%	65%	15%	15%
27	Ślęza	21%	21%	68%	67%	11%	12%
28	Tyniec Mały	24%	25%	64%	61%	12%	14%
29	Tyniec nad Ślężą	17%	17%	65%	66%	18%	17%
30	Wierzbice	17%	18%	65%	63%	18%	19%
31	Wysoka	25%	29%	68%	64%	8%	7%
32	Żerniki Małe	21%	24%	67%	61%	12%	15%
33	Żurawice	18%	23%	68%	64%	15%	13%

Źródło: dane gminne

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku wskazuje, że pod względem demograficznym gmina Kobierzyce jest relatywnie najmłodszą jednostką spośród analizowanych. Na ich tle gmina wyróżniała się bowiem bardzo wysokim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców. W 2014 roku wynosił on 22,5%, podczas gdy w skali kraju ukształtował się na poziomie 18%, w skali województwa dolnośląskiego – 16,8%, a w powiecie wrocławskim – 20,9%. Również w gminach wiejskich tych obszarów notowane były niższe odsetki dzieci i młodzieży (odpowiednio 20,1%, 19,2% i 21,3%) niż w samej gminie Kobierzyce.

Istotny jest również fakt, iż w latach 2010-2014 w przypadku kraju i województwa obserwowany był trend spadkowy w zakresie udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności. W kraju odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się w tym okresie o 0,8% (dynamika spadku liczby dzieci i młodzieży na poziomie -4,1%, w tym -6,5% w gminach wiejskich), a w województwie o 0,6% (dynamika -3,4%, w tym -5,4% w gminach wiejskich). Tymczasem w przypadku gminy Kobierzyce w latach 2010-2014 wystąpiła tendencja wzrostowa – dynamika wzrostu odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców wynosiła 0,9%.

Tabela 8. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ludność w wieku przedprodukcyjnym do ogółu ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	18,8	18,5	18,3	18,2	18,0
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	21,5	21,1	20,7	20,4	20,1
DOLNOŚLĄSKIE	17,4	17,2	17,0	16,9	16,8
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	20,3	20,0	19,7	19,4	19,2
Powiat wrocławski	20,9	20,8	20,7	20,8	20,9
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			21,2	21,2	21,3
Kobierzyce	22,3	22,2	22,3	22,4	22,5

Źródło: GUS/BDL

Również w przypadku ludności w wieku produkcyjnym gmina Kobierzyce charakteryzowała się najwyższym udziałem tej kategorii wiekowej wśród mieszkańców (65,2%) w porównaniu do średniej krajowej (63%), wojewódzkiej (63,5%) i powiatowej (64,6%). Gmina wyróżniała się pozytywnie również na tle gmin wiejskich analizowanych jednostek administracyjnych.

W latach 2010-2014 niemal we wszystkich jednostkach obserwowany był trend spadkowy w zakresie udziału ludności w wieku produkcyjnym w ogóle mieszkańców, choć to gmina Kobierzyce cechowała się najniższą dynamiką spadku tego odsetka. W przypadku kraju odsetek ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się w tym okresie o 1,4% (dynamika spadku wyniosła -2,2%), w przypadku województwa o 2,3% (dynamika -3,3%, w tym -1,2% w gminach wiejskich), w przypadku powiatu wrocławskiego o 1,7% (dynamika -2,6%), a w przypadku gminy Kobierzyce o 1,1% (dynamika -1,7%).

Tabela 9. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ogóle ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ludność w wieku produkcyjnym do ogółu ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	64,4	64,2	63,9	63,4	63,0
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	63,0	63,1	63,3	63,3	63,2
DOLNOŚLĄSKIE	65,7	65,3	64,8	64,2	63,5
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	65,9	65,9	65,8	65,5	65,1
Powiat wrocławski	66,3	66,0	65,7	65,2	64,6
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			65,9	65,4	64,9
Kobierzyce	66,3	66,1	65,9	65,4	65,2

Źródło: GUS/BDL

Także w przypadku udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gmina Kobierzyce wyróżniała się pozytywnie na tle pozostałych jednostek administracyjnych. W 2014 roku ludność

w wieku 65 i więcej lat stanowiła 12,2% mieszkańców, tj. znacznie mniej niż wynosiła średnia krajowa (19%), wojewódzka (19,7%), a nawet powiatowa (14,5%), również dla gmin wiejskich tych obszarów (odpowiednio 16,7%, 15,6% i 13,8%). We wszystkich jednostkach administracyjnych w latach 2010-2014 udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców zwiększał się, jednak dynamika przyrostu tego odsetka okazała się zróżnicowana. Najszybciej wzrastał udział tej kategorii wiekowej w przypadku Dolnego Śląska (dynamika 16,6%, w tym 13% dla gmin wiejskich), wolniej postępował ten proces w skali kraju (dynamika 13,1%, w tym 7,7% dla gmin wiejskich), powiatu wrocławskiego (dynamika 12,4%) oraz gminy Kobierzyce (dynamika 7%).

Tabela 10. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ludność w wieku poprodukcyjnym do ogółu ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	16,8	17,3	17,8	18,4	19,0
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	15,5	15,7	16,0	16,3	16,7
DOLNOŚLĄSKIE	16,9	17,5	18,2	19,0	19,7
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	13,8	14,1	14,6	15,1	15,6
Powiat wrocławski	12,9	13,2	13,6	14,0	14,5
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			12,9	13,4	13,8
Kobierzyce	11,4	11,7	11,9	12,2	12,2

Źródło: GUS/BDL

Ocenę sytuacji demograficznej uzupełniają wskaźniki obciążenia demograficznego. Pierwszy z nich określa liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W przypadku gminy Kobierzyce, na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 53,3 osoby w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. W pozostałych jednostkach, również w gminach wiejskich, notowano wyższe wartości tego wskaźnika. Dla kraju wynosił on 58,8 (w tym 58,2 w gminach wiejskich), dla województwa – 57,5 (w tym 53,6 w gminach wiejskich), a dla powiatu – 54,7 (w tym 54 w gminach wiejskich).

Drugi ze wskaźników określa, ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W przypadku tego wskaźnika sytuacja w gminie jest bardzo dobra i wyróżnia się pozytywnie szczególnie na tle kraju i województwa. W 2014 roku na 100 dzieci i młodzieży do lat 17 w gminie Kobierzyce przypadało jedynie 54,3 osób starszych (w wieku poprodukcyjnym), podczas gdy średnia dla Polski wynosiła 105,2 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (w tym 82,9 w gminach wiejskich), a średnia dla Dolnego Śląska – aż 117,4 osób (w tym 81,3 w gminach wiejskich). W przypadku powiatu wrocławskiego na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przypadały 69,3 osoby w wieku poprodukcyjnym, a w gminach wiejskich powiatu wskaźnik wynosił 64,5.

Trzeci ze wskaźników określa liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Również w tym przypadku gmina Kobierzyce charakteryzuje się relatywnie najlepszą sytuacją. W 2014 roku na 100 mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym przypadało jedynie 18,8 osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast w skali kraju było to 30,2 osoby, w skali województwa

– 31 osób, a w skali powiatu – 22,4 osoby. Również w gminach wiejskich tych obszarów osiągnęte były wyższe wartości wskaźnika ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym niż miało to miejsce w przypadku gminy Kobierzyce.

Tabela 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2014 roku

Jednostka terytorialna	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	2014 osoba	2014 osoba	2014 osoba
POLSKA	58,8	105,2	30,2
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	58,2	82,9	26,4
DOLNOŚLĄSKIE	57,5	117,4	31,0
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	53,6	81,3	24,0
Powiat wrocławski	54,7	69,3	22,4
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE	54,0	64,5	21,2
Kobierzyce	53,3	54,3	18,8

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku w gminie Kobierzyce urodziło się 225 dzieci (w tym 119 chłopców i 106 dziewczynek) oraz odnotowano zgon 127 mieszkańców (w tym 52 mężczyzn i 46 kobiet). Maksymalna liczba urodzeń

w gminie wystąpiła w 2011 roku (237 dzieci), natomiast maksymalna liczba zgonów – w 2012 roku (140 osób). Rokroczne fluktuacje liczby urodzeń i zgonów w gminie wpływały bezpośrednio na zmiany wartości przyrostu naturalnego. Jednak z uwagi na fakt, iż każdego roku obserwowana była znaczna przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów, przyrost naturalny w gminie przez cały okres między 2010 a 2014 rokiem przyjmował wartości dodatnie. Najwyższy przyrost naturalny, na poziomie 125, wystąpił w 2011 roku.

Tabela 12. Ruch naturalny w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
urodzenia	210	237	223	207	225
zgony	121	112	140	110	127
zgony niemowląt	1	6	2	1	0
przyrost naturalny	89	125	83	97	98

Źródło: GUS/BDL

Na tle analizowanych jednostek (także w gminach wiejskich), gmina Kobierzyce charakteryzuje się wysokim poziomem wskaźnika urodzeń żywych na 1000 ludności. W 2014 roku wynosił on 12,2, podczas gdy w powiecie wrocławskim na 1000 ludności urodziło się 11,6 dzieci, w kraju było to 9,7 dzieci, zaś na Dolnym Śląsku – 9,3 dzieci. Również jako gmina wiejska Kobierzyce cechowały się wyższymi wartościami wskaźnika urodzeń żywych na 1000 mieszkańców niż gminy wiejskie kraju (10,3 dzieci), województwa (10,1 dzieci) i powiatu (11,7 dzieci).

Tabela 13. Urodzenia żywe na 1000 ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	urodzenia żywe na 1000 ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	10,7	10,1	10,0	9,6	9,7
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	11,4	10,8	10,7	10,2	10,3
DOLNOŚLĄSKIE	10,1	9,5	9,3	8,9	9,3
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	11,0	10,1	10,0	9,3	10,1
Powiat wrocławski	11,7	11,3	11,0	10,7	11,6
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			10,8	10,6	11,7
Kobierzyce	12,7	13,9	12,8	11,5	12,2

Źródło: GUS/BDL

W przypadku wskaźnika zgonów na 1000 ludności w gminie Kobierzyce osiągnęto wartości niższe niż w pozostałych jednostkach, co również jest zjawiskiem pozytywnym. W 2014 roku na 1000 mieszkańców gminy przypadało tylko 6,87 zgonów. Wyższe okazały się wartości dla powiatu wrocławskiego (7,29 zgonów na 1000 ludności), kraju (9,78 zgonów) i województwa (10,28 zgonów). Również dla gmin wiejskich tych obszarów przez cały okres między 2010 a 2014 rokiem wskaźnik zgonów na 1000 mieszkańców przyjmował wartości wyższe niż dla gminy Kobierzyce.

Tabela 14. Zgony na 1000 ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	zgony na 1000 ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	9,83	9,75	9,99	10,06	9,78
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	10,09	9,98	10,06	10,04	9,64
DOLNOŚLĄSKIE	10,19	10,08	10,44	10,48	10,28
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	9,69	9,52	9,89	9,70	9,34
Powiat wrocławski	7,89	7,68	7,98	7,30	7,29
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			7,38	6,72	6,97
Kobierzyce	7,30	6,57	8,01	6,13	6,87

Źródło: GUS/BDL

Na tle analizowanych jednostek administracyjnych gmina Kobierzyce wyróżniała się bardzo wysokim przyrostem naturalnym na 1000 ludności. Przez cały okres między 2010-2014 przyjmował on wartości dodatnie, ponadto znacznie przewyższające średnią krajową i wojewódzką, również dla gmin wiejskich tych obszarów. W 2014 roku przyrost naturalny na 1000 mieszkańców gminy Kobierzyce wynosił 5,3, podczas gdy przyrost naturalny na 1000 mieszkańców kraju kształtował się na poziomie 0,0

(w tym 0,7 dla gmin wiejskich), a na 1000 mieszkańców województwa: -0,9 (w tym 0,8 w gminach wiejskich).

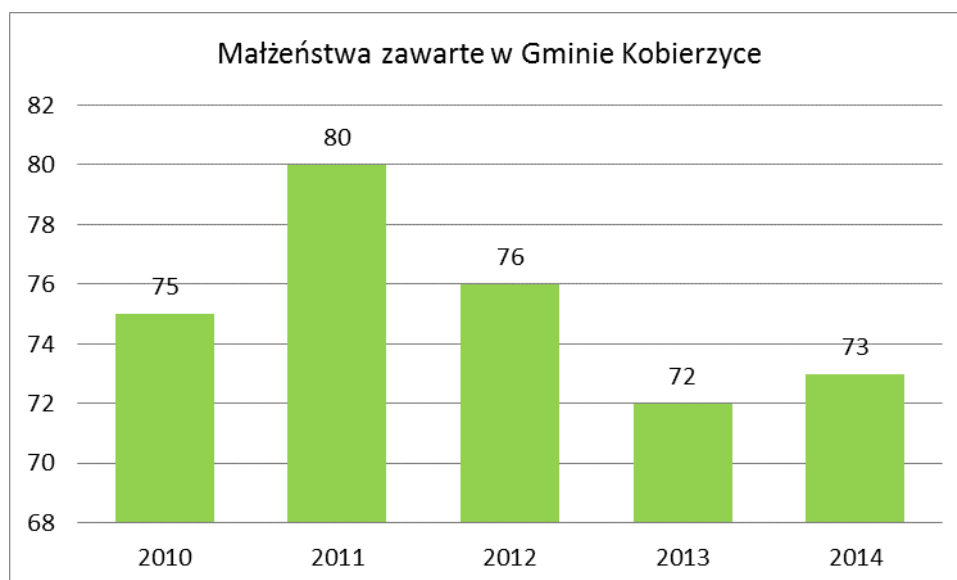
Tabela 15. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	przyrost naturalny na 1000 ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	0,9	0,3	0,0	-0,5	0,0
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	1,3	0,8	0,6	0,2	0,7
DOLNOŚLĄSKIE	-0,1	-0,6	-1,1	-1,6	-0,9
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	1,3	0,6	0,1	-0,4	0,8
Powiat wrocławski	3,8	3,6	3,0	3,4	4,3
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			3,4	3,9	4,8
Kobierzyce	5,4	7,3	4,7	5,4	5,3

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku na terenie gminy Kobierzyce zawarto 73 małżeństwa. Liczba zawieranych małżeństw podlegała rocznym fluktuacjom, uniemożliwiając wyznaczenie trendu. Maksymalną liczbę, 80 małżeństw, odnotowano w 2011 roku, natomiast minimalną, 72 małżeństwa, w 2013 roku.

Wykres 4. Małżeństwa zawarte w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014



Źródło: GUS/BDL

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w gminie Kobierzyce w 2014 roku zawarto 3,9 małżeństw, najmniej w analizowanym okresie. Pod tym względem gmina wyróżniała się negatywnie na tle innych jednostek administracyjnych, gdzie wartości małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców kształtowały się na wyższym poziomie. Średnia dla kraju w 2014 roku wynosiła 4,9 (w tym 5,2 w gminach wiejskich), dla województwa – 4,7 (w tym 4,7 w gminach wiejskich), a dla powiatu – 4,4 (w tym 4,5 w gminach wiejskich).

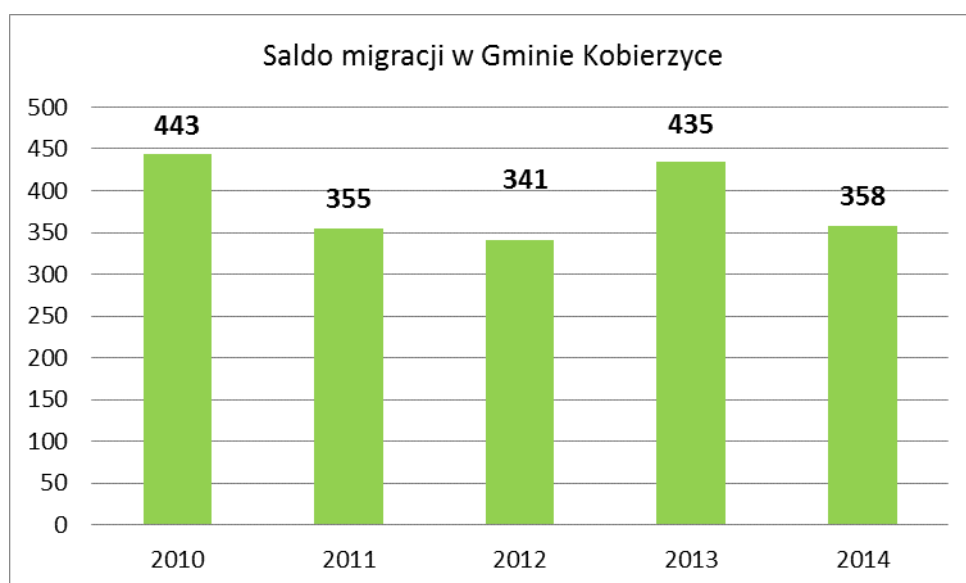
Tabela 16. Małżeństwa zawarte na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	małżeństwa zawarte na 1000 mieszkańców				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	5,9	5,4	5,3	4,7	4,9
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	6,1	5,6	5,6	4,9	5,2
DOLNOŚLĄSKIE	5,6	5,2	5,2	4,4	4,7
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	5,4	5,3	5,3	4,6	4,7
Powiat wrocławski	5,5	4,9	4,8	4,2	4,4
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			4,8	4,2	4,5
Kobierzyce	4,5	4,7	4,3	4,0	3,9

Źródło: GUS/BDL

Dane dotyczące migracji, tj. zameldowań i wymeldowań, pozwalają stwierdzić, iż do gminy Kobierzyce więcej osób przyjeżdża niż z niej wyjeżdża. Dodatkowo saldo migracji występowało przez cały analizowany okres, choć fluktuowało, rokrocznie przyjmując zróżnicowane wartości. Największą przewagę liczby przyjeżdżających nad liczbą wyjeżdżających odnotowano w 2010 roku (443 osoby) i w 2013 roku (435 osób). Niższe okazały się salda migracji w latach 2011 (355 osób) i 2012 (341 osób), a także w 2014 roku (358 osób).

Wykres 5. Saldo migracji w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014



Źródło: GUS/BDL

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminę Kobierzyce cechowało bardzo wysokie dodatnie saldo migracji, a sytuacja w gminie i całym powiecie wrocławskim znacznie odbiegała od sytuacji w kraju czy województwie dolnośląskim. Przez cały okres między 2010 a 2014 rokiem saldo migracji na 1000 ludności gminy było dodatnie, przy czym wahało się ono od 26,7 (2010 rok) do 19,4 (2014 rok). Tymczasem w skali kraju w latach 2010-2014 utrzymywało się minimalnie ujemne saldo migracji na 1000 osób (najniższa wartość, -0,5, wystąpiła w 2013 roku), a w województwie – minimalnie dodatnie (najwyższa wartość, 0,5, wystąpiła w 2010 roku). Również dla gmin wiejskich tych obszarów osiągnęte wartości wskaźnika salda migracji na 1000 mieszkańców kształtowały się na poziomie znacznie niższym niż w gminie Kobierzyce.

Tabela 17. Saldo migracji na 1000 osób w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	saldo migracji na 1000 osób				
	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5	-0,4
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	3,1	2,7	2,3	2,1	1,7
DOLNOŚLĄSKIE	0,5	0,4	0,3	0,0	0,2
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	7,0	6,8	6,1	6,5	5,9
Powiat wrocławski	22,5	21,9	19,9	23,2	21,0
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			21,7	25,2	22,7
Kobierzyce	26,7	20,8	19,5	24,2	19,4

Źródło: GUS/BDL

Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób w latach 2010-2014 przyjmowało dla gminy Kobierzyce zarówno wartości ujemne (2012 i 2014 rok), jak i dodatnie (lata 2010-2011 i 2013). W 2014 roku wartość salda migracji zagranicznych na 1000 osób w gminie wynosiła -0,05 i była niższa niż średnia dla powiatu wrocławskiego (-0,35), województwa dolnośląskiego (-0,64) i całego kraju (-0,41).

Tabela 18. Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób w latach 2010-2014

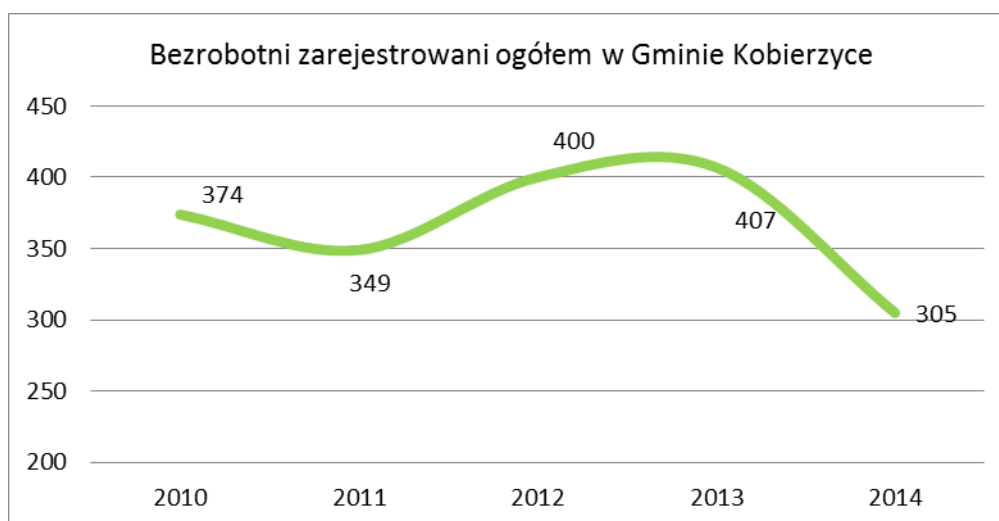
Jednostka terytorialna	saldo migracji zagranicznych na 1000 osób				
	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	-0,05	-0,11	-0,17	-0,52	-0,41
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	0,01	-0,04	-0,07	-0,37	-0,24
DOLNOŚLĄSKIE	-0,07	-0,17	-0,27	-0,81	-0,64
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	-0,13	-0,10	-0,25	-0,57	-0,47
Powiat wrocławski	0,08	-0,03	-0,17	-0,12	-0,35
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			-0,17	0,01	-0,22
Kobierzyce	0,12	0,18	-0,11	0,22	-0,05

Źródło: GUS/BDL

BEZROBOCIE

W dniu 31.12.2014 roku w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu pozostawało 305 mieszkańców gminy Kobierzyce. W porównaniu do 2010 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się o 69 osób, tj. o 18,4%. Znaczny spadek liczby osób bezrobotnych nastąpił szczególnie w 2014 roku, gdy ich liczba była o ponad 100 osób niższa niż jeszcze w 2013 roku.

Wykres 6. Bezrobotni ogółem w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014



Źródło: GUS/BDL

Spadek liczby bezrobotnych w gminie Kobierzyce potwierdzają również szczegółowe dane Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu. W rejestrach PUP we Wrocławiu w grudniu 2015 roku pozostawało łącznie 279 mieszkańców gminy Kobierzyce, w tym 277 osób bezrobotnych i 2 osoby poszukujące pracy. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych była o 32% niższa niż w analogicznym okresie 2013 roku.

Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy zarejestrowanych w urzędzie pracy przeważają kobiety, choć ich liczba zmniejszyła się z 232 w 2013 roku do 178 w 2015 roku. Oznacza to, że tempo spadku liczby bezrobotnych kobiet (-23,3%) jest znacznie niższe niż tempo spadku bezrobotnych ogółem (-32%) oraz bezrobotnych mężczyzn (-43,4%). Nierównomierny spadek liczby bezrobotnych kobiet i mężczyzn sprawił, że udział kobiet w ogóle bezrobotnych z gminy Kobierzyce wzrósł z 57% w 2013 roku do 64,2% w 2015 roku.

W związku z ogólnym spadkiem liczby bezrobotnych zmniejszała się stopniowo również liczba osób z prawem do zasiłku. W grudniu 2013 roku do pobierania zasiłku dla bezrobotnych uprawnione były 83 osoby, natomiast w grudniu 2015 roku – 50 osób. Stopniowo zmniejszał się również udział bezrobotnych z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych, z 20,4% w 2013 roku do 18% w 2015 roku.

Tabela 19. Mieszkańcy gminy Kobierzyce pozostający w rejestrach PUP we Wrocławiu w latach 2013-2015

		XII. 2013	XII.2014	XII.2015
Bezrobotni	razem	407	305	277
	kobiety	232	186	178
	z prawem do	razem	83	58
	zasiłku	kobiety	48	33
Poszukujący pracy	razem	3	3	2
	kobiety	2	1	2
Ogółem pozostający w rejestrach PUP				
	razem	410	308	279
	kobiety	234	187	180

Źródło: statystyki Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu za lata 2013, 2014, 2015

W wyniku zmniejszenia w latach 2013-2015 liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP z terenu gminy Kobierzyc, redukcji uległa liczebność poszczególnych kategorii osób bezrobotnych. Nadal jednak największe grupy stanowią osoby długotrwale bezrobotne, bez kwalifikacji zawodowych i powyżej 50 roku życia. W 2015 roku zarejestrowanych było 130 osób długotrwale bezrobotnych i choć była to liczba o 20,7% niższa niż w 2013 roku, negatywnym zjawiskiem jest wzrost udziału tej kategorii w ogólnej liczbie bezrobotnych. W 2013 roku osoby pozostające bez zatrudnienia dłużej niż 24 miesiące stanowiły 40% zarejestrowanych bezrobotnych w gminie, natomiast w 2014 roku ich udział wzrósł do 47%.

Drugą pod względem liczebności kategorią bezrobotnych są osoby bez kwalifikacji zawodowych. W 2015 roku ich liczba wynosiła 107 osób, tj. o 28,2% mniej niż w 2013 roku. Udział bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie bezrobotnych wahał się od 35% w 2014 roku do 39% w 2015 roku. Ponadto znaczną część bezrobotnych w gminie Kobierzyc stanowią osoby mające więcej niż

50 lat. W 2015 roku ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych był najwyższy w całym analizowanym okresie (2013-2015) i wynosił 36%.

Wśród opisanych kategorii bezrobotnych najszybszym tempem spadku charakteryzowała się grupa osób do 25 roku życia. W 2013 roku zarejestrowane były 44 osoby z tej grupy, zaś w 2015 roku – 20 osób. Ogółem liczebności tej kategorii bezrobotnych zmniejszyła się o 54,5%.

Tabela 20. Liczba bezrobotnych wg wybranych kategorii w gminie Kobierzyc w latach 2013-2015

	XII. 2013	XII.2014	XII.2015
Bezrobotni	do 25 roku życia	44	24
	które ukończyły studia		
	wyższe do 27 roku życia*	10	5
	bd		bd
	powyżej 50 roku życia	138	101
	długotrwale bezrobotni	164	146
	bez kwalifikacji zawodowych	149	106
	niepełnosprawni	27	18
	20		20
	posiadający co najmniej 1		
	dziecko do 6 roku życia	bd	bd
	57		57
	absolwenci*	bd	bd
	8		8

* do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki

Źródło: statystyki Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu za lata 2013, 2014, 2015

Wśród osób długotrwale bezrobotnych najliczniej reprezentowani są mieszkańcy Wysokiej (23 osoby), Bielana Wrocławskich (17 osób), Kobierzyc (16 osób), Wierzbic (14 osób), Tyńca Małego (12 osób)

i Pustkowa Żurawskiego (11 osób). W przypadku pozostałych miejscowości liczba mieszkańców długotrwale bezrobotnych nie przekraczała 5 osób, natomiast takich osób w 2014 roku nie stwierdzono w ogóle wśród mieszkańców następujących miejscowości: Bąki, Chrzanów, Księginice, Owsianka, Racławice Wielkie i Rolantowice.

Należy podkreślić mający z każdym rokiem udział osób z wykształceniem podstawowym wśród długotrwale bezrobotnych. W 2012 roku w gminie zamieszkiwały 53 osoby długotrwale bezrobotne posiadające wykształcenie podstawowe, co stanowiło 40% długotrwale bezrobotnych. W 2013 roku odsetek ten wynosił 37%, a w 2014 roku – 36%.

Tabela 21. Charakterystyka długotrwale bezrobotnych w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba osób długotrwale bezrobotnych			Liczba osób długotrwale bezrobotnych z wykształceniem podstawowym		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	Bąki	0	0	0	0	0	0
2	Bielany Wrocławskie	19	18	17	5	1	0
3	Biskupice Podgórne	0	0	1	0	0	1
4	Budziszów	3	3	3	2	3	3
5	Chrzanów	0	0	0	0	0	0
6	Cieszyce	3	2	2	2	1	0
7	Damianowice	0	0	1	0	0	1
8	Dobkowice	1	1	2	0	0	1
9	Domasław	6	7	5	5	4	2
10	Jaszowice	1	1	1	0	0	0
11	Kobierzyce	22	17	16	8	3	4
12	Królikowice	5	7	6	3	4	4
13	Krzyżowice	2	3	2	0	0	0
14	Księginice	1	0	0	1	0	0
15	Kuklice	2	3	2	1	2	1
16	Magnice	2	4	2	0	2	1
17	Małuszów	2	3	1	1	1	1
18	Nowiny	1	3	2	1	3	2
19	Owsianka	0	0	0	0	0	0
20	Pełczyce	2	6	1	1	4	1
21	Pustków Wilczkowski	3	2	3	2	2	2
22	Pustków Żurawski	8	20	11	2	8	4
23	Raclawice Wielkie	2	2	0	0	0	0
24	Rolantowice	0	1	0	0	1	0
25	Solna	7	7	3	5	3	2
26	Szczepankowice	5	3	6	3	3	5
27	Ślęza	4	3	4	1	0	1
28	Tyniec Mały	7	10	12	1	2	2
29	Tyniec nad Ślężą	6	6	4	4	6	3
30	Wierzbice	3	12	14	1	4	5
31	Wysoka	11	18	23	4	4	6
32	Żerniki Małe	1	1	1	0	0	0
33	Żurawice	2	1	1	0	0	0
RAZEM		131	164	146	53	61	52

Źródło: statystyki gminne

Wskazany powyżej spadek liczby bezrobotnych w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014 przyczynił się do spadku udziału bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2010 roku udział bezrobotnych wynosił 3,4%, co było wartością tożsamą z rokiem 2012 i 2013. W 2014 roku osoby bezrobotne stanowiły jedynie 2,5% mieszkańców Kobierzyc w wieku produkcyjnym. Była to wartość najniższa w całym analizowanym okresie oraz wśród wszystkich jednostek. Ponownie

gmina Kobierzyce i powiat wrocławski wyróżniały się pozytywnie na tle kraju i województwa, osiągając znacznie niższe wartości odsetka osób bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 roku zarejestrowani bezrobotni stanowili 7,5% ludności kraju w wieku 18-64 lata (w tym 8,3% w gminach wiejskich) i 6,6% ludności województwa (w tym 7,3% w gminach wiejskich), podczas gdy dla powiatu wrocławskiego i gminy Kobierzyce odsetki te wynosiły odpowiednio 2,9% (w tym 2,8% dla gmin wiejskich) i 2,5%.

Tabela 22. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym				
	2010 %	2011 %	2012 %	2013 %	2014 %
POLSKA	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	8,8	9,0	9,6	9,8	8,3
DOLNOŚLĄSKIE	7,8	7,5	8,3	8,2	6,6
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	8,8	8,4	9,1	8,9	7,3
Powiat wrocławski	3,6	3,2	4,0	3,7	2,9
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			3,9	3,7	2,8
Kobierzyce	3,4	3,1	3,4	3,4	2,5

Źródło: GUS/BDL

Bezrobocie może być jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej. W 2014 roku świadczenia z tego powodu uzyskało 117 osób, wśród których największą grupę stanowili mieszkańcy Kobierzyc (18 osób), Pustkowa Żurawskiego (14 osób) i Bielany Wrocławskich (12 osób). Liczba osób otrzymujących w gminie świadczenia z tytułu bezrobocia w latach 2012-2014 podlegała fluktuacjom: w 2012 roku było to 116 osób, zaś w 2013 roku – 150 osób. Natomiast udział osób pobierających świadczenia z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej kształtował się na poziomie 14-17%. Odsetek ten wykazywał znaczną zmienność w zależności od miejsca zamieszkania osób bezrobotnych otrzymujących świadczenia społeczne. W 2014 roku wahał się od 2% (Pustków Wilczkowski) do 50% (Królikowice).

Tabela 23. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu bezrobocia w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba osób ogółem, którym przyznano świadczenie z powodu bezrobocia				Udział w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej		
		2012	2013	2014	Zmiana	2012	2013	2014
1	Bąki	0	0	0		0%	0%	0%
2	Bielany Wrocławskie	9	10	13	44%	13%	14%	22%
3	Biskupice Podgórne	0	5	0		0%	71%	0%
4	Budziszów	6	6	3	-50%	17%	18%	8%
5	Chrzanów	2	2	2	0%	33%	33%	33%
6	Cieszycze	5	3	5	0%	28%	17%	28%
7	Damianowice	1	1	2	100%	5%	10%	20%
8	Dobkowice	1	2	1	0%	20%	29%	14%
9	Domastaw	7	9	8	14%	13%	18%	23%
10	Jaszowice	1	4	0	-100%	8%	29%	0%
11	Kobierzyce	11	20	18	64%	11%	16%	14%

12	Królikowice	6	7	7	17%	40%	47%	50%
13	Krzyżowice	0	5	2		0%	28%	13%
14	Księginice	1	0	0	-100%	50%	0%	0%
15	Kuklice	1	6	4	300%	5%	30%	17%
16	Magnice	2	2	2	0%	22%	6%	8%
17	Małuszów	1	1	2	100%	11%	8%	22%
18	Nowiny	5	6	3	-40%	63%	25%	27%
19	Owsianka	0	0	0		0%	0%	0%
20	Pełczyce	4	2	0	-100%	17%	17%	0%
21	Pustków Wilczkowski	5	3	1	-80%	14%	6%	2%
22	Pustków Żurawski	12	11	14	17%	15%	13%	19%
23	Raławice Wielkie	1	2	2	100%	33%	33%	29%
24	Rolantowice	3	2	2	-33%	11%	13%	8%
25	Solna	5	11	4	-20%	24%	22%	11%
26	Szczepankowice	1	2	1	0%	10%	22%	6%
27	Ślęza	4	4	4	0%	13%	133%	27%
28	Tyniec Mały	2	0	1	-50%	10%	0%	5%
29	Tyniec nad Ślężą	7	8	4	-43%	13%	11%	5%
30	Wierzbice	10	9	6	-40%	17%	16%	12%
31	Wysoka	2	6	5	150%	9%	11%	13%
32	Żerniki Małe	1	1	1	0%	100%		
33	Żurawice	0	0	0			0%	0%
RAZEM		116	150	117	1%	15%	17%	14%

Źródło: statystyki gminne

POMOC SPOŁECZNA

Głównym realizatorem zadań z zakresu polityki społecznej na terenie gminy Kobierzyce jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach**. Siedziba GOPS znajduje się przy ul. Wincentego Witosa 18 w Kobierzycach, a w ramach swojej działalności GOPS realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ale również z innych aktów prawnych.

Gmina Kobierzyce została podzielona na 6 rejonów pracy socjalnej, w których swoje zadania realizują pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS. Na terenie całej gminy świadczone są również usługi opiekuńcze. Podział gminy na rejony przedstawia się następująco:

- Rejon I – Wierzbice, Cieszyce, Jaszowice, Rolantowice, Kuklice, Pełczyce, Damianowice, Dobkowice,
- Rejon II – Kobierzyce, Królikowice, Chrzanów, Nowiny,
- Rejon III – Wysoka, Ślęza, Domastów, Księginice, Magnice,
- Rejon IV – Tyniec nad Ślężą, Pustków Wilczkowski, Budziszów, Szczepankowice,
- Rejon V – Pustków Żurawski, Solna, Bąki, Owsianka, Żerniki, Raławice⁴.

Oprócz GOPS, instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie są także: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czy Zespół Interdyscyplinarny na

⁴ Za: http://www.gops.kobierzyce.pl/index.php?srodek=pub_start_v2.php&j=ops-kobierzyce&pub_dz=kontakt&home=http://www.gops.kobierzyce.pl/index.php (05.04.2016)

rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ale również m.in. świetlice środowiskowe, placówki oświatowe i służby zdrowia, policja czy organizacje pozarządowe.

Głównym dokumentem określającym działania gminy w zakresie pomocy społecznej jest *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kobierzyce na lata 2014-2020*. Misję sformułowano następująco: *Gmina Kobierzyce – zintegrowana społecznie, podnosząca jakość życia mieszkańców, zaspokajająca ich potrzeby i stwarzająca im możliwości rozwoju*. W celu osiągnięcia założonej misji zaplanowano realizację następujących celów strategicznych i operacyjnych:

1. Cel strategiczny: Wzmacnianie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.
Cele operacyjne:
 - 1.1. Podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin.
 - 1.2. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
 - 1.3. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, udzielanie pomocy poszukującym pracy.
2. Cel strategiczny: Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
Cele operacyjne:
 - 1.1. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
 - 1.2. Promowanie zdrowia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i zwiększenie dostępności służby zdrowia.
3. Cel strategiczny: Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.
Cele operacyjne:
 - 3.1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
 - 3.2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
4. Cel strategiczny: Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.
Cele operacyjne:
 - 4.1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
 - 4.2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
5. Cel strategiczny: Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.
Cele operacyjne:
 - 5.1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
 - 5.2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego⁵.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kobierzyce na lata 2014-2020 jest realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

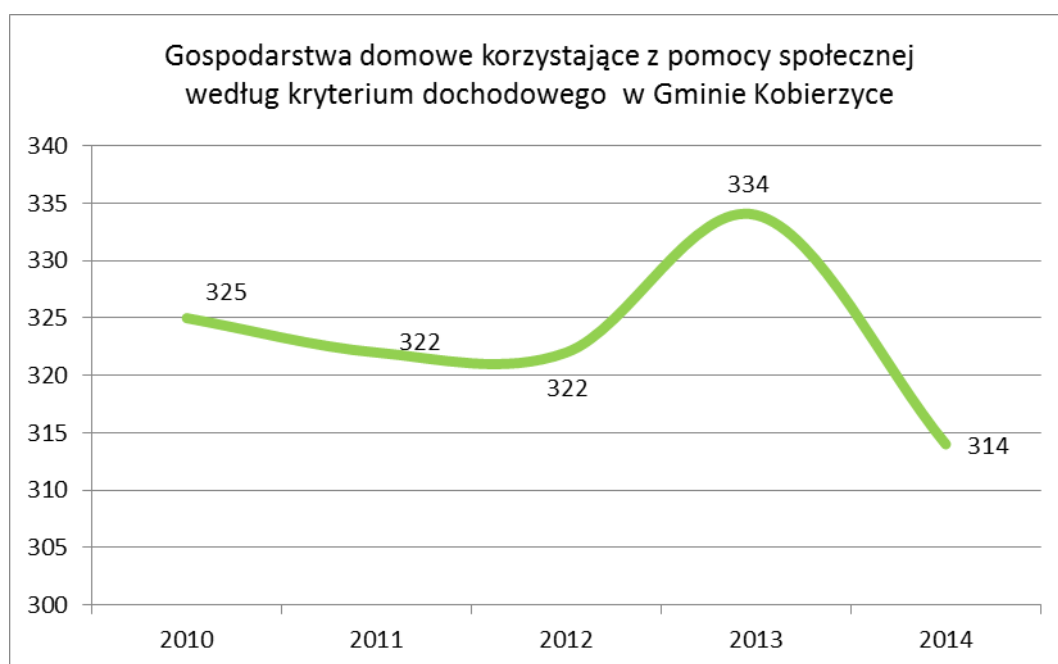
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Kobierzyce,
- Program współpracy Gminy Kobierzyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

⁵ Za: *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kobierzyce na lata 2014-2020*

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w 2014 roku z pomocy społecznej korzystało 314 gospodarstw domowych z gminy Kobierzyce. Maksymalną liczbę gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną stwierdzono w 2013 roku (334 gospodarstwa), co mogło wynikać z pogorszenia sytuacji na rynku pracy. W porównaniu do 2010 roku liczba gospodarstw domowych, które

w 2014 roku korzystały z pomocy społecznej, zmniejszyła się w gminie o 3,4%. Spadki odnotowano również w największych jednostkach, ale ich tempo było szybsze niż w gminie. W kraju liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 4,8% (w tym o 1,8% w gminach wiejskich), a w województwie – o 10,4% (w tym o 4,5% w gminach wiejskich).

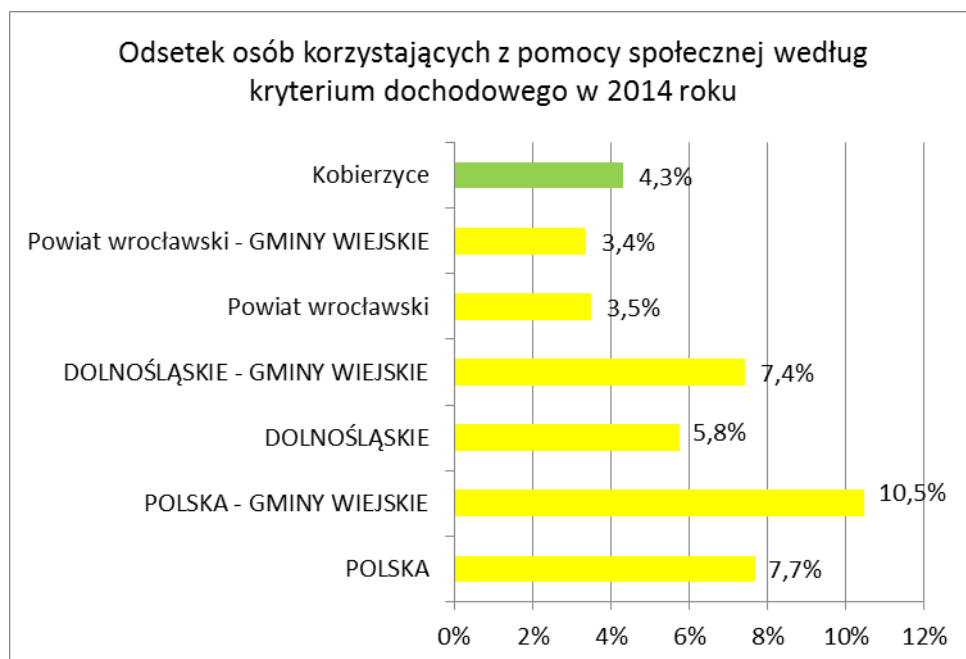
Wykres 7. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014



Źródło: GUS/BDL

W kobierzyckich gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w 2014 roku zamieszkiwało łącznie 806 osób, tj. mniej niż w 2013 roku (851 osób), ale jednocześnie więcej niż w latach 2010-2012. Tym samym osoby korzystające z pomocy społecznej w 2014 roku stanowiły 4,3% ludności gminy. Odsetek ten był wyższy niż średnia powiatowa (3,5%), ale jednocześnie znacznie niższy niż średnia dla kraju (7,7%) czy województwa (5,8%), szczególnie w przypadku gmin wiejskich (odpowiednio 10,5% i 7,4%).

Wykres 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w 2014 roku



Źródło: GUS/BDL

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach w 2014 roku przyznał łącznie 2 881 świadczeń, tj. o 11% więcej niż w 2012 roku. Świadczenia najczęściej były kierowane do mieszkańców Kobierzyc (657 świadczeń), w mniejszym stopniu Pustkowa Żurawskiego (390 świadczeń) czy Tyńca nad Ślężą (178 świadczeń), Wierzbic (170 świadczeń), Budziszowa (154 świadczenia), Solnej (143 świadczenia), Królikowic (124 świadczenia), Pustkowa Wilczkowskiego (121 świadczeń) i Domasławia (113 świadczeń). Najmniej świadczeń przyznawano w 2014 roku osobom mieszkającym w Owsiance (1 świadczenie), Bąkach i Jaszowicach (po 4 świadczenia), Żurawicach (5 świadczeń) oraz Raclawicach Wielkich (8 świadczeń). Od 2013 roku ze świadczeń pomocy społecznej nie skorzystał żaden z mieszkańców Żernik Małych.

Jak wskazano powyżej w latach 2012-2014 liczba udzielanych świadczeń z pomocy społecznej w gminie Kobierzycy wzrosła ogółem o 11%. Jednak w poszczególnych miejscowościach gminy sytuacja była zróżnicowana. W 15 miejscowościach liczba świadczeń zmniejszyła się, niemal w takiej samej liczbie (16 miejscowości) nastąpił z kolei wzrost liczby przyznawanych świadczeń. W przypadku Bąków i Owsianki liczba świadczeń pozostała na takim samym poziomie przez cały okres między 2012 a 2014 rokiem.

Największy przyrost liczby świadczeń z pomocy społecznej w latach 2012-2014 stwierdzono w Magnicach (o 163%) i Kuklicach (o 153%), a także Dobkowicach (o 120%) i Krzyżowicach (o 119%). Z kolei największy ubytek liczby udzielanych świadczeń dotyczył miejscowości Żerniki Małe (-100%), Jaszowice (-83%), Małuszów (-74%), Damianowice (-70%), Nowiny (-65%), Rolantowice (-64%) i Pełczyce (-63%).

Tabela 24. Liczba przyznanych świadczeń z pomocy społecznej w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2012-2014

	Liczba świadczeń		
	2012	2013	2014
			Zmiana

1	Bąki	4	4	4	0%
2	Bielany Wrocławskie	98	87	91	-7%
3	Biskupice Podgórne	8	6	10	25%
4	Budziszów	153	190	154	1%
5	Chrzanów	22	48	41	86%
6	Cieszyce	60	36	59	-2%
7	Damianowice	40	19	12	-70%
8	Dobkowice	5	17	11	120%
9	Domasław	80	110	113	41%
10	Jaszowice	24	16	4	-83%
11	Kobierzycy	465	618	657	41%
12	Królikowice	137	122	124	-9%
13	Krzyżowice	32	72	70	119%
14	Księginice	14	15	12	-14%
15	Kuklice	32	51	81	153%
16	Magnice	30	70	79	163%
17	Małuszów	57	48	15	-74%
18	Nowiny	71	82	25	-65%
19	Owsianka	1	1	1	0%
20	Pełczyce	64	16	24	-63%
21	Pustków Wilczkowski	123	121	121	-2%
22	Pustków Żurawski	262	289	390	49%
23	Raławice Wielkie	5	10	8	60%
24	Rolantowice	70	40	25	-64%
25	Solna	102	164	143	40%
26	Szczepankowice	43	20	31	-28%
27	Ślęza	38	60	60	58%
28	Tyniec Mały	82	75	87	6%
29	Tyniec nad Ślężą	211	225	178	-16%
30	Wierzbie	210	195	170	-19%
31	Wysoka	50	60	76	52%
32	Żerniki Małe	1	0	0	-100%
33	Żurawice	0	1	5	-
RAZEM		2594	2888	2881	11%

Źródło: dane gminne

W 2014 roku z pomocy społecznej skorzystało 830 mieszkańców gminy, co stanowiło 5% zameldowanych w tym roku. W 2013 roku pomocą społeczną objęto, więcej, 909 osób, a w 2012 roku – stosunkowo najmniej, tj. 783 osób. Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje w Kobierzycach – w 2014 roku było ich 130. Znacznie mniej osób, którym przyznano świadczenia społeczne, zamieszkiwało w Tyńcu nad Ślężą (84 osoby), Pustkowie Żurawskim (74 osoby) czy Bielanych Wrocławskich (59 osób). W przypadku pozostałych miejscowości liczba osób, które otrzymywały świadczenia z pomocy społecznej, nie przekraczała 50 osób. W 2014 roku beneficjentów pomocy społecznej nie stwierdzono jedynie w Żernikach Małych, bardzo niska była również ich liczba w Jaszowicach, Księginicach, Owsiance i Żurawicach (po 1 osobie), Bąkach (2 osoby), Biskupicach Podgórnych (4 osoby), Chrzanowie (6 osób), Dobkowicach, Raławicach Wielkich (po 7 osób) oraz Małuszowie i Pełczycach (po 9 osób).

Nieco odmiennie przedstawiała się sytuacja poszczególnych miejscowości, jeśli chodzi o udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie zameldowanych w 2014 roku. Wartość tego odsetka kształtowała się na zróżnicowanym poziomie, od 0% do 30%, przy średniej gminnej wynoszącej 5%. W 2014 roku najwyższy odsetek korzystających z pomocy społecznej występował wśród mieszkańców Rolantowic i wynosił 30%, a nieznacznie niższy był w Budziszowie (22%). Oprócz tych miejscowości, stosunkowo wysoki, tj. przekraczający średnią dla gminy, udział osób korzystających

z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców, występował w miejscowościach: Tyniec nad Ślężą (15%), Nowiny (14%), Pustków Wilczkowski (13%), Damianowice, Solna (po 12%), Kuklice (10%), Magnice, Pustków Żurawski (po 9%), Cieszyce (8%), Raclawice Wielkie, Wierzbice (po 7%) oraz Kobierzycie i Dobkowice (po 6%).

Tabela 25. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w miejscowościach gminy Kobierzycie w latach 2012-2014

		Liczba osób ogółem, którym przyznano świadczenie				Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie osób zameldowanych
		2012	2013	2014	Zmiana	2014
1	Bąki	2	2	2	0%	3%
2	Bielany Wrocławskie	68	72	59	-13%	2%
3	Biskupice Podgórne	8	7	4	-50%	4%
4	Budziszów	35	33	38	9%	22%
5	Chrzanów	6	6	6	0%	4%
6	Cieszyce	18	18	18	0%	8%
7	Damianowice	20	10	10	-50%	12%
8	Dobkowice	5	7	7	40%	6%
9	Domasław	52	51	35	-33%	5%
10	Jaszowice	12	14	1	-92%	1%
11	Kobierzycie	97	124	130	34%	6%
12	Królikowice	15	15	14	-7%	4%
13	Krzyżowice	6	18	15	150%	4%
14	Księginice	2	4	1	-50%	1%
15	Kuklice	20	20	24	20%	10%
16	Magnice	9	33	26	189%	9%
17	Małuszów	9	12	9	0%	4%
18	Nowiny	8	24	11	38%	14%
19	Owsianka	1	1	1	0%	1%
20	Pełczyce	24	12	9	-63%	3%
21	Pustków Wilczkowski	35	51	44	26%	13%
22	Pustków Żurawski	80	84	74	-8%	9%
23	Raclawice Wielkie	3	6	7	133%	7%
24	Rolantowice	28	16	24	-14%	30%
25	Solna	21	51	36	71%	12%
26	Szczepankowice	10	9	16	60%	5%
27	Ślęża	30	3	15	-50%	3%
28	Tyniec Mały	20	21	21	5%	2%
29	Tyniec nad Ślężą	56	72	84	50%	15%
30	Wierzbice	60	58	49	-18%	7%

31	Wysoka	22	54	39	77%	1%
32	Żerniki Małe	1	0	0	-100%	0%
33	Żurawice		1	1		1%
RAZEM		783	909	830	6%	5%

Źródło: dane gminne

UZALEŻNIENIA I PRZEMOC

Uzależnienia i przemoc w rodzinie są jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej. W 2014 roku świadczenia z powodu **przemocy w rodzinie** zostały przyznane 24 osobom z terenu gminy Kobierzyce. Zamieszkiwały one w 12 miejscowościach, tj. Bielanych Wrocławskich, Pustkowie Żurawskim (po 4 osoby), Kobierzycach, Tyńcu Małym (po 3 osoby), Magnicach, Wysokiej (po 2 osoby) oraz Biskupicach Podgórnych, Dobkowicach, Domasławie, Solnej, Tyńcu nad Ślężą i Wierzbicach (po 1 osobie).

Należy jednak zwrócić uwagę, że w poprzednich latach liczba osób pobierających świadczenia społeczne z tytułu przemocy w rodzinie w gminie Kobierzyce kształtowała się na niższym poziomie: 20 osób w 2012 roku i 17 osób w 2013 roku.

Tabela 26. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu przemocy w rodzinie w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba osób ogółem, którym przyznano świadczenie z powodu przemocy w rodzinie				Udział w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej		
		2012	2013	2014	Zmiana	2012	2013	2014
1	Bąki	0	0	0		0%	0%	0%
2	Bielany Wrocławskie	6	2	4	-33%	9%	3%	7%
3	Biskupice Podgórne	0	1	1		0%	14%	25%
4	Budziszów	0	0	0		0%	0%	0%
5	Chrzanów	0	0	0		0%	0%	0%
6	Cieszyce	0	0	0		0%	0%	0%
7	Damianowice	0	0	0		0%	0%	0%
8	Dobkowice	0	0	1		0%	0%	14%
9	Domasław	1	1	1	0%	2%	2%	3%
10	Jaszowice	0	0	0		0%	0%	0%
11	Kobierzyce	6	3	3	-50%	6%	2%	2%
12	Królikowice	0	0	0		0%	0%	0%
13	Krzyżowice	0	0	0		0%	0%	0%
14	Księginice	0	0	0		0%	0%	0%
15	Kuklice	0	0	0		0%	0%	0%
16	Magnice	1	1	2	100%	11%	3%	8%
17	Małuszów	0	0	0		0%	0%	0%
18	Nowiny	0	0	0		0%	0%	0%
19	Owsianka	0	0	0		0%	0%	0%
20	Pełczyce	0	0	0		0%	0%	0%
21	Pustków Wilczkowski	0	0	0		0%	0%	0%
22	Pustków Żurawski	4	3	4	0%	5%	4%	5%
23	Raławice Wielkie	0	0	0		0%	0%	0%

24	Rolantowice	0	0	0	0%	0%	0%
25	Solna	0	2	1	0%	4%	3%
26	Szczepankowice	0	0	0	0%	0%	0%
27	Ślęza	0	0	0	0%	0%	0%
28	Tyniec Mały	0	1	3	0%	5%	14%
29	Tyniec nad Ślężą	0	0	1	0%	0%	1%
30	Wierzbice	0	0	1	0%	0%	2%
31	Wysoka	2	2	2	0%	9%	4%
32	Żerniki Małe	0	0	0	0%		
33	Żurawice	0	1	0		100%	0%
RAZEM		20	17	24	20%	3%	2%

Źródło: dane gminne

Szczegółowe zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie określone są w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*. Głównym celem *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2016* jest tworzenie warunków do skuteczniejszego przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

1. przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
2. zmniejszanie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
3. zwiększanie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc,
4. zwiększanie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
5. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powyższe cele będą realizowane poprzez: systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie, podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie, szkolenie służb zajmujących się przemocą w rodzinie, udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Kobierzyce obejmują:

- A. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
 - 1) powołanie koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – określenie systemu współpracy poszczególnych instytucji w zakresie przemocy domowej,
 - 2) wypracowanie modelu interwencji i strategii postępowania w poszczególnych przypadkach,
 - 3) stworzenie bazy danych rodzin dotkniętych przemocą, wzmocnienie ochrony ofiar przemocy,
 - 4) podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy w rodzinie,
 - 5) działalność Punktu Konsultacyjnego, w którym realizowany będzie program „przemocy w rodzinie”,
 - 6) prowadzenie działalności edukacyjnej i profilaktycznej skierowanej do dzieci i młodzieży promującej rozwiązywanie konfliktów bez przemocy w świetlicach środowiskowych z elementami socjoterapii oraz zajęciach pozalekcyjnych,
 - 7) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.
- B. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, którego zadaniem jest integrowanie działań podmiotów wchodzących w skład zespołu oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Na realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2016 roku przeznaczono środki w wysokości 2 000,00 zł⁶.

Również **alkoholizm** jest jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej. W 2015 roku GOPS w Kobierzycach objął pomocą w postaci pracy socjalnej i materialnej 48 rodzin, w których występował problem nadużywania alkoholu. Liczba rodzin otrzymujących pomoc społeczną z tego powodu fluktuowała w latach 2010-2015, minimum osiągając w 2013 roku (27 rodzin), zaś maksimum – w 2012 roku (53 rodziny). Niepokojącym zjawiskiem jest tendencja rosnąca w zakresie liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, jaka jest obserwowana w gminie Kobierzyce od 2013 roku.

Działalność w obszarze przeciwdziałania problemom alkoholowym na terenie gminy realizuje również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach swoich prac GKRPA m.in. inicjuje działania w zakresie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, rozpatruje sprawy związane z procedurą zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego czy opiniowania wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu. Liczba poszczególnych działań w latach 2010-2015 była zróżnicowana i uzależniona od stwierdzonych potrzeb. W 2015 roku do GKRPA skierowano 20 wniosków o objęcie leczeniem odwykowym od alkoholu, z czego 5 osób podjęło leczenie bez kierowania sprawy do sądu. Wnioski o objęcie leczeniem odwykowym wpłynęły głównie od członków rodzin osób nadużywających alkoholu (16 wniosków), znacznie rzadziej od Policji (3 wnioski) czy pracowników socjalnych (1 wniosek). GKRPA w 2015 roku zaopiniowała również 78 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, z czego 62 dotyczyło zezwoleń jednorazowych. Wszystkie wnioski zostały zaopiniowane pozytywnie.

Tabela 27. Wsparcie rodzin z problemem alkoholowym w gminie Kobierzyce w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	36	32	53	27	42	48
Działania w ramach GKRPA						
Ogólna liczba przyjętych wniosków o objęcie leczeniem odwykowym od alkoholu	20	31	48	29	33	20
Liczba wywiadów środowiskowych osób z problemem alkoholowym, przeprowadzonych na potrzeby Komisji	15	25	25	25	25	2
Liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w związku z problemem alkoholowym	25	42	67	53	53	55
Liczba osób, wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o wydanie postanowienia o zobowiązanie do leczenia odwykowego	10	20	20	8	31	8
Liczba zaopiniowanych wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	58	49	90	105	108	78

Źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016

Nadużywanie alkoholu jest również jedną z przesłanek podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy policji. Z danych liczbowych dotyczących naruszeń prawa i porządku publicznego przez osoby będące pod wpływem alkoholu wynika, że ich liczba wynosiła w 2015 roku 60. W porównaniu do 2010 roku odnotowano znaczny spadek interwencji rodzinnych. W 2015 roku przeprowadzono 31 interwencji rodzinnych, w tym 19 (tj. 61%) w związku z alkoholem.

⁶ Za: Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2016

Zmniejszyła się również liczba osób przewiezionych do Izby Wyrzeźwień lub do miejsca wyrzeźwienia. W 2015 roku było to 30 osób, podczas gdy w latach poprzednich ich liczba kształtowała się na poziomie powyżej 32 osób.

W 2015 roku funkcjonariusze policji założyli natomiast rekordowo wysoką liczbę Niebieskich Kart. W latach 2010-2013 rokrocznie zakładano od 4 do 8 Niebieskich Kart, w 2014 roku ta liczba wzrosła do 14, zaś w 2015 roku – aż 25.

Tabela 28. Działania policji związane z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy Kobierzyce w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób przewiezionych do Izby Wyrzeźwień	39	37	34	32	36	30
Liczba interwencji rodzinnych	73	31	26	28	32	31
Liczba interwencji rodzinnych w związku z alkoholem	34	7	10	12	28	19
Liczba założonych Niebieskich Kart	8	7	6	4	14	25

Źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016

Alkoholizm i narkomania są jedną z przyczyn udzielania pomocy społecznej w gminie Kobierzyce. W 2014 roku świadczenia z tego tytułu przyznano 57 mieszkańcom miasta, tj. więcej niż miało to miejsce w latach poprzednich: 47 osób w 2013 roku i 46 osób w 2012 roku.

Świadczenia z powodu alkoholizmu lub narkomani w 2014 roku pobierali mieszkańcy z 21 miejscowości. Największą grupę stanowiły wśród nich osoby zameldowane w Kobierzycach (14 osób), znacznie rzadziej byli to mieszkańcy Pustkowa Żurawskiego (9 osób), Bielán Wrocławskich (5 osób) czy innych miejscowości (nie więcej niż 3 osoby). Natomiast udział osób otrzymujących pomoc z tytułu uzależnień w ogólnej liczbie korzystających wahał się w 2014 roku od 2% (Tyniec nad Ślęzą) do 25% (Biskupice Podgórne).

Tabela 29. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu alkoholizmu i narkomanii w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba osób ogółem, którym przyznano świadczenie z powodu alkoholizmu i narkomanii				Udział w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej		
		2012	2013	2014	Zmiana	2012	2013	2014
1	Bąki	0	0	0		0%	0%	0%
2	Bielany Wrocławskie	7	5	5	-29%	10%	7%	8%
3	Biskupice Podgórne	1	3	1	0%	13%	43%	25%
4	Budziszów	4	5	2	-50%	11%	15%	5%
5	Chrzanów	0	0	0		0%	0%	0%
6	Cieszycze	2	2	2	0%	11%	11%	11%
7	Damianowice	0	0	0		0%	0%	0%
8	Dobkowice	0	0	1		0%	0%	14%
9	Domastaw	3	3	3	0%	6%	6%	9%
10	Jaszowice	0	0	0		0%	0%	0%
11	Kobierzyce	7	6	14	100%	7%	5%	11%
12	Królikowice	3	3	3	0%	20%	20%	21%
13	Krzyżowice	1	2	1	0%	17%	11%	7%
14	Księginice	1	0	0	-100%	50%	0%	0%
15	Kuklice	0	0	0		0%	0%	0%

16	Magnice	1	1	1	0%	11%	3%	4%
17	Małuszów	1	0	0	-100%	11%	0%	0%
18	Nowiny	1	1	1	0%	13%	4%	9%
19	Owsianka	0	0	0		0%	0%	0%
20	Pełczyce	0	0	0		0%	0%	0%
21	Pustków Wilczkowski	1	1	1	0%	3%	2%	2%
22	Pustków Żurawski	3	4	9	200%	4%	5%	12%
23	Raławice Wielkie	0	1	1		0%	17%	14%
24	Rolantowice	2	2	2	0%	7%	13%	8%
25	Solna	1	1	3	200%	5%	2%	8%
26	Szczepankowice	0	0	0		0%	0%	0%
27	Ślęza	1	1	1	0%	3%	33%	7%
28	Tyniec Mały	2	1	1	-50%	10%	5%	5%
29	Tyniec nad Ślężą	1	2	2	100%	2%	3%	2%
30	Wierzbice	2	2	2	0%	3%	3%	4%
31	Wysoka	1	1	1	0%	5%	2%	3%
32	Żerniki Małe	0	0	0		0%		
33	Żurawice	0	0	0			0%	0%
RAZEM		46	47	57	24%	6%	5%	7%

Źródło: dane gminne

Realizując zadania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii Rada Gminy Kobierzyce rokrocznie uchwala programy profilaktyczne w tym zakresie. Określają one cele i zadania realizowane przez gminę na rzecz ograniczania spożycia i skutków używania substancji psychoaktywnych, takich jak alkohol czy narkotyki.

Celem ogólnym *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016* jest ograniczenie na terenie Gminy Kobierzyce spożycia alkoholu i związanych z tym problemów zdrowotnych i społecznych. Cele szczegółowe obejmują natomiast następujące zagadnienia:

1. Poprawa dostępności do leczenia odwykowego mieszkańcom gminy,
2. Wspomaganie psychospołeczne i prawne osób poddawanych przemocy w rodzinie,
3. Zmniejszenie ilości przypadków naruszeń ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
4. Reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
5. Wspomaganie działań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
6. Kontynuacja profilaktyki gminnej angażująca wiele grup społeczności lokalnej (młodzieży, wychowawców, przedstawicieli samorządu).

Do osiągnięcia sformułowanych celów prowadzić będzie realizacja poniższych zadań:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:
 - a) prowadzenie Gminnego Punktu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Kobierzycach przy ul. Witosa 15
 - b) merytoryczne wsparcie dla działającego na terenie gminy Ruchu Anonimowych Alkoholików, Stowarzyszenia Krzewienia Abstynencji i Trzeźwości „ISKRA”.
2. Działania na rzecz ograniczania występujących problemów alkoholowych:

- a) inicjowanie działań w Gminie w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - b) współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - c) prowadzenie działalności informacyjnej służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - d) usprawnienie prac związanych z postępowaniem wobec mieszkańców gminy nadużywających alkoholu,
 - e) kontynuację i uruchomienie nowych programów w świetlicach środowiskowych dla dzieci podlegających przemocy w rodzinie,
 - f) kontynuację działań Gminnego Punktu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Kobierzycach,
 - g) współpraca m. in. z Policją, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, organizacjami pozarządowymi, szkołami,
 - h) wydawanie opinii o zgodności z uchwałami Rady Gminy Kobierzyce usytuowania i limitu punktów sprzedaży napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18 ust. 8 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku,
 - i) współudział w kontrolowaniu przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych z cyt. Ustawą.
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych:
- a) realizację programów profilaktycznych na terenie świetlic środowiskowych oraz szkół,
 - b) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, przeznaczonych dla rodziców dzieci uczestniczących w programach,
 - c) organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
 - d) wdrażanie pozalekcyjnych zajęć sportowych do programów profilaktyki środowiskowej,
 - e) kontynuację budowy nowych świetlic profilaktyki środowiskowej.
3. Zlecanie realizacji zadań dla organizacji pozarządowych w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego.

Przewidywana wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* w 2016 roku wyniesie 1 158 000,00 złotych⁷.

Głównym celem *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2016* jest zapobieganie, ograniczanie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów poprzez:

- 1. Prowadzenie działań profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki szkolnej i rodzinnej,
- 2. Poprawa dostępności do leczenia odwykowego mieszkańcom gminy,
- 3. Wspomaganie psychospołeczne i prawne osób poddawanych przemocy w rodzinie,
- 4. Współdziałanie merytoryczne i wspieranie instytucji, organizacji pozarządowych, osób fizycznych realizujących zadania gminne z zakresu przeciwdziałania narkomanii,

⁷ Za: *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016*

5. Wspomaganie działań dotyczących reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
6. Zwiększenie wiedzy rodziców o narkotykach i szkodliwości ich zażywania.

Do osiągnięcia ww. celów prowadzić będą następujące zadania:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem oraz udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej w celu ich eliminacji:
 - prowadzenie Gminnego Punktu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Kobierzycach przy ul. Witosa 15 w zakresie:
 - doradztwa i konsultacji specjalistów w zakresie uzależnień,
 - telefonu zaufania AN,
 - programu motywującego osoby uzależnione od narkotyków do leczenia,
 - prowadzenia treningów umiejętności, warsztatów służących dalszemu zdrowieniu i rehabilitacji społecznej i rodzinnej,
 - programu dla młodzieży z grupy ryzyka,
 - nawiązanie pierwszego kontaktu osób z problemem narkomanii i umożliwienie podejmowanie szybkich działań i kontaktu z organizacjami i osobami niosącymi pomoc,
 - informowania o chorobie narkotykowej i możliwościach leczenia osób uzależnionych i członków ich rodzin,
 - informowania o ruchach samopomocowych,
 - finansowanie zakupu materiałów informacyjnych, prenumerata czasopism,
 - współpraca z Policją, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kobierzycach, Zespołem Interdyscyplinarnym, przedstawicielami służby zdrowia, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi.
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży:
 - a) realizację programów profilaktycznych na terenie świetlic środowiskowych i szkół,
 - b) podejmowanie działań w Gminnym Punkcie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Kobierzycach o charakterze edukacyjnym, przeznaczonych dla rodziców dzieci uczestniczących w programach,
 - c) organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży, kampanii społecznych.
3. Pomoc osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych:
 - a) udzielanie zainteresowanym informacji o ośrodkach i grupach terapeutycznych i grupach wsparcia,
 - b) współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kobierzycach:
 - koordynacja realizacji programu,
 - koordynacja i nadzór nad działalnością Gminnego Punktu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Kobierzycach,
 - pracownicy socjalni wykonują pracę socjalną z rodzinami dotkniętymi problemem narkomanii, motywują do podjęcia terapii odwykowej, prowadzą działania na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, udzielają pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom i osobom, które podjęły leczenie odwykowe.

Przewidywana wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* w 2016 roku wyniesie 42 000,00 złotych⁸.

WSPARCIE RODZINY

Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są również z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeby ochrony macierzyństwa.

W 2014 roku **bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego** (szczególnie w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych) była przyczyną korzystania z pomocy społecznej przez 55 mieszkańców gminy Kobierzyce. W porównaniu do 2012 roku stwierdzono wzrost na poziomie 25%. Natomiast udział osób pobierających świadczenia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej w gminie kształtował się na poziomie 5-6%.

Świadczenia z ww. powodu relatywnie najczęściej pobierali mieszkańcy Pustkowa Żurawskiego (14 osób). Przyznawane były również osobom zamieszkającym w Kobierzycach (8 osób), Bielanych Wrocławskich (5 osób), Budziszowie (4 osoby), Pustkowie Wilczkowskim, Wierzbicach (po 3 osoby), Królikowicach, Solnej (po 2 osoby), Cieszytach, Pełczycach, Rolantowicach oraz Szczepankowicach (po 1 osobie).

Zróżnicowany okazał się udział osób korzystających z pomocy społecznej w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie osób, którym przyznano świadczenia. W 2014 roku odsetek wahał się od 4% (Rolantowice) do 19% (Pustków Żurawski).

Tabela 30. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba osób ogółem, którym przyznano świadczenie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych				Udział w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej		
		2012	2013	2014	Zmiana	2012	2013	2014
1	Bąki	0	0	0		0%	0%	0%
2	Bielany Wrocławskie	3	3	5	67%	4%	4%	8%
3	Biskupice Podgórne	0	0	0		0%	0%	0%
4	Budziszów	3	3	4	33%	9%	9%	11%
5	Chrzanów	0	0	0		0%	0%	0%
6	Cieszyce	0	1	1		0%	6%	6%
7	Damianowice	0	0	0		0%	0%	0%
8	Dobkowice	0	0	0		0%	0%	0%
9	Domasław	0	0	0		0%	0%	0%
10	Jaszowice	0	2	0		0%	14%	0%
11	Kobierzyce	6	6	8	33%	6%	5%	6%

⁸ Za: *Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2016*

12	Królikowice	2	2	2	0%	13%	13%	14%
13	Krzyżowice	0	0	0		0%	0%	0%
14	Księginice	0	0	0		0%	0%	0%
15	Kuklice	0	0	0		0%	0%	0%
16	Magnice	0	0	0		0%	0%	0%
17	Małuszów	0	0	0		0%	0%	0%
18	Nowiny	0	0	0		0%	0%	0%
19	Owsianka	0	0	0		0%	0%	0%
20	Pełczyce	1	1	1	0%	4%	8%	11%
21	Pustków Wilczkowski	4	3	3	-25%	11%	6%	7%
22	Pustków Żurawski	14	10	14	0%	18%	12%	19%
23	Raławice Wielkie	0	0	0		0%	0%	0%
24	Rolantowice	1	1	1	0%	4%	6%	4%
25	Solna	0	2	2		0%	4%	6%
26	Szczepankowice	1	1	1	0%	10%	11%	6%
27	Ślęża	0	0	0		0%	0%	0%
28	Tyniec Mały	0	0	0		0%	0%	0%
29	Tyniec nad Ślężą	9	10	10	11%	16%	14%	12%
30	Wierzbice	0	3	3		0%	5%	6%
31	Wysoka	0	0	0		0%	0%	0%
32	Żerniki Małe	0	0	0		0%		
33	Żurawice	0	0	0			0%	0%
RAZEM		44	48	55	25%	6%	5%	7%

Źródło: dane gminne

Nieznacznie mniej liczne okazały się w gminie Kobierzyce przypadki korzystania z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności. W 2012 roku otrzymało je 41 mieszkańców (5% korzystających z pomocy społecznej), w 2013 roku – 53 osoby (6%), zaś w 2014 roku – 46 osób (6%). Każdego roku najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności zamieszkiwało w Pustkowie Żurawskim (12-14 osób).

Z tego tytułu pomoc otrzymywali również mieszkańcy Kobierzyc (8 osób), Tyńca nad Ślężą, Wierzbic (po 3 osoby), Królikowic, Nowiny, Pustkowa Wilczkowskiego, Rolantowic, Solnej (po 2 osoby) oraz pojedyncze osoby z Bielany Wrocławskich, Damianowic, Dobkowic, Krzyżowic, Magnic, Pełczyc

Natomiast udział osób, którym przyznano świadczenia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności w ogólnej liczbie korzystających wahał się w 2014 roku w zależności od miejscowości zamieszkania od 2% (Bielany Wrocławskie) do 19% (Pustków Żurawski).

Tabela 31. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba osób ogółem, którym przyznano świadczenie z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietność				Udział w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej		
		2012	2013	2014	Zmiana	2012	2013	2014
1	Bąki	0	0	0		0%	0%	0%
2	Bielany Wrocławskie	1	1	1	0%	1%	1%	2%
3	Biskupice Podgórne	1	1	0	-100%	13%	14%	0%
4	Budziszów	0	0	0		0%	0%	0%

5	Chrzanów	0	0	0	0%	0%	0%
6	Cieszycze	0	0	0	0%	0%	0%
7	Damianowice	2	1	1	-50%	10%	10%
8	Dobkowice	1	2	1	0%	20%	14%
9	Domasław	0	0	0	0%	0%	0%
10	Jaszowice	0	0	0	0%	0%	0%
11	Kobierzyce	6	8	8	33%	6%	6%
12	Królikowice	2	2	2	0%	13%	14%
13	Krzyżowice	1	1	1	0%	17%	7%
14	Księginice	0	0	0	0%	0%	0%
15	Kuklice	3	2	2	-33%	15%	8%
16	Magnice	0	1	1	0%	3%	4%
17	Małuszów	0	0	0	0%	0%	0%
18	Nowiny	1	3	2	100%	13%	18%
19	Owsianka	0	0	0	0%	0%	0%
20	Pełczyce	1	1	1	0%	4%	11%
21	Pustków Wilczkowski	2	2	2	0%	6%	5%
22	Pustków Żurawski	12	14	14	17%	15%	19%
23	Raławice Wielkie	0	0	0	0%	0%	0%
24	Rolantowice	4	4	2	-50%	14%	8%
25	Solna	1	2	2	100%	5%	6%
26	Szczepankowice	0	0	0	0%	0%	0%
27	Ślęza	0	0	0	0%	0%	0%
28	Tyniec Mały	0	0	0	0%	0%	0%
29	Tyniec nad Ślężą	3	3	3	0%	5%	4%
30	Wierzbice	0	4	3	0%	7%	6%
31	Wysoka	0	1	0	0%	2%	0%
32	Żerniki Małe	0	0	0	0%		
33	Żurawice	0	0	0		0%	0%
RAZEM		41	53	46	12%	5%	6%

Źródło: dane gminne

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kobierzyce na lata 2015-2017 określa w szczególności zadania i działania realizowane przez władze samorządowe gminy Kobierzyce na rzecz rodzin, w szczególności w zakresie szeroko rozumianej opieki nad dzieckiem. Zgodnie z przyjętymi założeniami działalność na rzecz dzieci powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń. Głównym celem programu jest *zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, aktywizowanie rodzin do podejmowania działań wzmacniających prawidłowe funkcjonowanie rodziny, a także tworzenie warunków pozwalających na powrót dzieci objętych pieczą pod opiekę rodziców*. W związku z powyższym zaplanowano następujące zadania w zakresie wspierania rodziny w gminie Kobierzyce:

- Rozpoznanie i analiza problemów występujących w rodzinie oraz monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami;
- Zapewnienie rodzinom niewydolnym wychowawczo wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- Zapobieganie dysfunkcji rodziny poprzez wsparcie w sprawowaniu jej podstawowych funkcji;
- Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego: in. psycholog, radca prawny;

- Koordynowanie działań zgodnie ze Strategią Problemów Społecznych w tym m.in. instytucji, specjalistów, organizacji i stowarzyszeń działających na rzecz dziecka i rodziny;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom spełniającym kryteria dochodowe z ustawy m.in. o pomocy społecznej, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- Współfinansowanie opieki i wychowania dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej i w rodzinnej pieczy zastępczej;
- Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań dla Rady Gminy;
- Podnoszenie kwalifikacji służb działających na rzecz dziecka i rodziny poprzez m.in. szkolenia, konferencje⁹.

Kobierzyskie rodziny wielodzietne mogą przystąpić do ogólnopolskiego programu *Karta Dużej Rodziny*, realizowanego na podstawie ustawy o Karcie Dużej Rodziny z dnia 23 grudnia 2014 roku (Dz.U. z 2014, poz. 1863), która weszła w życie z dniem 02.01.2015 roku. W ramach programu rodziny wielodzietne mogą starać się o wydanie Karty Dużej Rodziny, która umożliwia korzystanie ze zniżek oferowanych przez podmioty publiczne i niepubliczne przystępujące do programu. Z ogólnopolskiego programu może skorzystać każda rodzina, która ma na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia
- w wieku do ukończenia 25 roku życia w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej
- bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności¹⁰.

Od 2015 roku na terenie gminy realizowany jest również lokalny program *Kobierzyska Karta Dużej Rodziny*. Program ma celu wspieranie rodzin wielodzietnych, wzmocnienie ich funkcji oraz promowanie pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej. Celem programu jest:

- 1) zwiększenie rodzinom wielodzietnym dostępności m.in. do dóbr kultury, sportu, edukacji i opieki przedszkolnej, korzystania z lokalnego transportu zbiorowego.
- 2) promowanie rodziny wielodzietnej i jej pozytywnego wizerunku;
- 3) wzmacnianie funkcji rodziny i poprawę sytuacji materialnej rodzin wielodzietnych;
- 4) wyrównywanie szans rozwojowych i życiowych dzieci oraz młodzieży z rodzin wielodzietnych.

Powyższe działania są elementem polityki społecznej realizowanej w Gminie Kobierzyce, które dają możliwość wsparcia rodzin wielodzietnych i poprawę warunków materialnych oraz wzmacnianie kondycji rodzin wielodzietnych, zgodnie z *Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020*.

W ramach Programu wprowadzone zostały zniżkowe i promocyjne opłaty dla rodzin wielodzietnych za korzystanie z dóbr kultury, sportu i rozrywki, edukacji czy usług publicznych (transport) realizowanych przez podmioty publiczne, ale również preferencyjne oferty przedsiębiorców, którzy przystąpili do Programu. Jak wskazano, w Programie uczestniczą jednostki gminne i instytucje publiczne, ale przystąpić do niego mogą również przedsiębiorcy prywatni, oferujący osobom uprawnionym ulgi, zwolnienia i rabaty w opłatach za korzystanie ze swoich usług i towarów. Lista partnerów Programu stale się powiększa.

⁹ Za: *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kobierzyce na lata 2015-2017*

¹⁰ Za: Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. 2014 poz. 1863)

Do korzystania z ww. instrumentów uprawnieni są członkowie rodzin wielodzietnych (posiadający troje lub więcej dzieci), zamieszkali razem, na terenie gminy Kobierzycy, prowadzący wspólnie gospodarstwo domowe, bez względu na wysokość dochodów. Wnioski o przystąpienie do Programu składane są w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobierzycach, zgodnie z ustalonym wzorem. Roczny koszt realizacji programu *Kobierzycza Karta Dużej Rodziny na lata 2015-2020* został ustalony na poziomie 250 000,00 zł¹¹.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I CHOROBA

Świadczenia z tytułu **niepełnosprawności** przyznane zostały w 2014 roku 117 mieszkańcom gminy, co stanowiło 14% osób, które w tym roku otrzymały jakiekolwiek świadczenie. Na przestrzeni lat 2012-2014 liczba mieszkańców gminy pobierających świadczenia z powodu niepełnosprawności fluktuowała – w 2012 roku pomoc kierowana była do 114 osób niepełnosprawnych (15% korzystających z pomocy społecznej w 2012 roku), zaś w 2013 roku – do 120 osób (13%).

Najwięcej osób, którym przyznano świadczenia z powodu niepełnosprawności, zamieszkiwało w Kobierzycach (19 osób), Wysokiej (11 osób), Tyńcu nad Ślężą i Wierzbicach (po 10 osób). Natomiast brak takich osób stwierdzono w 7 miejscowościach: Bąki, Biskupice Podgórne, Cieszyce, Damianowice, Dobkowice, Owsianka i Żerniki Małe.

Biorąc pod uwagę udział osób otrzymujących pomoc społeczną z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób, którym przyznano świadczenia, sytuacja w miejscowościach gminy Kobierzycy okazała się zróżnicowana. Najwyższym udziałem tej kategorii cechowały się Jaszowice, Księginice i Żurawice, gdzie wszystkie osoby korzystające z pomocy społecznej otrzymywały świadczenia z powodu niepełnosprawności. W przypadku pozostałych miejscowości odsetek wahał się od 4% (Rolantowice) do 33% (Chrzanów).

Tabela 32. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu niepełnosprawności w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2012-2014

		Liczba osób ogółem, którym przyznano świadczenie z powodu niepełnosprawności				Udział w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej		
		2012	2013	2014	Zmiana	2012	2013	2014
1	Bąki	0	0	0		0%	0%	0%
2	Bielany Wrocławskie	11	8	9	-18%	16%	11%	15%
3	Biskupice Podgórne	0	0	0		0%	0%	0%
4	Budziszów	7	8	9	29%	20%	24%	24%
5	Chrzanów	2	2	2	0%	33%	33%	33%
6	Cieszyce	1	2	0	-100%	6%	11%	0%
7	Damianowice	3	1	0	-100%	15%	10%	0%
8	Dobkowice	0	1	0		0%	14%	0%
9	Domasław	7	7	7	0%	13%	14%	20%
10	Jaszowice	3	2	1	-67%	25%	14%	100%
11	Kobierzycy	11	21	19	73%	11%	17%	15%
12	Królikowice	1	1	1	0%	7%	7%	7%
13	Krzyżowice	1	1	2	100%	17%	6%	13%

¹¹ Za: Uchwała nr XLV/653/14 Rady Gminy Kobierzycy z dnia 26 września 2014 roku w sprawie Programu *Kobierzycza Karta Dużej Rodziny na lata 2015-2020*

14	Księginice	1	1	1	0%	50%	25%	100%
15	Kuklice	1	1	2	100%	5%	5%	8%
16	Magnice	2	4	2	0%	22%	12%	8%
17	Małuszów	2	1	1	-50%	22%	8%	11%
18	Nowiny	1	1	1	0%	13%	4%	9%
19	Owsianka	0	0	0		0%	0%	0%
20	Pełczyce	4	1	2	-50%	17%	8%	22%
21	Pustków Wilczkowski	6	11	4	-33%	17%	22%	9%
22	Pustków Żurawski	4	8	9	125%	5%	10%	12%
23	Raławice Wielkie	0	0	1		0%	0%	14%
24	Rolantowice	2	2	1	-50%	7%	13%	4%
25	Solna	2	1	2	0%	10%	2%	6%
26	Szczepankowice	3	2	2	-33%	30%	22%	13%
27	Ślęza	4	4	4	0%	13%	133%	27%
28	Tyniec Mały	6	3	3	-50%	30%	14%	14%
29	Tyniec nad Ślężą	13	10	10	-23%	23%	14%	12%
30	Wierzbice	10	10	10	0%	17%	17%	20%
31	Wysoka	6	6	11	83%	27%	11%	28%
32	Żerniki Małe	0	0	0		0%	0%	0%
33	Żurawice	0	0	1		0%	0%	100%
RAZEM		114	120	117	3%	15%	13%	14%

Źródło: dane gminne

Z powodu **długotrwałej lub ciężkiej choroby** świadczenia z pomocy społecznej otrzymało w 2014 roku 128 mieszkańców gminy Kobierzyc. Osoby te stanowiły w 2014 roku 15% wszystkich beneficjentów pomocy społecznej. W porównaniu do 2012 roku liczba osób, którym przyznano świadczenia z tytułu choroby, zwiększyła się w gminie o 21%. Jednocześnie jednak była o 5,2% niższa niż w 2013 roku.

Najwięcej osób otrzymujących pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby zamieszkuje Kobierzycach (21 osób), Bielanych Wrocławskich (14 osób), Pustkowie Wilczkowskim (13 osób) oraz Budziszowie i Tyńcu nad Ślężą (po 10 osób). W przypadku Jaszowic, Księginic i Owsianki wszystkie osoby korzystające z pomocy społecznej w 2014 roku pobierały świadczenia z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. W pozostałych miejscowościach gminy odsetki osób otrzymujących pomoc z powodu choroby, wahały się od 4% (Rolantowice) do 50% (Bąki).

Tabela 33. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w miejscowościach gminy Kobierzyc w latach 2012-2014

		Liczba osób ogółem, którym przyznano świadczenie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby				Udział w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej		
		2012	2013	2014	Zmiana	2012	2013	2014
1	Bąki	1	1	1	0%	50%	50%	50%
2	Bielany Wrocławskie	3	8	14	367%	4%	11%	24%
3	Biskupice Podgórne	1	1	1	0%	13%	14%	25%
4	Budziszów	9	9	10	11%	26%	27%	26%
5	Chrzanów	0	0	0		0%	0%	0%
6	Cieszycze	1	2	3	200%	6%	11%	17%
7	Damianowice	3	1	0	-100%	15%	10%	0%

8	Dobkowice	0	1	1		0%	14%	14%
9	Domasław	2	5	5	150%	4%	10%	14%
10	Jaszowice	3	2	1	-67%	25%	14%	100%
11	Kobierzyce	18	26	21	17%	19%	21%	16%
12	Królikowice	2	3	4	100%	13%	20%	29%
13	Krzyżowice	2	5	3	50%	33%	28%	20%
14	Księginice	1	1	1	0%	50%	25%	100%
15	Kuklice	2	1	2	0%	10%	5%	8%
16	Magnice	1	1	1	0%	11%	3%	4%
17	Małuszów	3	2	3	0%	33%	17%	33%
18	Nowiny	1	3	2	100%	13%	13%	18%
19	Owsianka	1	1	1	0%	100%	100%	100%
20	Pełczyce	4	1	2	-50%	17%	8%	22%
21	Pustków Wilczkowski	6	13	13	117%	17%	25%	30%
22	Pustków Żurawski	6	7	5	-17%	8%	8%	7%
23	Raławice Wielkie	0	0	1		0%	0%	14%
24	Rolantowice	3	2	1	-67%	11%	13%	4%
25	Solna	3	8	2	-33%	14%	16%	6%
26	Szczepankowice	3	2	2	-33%	30%	22%	13%
27	Ślęza	2	2	2	0%	7%	67%	13%
28	Tyniec Mały	3	2	3	0%	15%	10%	14%
29	Tyniec nad Ślężą	8	15	10	25%	14%	21%	12%
30	Wierzbice	10	6	8	-20%	17%	10%	16%
31	Wysoka	4	4	5	25%	18%	7%	13%
32	Żerniki Małe	0	0	0		0%		
33	Żurawice	0	0	0			0%	0%
RAZEM		106	135	128	21%	14%	15%	15%

Źródło: dane gminne

BEZPIECZEŃSTWO I PRZESTĘPCZOŚĆ

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Kobierzyce czuwają funkcjonariusze Posterunku Policji w Kobierzycach oraz jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

Gmina Kobierzyce znajduje się w zasięgu działania Komisariatu Policji Wrocław-Krzyki, zlokalizowanego we Wrocławiu przy ul. Jaworowej 12. Natomiast w Kobierzycach, przy ul. Witosa 11, usytuowano **Posterunek Policji**, zaś teren gminy został podzielony na cztery obszary, podlegające poszczególnym dzielnicowym:

- Obszar: Cieszyce, Damianowice, Dobkowice, Jaszowice, Pustków Żurawski, Solna, Wierzbice, Rolantowice, Żurawice,
- Obszar: Bąki, Biskupice Podgórne, Chrzanów, Królikowice, Krzyżowice, Małuszów, Nowiny, Owsianka, Raławice, Tyniec Mały, Żerniki Małe,
- Obszar: Bielany Wrocławskie, Domasław, Księginice, Ślęza, Wysoka, Magnice,
- Obszar: Kobierzyce, Kuklice, Pełczyce, Szczepankowice, Budziszów, Pustków Wilczkowski, Tyniec n/Ślężą.

Praca policjantów w gminie odbywa się w systemie dwuzmianowym, mieszkańcy mogą kontaktować się z funkcjonariuszami osobiście (w dni powszednie na miejscu służbę pełni kierownik posterunku) lub telefonicznie. Posterunek Policji w Kobierzycach mieści się w nowoczesnym budynku, spełniającym wszystkie standardy europejskie. Budynek oddano do użytkowania 4 czerwca 2014 roku, po trwającym 3 lata i kosztującym 2,5 mln zł remoncie. Koszt remontu został pokryty ze środków gminy, natomiast sprzęt i wyposażenie pomieszczeń służbowych zostały sfinansowane przez Komendę Wojewódzką Policji we Wrocławiu. Przeprowadzone prace w znaczący sposób podniosły warunki i standardy pracy policjantów, jak również wpłynęły na poprawę jakości obsługi¹².

W 2014 roku na terenie gminy Kobierzyce popełniono łącznie 642 przestępstwa. Zdecydowaną większość z nich stanowiły przestępstwa o charakterze kryminalnym (ich liczba ukształtowała się na poziomie 579, co stanowiło 90% przestępstw popełnionych w tym roku), w tym przestępstwa przeciwko mieniu (523 w 2014 roku, tj. 81,5% ogółu). Znacznie rzadziej na terenie gminy stwierdzano przestępstwa drogowe (33 w 2014 roku), gospodarcze (30 w 2014 roku) czy przeciwko życiu i zdrowiu (7 w 2014 roku).

W porównaniu do 2013 roku liczba przestępstw stwierdzonych na terenie gminy Kobierzyce w 2014 roku zmalała o 9,3%. Zmniejszyła się częstotliwość występowania przestępstw niemal z każdej analizowanej kategorii: w przypadku przestępstw kryminalnych spadek wyniósł 8,1%, w przypadku przestępstw drogowych liczba zmniejszyła się o 31,3%, w przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu o 41,7%, zaś w przypadku przestępstw przeciwko mieniu o 2,6%. Na takim sam poziomie w latach 2013-2014 pozostała w gminie Kobierzyce liczba przestępstw o charakterze gospodarczym.

Tabela 34. Przestępstwa w latach 2012-2014

Jednostka terytorialna	przestępstwa ogółem			o charakterze kryminalnym			o charakterze gospodarczym		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
POLSKA	1 119 803	1 063 487	885 139	781 340	711 193	605 313	141 483	154 430	162 042
DOLNOŚLĄSKIE	115 116	111 059	91 085	83 972	79 232	68 934	14 953	13 919	12 863
Powiat wrocławski	1633	3263	2727	1040	2506	2191	274	142	168
Kobierzyce	-	708	642	-	630	579	-	30	30
Jednostka terytorialna	drogowe			przeciwko życiu i zdrowiu			przeciwko mieniu		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
POLSKA	155 906	141 118	86 833	28 553	25 600	21 347	598 898	521 930	452 460
DOLNOŚLĄSKIE	12 816	11 129	6 927	2 525	2 255	2 205	71 480	65 980	54 643
Powiat wrocławski	270	513	292	21	77	54	889	2049	1834
Kobierzyce	-	48	33	-	12	7	-	537	523

Źródło: dane KWP we Wrocławiu

Na tle innych jednostek administracyjnych obszar gminy Kobierzyce okazuje się terenem o znacznie większym zagrożeniu przestępczością. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2014 roku w gminie popełniono ogółem 34 przestępstwa, podczas gdy w kraju było to 23 przestępstwa, a w powiecie 21 przestępstw. Średnią najbardziej zbliżoną do gminnej stwierdzono w województwie dolnośląskim – 31 przestępstw na 1000 mieszkańców.

Większe zagrożenie przestępczością na terenie gminy wynikało głównie z relatywnie częstszego popełniania przestępstw o charakterze kryminalnym. Na 1000 mieszkańców Kobierzyc w 2014 roku odnotowano 31 przestępstw kryminalnych i 28 przestępstw przeciwko mieniu. W przypadku przestępstw kryminalnych średnia na 1000 mieszkańców kraju wynosiła w 2014 roku 15,5 przestępstw, średnia powiatowa – 17 przestępstw, a średnia wojewódzka – 24. Znacznie poniżej

¹² Za: <http://www.ugk.pl/policja> (31.03.2016)

wartości gminnej ukształtował się także wskaźnik przestępstw przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców kraju (12 przestępstw), województwa (19 przestępstw) i powiatu (14 przestępstw).

Natomiast w przypadku przestępstw drogowych oraz przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców sytuacja w gminie Kobierzyce jest znacznie korzystniejsza niż w większych jednostkach administracyjnych – średnie dla gminy pozostają na poziomie znacznie niższym niż średnie krajowe, wojewódzkie i powiatowe. Natomiast w przypadku przestępstw o charakterze gospodarczym w powiecie wrocławskim odnotowano niższą wartość (1,3 na 1000 ludności) niż w gminie (1,6 na 1000 ludności).

Tabela 35. Przestępstwa na 1000 mieszkańców w latach 2012-2014

Jednostka terytorialna	przestępstwa ogółem na 1000 mieszkańców			o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców			o charakterze gospodarczym na 1000 mieszkańców		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
POLSKA	32,17	27,62	22,72	22,45	18,47	15,54	4,06	4,01	4,16
DOLNOŚLĄSKIE	39,49	38,15	31,32	28,80	27,22	23,70	5,13	4,78	4,42
Powiat wrocławski	13,27	25,85	21,05	8,45	19,85	16,91	2,23	1,12	1,30
Kobierzyce	-	38,83	34,44	-	34,55	31,06	-	1,16	1,61

Jednostka terytorialna	drogowe na 1000 mieszkańców			przeciwko życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców			przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
POLSKA	4,48	3,67	2,23	0,82	0,66	0,55	17,21	13,56	11,61
DOLNOŚLĄSKIE	4,40	3,82	2,38	0,87	0,77	0,76	24,52	22,67	18,79
Powiat wrocławski	2,19	4,06	2,25	0,17	0,61	0,42	7,22	16,23	14,15
Kobierzyce	-	2,63	1,77	-	0,66	0,38	-	29,45	28,05

Źródło: dane KWP we Wrocławiu

Straż pożarną na terenie gminy Kobierzyce reprezentują jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Obecnie funkcjonują trzy jednostki OSP, współpracujące z jednostkami Państwowej Straży Pożarnej, przede wszystkim Jednostką Gaśniczo-Ratowniczą w Kątach Wrocławskich oraz innymi jednostkami PSP we Wrocławiu:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Kobierzycach, ul. Robotnicza 10 (jednostka włączona w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego);
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pustkowie Wilczkowskim, ul. Domianowicka 1;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pustkowie Żurawskim, ul. Kolejowa 13 (jednostka włączona w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego).

Wszystkie należą do Związku Ochotniczych Straży Pożarnej Rzeczypospolitej Polskiej, posiadają swoje remizy, sztandary i mundury strażackie pozwalające uczestniczyć w akacjach ratowniczo-gaśniczych. Obecnie w jednostkach OSP w gminie działa 90 osób, w tym 59 członków czynnych (4 kobiety), 23 członków honorowych i 8 członków wspierających. Dodatkowo w Pustkowie Żurawskim funkcjonuje 10-osobowa młodzieżowa drużyna pożarnicza.

Na wyposażeniu jednostek OSP znajdują się m.in. cztery samochody pożarnicze (Mercedes-2, Star 244, Ford), kilkanaście różnego rodzaju pomp, piły spalinowe do drewna, betonu i stali, rozpieraki hydrauliczne do karoserii samochodowych, sprężarki oraz agregaty prądotwórcze z zestawami oświetleniowymi oraz inny sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratunkowo-gaśniczych.

Strażacy z jednostek ochotniczych uczestniczą przede wszystkim w akcjach związanych z gaszeniem pożarów, likwidacją klęsk żywiołowych czy pomocą poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych. W 2011 roku strażacy z jednostek OSP w gminie Kobierzyce uczestniczyli w ponad 276 akcjach, w 2012 roku – w 250 akcjach, a w 2014 roku – w ok. 220 akcjach. Istotny jest również udział strażaków w życiu lokalnych społeczności, w tym organizacja m.in. zawodów pożarniczo-sportowych i manewrów, konkursów dla dzieci i młodzieży, akcji profilaktycznych o zagrożeniach pożarowych, ekologicznych i klęskach żywiołowych, ale także udział w obchodach świąt państwowych, gminnych i kościelnych¹³.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność społeczna mieszkańców gminy Kobierzyce przedstawiona zostanie na podstawie danych dotyczących sytuacji trzeciego sektora w gminie oraz udziału w wyborach samorządowych.

O zainteresowaniu społeczeństwa sferą polityki w skali mikro oraz ich aktywności w lokalnym życiu politycznym można wnioskować na podstawie danych dotyczących frekwencji wyborczej, szczególnie zaś udziału w wyborach samorządowych. Są to wybory, podczas których wybierani są przedstawiciele organów samorządowych najbliższych mieszkańcom (wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast, rady gminy, rady powiatów, sejmiki województw), czyli władze, które w bezpośredni sposób wpływają na życie lokalnych społeczności.

Dane dotyczące frekwencji wyborczej w gminie Kobierzyce wskazują na dość stały poziom zainteresowania mieszkańców wyborami samorządowymi. Świadczą o tym dane dotyczące udziału w wyborach samorządowych w latach 2006, 2010, 2014, oscylujące w granicach 50%.

W 2006 roku w wyborach uczestniczyło 50,4% uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy Kobierzyce, tj. więcej niż wynosiła średnia dla kraju (45,99%), województwa dolnośląskiego (44,72%) i powiatu wrocławskiego (47,15%). W 2010 roku frekwencja wyborcza w gminie okazała się jeszcze wyższa niż w 2006 roku i osiągnęła 51,05%, nadal pozostając na poziomie wyższym niż w pozostałych jednostkach administracyjnych. W 2014 roku zainteresowanie mieszkańców gminy Kobierzyce wyborami samorządowym nieznacznie spadło. Frekwencja wyborcza wyniosła 49,26%, pozostając na poziomie wyższym niż średnia wojewódzka (44,75%) i krajowa (47,34%), ale poniżej średniej powiatowej (52,7%).

Tabela 36. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w latach 2006, 2010 i 2014.

Jednostka terytorialna	I tura			II tura		
	frekwencja wyborcza			frekwencja wyborcza		
	2006	2010	2014*	2006	2010	2014*
	%	%	%	%	%	%
POLSKA	45,99	47,32	47,34	39,56	35,31	39,97
DOLNOŚLĄSKIE	44,72	45,22	44,75	38,75	34,80	37,70
Powiat wrocławski	47,15	49,84	52,70	42,02	44,20	40,79
Kobierzyce	50,40	51,05	49,26	-	-	-

*wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast

Źródło: PKW

¹³ Za: <http://www.ugk.pl/ochotnicza-straz-pozarna> (31.03.2014)

Analiza frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych w 2014 roku w zależności od miejscowości zamieszkania wskazuje, że w gminie Kobierzyce większość mieszkańców uczestniczy w wyborach. W 2014 roku frekwencja wyborcza w 22 miejscowościach kształtowała się na poziomie powyżej 50%, zaś w 11 miejscowościach – poniżej 50%. Stosunkowo najmniej chętnie głosowali mieszkańcy Owsianki, Pustkowa Żurawskiego i Żurawic (po 39,6%), a także Ślęzy (41,84%), Wysokiej (41,84%), Wierzbic (44,89%), Solnej (44,9%), Chrzanowa (45,92%), Kuklic (45,92%), Pełczyc (45,92%) i Magnic (45,2%).

Z kolei najwyższa frekwencja podczas wyborów samorządowych w 2014 roku, powyżej 60%, wystąpiła w miejscowościach: Jaszowice, Pustków Wilczkowski i Tyniec nad Ślężą (60,52%).

Tabela 37. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w miejscowościach gminy Kobierzyce w 2014 roku

	Frekwencja w wyborach samorządowych (%) 2014
1 Bąki	52,01
2 Bielany Wrocławskie	51,36
3 Biskupice Podgórne	52,15
4 Budziszów	53,28
5 Chrzanów	45,92
6 Cieszyce	53,28
7 Damianowice	53,28
8 Dobkowice	53,28
9 Domasław	52,15
10 Jaszowice	60,52
11 Kobierzyce	51,66
12 Królikowice	53,37
13 Krzyżowice	53,37
14 Księginice	52,15
15 Kuklice	45,92
16 Magnice	45,2
17 Małuszów	53,37
18 Nowiny	53,37
19 Owsianka	39,6
20 Pełczyce	45,92
21 Pustków Wilczkowski	60,52
22 Pustków Żurawski	39,6
23 Raclawice Wielkie	53,37
24 Rolantowice	53,28
25 Solna	44,89
26 Szczepankowice	53,28
27 Ślęza	41,84
28 Tyniec Mały	52,15
29 Tyniec nad Ślężą	60,52
30 Wierzbice	44,89
31 Wysoka	41,84

32	Żerniki Małe	53,37
33	Żurawice	39,6

Źródło: statystyka gminna

Na terenie gminy Kobierzyce zarejestrowanych jest kilkadziesiąt **organizacji pozarządowych**, działających w większości w obszarze upowszechnia kultury fizycznej i sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej czy kultury i sztuki. W zdecydowanej większości funkcjonują one w formie stowarzyszeń, rzadziej fundacji, są wśród nich zarówno podmioty z długoletnią historią, jak i jednostki nowoutworzone. Wśród podmiotów NGO zarejestrowanych w gminie status OPP (organizacji pożytku publicznego), uprawniający do otrzymania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, posiada siedem jednostek¹⁴:

- Towarzystwo Przyjaciół Gminy Kobierzyce (status OPP przyznany 02.06.2005 roku),
- Stowarzyszenie „Arteo” z Kobierzyc (status OPP przyznany 24.11.2011 roku),
- Ludowy Klub Sportowy „Galakticos” Solna (status OPP przyznany 11.09.2012 roku),
- Stowarzyszenie Klub Sportowy Match Point ze Ślęzy (status OPP przyznany 29.11.2013 roku),
- Stowarzyszenie „Nasze Dzieci” z Tyńca Małego (status OPP przyznany 13.04.2007 roku),
- Fundacja Pomóżmy Dzieciom Niepełnosprawnym w Wierzbicach i Osobom Starszym (status OPP przyznany 14.02.2016 roku),
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla Dzieci Prowadzony Przez Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa w Wierzbicach (status OPP przyznany 24.03.2015 roku).

Poniżej przedstawiono wykaz organizacji pozarządowych zarejestrowanych i działających na terenie gminy Kobierzyce:

Tabela 38. Organizacje pozarządowe zarejestrowane w gminie Kobierzyce

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Adres	Rok powstania	Status OPP
1		Fundacja Happy Animals	ul. Ogrodowa 62 lok. 9	2011	
2		Fundacja Miasto Dzieci	ul. Dwa Światy 1	2014	
3		Fundacja OTTO	ul. Szwedzka 5	2010	
4		Fundacja Prawdziwa Pomoc	ul. Dębowa 20a	2012	
5		Fundacja Rozwoju Mikroregionów Dolnego Śląska	ul. Wrocławska 7	2010	
6		Grupa Artystyczna Kretes	ul. Sosnowa 4 lok. 3	2007	
7		Klub Sportowy „Polonia Bielany”	ul. Wrocławska 32 lok. 1	2003	
8	Bielany Wrocławskie	Koło Gospodyń Wiejskich w Bielanych Wrocławskich	Bielany Wrocławskie		
9		Koszykarski Klub Sportowy w Kobierzycach	ul. Modrzewiowa 11	2012	
10		Stowarzyszenie „Bielany dla Ciebie”	ul. Słoneczna 2 (adres do korespondencji: Bielany Wrocławskie, ul. Wrocławska 35)	2013	
11		Stowarzyszenie Inicjatyw Medialnych Echo 25	ul. Dwa Światy 1	2014	
12		Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych Akacja	ul. Akacyjowa 1	2013	

¹⁴ Za: <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t> (03.04.2016)

13		Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Kobierzyskiej	ul. Kłodzka 4A/2	2001	
14		Stowarzyszenie Terapeutów Metody Castillo Moralesa	ul. Agrestowa 17	2010	
15		Uczniowski Klub Sportowy „Bielik”	ul. Akacyjowa 1	1997	
16	Biskupice Podgórne	Fundacja Biskupice 2012 (działalność zawieszona 21.01.2016)	ul. Polna 4	2012	
17	Budziszów	Stowarzyszenie Rolników Gminy Kobierzysce	ul. Słoneczna 4	2004	
18	Chrzanów	Królewski Klub Jeździecki „Wiktor”	Chrzanów 3b	2005	
19		Stowarzyszenie „Chrzanowy Ogród”	ul. Lipowa 19A	2013	
20	Cieszysce	Stowarzyszenie „Nasze Cieszysce”	ul. Krótka 3	2015	
21	Damianowice	Stowarzyszenie Przyjaciół Damianowic	ul. Spółdzielcza 1B (adres do korespondencji: ul. Spółdzielcza 13)	2013	
22	Domasław	Koło Gospodyń Wiejskich w Domasławiu	ul. Wrocławska 32		
23		Stowarzyszenie „Nasz Domasław”	ul. Wrocławska 35	2012	
24	Jaszowice	Ludowy Klub Sportowy „Polonia” Jaszowice	ul. Słoneczna 2	1999	
25		Federacja Przedsiębiorców Powiatu Wrocławskiego	ul. Witosa 18	2006	
26		Fundacja „Kraina Inspiracji”	ul. Kasztanowa 5/8	2012	
27		Gminny Klub Sportowy Kobierzysce	ul. Sportowa 28	1999	
28		Klub Piłki Ręcznej Gminy Kobierzysce	ul. Parkowa 7	1998	
29		Kobierzyskie Koło Gospodyń	ul. Ludowa 7	2014	
30		Lokalna Grupa Działania na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gmin Kąty Wrocławskie, Kobierzysce, Siechnice, Żórawina - Lider A4	ul. Witosa 15	2008	
31	Kobierzysce	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Błękitni”	ul. Ludowa 7	2002	
32		Ochotnicza Straż Pożarna w Kobierzyskach	ul. Robotnicza 10	1992	
33		Polski Związek Wędkarski - Koło Nr 8	Kobierzysce		
34		Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy Kobierzysce	ul. Witosa 15	1998	
35		Stowarzyszenie „Arteo”	ul. Dębowa 13	2009	OPP
36		Stowarzyszenie „Basket Kobierzysce”	ul. Robotnicza 3a	2012	
37		Stowarzyszenie Forum Partnerskiej Współpracy	ul. Witosa 18 (adres do korespondencji: Bielany Wrocławskie, ul. Agrestowa 19)	2004	
38		Stowarzyszenie Klubów Sportowych (Orzeł Pustków Wilczkowski, WKS Wierzbice,	ul. Ludowa 7	2003	

		MKS Małuszów, MKS Magnice, Tarant Krzyżowice, Wicher Domasław, Sparta Pustków Żurawski)			
39		Stowarzyszenie Krzewienia Abstynencji i Trzeźwości „Iskra”	ul. Witosa 15 (adres do korespondencji: Kobierzycze, ul. Witosa 12)	2004	
40		Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Chorych „SONiCH”	ul. Robotnicza 51	1998	
41		Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Koło Kobiety” w Pustkowie Żurawskim	ul. Witosa 15	2011	
42		Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Koło Turystyczne w Kobierzycach	ul. Witosa 15	2005	
43		Towarzystwo Przyjaciół Gminy Kobierzycze	ul. Witosa 18 (adres do korespondencji: Tyniec Mały, ul. Kasztanowa 1)	2003	OPP
44		Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych	ul. Witosa 15		
45		Związek Sybiraków - Koło Terenowe w Kobierzycach	ul. Witosa 15	1989	
46	Królikowice	Fundacja „Niepokonani”	ul. Orzechowa 2	2014	
47		Kółko Rolnicze w Królikowicach	ul. Kobierzycza 2	2003	
48	Krzyżowice	Stowarzyszenie Miłośników Krzyżowic	ul. Główna 2	2006	
49	Magnice	Stowarzyszenie Magiczne Topole	ul. Parkowa 8 lok. 2	2013	
50	Pełczyce	Fundacja dla Niepełnosprawnych - Być Sprawnym	al. Kasztanowa 12	2001	
51	Pustków Wilczkowski	Koło Gospodyń Wiejskich w Pustkowie Wilczkowskim	Pustków Wilczkowski		
52		Ochotnicza Straż Pożarna w Pustkowie Wilczkowskim	ul. Domianowicka 1	2004	
53		Ochotnicza Straż Pożarna w Pustkowie Żurawskim	ul. Kolejowa 13	2001	
54	Pustków Żurawski	Stowarzyszenie Na Rzecz Odnowy i Rozwoju Wsi Pustków Żurawski	ul. Kolejowa 48	2013	
55	Rolantowice	Stowarzyszenie Upowszechniania Tradycji Oręża Polskiego im. Króla Jana III Sobieskiego	Rolantowice 2a	2005	
56		Fundacja Akademia Piłkarska Victoria	ul. Wiosenna 16	2015	
57	Solna	Ludowy Klub Sportowy Galakticos Solna	ul. Krucza 12A	2007	OPP
58	Szczepankowice	Stowarzyszenie Aktywne Szczepankowice	ul. Wrocławska 7A	2011	
59		JS Tenis & Golf Club	ul. Główna 12D	2016	
60	Ślęza	Stowarzyszenie Klub Sportowy Match Point	ul. Szyszkowa 6	2010	OPP
61		Towarzystwo Automobilowe Topacz	ul. Główna 12	2011	
62		Forum Polityki Wschodniej	ul. Akacyjowa 4	2009	
63	Tyniec Mały	Stowarzyszenie „Nasz Tyniec Mały”	ul. Świdnicka 6	2012	

64		Stowarzyszenie „Nasze Dzieci”	ul. Domaśławska 10	2007	OPP
65		Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Wsi Tyniec Mały „Tyńczanin”	ul. Parkowa 28	2013	
66		Uczniowski Klub Piłkarski - Akademia Futbolu „Orliki”	ul. Piaskowa 22	2012	
67		Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Płomień” w Tyńcu Małym	ul. Domaśławska 10	1999	
68	Tyniec nad Ślężą	Koło Gospodyń Wiejskich w Tyńcu nad Ślężą	Tyniec nad Ślężą		
69		Klub Sportowy „Ślęza” Tyniec nad Ślężą	ul. Szkolna 29	2004	
70		Fundacja „Dom Gancarza”	ul. Lipowa 8	2016	
71	Wierzbice	Fundacja Pomóżmy Dzieciom Niepełnosprawnym w Wierzbicach	ul. Lipowa 44	2006	OPP
72		Stowarzyszenie Podróżników „Tuitam”	ul. Lipowa 47	2008	
73		Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dla Dzieci Prowadzony Przez Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa	ul. Lipowa 44	2015	OPP
74		Fundacja „Wis”	ul. Brzozowa 7a lok. 11	2015	
75		Fundacja Akademia Piłkarska Athletic Wysoka	ul. Cztery Podkowy 7e lok. 3	2015	
76		Fundacja Fabryka Marzeń	ul. Chabrowa 59 lok. 8	2015	
77		Fundacja Truckers Life	ul. Brzozowa 2 lok. 9	2013	
78	Wysoka	Polskie Stowarzyszenie Łucznictwa Tradycyjnego	ul. Konna 5 lok. 12	2011	
79		Stowarzyszenie „Inicjatywa Wysoka”	ul. Konna 4A lok. 6	2014	
80		Stowarzyszenie Klub Modelarstwa Samochodowego „RC Arena Ślęza”	ul. Chabrowa 69/1	2016	
81	Żerniki Małe	Gminne Forum Młodych w likwidacji	ul. Tyniecka 2	2002	
82	Żurawice	Stowarzyszenie Promocji Zdrowia, Sportu i Rekreacji „Strefa Zdrowia” w likwidacji	ul. Topolowa 4	2009	

Źródło: www.bazy.ngo.pl, Krajowy Rejestr Sądowy oraz Mapa Aktywności Lokalnej Organizacji Pozarządowych, Gmina Kobierzyce, data aktualizacji: lipiec 2015 r.

Aktywność społeczną mieszkańców gminy Kobierzyce na tle mieszkańców innych jednostek administracyjnych można ocenić za pomocą wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców. Dostępne dane wskazują, że mieszkańcy Kobierzyc są bardzo aktywną społecznością. W 2014 roku na 10 tys. mieszkańców gminy przypadało 34,9 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Osiągnięta wartość była niższa niż średnia dla województwa dolnośląskiego (36,1 podmiotów NGO na 10 tys. mieszkańców), ale wyższa niż średnia dla kraju (33,1 podmiotów) czy powiatu (31,3 podmioty). Gmina wyróżniała się pozytywnie również na tle gmin wiejskich wszystkich jednostek: kraju (27,9), województwa (32,1) i powiatu (31,1).

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców wzrasta we wszystkich jednostkach administracyjnych, jednak tempo wzrostu wskaźnika jest zróżnicowane. Najszybszy przyrost, na poziomie 62,9%, dotyczył właśnie Kobierzyc, natomiast niższy był w powiecie wrocławskim i na Dolnym Śląsku (po 27,6%) oraz w całym kraju (21,9%).

Tabela 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 000 mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	27,1	28,4	30,0	31,5	33,1
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	23,5	24,6	25,9	27,0	27,9
DOLNOŚLĄSKIE	28,3	30,1	32,1	34,2	36,1
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	25,1	27,1	29,0	30,9	32,1
Powiat wrocławski	24,5	26,5	28,4	29,7	31,3
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			27,9	29,5	31,1
Kobierzyce	21,4	24,3	29,4	32,4	34,9

Źródło: GUS/BDL

Gmina Kobierzyce dysponuje rokrocznie uchwalanym *Programem współpracy Gminy Kobierzyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Celem Programu jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy, wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, budowanie partnerstwa oraz wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ważnych celów społecznych.

W Programie na 2016 rok za priorytetowe zadania publiczne, które mogą być zlecane do realizacji organizacjom prowadzącym działalność statutową w danej dziedzinie:

- 1) Działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, w zakresie:
 - a) Wspierania zadań związanych z działalnością rehabilitacyjną, sportową, terapeutyczną, uspołeczniającą i integrującą środowisko osób niepełnosprawnych ze środowiskiem osób pełnosprawnych;
 - b) Organizowania lokalnych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych, wspierających ich aktywność w tych dziedzinach;
- 2) Ochrony i promocji zdrowia, w zakresie:
 - a) Przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii, wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i bezrobotnych,
 - b) Współpracy w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem do lat 3;
- 3) Pomocy społecznej, w zakresie obejmującym świadczenie w ośrodkach dziennego pobytu usług opiekuńczych dla mieszkańców Gminy, którzy ze względu na wiek wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych;
- 4) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury oraz ochrony dziedzictwa narodowego, w zakresie:
 - a) organizowania imprez kulturalnych o charakterze ogólnodostępnym, mającym istotne znaczenie dla kultury gminy, w tym m.in. organizacja wystaw, koncertów, innych przedsięwzięć kulturalnych,
 - b) upowszechniania i promocji twórczości kulturalnej mieszkańców gminy w kraju i za granicą,
 - c) organizacji przedsięwzięć służących upowszechnianiu historii i kultury regionu,
 - d) działań mających na celu ochronę i popularyzację dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
 - e) edukacji mieszkańców gminy w zakresie doskonalenia umiejętności artystycznych (np. muzycznych, tanecznych, plastycznych) i praktycznych (np. warsztaty kulinarne, rękodzielnicze)

- 5) upowszechniania kultury fizycznej i sportu, w zakresie:
 - a) propagowania wśród dzieci i młodzieży oraz rodzin różnych form aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych,
 - b) organizacji imprez sportowych i rekreacyjnych popularyzujących zdrowy styl życia,
 - c) wspieranie innych form działania w zakresie kultury fizycznej, w tym wspieranie programów sportowo-rekreacyjnych w ramach bezpiecznego i atrakcyjnego zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- 6) nauki, edukacji, oświaty i wychowania oraz wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 7) ratownictwa i ochrony ludności, w tym ochotnicze straże pożarne;
- 8) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- 9) porządku publicznego i bezpieczeństwa;
- 10) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości w zakresie prowadzenia szkoleń dla mieszkańców gminy, upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
- 11) rozwijanie kontaktów i współpraca między społeczeństwami innych państw w zakresie wspierania inicjatyw dotyczących wymiany doświadczeń i rozwijania współpracy z partnerskimi gminami.

Na realizację zadań publicznych objętych *Programem współpracy Gminy Kobierzyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2016* w budżecie gminy zabezpieczono środki w wysokości 1 165 000,00 zł¹⁵.

¹⁵ Za: *Program współpracy Gminy Kobierzyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2016*

2.2 Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej

GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Gmina Kobierzyce jest przykładem sukcesu gospodarczego okresu transformacji ustrojowej po 1989 roku. W ciągu zaledwie dwudziestu kilku lat z gminy typowo rolniczej, doskonale wykorzystując swój potencjał i uwarunkowania, przekształciła się w gminę przemysłowo-rolniczą, będąc jednym z najszybciej rozwijających się pod względem gospodarczym regionów Dolnego Śląska. Szczególnie wysoki jest w gminie udział inwestycji zagranicznych, zarówno pod względem wielkości zainwestowanego kapitału, jak i liczby zatrudnianych pracowników. Wszystko to sprawia, że na terenie Kobierzyc zatrudnienie znalazło kilkadziesiąt tysięcy pracowników z całego regionu.

Aktywność **przemysłowa** w gminie Kobierzyce koncentruje się w czterech obszarach:

- Podstrefa Wrocław-Kobierzyce (obręb Biskupice Podgórne, obręb Bielany Wrocławskie) Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK WISŁOSAN” obejmująca tereny inwestycyjne o łącznej powierzchni 410,69 ha, zarządzane przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. W podstrefie Wrocław-Kobierzyce zainwestowali dotychczas: LG Display Poland Sp. z o.o., LG Electronics Wrocław Sp. z o.o., Heesung Electronics Poland Sp. z o.o., LG Chem Poland Sp. z o.o., LG Innotek Poland Sp. z o.o., Dong Yang Electronics Sp. z o.o., Dongseo Display Poland Sp. z o.o., POSCO-PWPC Sp. z o.o., UPM RAFLATAC POLSKA Sp. z o.o., CHUNG HONG ELECTRONICS Sp. z o.o., SAMWHA POLAND Sp. z o.o., LINDE GAZ POLSKA Sp. z o.o., Starion Wrocław Sp. z o.o., MATERIALISE S.A., COMPAL ELECTRONICS POLAND Sp. z o.o., KESSEL Sp. z o.o., LAPP KABEL Sp. z o.o., INPRINT Sp. z o.o., Polkomtel S.A., Amazon, Goodman Poland Sp. z o.o.¹⁶;
- Regionalna Strefa Przedsiębiorczości Węzeł Bielański – w strefie zainwestowały takie firmy jak: Cargill, Mondelez Polska Production, Tesco, Makro Cash&Carry, IKEA, Castorama, OBI, Auchan, ATM, Prologis, Panattoni. Ponadto w Bielanych Wrocławskich znajduje się największa w kraju galeria handlowa, Aleja Bielany.
- Regionalna Strefa Przedsiębiorczości Węzeł Domasław-Magnice – w strefie zainwestowały takie firmy jak: Gardinia, EFL, Netto;
- Regionalna Strefa Przedsiębiorczości Węzeł Wierzbicki – w strefie zainwestowały takie firmy jak: Leoni Kabel, AvoWerke, ATS.

Mimo dynamicznego rozwoju przemysłowego gminy Kobierzyce, ważną częścią gospodarki pozostaje **rolnictwo**. W krajobrazie gminy dominują pola uprawne, ponieważ większość obszaru stanowią użytki rolne (12 626 ha, tj. 84,6%). Przeważają wśród nich grunty orne (11 659 ha, tj. 92,3%), niewielki jest natomiast udział łąk, sadów czy nieużytków. Struktura użytków rolnych w gminie Kobierzyce przedstawiała się w 2014 roku następująco:

- grunty orne – 11 659 ha
- sady – 35 ha
- łąki – 254 ha

¹⁶ Za: <http://www.tsse.arp.pl/inwestorzy-tsse/inwestorzy-i-podstrefy-tsse> (03.04.2016)

- pastwiska – 327 ha
- grunty rolne zabudowane – 246 ha
- grunty pod stawami – 9 ha
- grunty pod rowami – 96 ha

O rolniczym wykorzystaniu terenu gminy decydują wysokiej jakości gleby. Na tym obszarze przeważają gleby dobre i bardzo dobre – udział gruntów najbardziej cennych, I-III klasy bonitacyjnej, wynosi aż 85,5%. Około 96% gruntów rolnych zaliczono do gruntów pszennych, a 4% do gleb żytnich dobrych. Gleby stwarzają doskonałe warunki do rozwoju i uzyskiwania wysokich efektów produkcji roślinnej, znacznie mniejsze jest znaczenie produkcji zwierzęcej. W strukturze zasiewów na terenie gminy dominują zboża (głównie pszenica i kukurydza na ziarno), istotna jest także produkcja rzepaku i rzepiku czy ziemniaków oraz uprawy przemysłowe.

W 2014 roku na terenie gminy Kobierzyce działalność prowadziło 2 870 podmiotów gospodarczych. Liczba przedsiębiorstw w gminie na przestrzeni lat 2010-2014 wykazywała tendencję rosnącą, co sprawiło, że w 2014 roku ich liczba była o 783 jednostki wyższa niż w 2010 roku. Tym samym wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2010-2014 wyniósł aż 37,5%. Mimo iż rozwój przedsiębiorczości następował we wszystkich jednostkach administracyjnych, w żadnym przypadku tempo wzrostu nie było tak szybkie, jak w gminie Kobierzyce. W skali kraju przyrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010-2014 wyniósł 5,4% (w tym 10,4% w gminach wiejskich), a w województwie dolnośląskim – 6% (w tym 13,9% w gminach wiejskich). Wynik bardziej zbliżony do kobierzyckiego osiągnięto w powiecie wrocławskim, gdzie liczba firm zwiększyła się o 32,3%.

W strukturze podmiotów gospodarczych dominują jednoosobowe działalności gospodarcze oraz firmy mikro, tj. podmioty zatrudniające od 0 do 9 pracowników. W 2014 roku stanowiły one 95,3% wszystkich przedsiębiorstw w gminie. Jednocześnie jest to kategoria o najdynamiczniejszym wzroście w latach 2010-2014. Jej liczebność zwiększyła się w analizowanym okresie aż o 40,3%, z 1 949 w 2010 roku do 2 734 w 2014 roku. Mniej licznie na terenie gminy występują przedsiębiorstwa o liczbie pracowników większej niż 10 osób. W 2014 roku kategorię 10-49 pracowników tworzyło 95 jednostek (o 5,6% więcej niż w 2010 roku), kategorię 50-249 pracowników – 27 jednostek (o 18,2% mniej niż w 2010 roku), a kategorię 250-999 pracowników – 11 jednostek (o 8,3% mniej niż w 2010 roku). Na terenie gminy działalność prowadziły również 3 zakłady pracy, w których zatrudnienie znalazło ponad 1000 osób.

Tabela 40. Podmioty gospodarcze wg liczby pracowników w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarki narodowej				
	2010	2011	2012	2013	2014
	ogółem				
Kobierzyce	2087	2270	2522	2734	2870
	0-9 pracowników				
Kobierzyce	1949	2133	2392	2601	2734
	10-49 pracowników				
Kobierzyce	90	89	90	93	95
	50-249 pracowników				
Kobierzyce	33	33	25	26	27
	250-999 pracowników				
Kobierzyce	12	12	12	11	11
	1000 i więcej pracowników				
Kobierzyce	3	3	3	3	3

Źródło: GUS/BDL

Wśród podmiotów gospodarczych gminy dominują jednostki sektora prywatnego. Prywatne firmy stanowiły w 2014 roku 98,7% wszystkich podmiotów gospodarczych, a ich liczba wynosiła 2 833. W porównaniu do 2010 roku liczba podmiotów sektora prywatnego zwiększyła się o 777 jednostek, co oznacza wzrost na poziomie 37,8%. Zdecydowanie wolniejszy wzrost dotyczył sektora publicznego – w 2010 roku liczba takich podmiotów wynosiła 31, w latach kolejnych stale rosła, by w 2014 roku osiągnąć poziom 35 podmiotów. Tym samym liczba jednostek tworzących sektor publiczny w gminie wzrosła w latach 2010-2014 o 12,9%.

Tabela 41. Podmioty gospodarcze wg sektora własności w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarki narodowej				
	2010	2011	2012	2013	2014
	ogółem				
Kobierzyce	2087	2270	2522	2734	2870
	sektor publiczny				
Kobierzyce	31	31	33	34	35
	sektor prywatny				
Kobierzyce	2056	2239	2489	2700	2833

Źródło: GUS/BDL

Najwięcej podmiotów gospodarczych zlokalizowanych jest w miejscowości Bielany Wrocławskie. W 2014 roku znajdowało się tam 933 podmiotów. Kolejne pod względem liczebności działających podmiotów gospodarczych są miejscowości Wysoka (466 podmiotów), Kobierzyce (365 podmiotów) i Tyniec Mały (250 podmiotów). Z kolei najmniej podmiotów gospodarczych stwierdzono w Nowinach (6 jednostek), Raclawicach Wielkich (8 jednostek) i Budziszowie (9 jednostek).

Niemal we wszystkich miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wzrosła. Największy przyrost podmiotów gospodarczych nastąpił w Budziszowie i Ślęzy (o 29%), a także Wysokiej (23%), Nowinach i Pustkowie Żurawskim (po 20%).

W pozostałych miejscowościach tempo wzrostu liczby podmiotów wahało się od 1% (Domasław) do 18% (Dobkowice).

Odwrotny kierunek zmian, tj. spadek liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012-2014, dotyczył jedynie czterech miejscowości gminy Kobierzyce. Zmniejszenie liczby podmiotów stwierdzono w Raclawicach Wielkich (-20%), Żurawicach (-9%), Jaszowicach (-3%) i Tyńcu nad Ślężą (-2%).

Tabela 42. Liczba podmiotów gospodarczych w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba podmiotów gospodarczych			
		2012	2013	2014	Zmiana
1	Bąki	13	15	15	15%
2	Bielany Wrocławskie	825	895	933	13%
3	Biskupice Podgórne	45	50	48	7%
4	Budziszów	7	8	9	29%
5	Chrzanów	45	46	47	4%
6	Cieszycze	33	32	31	-6%
7	Damianowice	11	12	12	9%
8	Dobkowice	17	17	20	18%
9	Domasław	177	178	179	1%
10	Jaszowice	38	39	37	-3%
11	Kobierzyce	348	367	365	5%
12	Królikowice	42	42	43	2%
13	Krzyżowice	46	49	49	7%
14	Księginice	27	29	30	11%
15	Kuklice	26	26	30	15%
16	Magnice	24	23	25	4%
17	Małuszów	42	43	47	12%
18	Nowiny	5	5	6	20%
19	Owsianka	20	21	22	10%
20	Pęczycze	50	48	56	12%
21	Pustków Wilczkowski	41	42	46	12%
22	Pustków Żurawski	44	49	53	20%
23	Raclawice Wielkie	10	9	8	-20%
24	Rolantowice	17	17	17	0%
25	Solna	32	36	35	9%
26	Szczepankowice	31	31	33	6%
27	Ślęza	72	84	93	29%
28	Tyniec Mały	236	246	250	6%
29	Tyniec nad Ślężą	85	80	83	-2%
30	Wierzbice	96	100	100	4%
31	Wysoka	379	435	466	23%
32	Żerniki Małe	53	58	59	11%
33	Żurawice	23	23	21	-9%

Źródło: statystyka gminna

W 2014 roku w gminie Kobierzyce nastąpiło 166 wykreśleń podmiotów gospodarczych z rejestru REGON. Najczęściej dotyczyły one przedsiębiorstw z Bielán Wrocławskich (46 podmiotów), rzadziej Wysokiej (30 podmiotów), Kobierzyc (19 podmiotów), Tyńca Małego (17 podmiotów), Domasławia (11 podmiotów) i Ślęzy (9 podmiotów). W pozostałych miejscowościach liczba skreślonych przedsiębiorstw nie przekraczała kilku jednostek lub też skreślenia w ogóle nie następowały (Damianowice, Kuklice, Nowiny, Pełczyce, Rolantowice i Tyniec nad Ślęzą).

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych skreślonych z rejestru REGON stale wzrastała. W 2012 roku wykreślono 101 przedsiębiorstw, w 2013 roku – 130 jednostek, a w 2014 roku – 166 podmiotów. Była to wartość o 64% wyższa niż na początku analizowanego okresu. W przypadku większości miejscowości gminy Kobierzyce liczba wykreśleń w 2014 roku okazała się wyższa niż w 2012 roku, choć intensywność zmian była zróżnicowana. Najszybciej przybywało wykreślonych podmiotów w Ślęzy, Tyńcu Małym i Domasławiu, ale także Wysokiej, Chrzanowie, Królikowicach, Krzyżowicach, Szczepankowicach i Żurawicach. Natomiast zmniejszenie liczby podmiotów gospodarczych wykreślanych z rejestru w latach 2012-2014 stwierdzono w Jaszowicach, Pustkowie Wilczkowskim, Pustkowie Żurawskim (-50%), Wierzbicach (-60%), Pełczycach i Tyńcu nad Ślęzą (-100%).

Również w przypadku podmiotów gospodarczych z zawieszoną działalnością największą ich liczbę stwierdzono w Bielán Wrocławskich (63 podmioty), Wysokiej (46 podmiotów) i Kobierzycach (27 podmioty), rzadziej w Ślęzy (13 podmiotów) czy Tyńcu Małym (10 podmiotów). W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych z zawieszoną działalnością podlegała fluktuacjom. W 2014 roku wynosiła 218 podmiotów, tj. mniej niż w 2013 roku (271 podmiotów) i więcej niż w 2012 roku (193 podmioty).

Tabela 43. Liczba podmiotów gospodarczych skreślonych z rejestru REGON i z zawieszoną działalnością w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba podmiotów skreślonych z rejestru				Liczba podmiotów z zawieszoną działalnością			
		2012	2013	2014	Zmiana	2012	2013	2014	Zmiana
1	Bąki	0	0	1		0	0	0	
2	Bielany Wrocławskie	32	32	46	44%	52	69	63	21%
3	Biskupice Podgórne	1	0	1	0%	0	0	2	
4	Budziszów	0	0	1		1	1	2	100%
5	Chrzanów	1	3	2	100%	4	3	2	-50%
6	Cieszycze	0	3	1		4	4	2	-50%
7	Damianowice	0	0	0		0	0	1	
8	Dobkowice	1	0	1	0%	1	1	1	0%
9	Domasław	3	10	11	267%	8	14	5	-38%
10	Jaszowice	2	1	1	-50%	1	3	4	300%
11	Kobierzyce	17	19	19	12%	25	34	27	8%
12	Królikowice	1	3	2	100%	2	2	3	50%
13	Krzyżowice	2	1	4	100%	5	4	2	-60%
14	Księginice	0	0	1		0	2	2	
15	Kuklice	0	0	0		0	0	1	
16	Magnice	0	1	2		1	1	0	-100%
17	Małuszów	0	2	1		1	4	4	300%
18	Nowiny	0	0	0		0	1	1	
19	Owsianka	0	0	1		1	1	0	-100%

20	Pełczyce	1	4	0	-100%	4	5	3	-25%
21	Pustków Wilczkowski	2	2	1	-50%	0	0	1	
22	Pustków Żurawski	6	0	3	-50%	2	3	4	100%
23	Raławice Wielkie	1	1	1	0%	0	0	0	
24	Rolantowice	0	1	0		1	0	1	0%
25	Solna	1	0	1	0%	1	1	2	100%
26	Szczepankowice	1	0	2	100%	1	2	2	100%
27	Ślęza	2	10	9	350%	9	9	13	44%
28	Tyniec Mały	4	7	17	325%	16	20	10	-38%
29	Tyniec nad Ślężą	1	4	0	-100%	1	0	3	200%
30	Wierzbice	5	2	2	-60%	4	11	8	100%
31	Wysoka	13	24	30	131%	43	67	46	7%
32	Żerniki Małe	3	0	3	0%	3	5	1	-67%
33	Żurawice	1	0	2	100%	2	4	2	0%
RAZEM		101	130	166	64%	193	271	218	13%

Źródło: statystyka gminna

Na podstawie danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Kobierzyce w 2016 roku określono na poziomie 1 879. Najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą mieszka w Bielanych Wrocławskich (573 osoby), mniej jest ich w Wysokiej (398 osób), Kobierzycach (215 osób) i Tyńcu Małym (142 osoby). Natomiast mniej niż 10 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą stwierdzono w Nowinach (1 osoba), Damianowicach (3 osoby), Raławicach Wielkich (4 osoby), Biskupicach Podgórnych, Budziszowie (po 5 osób), Kuklicach (6 osób), Rolantowicach (7 osób) i Dobkowicach (9 osób).

Tabela 44. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w miejscowościach gminy Kobierzyce w 2016 roku

		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą 2016
1	Bąki	12
2	Bielany Wrocławskie	573
3	Biskupice Podgórne	5
4	Budziszów	5
5	Chrzanów	11
6	Cieszycze	11
7	Damianowice	3
8	Dobkowice	9
9	Domasław	87
10	Jaszowice	14
11	Kobierzyce	215
12	Królikowice	16
13	Krzyżowice	19
14	Księginice	13
15	Kuklice	6
16	Magnice	15
17	Małuszów	18

18	Nowiny	1
19	Owsianka	10
20	Pełczyce	36
21	Pustków Wilczkowski	12
22	Pustków Żurawski	32
23	Raławice Wielkie	4
24	Rolantowice	7
25	Solna	18
26	Szczepankowice	16
27	Ślęża	62
28	Tyniec Mały	142
29	Tyniec nad Ślężą	21
30	Wierzbice	37
31	Wysoka	398
32	Żerniki Małe	35
33	Żurawice	16

Źródło: dane CEiDG

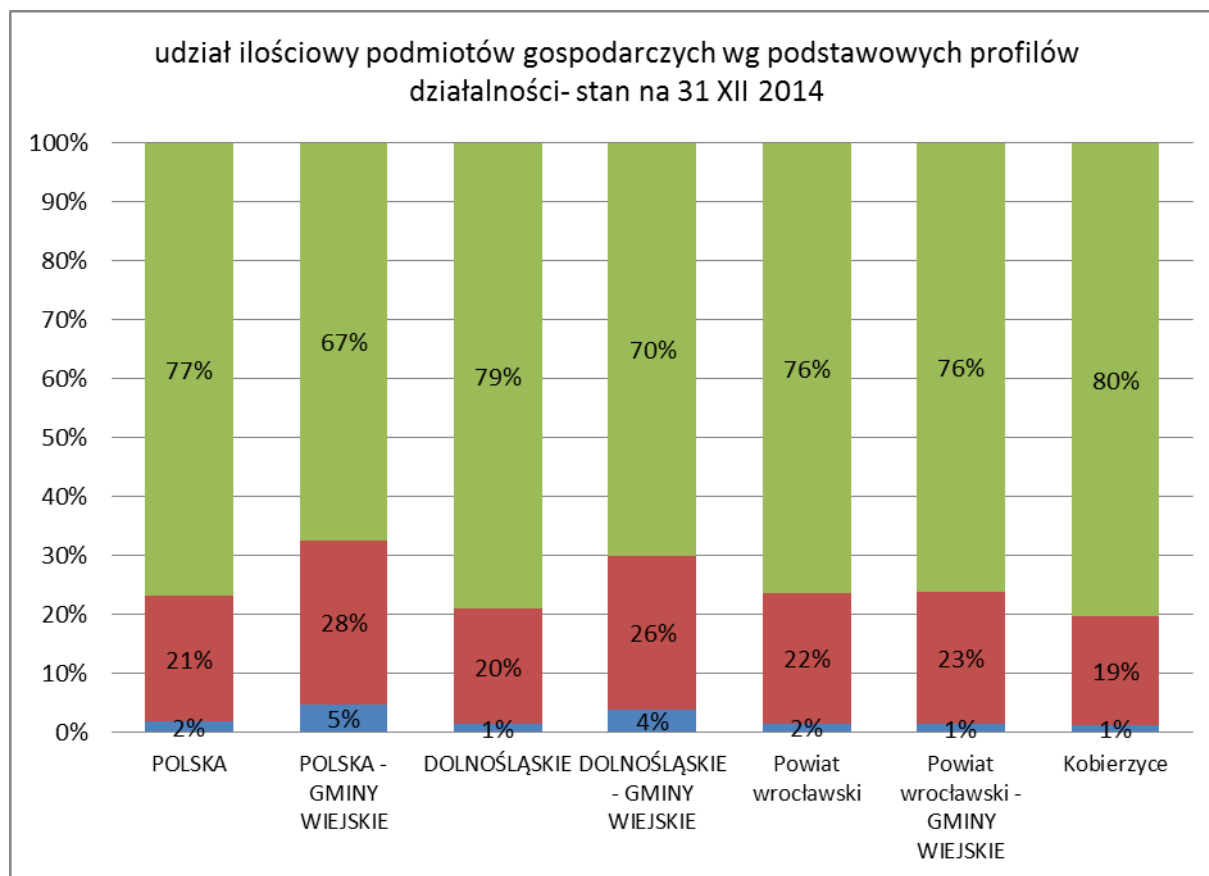
Struktura podmiotów gospodarczych ze względu na podstawowe profile działalności wskazuje na zdecydowaną przewagę przedsiębiorstw prowadzących pozostałą działalność, tzn. tych, których główny obszar działalności według PKD 2007 mieści się w sekcjach od G do U.

Rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem w gminie Kobierzyce zajmowały się w 2014 roku 33 podmioty, co stanowiło 1% ogólnej liczby firm. Taki sam odsetek dla tego rodzaju działalności stwierdzono dla gmin wiejskich powiatu wrocławskiego, natomiast wyższe były one dla gmin wiejskich całego kraju (5%) oraz Dolnego Śląska (4%).

Kobierzyce cechują się najniższym wśród analizowanych jednostek administracyjnych odsetkiem przedsiębiorstw działających w sferze przemysłu i budownictwa, szczególnie w porównaniu do ich obszarów wiejskich. W 2014 roku wynosił on 19%, podczas gdy średnia dla kraju kształtowała się na poziomie 21% (w tym 28% w gminach wiejskich), dla województwa dolnośląskiego – 20% (w tym 26% w gminach wiejskich), a dla powiatu – 22% (w tym 23% w gminach wiejskich).

We wszystkich jednostkach administracyjnych przeważają podmioty prowadzące pozostałą działalność, jednak stosunkowo najwyższy jest udział tych przedsiębiorstw wśród firm w Kobierzycach (80%). W pozostałych jednostkach odsetek wahał się od 76% (w powiecie) do 79% (w województwie), a w gminach wiejskich od 67% (kraj) do 76% (powiat).

Wykres 9. Podmioty gospodarcze według podstawowych profili działalności – stan na 31.XII.2014



Źródło: GUS/BDL

Wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Kobierzyce najliczniej reprezentowane są jednostki działające w sekcji G, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. W 2014 roku ich liczba wynosiła 634, co stanowiło 22,1% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie.

Kolejne pod liczebności okazały się sekcje: M, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (436 podmiotów; tj. 15,2%) i F, budownictwo (311 podmiotów, tj. 10,8%), a także C, przetwórstwo przemysłowe (195 podmiotów, tj. 6,8%), Q, opieka zdrowotna i pomoc społeczna (180 podmiotów, tj. 6,3%), L, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (155 podmiotów, tj. 5,4%), H, transport i gospodarka magazynowa (147 podmiotów, tj. 5,1%), S, pozostała działalność usługowa i T, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (147 podmiotów, tj. 5,1%), J, informacja i komunikacja (146 podmioty, tj. 5,1%), N, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (121 podmiotów, tj. 4,2%) oraz P, edukacja (120 podmiotów, tj. 4,2%). Żadna kobierzycka firma nie prowadziła działalności w sekcji U, a aktywność nielicznych dotyczyła sekcji D (4 podmioty w 2014 roku), O (6 podmiotów w 2014 roku) czy E (8 podmiotów w 2014 roku).

Jak wskazano we wcześniejszych akapitach liczba przedsiębiorstw w gminie w latach 2010-2014 stale się zwiększała, co doprowadziło do ponad 37% wzrostu liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w Kobierzycach. Tendencja wzrostowa obserwowana była niemal we wszystkich sekcjach PKD 2007, za wyjątkiem sekcji A i sekcji O. W przypadku sekcji O liczba podmiotów gospodarczych utrzymuje się

na stałym poziomie (6 jednostek), natomiast w przypadku sekcji A liczba firm uległa zmniejszeniu. Była to jedyna w gminie Kobierzyce sekcja PKD 2007, w której liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2014 roku była niższa niż w 2010 roku. Spadek wyniósł 29,8%.

W pozostałych sekcjach PKD 2007 następował dynamiczny rozwój i z każdym rokiem przybywało podmiotów prowadzących działalność w tym obszarze. Największy przyrost dotyczył sekcji D i sekcji B, gdzie nastąpił cztero- i dwukrotny wzrost liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw. W przypadku pozostałych sekcji tempo przyrostu liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą było zróżnicowane i wahało się od 7,3% w sekcji H do 74,8% w sekcji Q.

Tabela 45. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Sekcje wg PKD 2007	2010	2011	2012	2013	2014
sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	47	51	46	40	33
sekcja B Górnictwo i wydobywanie	8	10	14	14	16
sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	146	160	172	184	195
sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1	5	4
sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	5	5	8	8
sekcja F Budownictwo	241	254	277	302	311
sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	491	526	571	615	634
sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	137	138	140	146	147
sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	57	66	72	76	77
sekcja J Informacja i komunikacja	94	110	133	138	146
sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	73	77	89	95	87
sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	111	125	130	145	155
sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	286	323	369	403	436
sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	70	71	86	108	121
sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	6	6	6	6
sekcja P Edukacja	75	77	99	106	120
sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	103	118	142	163	180
sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	35	40	43	46	47
sekcja S Pozostała działalność usługowa i T Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	101	112	127	134	147
Sekcja U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0
Suma	2 087	2 270	2 522	2 734	2 870

Źródło: GUS/BDL

Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 wskazuje na istnienie pewnych różnic między gminą Kobierzyce a innymi jednostkami administracyjnymi. Gmina wyróżnia się szczególnie w przypadku sekcji M, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. W 2014 roku podmioty prowadzące działalność w tym obszarze stanowiły 15% przedsiębiorstw w gminie, podczas gdy w skali powiatu było to 11%, a w skali województwa i kraju – 9%. Relatywnie niższy niż w innych jednostkach

okazał się natomiast udział podmiotów z sekcji G. W gminie odsetek ten wynosił 22%, podczas gdy w pozostałych jednostkach wahał się od 24% (powiat wrocławski) do 26% (kraj). Z kolei województwo dolnośląskie wyróżniało się znacznym udziałem podmiotów z sekcji L w ogóle przedsiębiorstw, na poziomie 11%, podczas gdy w gminie Kobierzyc osiągnano poziom zbliżony do średniej powiatowej i krajowej (4-5%).

W przypadku pozostałych sekcji odsetki dla Kobierzyc nie odbiegały w sposób znaczący do wartości osiąganych w pozostałych jednostkach administracyjnych. Nie stwierdzono ponadto istotnych zmian w strukturze podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 na przestrzeni lat 2010-2014. Dominująca pozostaje rola podmiotów prowadzących działalność w sekcji G, a także sekcji M i sekcji F.

Tabela 46. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 w latach 2010-2014

Sekcje wg PKD 2007	2010				2014			
	POLSKA	DOLNOŚLĄSK IE	Powiat wrocławski	Kobierzyc	POLSKA	DOLNOŚLĄSK KIE	Powiat wrocławski	Kobierzyc
Sekcja A	2%	2%	3%	2%	2%	1%	2%	1%
Sekcja B	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%
Sekcja C	9%	8%	9%	7%	9%	7%	8%	7%
Sekcja D	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sekcja E	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Sekcja F	12%	12%	14%	12%	12%	12%	13%	11%
Sekcja G	28%	27%	27%	24%	26%	25%	24%	22%
Sekcja H	7%	6%	7%	7%	6%	5%	6%	5%
Sekcja I	3%	3%	3%	3%	3%	3%	2%	3%
Sekcja J	2%	2%	3%	5%	3%	3%	4%	5%
Sekcja K	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Sekcja L	5%	10%	4%	5%	5%	11%	4%	5%
Sekcja M	8%	9%	10%	14%	9%	9%	12%	15%
Sekcja N	2%	2%	2%	3%	3%	3%	3%	4%
Sekcja O	1%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%
Sekcja P	3%	3%	3%	4%	4%	3%	3%	4%
Sekcja Q	5%	4%	4%	5%	5%	5%	5%	6%
Sekcja R	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Sekcje S, T	6%	6%	5%	5%	6%	6%	6%	5%
Sekcje U	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Źródło: GUS/BDL

Na tle gmin wiejskich województwa i kraju, zarówno gmina Kobierzyc, jak i gminy wiejskie powiatu wrocławskiego wyróżniają się nieco odmiennym udziałem podmiotów z poszczególnych sekcji PKD 2007. Największa różnica dotyczy sekcji M – w Kobierzycach podmioty tej sekcji stanowią 15% przedsiębiorstw, podczas gdy w gminach wiejskich w kraju jedynie 6%, a w gminach wiejskich Dolnego Śląska – 7%. W porównaniu do gmin wiejskich kraju i województwa gmina Kobierzyc cechuje się również nieznacznie większym udziałem podmiotów z sekcji J (5% wobec 2% w gminach wiejskich kraju), L (5% wobec 2%), N (4% wobec 2%), P (4% wobec 3%), Q (6% wobec 4%) i K (3% wobec 2%).

Natomiast sytuacja odwrotna, tj. gdy udział podmiotów z poszczególnych sekcji w ogóle podmiotów gospodarczych gminy był niższy niż średnia krajowa czy wojewódzka dotyczył następujących sekcji: G (22% wobec 26% w gminach wiejskich kraju), G (11% wobec 16%), C (7% wobec 11%), H (5% wobec 7%), A (1% wobec 5%), O (0,2% wobec 2%) oraz S i T (5% wobec 6%).

Tabela 47. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 w gminach wiejskich w latach 2010-2014

Seksje wg PKD 2007	2010				2014			
	POLSKA - GMINY WIEJSKIE	DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	Powiat wrocławski*	Kobierzyce	POLSKA - GMINY WIEJSKIE	DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE	Kobierzyce
Seksja A	6%	6%	3%	2%	5%	4%	1%	1%
Seksja B	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%
Seksja C	11%	10%	9%	7%	11%	10%	9%	7%
Seksja D	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Seksja E	0%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	0%
Seksja F	16%	15%	14%	12%	16%	16%	13%	11%
Seksja G	28%	28%	27%	24%	26%	25%	24%	22%
Seksja H	7%	8%	7%	7%	7%	7%	6%	5%
Seksja I	3%	3%	3%	3%	3%	3%	2%	3%
Seksja J	1%	1%	3%	5%	2%	2%	4%	5%
Seksja K	2%	3%	3%	3%	2%	2%	3%	3%
Seksja L	2%	3%	4%	5%	2%	4%	3%	5%
Seksja M	5%	6%	10%	14%	6%	7%	13%	15%
Seksja N	2%	2%	2%	3%	2%	3%	4%	4%
Seksja O	2%	1%	0%	0%	2%	1%	0%	0%
Seksja P	3%	3%	3%	4%	3%	3%	4%	4%
Seksja Q	3%	3%	4%	5%	4%	4%	6%	6%
Seksja R	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Seksje S, T	6%	6%	5%	5%	6%	7%	5%	5%
Seksje U	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

*brak danych dla gmin wiejskich na poziomie powiatu w 2010 roku

Źródło: GUS/BDL

Analiza wskaźników dotyczących podmiotów gospodarczych wskazuje, że gmina Kobierzyce cechuje się wyższym poziomem przedsiębiorczości na tle innych jednostek administracyjnych. W 2014 roku na 10 tys. mieszkańców gminy przypadało 1 540 podmiotów wpisanych do rejestru REGON i była to wartość przewyższająca średnią krajową (1 071 podmiotów), wojewódzką (1 207 przedsiębiorstw) i powiatową (1 261 podmiotów). Szczególnie korzystanie przedstawiała się sytuacja Kobierzyc na tle gmin wiejskich innych obszarów – w gminach wiejskich kraju na 10 tys. ludności przypadało jedynie 735 podmiotów gospodarczych, a w gminach wiejskich województwa – 880 podmiotów. Pozytywnym zjawiskiem jest ponadto tendencja rosnąca, jaka charakteryzowała analizowany wskaźnik w latach 2010-2014. Choć wzrastał on we wszystkich analizowanych jednostkach administracyjnych, tempo tego procesu było zróżnicowane. W przypadku Kobierzyc wartość wskaźnika podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności wzrosła na przestrzeni lat 2010-2014 o 23,8%, podczas gdy w skali kraju wzrost wyniósł 5,5% (w tym 9,9% w gminach wiejskich), w skali województwa – 6,3% (w tym 11% w gminach wiejskich), a w skali powiatu – 19,8%.

Tabela 48. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	1 015	1 004	1 032	1 057	1 071
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	669	672	694	718	735
DOLNOŚLĄSKIE	1 135	1 123	1 156	1 194	1 207
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	793	796	831	863	880
Powiat wrocławski	1 053	1 094	1 158	1 214	1 261
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			1 168	1 224	1 268
Kobierzyce	1 243	1 315	1 426	1 500	1 540

Źródło: GUS/BDL

Wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2014 roku kształtował się w gminie Kobierzyce na poziomie 147 i była to wartość najniższa w całym analizowanym okresie. Jednocześnie jednak wskaźnik ten dla gminy znacznie przewyższał średnią krajową

(93 jednostki nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności), wojewódzką (101), a także powiatową (132). W przypadku gmin wiejskich kraju i województwa osiągnęto wartości niższe niż średnie ogólne (odpowiednio 73 i 89), natomiast w przypadku gmin wiejskich powiatu wrocławskiego wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności okazał się wyższy niż średnia dla całego powiatu (134 wobec 132).

Tabela 49. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	104	90	93	95	93
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	78	68	69	72	73
DOLNOŚLĄSKIE	114	103	104	113	101
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	93	89	89	91	89
Powiat wrocławski	125	129	127	128	132
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			132	135	134
Kobierzyce	160	165	166	167	147

Źródło: GUS/BDL

W przypadku jednostek wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminie Kobierzyce osiągnęto wyższe wskaźniki niż w powiecie, województwie i kraju. Oznacza to, że na terenie gminy likwidowanych było relatywnie więcej przedsiębiorstw niż w większych jednostkach. W 2014 roku na 10 tys. ludności gminy przypadało 90 wykreślonych firm, podczas gdy w skali kraju było to 79 podmiotów (w tym 57 w gminach wiejskich), w województwie – 88 jednostek (w tym 74 w gminach wiejskich), a w powiecie – 82 przedsiębiorstwa (w tym 85 w gminach wiejskich). Wskaźnik podmiotów wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców we wszystkich jednostkach terytorialnych podlegał w latach 2010-2014 licznym fluktuacjom, przyjmując wartości niższe i wyższe

– wyraźnie widoczne jest jednak maksimum przypadające na 2011 rok, w którym z rejestru REGON wykreślano najwięcej podmiotów gospodarczych.

Tabela 50. Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	62	100	65	70	79
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	42	68	49	50	57
DOLNOŚLĄSKIE	66	115	72	76	88
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	53	89	60	62	74
Powiat wrocławski	55	85	70	72	82
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			71	75	85
Kobierzyce	56	92	70	79	90

Źródło: GUS/BDL

Na podstawie powyższych danych określono saldo jednostek nowych i wykreślonych na 10 tys. ludności. Przewaga jednostek nowo rejestrowanych nad wykreślanymi sprawia, iż gmina Kobierzyce cechuje się dodatnim saldem, ponadto na poziomie wyższym niż w innych jednostkach. W 2014 roku w gminie saldo jednostek nowych i wykreślonych na 10 tys. ludności wynosiło 57, znacznie przewyższając średnią krajową (14) i wojewódzką (13), także w gminach wiejskich (odpowiednio 16 i 15). We wszystkich jednostkach w 2014 roku saldo przyjmowało wartości niższe niż w 2010 roku, gdy osiągnięto maksymalne poziomy tego wskaźnika. W przypadku gminy Kobierzyce saldo jednostek nowych i wykreślonych z rejestru REGON wynosiło wówczas 104 podmioty na 10 tys. ludności.

Tabela 51. Saldo jednostek nowych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	saldo jednostek nowych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	43	-10	28	25	14
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	36	0	20	22	16
DOLNOŚLĄSKIE	49	-12	32	37	13
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	41	0	29	29	15
Powiat wrocławski	70	44	57	56	50
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			62	60	49
Kobierzyce	104	73	96	89	57

Źródło: GUS/BDL

Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje na wyższy poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy na tle innych jednostek. W 2014 roku na 100 ludności Kobierzyc w wieku produkcyjnym przypadało 17 osób prowadzących działalność gospodarczą. W skali kraju na 100 osób w wieku produkcyjnym działalność gospodarczą prowadziło 12,2 osób, w skali województwa – 12,7 osób, a w skali powiatu – 15,2 osób. Również w gminach wiejskich tych jednostek wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców okazał się niższy niż

w Kobierzycach: były to odpowiednio 9,3, 10,6 i 15,3 osoby prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Warto podkreślić, iż stale przybywa osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Tendencja ta została stwierdzona we wszystkich jednostkach, różnica dotyczyła jednak tempa zmian. W przypadku gminy Kobierzyce wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrósł w latach 2010-2014 o 23,4%, podczas gdy w skali kraju było to 3,1% (7,5% w gminach wiejskich), w skali województwa – 3,5% (9,6% w gminach wiejskich), a w skali powiatu – 21,1%.

Tabela 52. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	11,9	11,6	11,9	12,1	12,2
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	8,6	8,6	8,8	9,1	9,3
DOLNOŚLĄSKIE	12,3	12,0	12,3	12,6	12,7
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	9,6	9,6	10,0	10,4	10,6
Powiat wrocławski	12,5	13,0	13,8	14,6	15,2
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			14,1	14,8	15,3
Kobierzyce	13,7	14,5	15,6	16,6	17,0

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku na terenie gminy Kobierzyce znajdowało się 2 248 podmiotów gospodarczych zatrudniających 0-9 pracowników w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Pod tym względem gmina wyróżniała się pozytywnie na tle innych jednostek administracyjnych. Średnia dla kraju wynosiła bowiem 1 625 (w tym 1 115 w gminach wiejskich), średnia dla województwa – 1 832 (w tym 1 303 w gminach wiejskich), zaś średnia dla powiatu – 1 883. Gminę Kobierzyce cechowało również najszybsze tempo wzrostu wartości analizowanego wskaźnika w latach 2010-2014. Wyniósł on 28,4%, podczas gdy wzrost w skali kraju został określony na poziomie 8,7% (w tym 10,6% w gminach wiejskich), w skali województwa – 10,5% (w tym 13,3% w gminach wiejskich), a w skali powiatu – 24,3%.

Tabela 53. Podmioty gospodarcze zatrudniające 0-9 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarcze zatrudniające 0 - 9 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	1 495,6	1 485,5	1 542,1	1 593,1	1 625,5
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	1 008,1	1 010,1	1 048,8	1 087,0	1 114,7
DOLNOŚLĄSKIE	1 658,2	1 650,9	1 717,8	1 793,0	1 831,6
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	1 149,8	1 154,7	1 216,4	1 270,1	1 303,1
Powiat wrocławski	1 514,2	1 582,3	1 694,7	1 795,6	1 882,9
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			1 703,6	1 802,5	1 883,1
Kobierzyce	1 750,7	1 868,6	2 053,6	2 180,4	2 247,8

Źródło: GUS/BDL

Również w przypadku podmiotów gospodarczych zatrudniających 10-49 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym sytuacja w gminie Kobierzyce jest znacznie korzystniejsza niż w powiecie, województwie i kraju. W 2014 roku wskaźnik dla gminy ukształtował się na poziomie 78,1 podmiotów, podczas gdy średnia dla kraju wynosiła 60,6 podmiotów, średnia dla Dolnego Śląska – 56,1 podmiotów, a średnia dla powiatu wrocławskiego – 55,4 podmiotów. Również w przypadku gmin wiejskich Kobierzyce wyróżniały się najwyższą wartością wskaźnika podmiotów gospodarczych zatrudniających 10-49 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Na 10 tys. ludności gmin wiejskich kraju w wieku produkcyjnym przypadały 42,6 firmy zatrudniające od 10 do 49 osób, w przypadku gmin wiejskich Dolnego Śląska były to 42,4 firmy, a w przypadku gmin wiejskich powiatu wrocławskiego – 58,4 firm.

Na przestrzeni lat 2010-2014 we wszystkich jednostkach administracyjnych ubyło podmiotów gospodarczych zatrudniających 10-49 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Były to spadki o kilka jednostek, a gmina Kobierzyce cechowała się relatywnie niską dynamiką spadku (-3,4%). Szybciej ubywało podmiotów gospodarczych zatrudniających od 10 do 49 osób na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w kraju (-6,9%) i powiecie kłodzkim (-7,5%), a wolniej – w województwie dolnośląskim (-1,9%). Najszybsze tempo spadku wskaźnika podmiotów gospodarczych zatrudniających 10-49 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym stwierdzono w gminach wiejskich kraju (-12,5%) i Dolnego Śląska (-10,9%).

Tabela 54. Podmioty gospodarcze zatrudniające 10-49 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarcze zatrudniające 10 - 49 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	65,1	65,0	59,5	59,5	60,6
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	48,6	48,7	43,1	42,2	42,6
DOLNOŚLĄSKIE	57,2	57,5	54,2	54,9	56,1
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	47,6	47,7	41,9	42,0	42,4
Powiat wrocławski	61,1	60,2	54,4	54,9	55,4
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			57,2	57,6	58,4
Kobierzyce	80,8	78,0	77,3	78,0	78,1

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku na 10 tys. mieszkańców gminy Kobierzyce w wieku produkcyjnym przypadły 22 podmioty gospodarcze zatrudniające od 50 do 249 pracowników. Była to średnia znacznie przewyższająca średnią krajową (12,2 podmiotów), wojewódzką (11,6 podmiotów) i powiatową (10,3 podmiotów). Szczególnie wyraźnie dysproporcja ta ujawnia się w przypadku gmin wiejskich. Jak wskazano powyżej w Kobierzycach wskaźnik wynosił 22,2, podczas gdy w gminach wiejskich kraju przyjął wartość 5,1, w gminach wiejskich województwa – 4,9 podmiotów, natomiast w gminach wiejskich powiatu wrocławskiego – 8,5 podmiotów.

Przedstawiony w poprzednich akapitach spadek liczby podmiotów gospodarczych zatrudniających 50-249 pracowników w gminie Kobierzyce przełożył się na zmniejszenie wartości analizowanego wskaźnika w latach 2010-2014. W 2010 roku na 10 tys. mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym przypadało aż 29,6 podmiotów o zatrudnieniu 50-249 osób. Minimalny poziom, 21,5 podmiotów, osiągnięto z kolei w 2012 roku.

Tabela 55. Podmioty gospodarcze zatrudniające 50-249 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarcze zatrudniające 50 - 249 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	12,0	11,9	12,1	12,1	12,2
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	5,0	4,9	5,1	5,1	5,1
DOLNOŚLĄSKIE	11,2	10,9	11,5	11,5	11,6
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	4,9	4,9	4,8	4,8	4,9
Powiat wrocławski	11,2	11,5	10,3	10,1	10,3
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			8,6	8,6	8,5
Kobierzyce	29,6	28,9	21,5	21,8	22,2

Źródło: GUS/BDL

Gminę Kobierzyce wyróżnia także znacznie wyższy niż w innych jednostkach wskaźnik podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 250 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Przez cały okres 2010-2014 dla gminy przyjmował on wartości kilkakrotnie wyższe niż w kraju, województwie czy powiecie. W 2014 roku wskaźnik dla gminy wynosił 11,5, podczas gdy w pozostałych jednostkach kształtował się na poziomie ok. 2 podmiotów zatrudniających powyżej 250 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. W przypadku gmin wiejskich kraju czy województwa wskaźnik był jeszcze niższy, na poziomie 0,4 podmiotów dla gmin wiejskich kraju i 0,7 podmiotów dla gmin wiejskich Dolnego Śląska.

Tabela 56. Podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 250 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 250 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
DOLNOŚLĄSKIE	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7
Powiat wrocławski	2,5	2,5	2,4	2,3	2,2
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			3,4	3,1	3,0
Kobierzyce	13,5	13,1	12,9	11,7	11,5

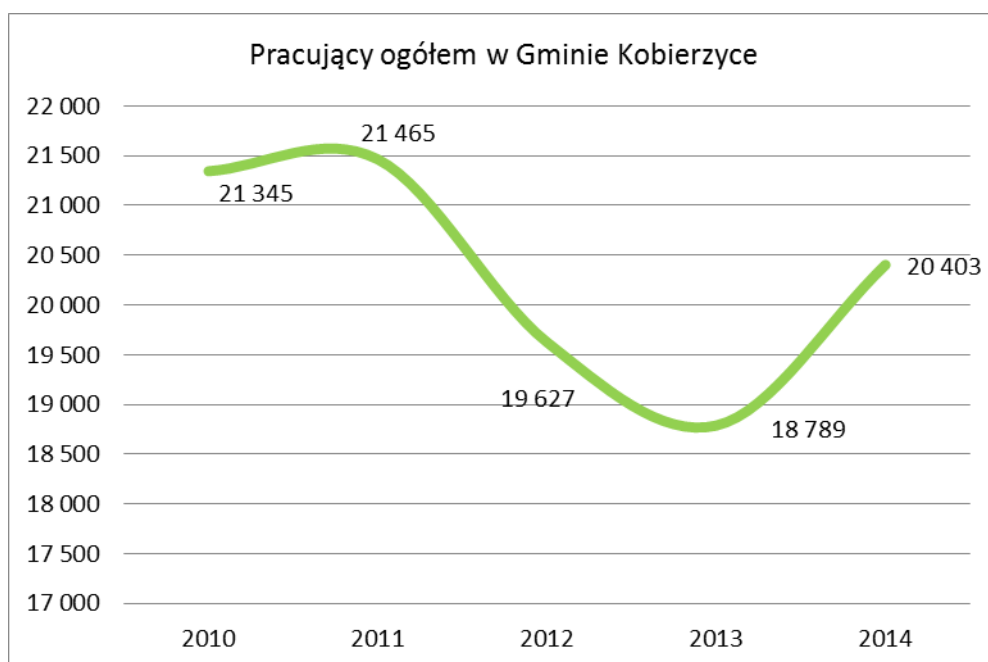
Źródło: GUS/BDL

Liczba osób **pracujących**¹⁷ na terenie gminy Kobierzyce wynosiła w 2014 roku 20 403 osoby. Znajdowało się wśród nich 10 266 mężczyzn i 10 137 kobiet. Na przestrzeni lat 2010-2014 widoczny jest wyraźny spadek liczby pracujących w latach 2012-2013, a następnie wzrost w 2014 roku. Choć w 2014 roku liczba pracujących okazała się wyższa niż w poprzednich dwóch latach, nadal nie osiągnięto poziomu z lat 2010 i 2011.

Warto dodać, że kierunek zmian liczby pracujących w gminie (spadek o 4,4%) był odmienny niż w przypadku pozostałych analizowanych jednostek administracyjnych. W latach 2010-2014 liczba pracujących w skali kraju zwiększyła się o 2,9% (w tym o 9,6% w gminach wiejskich), w skali województwa wzrost wyniósł 4,2% (w tym 9% w gminach wiejskich), zaś w powiecie wrocławskim aż 10,2%.

¹⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 5 osób, (dla lat 1995-1998); bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób (dla 1999 r.); bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 r.). W 2004 i 2005 r. dla gmin miejsko-wiejskich sporządzane jest jedno sprawozdanie, brak informacji dla części miejskiej i części wiejskiej. Wg faktycznego miejsca pracy (dla lat 1995-2003); wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.) – wyjaśnienie GUS.

Wykres 10. Pracujący ogółem w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014



Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku liczba pracujących w gminie była ogólnie o 4,4% niższa niż w 2010 roku, przy czym odmienne zjawiska obserwowane były w zależności od płci osób pracujących. W przypadku mężczyzn, mimo znacznych spadków w latach 2012-2013, liczba pracujących w 2014 roku okazała się o 0,7% wyższa niż w 2010 roku. Natomiast w przypadku kobiet proces ubytku pracujących był bardziej zaawansowany. Liczba pracujących kobiet w gminie zmniejszyła się na przestrzeni lat 2010-2014 aż o 9,1%, co przełożyło się również na zmianę struktury płciowej pracujących w Kobierzycach. W latach 2010-2013 w ogólnej liczbie pracujących przeważały kobiety nad mężczyznami, natomiast rok 2014 jest pierwszym, gdy przewagę osiągnęli mężczyźni. W 2010 roku kobiety stanowiły 52,2% pracujących w gminie Kobierzycach, podczas gdy w 2014 roku odsetek ten zmniejszył się do poziomu 49,7%.

Tabela 57. Liczba pracujących w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	21345	21465	19627	18789	20403
mężczyźni	10195	9979	9465	9112	10266
kobiety	11150	11486	10162	9677	10137

Źródło: GUS/BDL

Wskaźnik pracujących na 1000 ludności pozwala porównać sytuację w gminie oraz innych jednostkach administracyjnych. Porównanie to wypada wyraźnie na korzyść gminy Kobierzyce. W 2014 roku na 1000 mieszkańców przypadało bowiem 1 094 osób pracujących, co było wartością ponad czterokrotnie przewyższającą średnią krajową (230 osób) i wojewódzką (251 osób), a także ponad trzykrotnie wyższą niż średnia powiatowa (323 osoby). Jeszcze większa dysproporcja dotyczyła gmin wiejskich kraju i województwa, gdzie liczba pracujących w 2014 roku wynosiła odpowiednio 113 i 144 osoby.

Mimo utrzymującej się od lat znacznej przewagi gminy Kobierzyce nad pozostałymi jednostkami administracyjnymi w zakresie liczby pracujących na 1000 mieszkańców, należy zwrócić uwagę na

znaczny spadek wartości tego wskaźnika na przestrzeni lat 2010-2014. Spadek wystąpił jedynie w gminie Kobierzycie i wyniósł 177 osób, tj. 14%. W przypadku innych jednostek wskaźnik w 2014 roku przyjmował wartości wyższe niż w 2010 roku, co oznacza, że na obszarach tych szybciej przezwyciężono skutki kryzysu z lat 2012-2013. Jednak do zjawisk pozytywnych należy zaliczyć fakt, iż w 2014 roku wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców gminy Kobierzycie przyjął wartość wyższą niż w 2013 roku. Może to zwiastować stopniową poprawę sytuacji w tym zakresie.

Tabela 58. Pracujący na 1000 ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	pracujący ogółem na 1000 mieszkańców				
	2010 osoba	2011 osoba	2012 osoba	2013 osoba	2014 osoba
POLSKA	223	224	223	226	230
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	103	106	106	109	113
DOLNOŚLĄSKIE	240	241	239	244	251
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	135	138	135	136	144
Powiat wrocławski	324	322	306	299	323
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			368	352	366
Kobierzycie	1 271	1 243	1 110	1 031	1 094

Źródło: GUS/BDL

2.3. Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej

WARUNKI NATURALNE I ŚRODOWISKO

Pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski wg J. Kondrackiego, obszar gminy Kobierzyce położony jest w obrębie następujących jednostek:

- megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa
 - prowincja: Niż Środkowoeuropejski
 - podprowincja: Niziny Środkowopolskie
 - makroregion: Nizina Śląska
 - mezoregion: Równina Wrocławska.

Budowa geologiczna i surowce mineralne¹⁸

Obszar gminy Kobierzyce położony jest na styku dwóch dużych jednostek geologicznych: Bloku Przedsudeckiego i Monokliny Przedsudeckiej. Blok Przedsudecki stanowi obniżona tektonicznie jednostka, będąca fragmentem metamorficzno-osadowego głównie staropaleozoicznego okoku sudeckiego. Monoklina Przedsudecka zbudowana jest natomiast z młodszych skonsolidowanych skał permomezozoicznych.

Formacje te nie są widoczne na powierzchni, ponieważ maskuje je gruba na 100-200 m pokrywa luźnych osadów trzeciorzędu i czwartorzędu. Blok Przedsudecki okolicy Wrocławia budują gnejsy, łupki łuszczkowe, amfibolity, a bardziej na południe gabra i granity. W większości są to skały silnie zmetamorfizowane wieku paleozoicznego i starsze. Z kolei Monoklinę Przedsudecką budują zlepieńce piaskowce, łupki i margle wieku permskiego. Ponad serią permską występują osady wieku triasowego tworzące główny element struktury geologicznej okolic Wrocławia. Osady triasu w tym rejonie reprezentowane są przez trzy ogniwa dla obszaru gminy Kobierzyce stratygraficzne: pstry piaskowiec, wapien muszlowy i kajper. Osady trzeciorzędowe zalegają na głębokości od 100 do 160 m, a czwartorzędu od 0 do 55 m. Skały trzeciorzędu są prawie wyłącznie drobnziarniste: iły szare, zielone i płomieniste. Wśród iłów występują często wkładki przeważnie drobnych i często pylastych piasków, a sporadycznie pokłady mioceńskich węgla brunatnych. W stropowej części trzeciorzędu (pliocen) występują żwiry i piaski tzw. serii Gozdnicy. Czwartorzęd rejonu Wrocławia tworzą dwie formacje skalne. Pierwsza związana jest ze zlodowaceniem plejstoceniowym i obejmuje kompleks glin morenowych z przewarstwieniami piasków i żwirów. Drugi zespół skalny to seria rzecznych wirów i piasków sformowany w kilku cyklach rozwojowych systemu rzecznej Odry.

Zasoby surowców naturalnych gminy Kobierzyce są ubogie. Na tym terenie udokumentowano występowanie złóż kruszyw naturalnych, obejmujących:

- złoża Szczepankowice o powierzchni 1,68 ha, gdzie wydobywane są kruszywa naturalne (piasek). Złoże Szczepankowice jest złożem eksploatowanym, którego zasoby geologiczne bilansowe zostały oszacowane na 44 tys. t, zaś poziom wydobycia w 2014 roku wyniósł 1 tys. t;

¹⁸ Za: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

- złoża Szczepankowice II o powierzchni 3,2541 ha, gdzie wydobywane są kruszywa naturalne (piasek). Złoże Szczepankowice II jest złożem eksploatowanym, którego zasoby geologiczne bilansowe zostały oszacowane na 209 tys. t, zaś poziom wydobycia w 2014 roku wyniósł 17 tys. t;
- złoża Rolantowice o powierzchni 7,5679 ha, gdzie wydobywane są kruszywa naturalne (piasek). Złoże Rolantowice jest złożem eksploatowanym, którego zasoby geologiczne bilansowe zostały oszacowane na 1 094 tys. t, zaś poziom wydobycia w 2014 roku wyniósł 97 tys. t¹⁹.

Rzeźba terenu²⁰

Gmina Kobierzyce położona jest w obrębie Niziny Śląskiej. Teren gminy jest generalnie równinny, jedynie na południu i południowym zachodzie przechodzi w rzeźbę falistą czy pagórkowatą. Najbardziej urozmaiconą rzeźbę terenu charakteryzuje się właśnie południowa i południowo-zachodnia część gminy – lokalne deniwelacje na tym terenie dochodzą do 20-45 m.

Najniższy punkt w gminie Kobierzyce, o wysokości 121,1 m n.p.m., znajduje się w dolinie rzeki Ślęzy, na wschód od Bielán Wrocławskich. Natomiast najwyższy punkt, o wysokości 194,8 m n.p.m. zlokalizowany jest w południowej części gminy, w okolicy Pustkowa Wilczkowskiego i Damianowic.

Gleby²¹

Niemal całą powierzchnię gminy Kobierzyce pokrywają utwory czwartorzędowe, które podścielone są piaskami i łąkami trzeciorzędowymi. W dolinach rzek utwory holoceniowe występują w postaci żyznych mad, piasków lub namułów torfiastych. Na tym podłożu powstały urodzajne gleby.

Wartość rolnicza gleb w gminie Kobierzyce jest wysoka. Występują tu czarnoziemy, gleby brunatne i pseudobielicowe, a w dolinach rzecznych niewielkie powierzchnie mad. Największe obszary zajmują czarnoziemy obejmujące tereny płaskie. Na słabo zaznaczonych wyniesieniach występują gleby brunatne. Kompleksy gleb chronionych dla rolnictwa (klasa bonitacyjna I-III) są podstawowym obszarem objętym ochroną środowiska przyrodniczego. Stanowią one ok. 85,5% powierzchni gruntów w gminie Kobierzyce.

Wody podziemne

Według Mapy Hydrogeologicznej Polski Gmina Kobierzyce położona jest w regionie przedsudeckim, w podregionie średzko-otmuchowskim oraz podregionie podsudeckim. Granica pomiędzy podregionami przebiega od Sobótki przez Kunów, na północny-wschód od Nasławic, przez Damianowice, Dobkowice, Budziszów i Pustków Wilczkowski.

¹⁹ Za: *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 XII 2014 r.*, (red.) M. Szuflicki, A. Malon, M. Tyński, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2015 oraz <http://igs.pgi.gov.pl/zloza.asp> (04.04.2016)

²⁰ Za: *Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021*

²¹ Za: *Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Kobierzyce*, 2012.

Część gminy Kobierzyce położona jest na zasięgu jednego z głównych zbiorników wód podziemnych – GZWP nr 319 Prochowice-Środa Śląska. Jest to zbiornik trzeciorzędowy porowy o powierzchni 326 km², średniej głębokości ujęć wody wynoszącej 65 m i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych na poziomie 25 tys. m³/d. Na obszarze GZWP nr 319 położone są tereny wsi Biskupice Podgórne, Małuszów, Żerniki Małe i Krzyżowice²².

Natomiast całość gminy Kobierzyce położona jest w obrębie jednolitej części wód podziemnych nr 108 (według podziału JCWPd obowiązującego od 2015 roku). Zgodnie z charakterystyką Państwowej Służby Hydrogeologicznej dla JCWPd nr 108 w czwartorzędzie występuje przeważnie jeden poziom wodonośny nie będący w łączności hydraulicznej z poziomami mioceńskimi. W utworach miocenu rozprzestrzenionych na znacznej części obszaru JCWP występuje od 1 do 3 poziomów wodonośnych. W utworach paleozoicznych występują strefy spękań będące kolektorem wód szczelinowych. Również w obrębie skał krystalicznych wieku paleozoiczno-proterozoicznego występują lokalnie strefy z wodami szczelinowymi²³.

Według podziału JCWPd obowiązującego przed 2015 rokiem gmina Kobierzyce położona była w obrębie jednostek nr 113 i nr 114. Na podstawie wyników monitoringu diagnostycznego jednolitych części wód podziemnych prowadzonego przez WIOŚ we Wrocławiu w 2014 roku wody obu jednostek w całości zaliczono do wód o dobrym stanie chemicznym. Również w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych województwa dolnośląskiego prowadzonego przez PIB w Warszawie w I i II połowie 2014 roku obszar JCWPd nr 114 uznano za wody reprezentujące dobry stan chemiczny.

JCWPd nr 113 i nr 114 podlegały także badaniom monitoringu płytkich wód podziemnych zlokalizowanych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych. We wszystkich punktach pomiarowych wody podziemne narażone na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych zaklasyfikowane zostały w 2014 roku do wód charakteryzujących się dobrym stanem chemicznym²⁴.

Wody powierzchniowe²⁵

Sieć wód powierzchniowych na terenie gminy Kobierzyce jest słabo rozwinięta. Obszar gminy prawie w całości należy do dorzecza Odry, niewielki jej fragment (zachodnia część) jest odwadniany przez dopływy rzeki Bystrzycy. Przez obszar gminy przebiega dział wodny II rzędu, oddzielający dorzecza Ślęzy i Bystrzycy, znajdujący się w rejonie pomiędzy Damianowicami i Pustkowem Wilczkowskim.

Głównym ciekim wodnym jest rzeka Ślęza, lewobrzeżny dopływ Odry. Ślęza przepływa z zachodu na wschód przez południową część gminy w miejscowości Tyniec nad Ślężą oraz ponownie wpływa na teren gminy w jej północnej części, by w okolicy Węzła Bielańskiego wpłynąć w obszar Wrocławia. Pozostały teren gminy przecinają nieckowate, płaskodenne dolinki niewielkich cieków, m.in. Sławki

²² Za: Ocena stanu czystości wód podziemnych województwa dolnośląskiego rok 2014, <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/wody-podziemne/oceny/> (04.04.2016)

²³ Za: Państwowa Służba Hydrogeologiczna, http://www.psh.gov.pl/plik/id,5292,v,artykul_5773.pdf (04.04.2016)

²⁴ Za: Ocena stanu czystości wód podziemnych województwa dolnośląskiego rok 2014, <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/wody-podziemne/oceny/> (04.04.2016)

²⁵ Za: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

(lewy dopływ Ślęzy), Czarnej Sławki (lewy dopływ Ślęzy) czy Gniły (dopływ Czarnej Wody w zlewni rzeki Bystrzycy), a także rowy melioracyjne.

Większe zbiorniki wodne zlokalizowane na terenie gminy mają charakter antropogeniczny i występują w okolicach Pełczyc i Pustkowa Żurawskiego.

Na terenie gminy Kobierzyce nie występują obszary o wysokim zagrożeniu powodziowym, zdarzają się natomiast lokalne podtopienia. Potencjalnymi miejscami narażonymi na podtopienia oraz w niewielkim stopniu zagrożonymi powodzią przy wystąpieniu ekstremalnych warunków meteorologicznych są miejscowości w zlewni rzeki Ślęzy tj. Tyniec nad Ślązą, Ślęza czy Wysoka. Podtopieniami mogą być zagrożone również takie miejscowości jak: Pustków Wilczkowski, Budziszów, Szczepankowice, Kobierzyce, Dobkowice, Pustków Żurawski, Tyniec Mały oraz w mniejszym stopniu – inne.

Rzeka Ślęza należy do najbardziej zanieczyszczonych rzek w regionie, przy czym największy wpływ na stan jej zanieczyszczenia ma Mała Ślęza i jej dopływ Pluskawka. W ramach monitoringu wód powierzchniowych prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu w 2014 roku ocenie poddano następujące jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się na terenie gminy Kobierzyce:

- Ślęza od źródła do Księginki (PLRW600061336192) – stan ogólny: zły, stan/potencjał ekologiczny: słaby, stan chemiczny: poniżej stanu dobrego (przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne);
- Ślęza od Księginki do Małej Ślęzy (PLRW600019133639) – stan ogólny: zły, stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, stan chemiczny: bd
- Ślęza od Małej Ślęzy do Odry (PLRW60001913369) – stan ogólny: zły, stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, stan chemiczny: poniżej stanu dobrego (przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne);
- Mała Ślęza od Pluskawki do Ślęzy (PLRW6000191336499) – stan ogólny: zły, stan/potencjał ekologiczny: słaby, stan chemiczny: bd
- Żurawka (PLRW600016133669) – stan ogólny: zły, stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, stan chemiczny: bd
- Kasina (PLRW600016133689) – stan ogólny: zły, stan/potencjał ekologiczny: słaby, stan chemiczny: poniżej stanu dobrego (przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne)²⁶.

Klimat²⁷

Gmina Kobierzyce jest położona w najcieplejszym rejonie kraju. Zalicza się do regionu nadodrzańskiego wrocławsko-legnickiego. Najważniejsze cechy klimatu panującego na terenie gminy to:

- Średnia temperatura waha się w granicach 8-8,7 °C.

²⁶ Za: Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2014, <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/wody-powierzchniowe/stan-czystosci-wod/> (04.04.2016)

²⁷ Za: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

- Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (średnia temperatura 18,8 °C), a najzimniejszym – styczeń (średnia temperatura - 1,1 °C).
- Zima trwa średnio 70-80 dni, wiosna 60-70 dni, jesień 50-60 dni, a lato 100-110 dni.
- Zmienna częstotliwość wiatrów, z przeważającymi wiatrami zachodnimi i południowo-zachodnimi.
- Średnia roczna suma opadów wynosi około 585-592 mm, z czego ok. 14% stanowią opady śnieżne. Najwięcej opadów przypada na miesiąc lipiec.
- Okres bezzimia trwa do 300 dni, a pokrywa śnieżna zalega przez mniej niż 40 dni w roku (najkrócej w kraju)
- Okres wegetacyjny z temperaturą powyżej 5°C trwa około 220-227 dni.

Powietrze

Pod względem stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, gmina Kobierzyce należy do strefy dolnośląskiej, o kodzie PL0204.

Ocena jakości powietrza prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ocena uwzględnia dwie grupy kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Według rocznej *Oceny jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2014 roku* największym problemem województwa jest wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym (zarówno PM₁₀, jak i PM_{2,5}) oraz benzo(a)pirenem. Wysoki, ponadnormatywny, jest również poziom NO₂, a stwierdzone przekroczenia obowiązujących wartości docelowych dotyczyły ponadto arsenu i ozonu.

W odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia strefa dolnośląska wykazała następujące klasy:

- klasa A: SO₂, NO₂, benzen, CO, PM_{2.5}, Pb, Ni, Cd,
- klasa C: PM₁₀, ozon, As, benzo(a)piren,
- klasa D2: ozon.

Natomiast w odniesieniu do kryterium ochrony roślin:

- Klasa A: SO₂, NO_x
- Klasa C: ozon
- Klasa D2: ozon.

Dla klas w strefie C Zarząd Województwa opracowuje program ochrony powietrza, mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych, docelowych oraz pułapu ekspozycji, natomiast dla klas w strefie D2 osiągnięcie poziomów długoterminowych powinno być jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

Na terenie gminy Kobierzyce ostatnie badania monitoringu jakości powietrza wykonywane były podczas oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim w 2014 roku. Na terenie powiatu wrocławskiego znajdowało się wówczas 10 punktów pomiarowych monitoringu pasywnego, w tym jeden w Kobierzycach, zlokalizowany na ulicy Witosa. Zakres pomiarowy w punkcie w Kobierzycach obejmował badania stężenia dwutlenku siarki oraz dwutlenku azotu. Pomiaru wskaźnikowe wykazały następujące wartości:

- SO₂: średnia roczna: 7 µg/m³, średnia w sezonie grzewczym: 11 µg/m³, średnia w sezonie pozagrzewczym: 4 µg/m³;
- NO₂: średnia roczna: 23 µg/m³ (58% normy), średnia w sezonie grzewczym: 27 µg/m³, średnia w sezonie pozagrzewczym: 19 µg/m³.

Na podstawie wyników modelowania jakości powietrza za rok 2014 oszacowano również, że obszar gminy Kobierzyce był jednym z terenów, na którym wystąpiły przekroczenia dopuszczalnego poziomu dobowego (dopuszczalnej liczby przekroczeń) stężenia pyłu zawieszonego PM10²⁸.

Do głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Kobierzyce, podobnie jak w innych regionach, należą: tzw. „niska emisja” (z gospodarstw domowych korzystających z tradycyjnych źródeł energii), emisja z zakładów produkcyjnych i obiektów komunalnych czy intensywny rozwój transportu drogowego. Podobnie również jak w innych miejscach kraju przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza wykazują charakter sezonowy – w okresie grzewczym, gdy wzrasta szczególnie tzw. „niska emisja”, uciążliwość zanieczyszczeń jest większa.

Dokumentem strategicznym, który wyznacza kierunki rozwój gospodarki niskoemisyjnej dla obszaru Gminy Kobierzyce, należącej do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, jest *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kobierzyce*, który stanowi część planu gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wykonanego na podstawie umowy nr 2/2014. Rozwój gospodarczy w oparciu o gospodarkę niskoemisyjną przyczynia się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, ograniczenia zużycia energii i zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych przy jednoczesnej poprawie jakości powietrza.

Strategia długoterminowa dla gminy Kobierzyce zakłada osiągnięcie 40% redukcji emisji gazów cieplarnianych w perspektywie do 2050 roku. Cele szczegółowe w perspektywie średnioterminowej obejmują:

- Ograniczenie do roku 2020 emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do roku bazowego;
- Ograniczenie do roku 2020 zużycia energii o 20% w stosunku do prognozy BAU;
- Zwiększenie do roku 2020 udziału energii ze źródeł odnawialnych do 15% w końcowym zużyciu energii.

W kontekście realizacji strategii niskoemisyjnego rozwoju w gminie Kobierzyce, zidentyfikowano następujące sektory problemowe: budownictwo i gospodarstwa domowe, transport oraz energetyka i oświetlenie publiczne, natomiast do głównych źródeł emisji gazów cieplarnianych na terenie gminy zaliczono: sektor komunalno-bytowy (mieszkalnictwo), sektor usługowy, sektor przemysłowy, sektor transportowy, sektor rolniczy oraz gospodarkę odpadami i gospodarkę wodno-ściekową.

Działania i zadania prowadzące do osiągnięcia celu strategii długoterminowej gminy Kobierzyce w zakresie gospodarki niskoemisyjnej realizowane będą w następujących obszarach:

- Transport (55,1% całkowitej emisji gazów cieplarnianych w gminie):
 1. Rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego – zastosowanie niskoemisyjnych pojazdów (niskoemisyjne konwencjonalne, hybrydowe, elektryczne, biopaliwa 2 i 3 generacji oraz inne paliwa alternatywne); zastosowanie energooszczędnych elektrycznych pojazdów szynowych (m.in. z odzyskiem energii).
 2. Rozwój sieci transportu publicznego – transport autobusowy, szynowy, wodny (infrastruktura dla komunikacji zbiorowej, parkingi Park&Ride i Bike&Ride).

²⁸ Za: Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2014 roku, <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/powietrze/oceny/> (04.04.2016)

3. Rozwój sieci połączeń drogowych o układzie obwodnicowo-promienistym, z uwzględnieniem multimodalności (w tym ścieżki rowerowe, drogi pieszce).
 4. Rozwój sieci wypożyczalni i infrastruktury dla pojazdów niskoemisyjnych (samochody, rowery).
 5. Zmniejszanie udziału indywidualnego transportu samochodowego w bilansie transportowym gminy (maksymalny udział – 35%).
 6. Wdrażanie rozwiązań organizacyjnych, sterowania ruchem i zarządzania komunikacją zbiorową – inteligentne systemy transportowe, jednolity system opłat itp.
 7. Wdrażanie niskoemisyjnych rozwiązań logistyki towarów na terenie gminy (np. elektryczne pojazdy dostawcze, centra dystrybucji).
 8. Wdrażanie stref ograniczonego ruchu, stref ograniczonej emisji, mechanizmów preferencji pojazdów niskoemisyjnych.
 9. Stosowanie rozwiązań ograniczających wtórną emisję pyłów z dróg (m.in. czyszczenie ulic na mokro).
- Budownictwo i gospodarstwa mieszkaniowe (18,4% całkowitej emisji gazów cieplarnianych w gminie):
 1. Termomodernizacja oraz zastosowanie środków poprawy efektywności energetycznej i ograniczania emisji w budynkach użyteczności publicznej – zapewnienie maksymalnej, ekonomicznie uzasadnionej modernizacji termicznej tychże budynków.
 2. Termomodernizacja oraz zastosowanie środków poprawy efektywności energetycznej i ograniczania emisji w budynkach mieszkalnych, w zarządzie spółdzielni, wspólnot i indywidualnych właścicieli.
 3. Termomodernizacja oraz zastosowanie środków poprawy efektywności energetycznej i ograniczania emisji w pozostałych budynkach (handel, usługi, przemysł i in.).
 4. Budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej oraz sektora mieszkaniowego i pozostałych z uwzględnieniem wysokich wymogów efektywności energetycznej (zwłaszcza standard pasywny i niskoenergetyczny) i zastosowaniem OZE.
 5. Wsparcie mieszkańców w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków i ograniczania emisji (mechanizmy finansowania, udostępnianie wiedzy i narzędzi).
 6. Wdrażanie systemów certyfikacji energetycznej i środowiskowej budynków.
 7. Stosowanie innych rozwiązań przyczyniających się do ograniczenia emisji w budownictwie.
 - Energetyka:
 1. Rozwój indywidualnych niskoemisyjnych źródeł ciepła, które powinny wykorzystywać energię odnawialną, lub niskoemisyjne paliwa kopalne (np. gaz ziemny).
 2. Maksymalne ekonomicznie uzasadnione wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych – w różnych formach (szczególnie energia słoneczna, geotermalna, biopaliwa).
 3. Modernizacja oświetlenia publicznego – całkowita modernizacja systemu oświetlenia ulic, sygnalizacji ulicznej i podświetlenia budynków, z uwzględnieniem ekonomicznie uzasadnionych rozwiązań.
 4. Stosowanie innych rozwiązań przyczyniających się do ograniczenia emisji w obszarze produkcji i dystrybucji energii oraz oświetlenia (np. stwarzanie możliwości uzyskania dofinansowania na realizację inwestycji związanej z OZE i efektywnością energetyczną).

- Rolnictwo i rybactwo:
 1. Wdrażanie nowych technik uprawy i hodowli ograniczających emisję gazów cieplarnianych (m.in. pasze, zarządzanie odpadami oraz właściwe stosowanie nawozów);
 2. Wdrażanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną gospodarstw rolnych.
 3. Promowanie lokalnych produktów rolnych, tworzenie warunków do lokalnej produkcji owocowo-warzywnej w obszarach zabudowy miejskiej (np. uprawy na dachach).
 4. Przekształcanie terenów rolniczych w tereny zieleni miejskiej.
 5. Wdrażanie innych rozwiązań przyczyniających się do ograniczenia emisji z gospodarki rolnej i rybactwa.
- Lasy i tereny zielone:
 1. Zwiększanie udziału powierzchni lasów na obszarze gminy (min. 10% udziału terenów leśnych).
 2. Zwiększanie powierzchni terenów zielonych (szczególnie parki, aleje i inne formy zieleni uwzględniające drzewa).
 3. Tworzenie nowych form zieleni – szczególnie w obszarach zwartej zabudowy – zielone dachy oraz zielone ściany.
 4. Tworzenie połączeń istniejących terenów zieleni (sieć terenów zielonych) umożliwiających niskoemisyjną komunikację (piesza, rowery).
 5. Wdrażanie innych rozwiązań przyczyniających się do zwiększenia zdolności pochłaniania oraz ograniczenia emisji.
- Przemysł:
 1. Realizacja wymogów dyrektyw i polskiego prawa dotyczących ograniczania emisji i efektywności energetycznej w przemyśle (m.in. dyrektywa w sprawie systemu handlu emisjami, dyrektywa o emisjach przemysłowych, dyrektywa o efektywności energetycznej).
 2. Wdrażanie nowych, innowacyjnych rozwiązań technologicznych ograniczających emisję z zakładów przemysłowych.
 3. Wdrażanie nowych rozwiązań logistycznych i organizacyjnych ograniczających emisję z zakładów przemysłowych.
 4. Wdrażanie rozwiązań ograniczających emisję w zakresie budownictwa przemysłowego.
 5. Wdrażanie innych rozwiązań służących ograniczeniu emisji w przemyśle.
- Handel i usługi:
 1. Wdrażanie rozwiązań ograniczających emisję w zakresie budownictwa handlowo-usługowego.
 2. Wdrażanie nowych, innowacyjnych rozwiązań technologicznych ograniczających emisję z działalności handlowej i usługowej.
 3. Wdrażanie nowych rozwiązań logistycznych i organizacyjnych ograniczających emisję z działalności handlowej i usługowej.
 4. Wdrażanie innych rozwiązań służących ograniczeniu emisji w handlu i usługach.
- Gospodarka odpadami:
 1. Ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów – poprzez efektywne wykorzystanie surowców oraz recykling materiałów.
 2. Ponowne wykorzystanie odpadów nadających się do odzysku, w tym wykorzystanie energetyczne.
 3. Ograniczenie ilości składowanych odpadów.

4. Ograniczenie ilości powstających ścieków (racjonalne wykorzystanie wody).
 5. Ograniczenie emisji bezpośrednich powstających w procesie oczyszczania ścieków (rozwiązania technologiczne).
 6. Ograniczenie emisji w procesie przetwarzania i zagospodarowania odpadów poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych (w tym m.in. zagospodarowanie biogazu).
 7. Ograniczenie emisji w procesie transportu odpadów.
 8. Wdrażanie innych rozwiązań służących ograniczeniu ilości powstających odpadów oraz ograniczeniu emisji w obszarze gospodarki odpadami.
- Edukacja i dialog społeczny:
 1. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do wszystkich grup społecznych w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju, ograniczania emisji –aktywne działanie na rzecz zmiany zachowań we wszystkich obszarach PGN.
 2. Angażowanie społeczeństwa (współpraca z interesariuszami) w procesy planistyczne i decyzyjne w kontekście niskoemisyjnego rozwoju.
 3. Kształcenie w określonych specjalnościach istotnych z punktu widzenia gospodarki niskoemisyjnej (np. technologie OZE, niskoemisyjny transport itp.)
 4. Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej.
 5. Realizacja innych działań w zakresie edukacji i dialogu społecznego służących ograniczaniu emisji.
 - Administracja publiczna:
 1. Tworzenie i realizacja strategii, niskoemisyjne planowanie przestrzenne.
 2. Tworzenie struktur organizacyjnych związanych z niskoemisyjnym rozwojem.
 3. Wdrażanie rozwiązań organizacyjnych ograniczających emisję w organizacji (np. wsparcie dojazdów do pracy komunikacją publiczną) oraz interesariuszy korzystających z usług administracji (np. e-usługi).
 4. Stosowanie kryteriów zrównoważonego rozwoju w zamówieniach publicznych.
 5. Udział w sieciach wymiany doświadczeń i projektach pilotażowych.
 6. Realizacja działań innowacyjnych, demonstracyjnych, również nieuzasadnionych ekonomicznie.
 7. Tworzenie mechanizmów wsparcia finansowego (w zakresie realizacji działań ograniczających emisję) skierowanych do określonych grup interesariuszy.
 8. Realizacja innych działań administracyjnych służących ograniczaniu emisji na terenie gminy²⁹.

Hałas

Hałas jest jednym z czynników zanieczyszczających środowisko, a do oceny klimatu akustycznego stosuje się poziom równoważny dźwięku (L_{Aeq}), tj. uśredniony poziom dźwięku w funkcji czasu, mierzony w decybelach. Dopuszczalny poziom hałasu uzależniony jest od źródła hałasu, pory dnia i przeznaczenia terenu. Na terenach zabudowy zagrodowej, terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego dopuszczalny poziom hałasu powodowanego przez drogi lub linie kolejowe wynosi 65dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej, a w przypadku pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasów – 55 dB w porze dziennej i 45 dB w porze nocnej. Natomiast na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej poziom hałasu z dróg i linii

²⁹ Za: *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kobierzyce*

kolejowych nie może przekraczać 61 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej, a w pozostałych przypadkach – 50 dB w porze dziennej i 40 dB w porze nocnej³⁰.

Głównymi emitarami hałasu na terenie gminy Kobierzyce są trasy komunikacyjne, głównie obszary natężonego ruchu samochodowego, których zagęszczenie występuje szczególnie w północnej części gminy. Jednak na klimat akustyczny środowiska wpływ mają również inne czynniki, takie jak obecność i działalność zakładów produkcyjnych, miejsca publiczne zbiorowego nagromadzenia ludności czy place budowy.

Badania z zakresu klimatu akustycznego na Dolnym Śląsku prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Obejmują one wybrane punkty województwa dolnośląskiego. Ostatnie badanie monitoringowe odcinków dróg na terenie powiatu wrocławskiego realizowane było w 2011 roku. Na terenie gminy Kobierzyce znajdowały się wówczas dwa spośród czternastu punktów pomiaru hałasu:

- Tyniec Mały, ul. Świdnicka/Parkowa 2 – punkt zlokalizowany przy drodze krajowej nr 35, na trasie Wrocław-Świdnica. Stwierdzony poziom równoważny hałasu odpowiadał 67,2 dB przy natężeniu ruchu 272 poj/h i 10,0 % udziale pojazdów ciężkich w ogólnym strumieniu ruchu. Zabudowa o charakterze luźnym, usytuowana 3,0-15,0 m od krawędzi jezdni. W strefie oddziaływania znajdowały się 22 budynki jednorodzinne. Oszacowana liczba mieszkańców narażona na ponadnormatywny hałas wynosiła 73.
- Bielany Wrocławskie 11/1a – punkt zlokalizowany przy drodze krajowej nr 8, na trasie Wrocław-Wałbrzych. Stwierdzony poziom równoważny hałasu odpowiadał 69,5 dB przy natężeniu ruchu 1006 poj/h i 8,0 % udziale pojazdów ciężkich w ogólnym strumieniu ruchu. Zabudowa o charakterze luźnym, obustronna, usytuowana ok. 3,0-17,0 m od krawędzi jezdni. W strefie oddziaływania znajdowało się 31 budynków jednorodzinnych. Oszacowana liczba mieszkańców narażona na ponadnormatywny hałas wynosiła 110.

Należy dodać, iż we wszystkich punktach pomiaru w powiecie wrocławskim w 2011 roku stwierdzony równoważny poziom dźwięku L_{Aeq} w porze dziennej przekraczał dopuszczalne normy i mieścił w przedziale 65,0 dB-73,7 dB. W stosunku do obowiązujących norm średni poziom równoważny L_{Aeq} dla 16 godzin dnia przekraczał dopuszczalny poziom hałasu o 5,0-13,7 dB. Natomiast najwyższe przekroczenia odnotowano przy drodze krajowej nr 94 w Siechnicach i przy drodze krajowej nr 35 w Gniechowicach (73,7 dB) oraz w Nowojowicach na drodze wojewódzkiej nr 395 (72,0 dB)³¹.

Promieniowanie elektromagnetyczne³²

Promieniowanie elektromagnetyczne występuje w otoczeniu urządzeń elektrycznych. Źródłami pól elektromagnetycznych (promieniowania niejonizującego), są m.in. stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne, stacje radiolokacyjne czy linie wysokiego napięcia. Pole

³⁰ Za: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, Dz.U. z dnia 22 stycznia 2014 r., poz. 112.

³¹ Za: Klimat akustyczny w wybranych punktach województwa dolnośląskiego w 2011 roku, <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/halas/stan-klimatu-akustycznego/> (04.04.2016)

³² Za: Badanie poziomów pól elektromagnetycznych w wybranych punktach województwa dolnośląskiego w roku 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, <http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php/monitoring-srodowiska/promieniowanie-elektromagnetyczne/pomiary-i-oceny/> (04.04.2016)

elektromagnetyczne wytwarzają również urządzenia wykorzystywane w gospodarstwach domowych czy zakładach pracy, np. mikrofalowe czy indukcyjne.

Oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na środowisko i ludzi jest tematem wielu analiz i opracowań naukowych, które z kolei stanowią podstawę normowania oddziaływań, m.in. poprzez określenie dopuszczalnych wartości natężeń pól elektroenergetycznych.

Pomiary poziomów pól elektroenergetycznych realizowane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Każdego roku badania PEM przeprowadzane są w wybranych punktach pomiarowych, wyznaczonych na terenach o wysokiej gęstości zaludnienia w rejonie oddziaływania źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego (stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne). Do badań PEM w latach 2005-2014 na terenie gminy Kobierzyce nie wytypowano żadnego punktu, jednak pomiary wartości stężeń pól elektromagnetycznych w badanych punktach realizowane przez WIOŚ we Wrocławiu nigdy nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Odpady³³

Odbiór **odpadów komunalnych** na terenie gminy Kobierzyce prowadzi Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Komunalnik Sp. z o.o. z Wrocławia. Odpady komunalne z terenu gminy Kobierzyce wywożone są do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) zlokalizowanych poza obszarem gminy.

W gminie Kobierzyce znajduje się jedno nieczynne już składowisko odpadów w Cieszcach. Składowisko odpadów zostało zamknięte w 2007 roku, a w 2010 roku zakończyła się jego rekultywacja, dzięki czemu mieszkańcy uzyskali ok. 2 ha terenów zielonych. Sporadycznie na terenie gminy lokalizowane są „dzikie” wysypiska śmieci. W latach 2012-2013 ich liczba wynosiła 3 (dwa w Ślęzie

i jedno w Kobierzycach), zaś w 2014 roku w gminie stwierdzono występowanie 4 „dzikich” wysypisk odpadów: po dwa w Ślęzie i Wysokiej.

Od 1 lipca 2015 roku na terenie gminy Kobierzyce obowiązuje nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi. Odpady zbierane są w następującym systemie:

1. kolor żółty: odpady suche (tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale, tekstylia, styropian po sprzęcie)
2. kolor niebieski: papier i makulatura (gazety, kartony, tektura)
3. kolor zielony: szkło białe i kolorowe (butelki, słoiki, pojemniki szklane bez nakrętek)
4. kolor czarny: odpady komunalne niesegregowane

Na terenie gminy Kobierzyce zlokalizowane są dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, w których bezpłatnie przyjmowane są odpady komunalne oraz inne odpady z gospodarstw domowych z przeznaczeniem do odzysku:

- PSZOK przy ul. Czystej w Pełczycach (obok oczyszczalni ścieków),
- PSZOK przy ul. Szkolnej w Tyńcu (na terenie rekultywowanego wyrobiska poeksploatacyjnego).

Cele strategiczne gminy Kobierzyce w zakresie gospodarki odpadami zostały określone w *Planie gospodarki odpadami gminy Kobierzyce na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017*. Obejmują

³³ Za: <http://www.ugk.pl/aktualnosci-01> (04.04.2016)

one podtrzymanie wysokiego odsetka mieszkańców objętych systemem odbierania odpadów komunalnych i organizowanie systemu zbierania odpadów problemowych, ale również inne zadania własne gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym działania mające na celu zapewnienie warunków do budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych przez przedsiębiorców. Przyjęte cele gospodarki odpadami gminy Kobierzyce obejmują:

- zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów;
- objęcie zorganizowanym systemem gospodarowania odpadami całego strumienia odpadów komunalnych;
- maksymalizacja ilości odpadów poddawanych odzyskowi;
- zmniejszenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do unieszkodliwiania przez składowanie;
- eliminowanie źródeł zanieczyszczenia środowiska odpadami;
- zapewnienie sieci efektywnych instalacji przetwarzania odpadów³⁴.

Zasoby przyrodnicze³⁵

Gmina Kobierzyce nie wyróżnia się szczególnymi warunkami przyrodniczymi czy krajobrazowymi. W związku z bardzo dobrą jakością gleb, większość obszaru wykorzystywana jest w celach rolniczych, natomiast obszary leśne stanowią niewielką część obszaru gminy. Największe zespoły leśne posiadają wsie: Kobierzyce, Królikowice, Szczepankowice, Krzyżowice, Tyniec Mały, Tyniec nad Ślężą i Bielany Wrocławskie.

W zespołach leśnych w gminie dominują lasy świeże oraz grądy środkowoeuropejskie formy niżowej. W obu tych zbiorowiskach drzewostan budują: dęby (szypułkowy i bezszypułkowy), lipa drobnolistna, grab zwyczajny i niewielka domieszka świerka pospolitego. Niektóre fragmenty omawianych lasów należą do podgórskiej dąbrowy acydofilnej. Natomiast nad rzeką Ślężą i jej dopływami zachowały się niewielkie resztki łągów jesionowo-wiązowych. Drzewostan składa się tam głównie z wiązków pospolitych i dębów szypułkowych, zaś domieszkę tworzą: olsza czarna, wiąz górski i klon polny.

Wszystkie lasy znajdujące się na terenie gminy Kobierzyce wraz z zadrzewieniami śródpolnymi znajdują się w I grupie lasów ochronnych. Pełnią funkcje wodochronne, ale mają również znaczenie dla mikroklimatu i krajobrazu oraz zachowania fauny polnej. Wśród gatunków **roślin** objętych ochroną na terenie gminy wymienić można listerię jajowatą czy storczyka szerokolistnego (ochrona częściowa).

Fauna gminy Kobierzyce jest typowa dla nizinnych obszarów kraju, przy czym z uwagi na rolniczy charakter gminy na jej terenie występuje niedostatek odpowiednich siedlisk dla większości gatunków ssaków. Na terenie gminy ssaki są reprezentowane m.in. przez następujące gatunki: kret, jeż zachodni, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, rzęsorek rzeczek, kuna domowa, gronostaj czy łasica łąska. Wśród gatunków fauny podlegających ochronie wyróżnić można również bociana białego oraz nietoperze: mroczek późny, nocek rudy, nocek brunatny, nocek Brandta i nocek wąsatek.

³⁴ Za: Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami Gminy Kobierzyce na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017

³⁵ Za: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021, Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Kobierzyce, 2012 oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kobierzyce

Występują również gatunki chronione owadów: chrząszczy (biegacz skórzasty) i błonkoskrzydłych (trzmiel kamiennik, trzmiel ziemny, trzmiel leśny, trzmiel ogrodowy) oraz nieliczni przedstawiciele płazów i gadów: żaba wodna, żaba trawna, ropucha zwyczajna czy traszka zwyczajna. Uboga jest ichtiofauna w gminie Kobierzycy. W rzekach na terenie gminy, głównie w Ślęzie, stwierdzono występowanie 12 gatunków ryb, m.in. karaś srebrzysty, płoć, jelec, kleń, lin, śliz, kiełb, okoń, szczupak, ciernik, leszcz, karp, amur czy słonecznica.

Awifaunę na terenie gminy reprezentują m.in. następujące gatunki ptaków: myszołów zwyczajny, czajka, kukułka, puszczyk, dzięcioł duży, skowronek, pliszka żółta, pliszka siwa, słowik rdzawy, kos, drozd śpiewak, wilga, perkoz, błotniak stawowy, jastrząb, pustułka, kokoszka wodna, płomykówka, dzięcioł średni, świerszczak, jarzębatka, srokosz, strumieniówka i inne.

Jak wskazano na początku podrozdziału, pod względem wartości przyrodniczej obszar gminy Kobierzycy nie jest oceniany wysoko. Dominująca powierzchnia pól uprawnych i rozwój terenów przemysłowych sprawia, że tereny zielone, stanowiące ostoję rozwoju flory i fauny, nie zajmują znacznej części gminy. Na tym terenie nie występują parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary NATURA 2000, użytki ekologiczne ani zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Wśród istniejących form ochrony przyrody w obrębie gminy Kobierzycy stwierdzono natomiast występowanie **pomników przyrody**:

- Wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*), o obwodzie 562 cm, wysokości 28 m i rozpiętości korony 14 m. Przybliżony wiek to 340 lat. Drzewo znajduje się w miejscowości Bielany Wrocławskie, na posesji prywatnej, na podwórku działki przy ul. Wrocławskiej 31;
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), grupa 12 drzew w wieku ok. 280-300 lat. Grupa drzew znajduje się przy drodze z Krzyżowic do Nowin na terenie leśnym, na skraju lasu liściastego³⁶.

Licznie występują natomiast na terenie gminy Kobierzycy układy zieleni w zabudowaniach parkowych, cmentarnych czy alejowych. Stwierdzono występowanie następujących zespołów parkowych:

- Zespół parkowy w Kobierzycach,
- Zespół parkowy w Pełczycach,
- Zespół parkowo-leśny w Królikowicach,
- Park dworski w Królikowicach,
- Zespół pałacowo-parkowy w Cieszcach,
- Zespół parkowo-leśny w Tyńcu Małym,
- Zespół pałacowo-parkowy w Biskupicach Podgórnych,
- Zespół pałacowy w Krzyżowicach,
- Zespół pałacowo-parkowy w Pustkowie Wilczkowskim,
- Zespół pałacowo-parkowy w Pustkowie Żurawskim,
- Park pałacowy w Raławicach Wielkich,
- Zespół parkowy w Magnicach,
- Zespół pałacowo-parkowy w Solnej,
- Zespół pałacowy w Szczepankowicach,
- Park w Tyńcu nad Ślężą,
- Park i ogród w Wierzbicach,
- Park pałacowy w Wysokiej,

³⁶ Za: *Rejestr pomników przyrody województwa dolnośląskiego*, <http://bip.wroclaw.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody> (04.04.2016)

- Park w Ślęzie.

Strategicznym dokumentem określającym kierunki działań w zakresie ochrony środowiska w gminie Kobierzyce jest *Program ochrony środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021*. W oparciu o przeprowadzone analizy i obecne uwarunkowania w dokumencie przyjęto 6 priorytetów ekologicznych w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska na terenie gminy Kobierzyce na lata 2014-2017:

- Priorytet 1 – Poprawa jakości powietrza poprzez redukcję emisji ze źródeł komunikacyjnych, komunalno-bytowych i przemysłowych.
- Priorytet 2 – Budowa sieci kanalizacyjnej na terenach.
- Priorytet 3 – Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo.
- Priorytet 4 – Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
- Priorytet 5 – „Zazielenianie” zamówień publicznych.
- Priorytet 6 – Edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Dla każdego z powyższych priorytetów sformułowano cele ekologiczne średniookresowe do 2021 r. oraz propozycje działań na lata 2014-2017 (inwestycyjne i pozainwestycyjne). Cele i działania zostały pogrupowane w bloki tematyczne:

I. Kierunki działań systemowych:

1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych
2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska
3. Zarządzanie środowiskowe w gminie
4. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym
5. Edukacja ekologiczna społeczeństwa

II. Ochrona zasobów naturalnych:

1. Ochrona przyrody i krajobrazu
2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów
3. Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów wodnych
4. Ochrona gleb i powierzchni ziemi
5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi

III. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

1. Jakość powietrza atmosferycznego
2. Jakość wód powierzchniowych i podziemnych
3. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych
4. Bezpieczeństwo przeciwpożarowe i ekologiczne
5. Gospodarowanie odpadami komunalnymi³⁷.

UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWE: WYBRANE WSKAŹNIKI

³⁷ Za: Aktualizacja Programu ochrony środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

Powierzchnia gminy Kobierzyce wynosi 14 926 ha, tj. 149 km², co stanowi 13,3% powierzchni powiatu wrocławskiego i 0,7% powierzchni województwa dolnośląskiego. Pod względem powierzchni Kobierzyce są trzecią, po Długołęce i Kątach Wrocławskich, gminą powiatu wrocławskiego.

Grunty zabudowane i zurbanizowane w 2014 roku zajmowały w gminie Kobierzyce obszar o powierzchni 1 655 ha, co stanowiło aż 11,1% powierzchni gminy. Odsetek gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie był znacznie wyższy niż wynosiła średnia krajowa (5,2%) czy wojewódzka (6,9%), a także powiatowa – 8,9%. W porównaniu do 2012 roku powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie zwiększyła się o 121 ha, co oznacza wzrost na poziomie 7,9%. W tym samym okresie powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w skali kraju wzrosła o 2,8%, w skali województwa – 1,7%, zaś w skali powiatu wrocławskiego – 6,1%.

Tabela 59. Grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem – udział w powierzchni ogółem w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem - udział w powierzchni ogółem				
	2010 %	2011 %	2012 %	2013 %	2014 %
POLSKA	5,0%	5,0%	5,1%	5,2%	5,2%
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	0,0%
DOLNOŚLĄSKIE	6,7%	6,7%	6,8%	6,9%	6,9%
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	0,0%
Powiat wrocławski	-	-	8,4%	8,6%	8,9%
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE	-	-	0,0%	0,0%	0,0%
Kobierzyce	-	-	10,3%	11,0%	11,1%

Źródło: GUS/BDL

Tereny mieszkaniowe w gminie Kobierzyce zajmowały w 2014 roku obszar o powierzchni 283 ha, tj. o 20 ha więcej niż w 2012 roku (przyrost na poziomie 7,6%). Udział terenów mieszkaniowych w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych w gminie wynosił 17,1%. Była to wartość niższa niż średnia powiatowa (22,1%) i krajowa (19,3%), ale jednocześnie wyższa niż średnia wojewódzka (15,3%).

Tabela 60. Odsetek terenów mieszkaniowych – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane - odsetek terenów mieszkaniowych				
	2010 %	2011 %	2012 %	2013 %	2014 %
POLSKA	18,0%	18,3%	18,7%	19,0%	19,3%
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
DOLNOŚLĄSKIE	15,0%	15,1%	15,2%	15,2%	15,3%
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
Powiat wrocławski	-	-	22,1%	22,1%	22,1%
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
Kobierzyce	-	-	17,1%	16,7%	17,1%

Źródło: GUS/BDL

Na tle pozostałych jednostek gmina Kobierzyce wyróżniała się wysokim udziałem terenów przemysłowych w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych. W 2014 roku obszary przemysłowe zajmowały w gminie obszar o powierzchni 313 ha, co stanowi aż 18,9% gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Była to wartość znacznie przekraczająca poziom średniej krajowej (7,1%), wojewódzkiej (10,3%) i powiatowej (13,4%). W porównaniu do 2012 roku obszar terenów przemysłowych w gminie Kobierzyce wzrósł o 15 ha, tj. o 5,1%. W przypadku pozostałych jednostek

administracyjnych wzrost powierzchni terenów przemysłowych wahał się od 1,8% (województwo) do 2,4% (kraj).

Tabela 61. Odsetek terenów przemysłowych – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane - odsetek terenów przemysłowych				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%	7,1%
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
DOLNOŚLĄSKIE	10,4%	10,3%	10,3%	10,3%	10,3%
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
Powiat wrocławski	-	-	14,0%	13,6%	13,4%
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
Kobierzyce	-	-	19,4%	18,7%	18,9%

Źródło: GUS/BDL

Tereny rekreacji i wypoczynku w gminie Kobierzyce od 2013 roku zajmują obszar o powierzchni 51 ha. W porównaniu do 2012 roku ich powierzchnia zwiększyła się o 2 ha, tj. o 4,1%. Tereny rekreacji i wypoczynku w gminie stanowiły 3,1% powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, najmniej spośród porównywanych jednostek administracyjnych. W przypadku powiatu wrocławskiego udział terenów rekreacji i wypoczynku w powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wynosił 3,7%, a jeszcze wyższy był w przypadku całego kraju (4%) i Dolnego Śląska (5,7%).

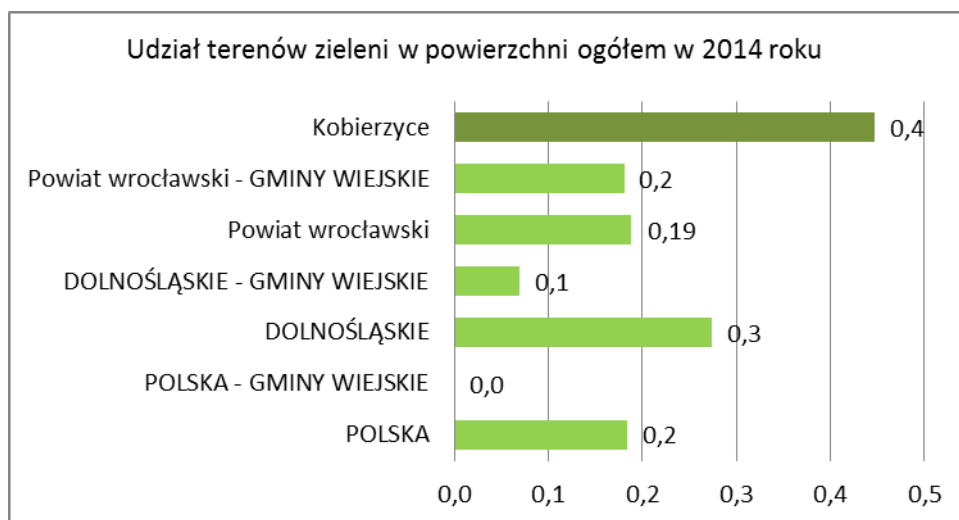
Tabela 62. Odsetek terenów rekreacji i wypoczynku – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane - odsetek terenów rekreacji i wypoczynku				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	4,2%	4,2%	4,1%	4,0%	4,0%
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
DOLNOŚLĄSKIE	5,9%	5,9%	5,8%	5,7%	5,7%
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
Powiat wrocławski	-	-	3,8%	3,7%	3,7%
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE	-	-	-	-	-
Kobierzyce	-	-	3,2%	3,1%	3,1%

Źródło: GUS/BDL

Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej stanowiły 0,4% powierzchni gminy Kobierzyce, zajmując powierzchnię 66,68 ha. Średnia gminna w zakresie udziału terenów zieleni w powierzchni ogółem pozostawała powyżej poziomu występującego w kraju (0,18%) czy na Dolnym Śląsku (0,27%), a także w powiecie wrocławskim (0,19%).

Wykres 11. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem w 2014 roku



Źródło: GUS/BDL

Tereny zielone zajmowały w 2014 roku 71,68 ha powierzchni gminy. Znajdowało się wśród nich 54,50 ha parków spacerowo-wypoczynkowych, 11,58 ha zieleni osiedlowej, 5 ha cmentarzy i 0,6 ha zieleńców. Na tle pozostałych jednostek administracyjnych gmina Kobierzyce wyróżniała się relatywnie wysokim udziałem parków w powierzchni ogółem. Stanowiły one 0,37% obszaru gminy, podczas gdy w przypadku gmin wiejskich całego kraju udział ten wynosił 0,02%, a gmin wiejskich województwa dolnośląskiego – 0,04%. Ponadto stosunkowo mniejszy niż w innych jednostkach okazał się udział cmentarzy, zieleńców i zieleni ulicznej w ogólnej powierzchni gminy.

Tabela 63. Tereny zielone – stan na 31.12.2014 roku

Jednostka terytorialna	tereny zielone wg stanu na 31.12.2014				
	udział do powierzchni ogółem				
	parki	zieleńce	zieleń uliczna	zieleń osiedlowa	cmentarze
	%	%	%	%	%
POLSKA	0,07%	0,03%	0,05%	0,08%	0,06%
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	0,02%	0,01%	0,00%	0,00%	0,04%
DOLNOŚLĄSKIE	0,13%	0,05%	0,06%	0,09%	0,07%
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	0,04%	0,02%	0,00%	0,00%	0,04%
Powiat wrocławski	0,10%	0,06%	0,03%	0,03%	0,05%
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE	0,13%	0,03%	0,00%	0,02%	0,06%
Kobierzyce	0,37%	0,00%	0,00%	0,08%	0,03%

Źródło: GUS/BDL

Publicznie dostępne tereny zieleni w gminie Kobierzyce zlokalizowane są w Bielanych Wrocławskich, Domasławie, Kobierzycach, Małuszowie, Pełczycach, Pustkowie Żurawskim i Raclawicach Wielkich. Ich łączna powierzchnia to 36 714,9 m², przy czym największy jest teren w Kobierzycach, zajmujący obszar o powierzchni ponad 26 ha.

Tabela 64. Liczba i powierzchnia publicznie dostępnych terenów zieleni w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba publicznie dostępnych terenów zieleni			Powierzchnia publicznie dostępnych terenów zieleni (m2)		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	Bąki	0	0	0	0	0	0
2	Bielany Wrocławskie	1	1	2	10000	10000	10108
3	Biskupice Podgórne	0	0	0	0	0	0
4	Budziszów	0	0	0	0	0	0
5	Chrzanów	0	0	0	0	0	0
6	Cieszycze	0	0	0	0	0	0
7	Damianowice	0	0	0	0	0	0
8	Dobkowice	0	0	0	0	0	0
9	Domasław	1	1	1	9959,98	9959,98	9959,98
10	Jaszowice	0	0	0	0	0	0
11	Kobierzyce	1	1	1	264900	264900	264900
12	Królikowice	0	0	0	0	0	0
13	Krzyżowice	0	0	0	0	0	0
14	Księginice	0	0	0	0	0	0
15	Kuklice	0	0	0	0	0	0
16	Magnice	0	0	0	0	0	0
17	Małuszów	1	1	1	2377,92	2377,92	2377,92
18	Nowiny	0	0	0	0	0	0
19	Owsianka	0	0	0	0	0	0
20	Pełczyce	1	1	1	40900	40900	40900
21	Pustków Wilczkowski	0	0	0	0	0	0
22	Pustków Żurawski	1	1	1	13600	13600	13600
23	Raławice Wielkie	1	1	1	25300	25300	25300
24	Rolantowice	0	0	0	0	0	0
25	Solna	0	0	0	0	0	0
26	Szczepankowice	0	0	0	0	0	0
27	Ślęza	0	0	0	0	0	0
28	Tyniec Mały	0	0	0	0	0	0
29	Tyniec nad Ślężą	0	0	0	0	0	0
30	Wierzbice	0	0	0	0	0	0
31	Wysoka	0	0	0	0	0	0
32	Żerniki Małe	0	0	0	0	0	0
33	Żurawice	0	0	0	0	0	0
RAZEM		7	7	8	367037,9	367037,9	367145,9

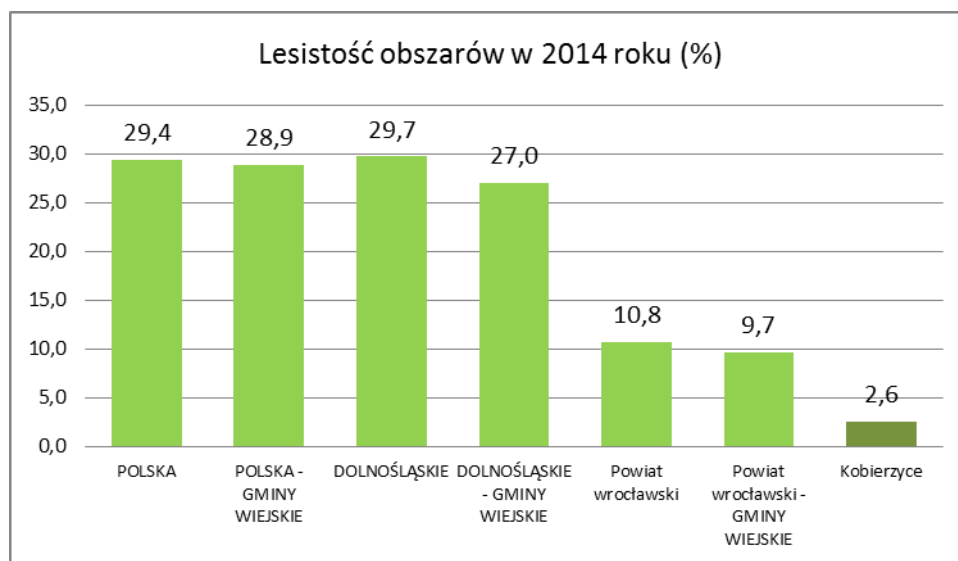
Źródło: statystyka gminna

Gmina Kobierzyce wyróżnia się bardzo niskim poziomem **lesistości** w porównaniu do innych jednostek administracyjnych. Wynika to z przewagi rolniczego i przemysłowego wykorzystania gruntów.

W 2014 roku lasy zajmowały jedynie 2,6% powierzchni gminy, podczas gdy lesistość kraju wynosiła 29,4%, a województwa – 29,7%. W gminach wiejskich odsetki te kształtowały się na poziomie odpowiednio 28,9% i 27%, również wielokrotnie przewyższając średnią dla gminy Kobierzyce. Warto

dodać, iż także na tle powiatu wrocławskiego gmina wyróżniała się niską lesistością – lesistość powiatu określono na 10,8%, w tym 9,7% w gminach wiejskich.

Wykres 12. Lesistość obszarów w 2014 roku



Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku w Kobierzycach znajdowały się 893 m żywopłotów. Była to wartość o 57,9% niższa niż w 2010 roku, ale jednocześnie o 90,8% wyższa niż w latach 2011-2012.

Na tle województwa dolnośląskiego i kraju gmina Kobierzycze charakteryzowała się znacznie niższą wartością wskaźnika żywopłotów na 1 km². Na 1 km² powierzchni gminy przypadało 6 m żywopłotów, podczas gdy w skali kraju na 1 km² powierzchni występowało 25,2 m żywopłotów, a w skali województwa – 45 m. Warto jednak zauważyć, iż w gminach wiejskich kraju i Dolnego Śląska wartości te drastycznie się zmniejszały, do poziomu 0,9 m i 0,5 m żywopłotów na 1 km² i na tym tle sytuacja gminy wiejskiej Kobierzycze przedstawiała się dość korzystnie.

Tabela 65. Żywopłoty ogółem na 1 km² w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	żywopłoty ogółem na 1 km ²				
	2010	2011	2012	2013	2014
	m	m	m	m	m
POLSKA	23,3	24,4	24,6	25,3	25,2
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
DOLNOŚLĄSKIE	42,6	45,8	44,8	45,2	45,0
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	1,0	0,6	0,6	0,5	0,5
Powiat wrocławski	13,0	11,9	11,9	15,3	15,3
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			1,4	2,1	2,1
Kobierzycze	14,2	3,1	3,1	6,0	6,0

Źródło: GUS/BDL

Mieszkańcy gminy Kobierzycze wytwarzają relatywnie więcej odpadów zmieszanych niż mieszkańcy innych jednostek administracyjnych. W 2014 roku na 1 mieszkańca gminy przypadało 347,9 kg odpadów zmieszanych. Choć była to wartość o 244,1 kg mniejsza niż w 2010 roku (spadek o 41,2%), to nadal pozostawała na poziomie znacznie przewyższającym średnią krajową (215,2 kg na 1 osobę), wojewódzką (269 kg na 1 osobę) i powiatową (304,3 kg na 1 osobę). Trudniejsza sytuacja gminy

ujawnia się szczególnie w porównaniu z danymi dla gmin wiejskich innych obszarów – w 2014 roku na 1 mieszkańca gmin wiejskich w kraju przypadało 133 kg odpadów zmieszanych, na 1 mieszkańca gmin wiejskich Dolnego Śląska – 196,5 kg, zaś na 1 mieszkańca gmin wiejskich powiatu wrocławskiego – 272 kg.

Na przestrzeni lat 2010-2014 wskaźnik odpadów zmieszanych na 1 mieszkańca przyjmował coraz niższe wartości, przy czym, jak wskazano powyżej, największe tempo spadku dotyczyło gminy Kobierzyce

(tj. 41,2%). W pozostałych jednostkach dynamika zmian wskaźnika odpadów zmieszanych na 1 mieszkańca okazała się niższa i wynosiła -15% w województwie dolnośląskim oraz -9,7% w skali kraju. Jedynie w powiecie wrocławskim ilość odpadów zmieszanych przypadająca na 1 mieszkańca w 2014 roku była wyższa niż w 2010 roku (wzrost o 2,7%). Zjawiskiem wartym zauważenia jest również wzrost ilości odpadów przypadających na 1 mieszkańca gmin wiejskich. W skali kraju wskaźnik ten wzrósł w latach 2010-2014 o 15,9%, zaś w skali województwa – o 6,2%. Natomiast w gminach wiejskich powiatu wrocławskiego w latach 2012-2014 wartość wskaźnika wzrosła o 15,8%. Gmina Kobierzyce jest jedyną gminą wiejską, w której nie obserwowano tendencji rosnącej w zakresie ilości odpadów zmieszanych na 1 mieszkańca.

Tabela 66. Odpady zmieszane na 1 mieszkańca w kg w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odpady zmieszane na 1 mieszkańca				
	2010 kg	2011 kg	2012 kg	2013 kg	2014 kg
POLSKA	238,3	229,5	222,5	212,9	215,2
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	114,7	115,0	115,0	118,3	133,0
DOLNOŚLĄSKIE	316,7	291,3	284,3	261,1	269,0
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	185,0	181,0	176,0	179,5	196,5
Powiat wrocławski	296,4	308,0	265,2	268,6	304,3
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			234,9	231,4	272,0
Kobierzyce	592,1	521,0	369,0	335,0	347,9

Źródło: GUS/BDL

2.4. Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

INFRASTRUKTURA OPIEKI ZDROWOTNEJ

Opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy Kobierzyce zabezpieczają placówki medyczne oraz apteki. Podmioty wykonujące działalność leczniczą na terenie gminy zlokalizowane są w Kobierzycach, Bielanych Wrocławskich, Pustkowie Wilczkowskim, Pustkowie Żurawskim, Ślęzy, Tyńcu Małym, Wierzbicach i Wysokiej. Oferują one usługi z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zgodnie z poniżej przedstawioną specyfikacją. Na terenie miasta nie jest prowadzone leczenie szpitalne, natomiast nocną i świąteczną opiekę zdrowotną na terenie gminy Kobierzyce zapewnia Pogotowie Ratunkowe We Wrocławiu, ul. Traugutta 112.

Usługi z zakresu ochrony zdrowia w gminie Kobierzyce realizowane są przez następujące podmioty lecznicze³⁸:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „TWÓJ LEKARZ” Sp. z o.o., Kobierzyce, ul. Witosa 5: poradnia lekarza POZ-gabinet lekarza rodzinnego, poradnia pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet medycyny szkolnej (ul. Witosa 15, ul. Parkowa 7), gabinet zabiegowy, gabinet diagnostyczno-zabiegowy, punkt szczepień; poradnie specjalistyczne: alergologiczna, alergologiczna dla dzieci, endokrynologiczna, neurologiczna, pulmonologiczna, chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, otolaryngologiczna, stomatologiczna, medycyny pracy, dermatologiczna, psychologiczna, reumatologiczna, ginekologiczna dla dziewcząt, otolaryngologiczna dziecięca, chorób metabolicznych, diabetologiczna, gastroenterologiczna, neonatologiczna, psychiatryczna, logopedyczna, kardiologiczna, okulistyczna, nefrologiczna, hepatologiczna, chorób pasożytniczych i odzwierzęcych, gastrologiczna, rehabilitacyjna, dział fizjoterapii, dział fizykoterapii;
 - ✓ Tyniec Mały, ul. Świdnicka 4a: gabinet lekarza POZ-gabinet lekarza rodzinnego, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet zabiegowy, poradnie specjalistyczne: dermatologiczna;
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz” Filia Witosa 15: poradnia położnej środowiskowo-rodzinnej, gabinet diagnostyczno-zabiegowy; poradnie specjalistyczne: ginekologiczno-położnicza, chirurgii ogólnej;
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz” Filia w Bielanych Wrocławskich, ul. Wrocławska 24A/1: poradnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej, gabinet diagnostyczno-zabiegowy; poradnie specjalistyczne: alergologiczna, chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, dermatologiczna, diabetologiczna, endokrynologiczna, gastroenterologiczna, neurologiczna, otolaryngologiczna, reumatologiczna, urologiczna, kardiologiczna, nefrologiczna;
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz” Filia w Pustkowie Wilczkowskim, ul. Wrocławska 2: gabinet lekarza POZ-gabinet lekarza rodzinnego;

³⁸ Za: <https://rpwdl.csioz.gov.pl/RPM/Search>, <https://zip.nfz.gov.pl/GSL/> (stan na 22.02.2016)

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz” Filia w Pustkowie Żurawskim, ul. Kolejowa 42: gabinet lekarza POZ, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet zabiegowy, gabinet diagnostyczno-zabiegowy; poradnie specjalistyczne: alergologiczna, chirurgii ogólnej, neurologiczna, chirurgii urazowo-ortopedycznej, reumatologiczna;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz” Filia w Ślęzie, ul. Przystankowa 2: poradnia lekarza POZ, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet zabiegowy, gabinet diagnostyczno-zabiegowy, punkt szczepień, gabinet medycyny szkolnej, pracownia prób wysiłkowych, pracownia USG; poradnie specjalistyczne: laryngologiczna, dermatologiczna, neurologiczna, reumatologiczna, okulistyczna, alergologiczna, medycyny pracy, chirurgii urazowo-ortopedycznej, chorób metabolicznych, diabetologiczna, endokrynologiczna, gastroenterologiczna, kardiologiczna, neonatologiczna, zdrowia psychicznego;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Ginekologiczna Bielany A. Banaszak Sp. j., Bielany Wrocławskie, ul. Fiołkowa 19/1B – poradnie specjalistyczne: ginekologiczno-położnicza, patologii ciąży, ginekologii dla dziewcząt, profilaktyki chorób piersi, okresu przekwitania;
- MEDFEM, Wysoka, ul. Brzozowa 44 – poradnia ginekologiczno-położnicza, gabinet diagnostyczno-zabiegowy, USG;
- Grupa MANAS Małgorzata Płuciennik-Nass, Wysoka, ul. Konna 4E:
 - Ślęza, ul. Przystankowa 2: poradnia zdrowia psychicznego, poradnia logopedyczna,
 - Wysoka, ul. Konna 4E: poradnia zdrowia psychicznego, poradnia logopedyczna;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „WYSOKA”, Wysoka, ul. Konna 4E: poradnie (gabinety) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, poradnia (gabinet) pielęgniarki POZ, poradnia (gabinet) położnej POZ, gabinet zabiegowy, punkt szczepień; poradnie specjalistyczne: pediatria, endokrynologiczna, diabetologiczna, alergologiczna, reumatologiczna, neurologiczna, pulmonologiczna;
- Indywidualna Praktyka Stomatologiczna Lek. Stom. Magdalena Gruszczyńska, Kobierzyce, ul. Robotnicza 12C;
- „CADUS” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Gwarna 6A, Wrocław:
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „STOMAVIS”, Kobierzyce, ul. Parkowa 7 – poradnie: stomatologiczna, stomatologiczna dla dzieci,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „STOMAVIS” Filia Nr 1, Bielany Wrocławskie, ul. Akacyjowa 1 – poradnie: stomatologiczna, stomatologiczna dla dzieci;
- Gabinet Stomatologiczny WITADENT Jolanta Stawecka, Bielany Wrocławskie, ul. Fiołkowa 19/1C – gabinet stomatologiczny (stomatologia zachowawcza, protetyka, chirurgia, ortodoncja);
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Krzyckie Centrum Ortodontyczno-Stomatologiczne „OrtoDent” – Ślęza, Ślęza, ul. Przystankowa 2 – poradnie: stomatologiczna, ortodontyczna;
- NZOZ „STOMATOLOGIA” Żak Witold, Bielany Wrocławskie, ul. Wrocławska 29 – poradnia stomatologiczna, poradnia ortodontyczna;

- NZOZ ELA-DENT Elżbieta Wronecka, Kobierzyce, ul. Witosa 18 – poradnie: stomatologiczna, ortodontyczna, pedodoncji, protetyki stomatologicznej;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Zdrowia Psychicznego, Tyniec Mały, ul. Nowa 3 – poradnia zdrowia psychicznego, neurologiczna, pracownia EEG, biofeedback;
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dla Dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa, Wierzbice, ul. Lipowa 44;
- Usługi pielęgniarskie Barbara Mazurkiewicz-Organek, Wysoka, ul. Biedronki 8/5.

Władze gminy Kobierzyce są mocno zaangażowane w działania związane z profilaktyką zdrowotną, zwłaszcza nowotworową. Od 2008 roku gmina organizuje i w pełni finansuje szczepienia przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV), odpowiedzialnego za powstawanie raka szyjki macicy. Od początku programu, w latach 2008-2014 szczepieniami objęto 516 dziewczynek, mieszanek gminy Kobierzyce³⁹. Na lata 2016-2018 zaplanowano kontynuację szczepień, realizowanych w ramach programu profilaktyki zdrowotnej pn. *Program zdrowotny w zakresie profilaktyki zakażeń wirusami brodawczaka ludzkiego (HPV) w Gminie Kobierzyce na rok 2016, 2017 i 2018*. Głównym celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki macicy, sromu, pochwy i brodawek płciowych poprzez wdrożenie opisanej profilaktyki polegającej na przeprowadzeniu edukacji zdrowotnej oraz szczepieniach ochronnych przeciwko wirusowi HPV w określonej populacji młodych mieszanek gminy. Bezpośrednim odbiorcą programu jest wyznaczana według roku urodzenia populacja dwunastoletnich dziewcząt mieszkających na terenie gminy Kobierzyce. W 2016 roku programem zostaną objęte dziewczęta urodzone w 2004 roku (ok. 96 osób), w 2017 roku – dziewczęta urodzone w 2005 roku (ok. 91 osób), a w 2017 roku – dziewczęta urodzone w 2006 roku (ok. 130 osób)⁴⁰.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności gminy Kobierzyce przypadało w 2014 roku 6,4 przychodni i była to wartość przewyższająca średnią dla powiatu wrocławskiego (4 przychodnie na 10 tys. mieszkańców), województwa dolnośląskiego (4,6 przychodni) i całego kraju (5,2 przychodnie).

Ponadto Kobierzyce jako gmina wiejska odznaczała się znacznie korzystniejszą sytuacją w tym zakresie na tle gmin wiejskich większych jednostek administracyjnych. Na 10 tys. mieszkańców gmin wiejskich w kraju przypadało 3,5 przychodni, na 10 tys. mieszkańców gmin wiejskich na Dolnym Śląsku – 3,2 przychodnie, zaś na 10 tys. mieszkańców gmin wiejskich powiatu wrocławskiego – 3,9 przychodni.

Przewaga Kobierzyc nad innymi jednostkami w zakresie dostępu do przychodni lekarskich utrzymuje się od 2012 roku, ponadto infrastruktura medyczna w gminie rozwijała się szybciej niż w innych jednostkach. W Kobierzycach wartość wskaźnika wzrosła w latach 2010-2014 o 170%, podczas gdy wzrost w skali kraju wyniósł 20,9% (w tym 9,1% w gminach wiejskich, w województwie – 13,8% (w tym 3,3% w gminach wiejskich), a w powiecie – 33,3%.

³⁹ Za: <http://www.ugk.pl/opieka-zdrowotna> (31.03.2016)

⁴⁰ Za: *Program zdrowotny w zakresie profilaktyki zakażeń wirusami brodawczaka ludzkiego (HPV) w Gminie Kobierzyce na rok 2016, 2017 i 2018*

Tabela 67. Przychodnie na 10 tys. ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	przychodnie na 10 tys. ludności				
	2010 ob.	2011 ob.	2012 ob.	2013 ob.	2014 ob.
POLSKA	4,3	5,0	5,0	5,1	5,2
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	3,2	3,5	3,4	3,4	3,5
DOLNOŚLĄSKIE	4,0	4,6	4,7	4,6	4,6
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	3,1	3,3	3,3	3,2	3,2
Powiat wrocławski	3,0	3,9	4,3	4,1	4,0
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			4,4	4,0	3,9
Kobierzycze	2,4	4,6	5,7	6,6	6,4

Źródło: GUS/BDL

W placówkach medycznych w Kobierzycach w 2014 roku udzielono łącznie 65 063 porad lekarskich. Liczba udzielanych porad lekarskich w gminie podlegała fluktuacjom w latach 2010-2014, przyjmując wartość minimalną w 2012 roku (57 964 porady), a maksymalną w 2010 roku (68 014 porad).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy w 2014 roku udzielono 3 490 porad lekarskich, tj. mniej niż miało to miejsce w powiecie wrocławskim (3 509 porad), województwie dolnośląskim (4 169 porad) oraz całym kraju (4 151 porad). Wskaźnik porad lekarskich na 1000 mieszkańców gminy był jednocześnie jednak wyższy niż średnia dla gmin wiejskich tych jednostek: kraju (3 109 porad), województwa (2 744 porady) i powiatu (3 154 porady).

Tabela 68. Porady lekarskie na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	porady lekarskie na 1000 mieszkańców				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	3 951	4 073	4 005	4 104	4 151
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	3 078	3 161	3 038	3 117	3 109
DOLNOŚLĄSKIE	4 083	4 413	4 283	4 184	4 169
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	2 838	2 928	2 840	2 762	2 744
Powiat wrocławski	3 575	3 861	3 503	3 531	3 509
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			3 112	3 031	3 154
Kobierzycze	4 051	3 787	3 278	3 444	3 490

Źródło: GUS/BDL

Sieć **placówek aptecznych** na terenie gminy tworzy osiem aptek (w tym siedem ogólnodostępnych) oraz jeden punkt apteczny. Placówki apteczne ogólnodostępne zlokalizowane są w Bielanych Wrocławskich, Kobierzycach, Tyńcu Małym, Wysokiej i Pustkowie Żurawskim.

- Apteka „SUPERPHARM”, Bielany Wrocławskie, ul. Czekoladowa 9
- Apteka „DOMOWA”, Bielany Wrocławskie, ul. Wrocławska 15
- Apteka „POD ORŁEM”, Kobierzycze, ul. Robotnicza 12
- Apteka „INTERAPTEKA”, Kobierzycze, ul. Witosa 5
- Apteka „MAŁA”, Tyniec Mały, ul. Świdnicka 34
- Apteka „TYNIECKA”, Tyniec Mały, ul. Nowa 5
- Apteka „DLA ZDROWIA”, Wysoka, ul. Radosna 6A

- Punkt apteczny, Pustków Żurawski, ul. Kolejowa 13
- Dział farmacji szpitalnej w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym dla Dzieci prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa Prowincja Wrocławska, Wierzbice, ul. Lipowa 44⁴¹.

Rozwój sieci aptek na terenie gminy Kobierzyce spowodował spadek liczby ludności przypadającej na 1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny. W 2010 roku na 1 aptekę w gminie przypadało 2 798 mieszkańców, zaś w 2014 roku było to 2 330 osób, tj. o 16,7% mniej. Dzięki temu Kobierzyce wyróżniały się korzystną sytuacją w zakresie liczby osób przypadających na 1 aptekę i punkt apteczny, szczególnie w porównaniu z gminami wiejskimi innych obszarów. W 2014 roku na 1 aptekę i punkt apteczny w gminach wiejskich całego kraju przypadało 3 807 osób (o 9,5% mniej niż w 2010 roku), w gminach wiejskich Dolnego Śląska – 4 279 osób (o 8,4% mniej niż w 2010 roku), a w gminach wiejskich powiatu wrocławskiego – 3 478 osób (o 5,7% więcej niż w 2012 roku).

Tabela 69. Ludność na aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ludność na aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny				
	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	3 093	2 988	2 915	2 850	2 799
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	4 207	4 130	4 010	3 897	3 807
DOLNOŚLĄSKIE	2 891	2 810	2 797	2 725	2 693
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	4 669	4 511	4 359	4 287	4 279
Powiat wrocławski	3 294	3 288	3 277	3 366	3 447
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			3 291	3 391	3 478
Kobierzyce	2 798	2 467	2 211	2 279	2 330

Źródło: GUS/BDL

INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

Infrastrukturę edukacyjną na terenie gminy Kobierzyce tworzą placówki przedszkolne, szkoły podstawowe, gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne. W zależności od jednostki organem prowadzącym jest gmina Kobierzyce, Starostwo Powiatowe we Wrocławiu lub osoby prywatne. Placówki edukacyjne w gminie Kobierzyce są nowoczesne i dobrze wyposażone. Aby zaspokoić potrzeby rosnącej liczby dzieci i młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym zamieszkującym tereny gminy, prowadzone są rozbudowy, remonty i modernizacje już istniejących placówek edukacyjnych, budowane są także nowe obiekty.

Opieka instytucjonalna nad dziećmi do lat 3 na terenie gminy Kobierzyce realizowana jest w jedenastu niepublicznych placówkach, w tym dziesięciu żłobkach i jednym klubie dziecięcym. Są one zlokalizowane w Bielanych Wrocławskich, Wysokiej i Tyńcu Małym:

1. Żłobek OTO BAJKA, Bielany Wrocławskie, ul. Dębowa 12
2. Żłobek LINGUA BABY, Bielany Wrocławskie, ul. Wiśniowa 9

⁴¹ Za:

http://ra.rejestrymedyczne.csioz.gov.pl/_layouts/15/ra/glowna.aspx?searchAptekaWojewodztwo=DOLNOŚLĄSKIE%3B1&searchAptekaPowiat=wrocławski%3B1&searchAptekaGmina=Kobierzyce%3B1&frame=frameApteka#
(stan na 31.03.2016)

3. Żłobek LINGUA JUNIOR, Bielany Wrocławskie, ul. Malinowa 17
4. Żłobek TUP TUP MAŁYCH STÓP, Bielany Wrocławskie, ul. Agrestowa 18
5. Żłobek PO SĄSIEDZKU, Wysoka, ul. Konna 2/3
6. Żłobek PO SĄSIEDZKU II, Wysoka, ul. Lipowa 7/1
7. Żłobek MALINOWE WZGÓRZE, Tyniec Mały, ul. Piaskowa 34A
8. Żłobek ŚWIAT BOBASA, Tyniec Mały, ul. Słoneczna 3
9. Żłobek BIELANEK JUNIOR, Bielany Wrocławskie, ul. Magnoliowa 13-15
10. Żłobek DZIECI ŚWIATA, Wysoka, ul. Jasna 1/2
11. Klub Dzieciątka DOMEK BIEDRONEK, Wysoka, ul. Brzozowa 42⁴².

Oferta opieki żłobkowej w gminie Kobierzyce powiększy się o placówkę samorządową. Z dniem 1 września 2016 roku utworzona została jednostka budżetowa o nazwie Żłobek Gminny w Wysokiej, z siedzibą w Wysokiej, przy ul. Chabrowej 99⁴³. Do 2 oddziałów żłobka będzie mogło uczęszczać łącznie 50 dzieci.

Dynamiczny rozwój placówek oferujących opiekę nad dziećmi do lat 3 w ostatnich kilku latach sprawił, że obecnie Kobierzyce wyróżniają się na tle innych jednostek relatywnie wysokim odsetkiem dzieci objętych opieką w żłobkach. W 2014 roku dotyczyła ona co dziesiątego dziecka w wieku do 3 lat mieszkającego w gminie (10,5%). Był to odsetek zbliżony, ale jednak wyższy niż średnia powiatowa (9,9%) i wojewódzka (10%). Znacznie bardziej gmina wyróżniała się na tle gmin wiejskich, szczególnie w przypadku kraju czy województwa. W skali kraju w gminach wiejskich opieką żłobkową w 2014 roku objęto zaledwie 1% dzieci, w gminach wiejskich Dolnego Śląska odsetek ten wzrastał do 2,4%, zaś

w gminach wiejskich powiatu wrocławskiego – 8,2%. Za pozytywny należy uznać trend rosnący w zakresie odsetka dzieci objętych opieką w żłobkach, który występował we wszystkich jednostkach administracyjnych, także w gminach wiejskich. Oznacza to z jednej strony wzrost zainteresowania instytucjonalnymi formami opieki nad dziećmi do lat 3, a z drugiej – poprawę dostępu do takiej formy opieki.

⁴² Za: <https://empatia.mpips.gov.pl/dla-swiaadczeniobiorcow/rodzina/d3/rejestr-zlobkow-i-klubow> (31.03.2016)

⁴³ Za: Uchwała Nr XV/236/16 Rady Gminy Kobierzyce z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie utworzenia Żłobka Gminnego w Wysokiej

Tabela 70. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach				
	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	2,6	3,0	3,8	4,8	5,9
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	0,0	0,0	0,3	0,6	1,0
DOLNOŚLĄSKIE	4,5	5,3	6,6	8,1	10,0
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	0,0	0,0	0,3	1,1	2,4
Powiat wrocławski	0,0	0,0	0,7	2,8	9,9
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			0,0	2,6	8,2
Kobierzyce	0,0	0,0	0,0	0,3	10,5

Źródło: GUS/BDL

Sieć **placówek przedszkolnych** w gminie tworzą jednostki samorządowe i prywatne, przedszkola i punkty przedszkolne. Ogółem zadania z zakresu wychowania przedszkolnego na terenie gminy Kobierzyce realizuje 15 jednostek, w tym 7 przedszkoli i 8 punktów przedszkolnych. Przedszkola samorządowe znajdują się w Kobierzycach, Ślęzie, Tyńcu Małym i Pustkowie Żurawskim, zaś placówki niepubliczne zlokalizowane są w Bielanych Wrocławskich (2 placówki) oraz Wysokiej. Ofertę usług z zakresu opieki przedszkolnej w gminie uzupełniają punkty przedszkolne, znajdujące się w Bielanych Wrocławskich (2 placówki), Tyńcu Małym (1 placówka), Wysokiej (4 placówki) i Żurawicach (1 placówka). Sieć placówek przedszkolnych w gminie Kobierzyce tworzą:

1. Przedszkole Samorządowe w Kobierzycach, ul. Robotnicza 19
2. Przedszkole Samorządowe w Ślęzie, ul. Przystankowa 2
3. Przedszkole Samorządowe w Tyńcu Małym (wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Tyńcu Małym), ul. Szkolna 2
4. Przedszkole Samorządowe w Pustkowie Żurawskim (wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Pustkowie Żurawskim), ul. Kolejowa 46
5. Niepubliczne Przedszkole BIELANEK, Bielany Wrocławskie, ul. Magnoliowa 13-15
6. Niepubliczne Przedszkole ZŁOTE KROPLE, Bielany Wrocławskie, ul. Dwa Światy 4
7. Niepubliczne Przedszkole DZIECI ŚWIATA, Wysoka, ul. Jasna 1/2
8. Punkt Przedszkolny POGODNA CHATKA, Bielany Wrocławskie, ul. Kolejowa 2A
9. Punkt Przedszkolny ZIELONY ZAKĄTEK MONTESSORI, Tyniec Mały, ul. Biskupicka 21
10. Punkt Przedszkolny CHABEREK, Wysoka, ul. Chabrowa 97 D
11. Punkt Przedszkolny CHABEREK, Wysoka, ul. Chabrowa 97 E
12. Punkt Przedszkolny BURSZTYNEK, Żurawice, ul. Topolowa 9
13. Punkt Przedszkolny BRIGHT BEGINNERS, Wysoka, ul. Brzozowa 15
14. Punkt Przedszkolny DOMEK BIEDRONEK, Wysoka, ul. Brzozowa 42

15. Punkt Przedszkolny LINGUA JUNIOR, Bielany Wrocławskie, ul. Malinowa 17⁴⁴

Sieć samorządowych placówek przedszkolnych w gminie Kobierzycy powiększy się o przedszkole w Wysokiej. Z dniem 1 września 2016 roku utworzona została jednostka budżetowa o nazwie Przedszkole Samorządowe w Wysokiej, z siedzibą w Wysokiej, przy ul. Chabrowej 99. Przedszkole wraz ze Szkołą Podstawową będzie tworzyło Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wysokiej⁴⁵. Do nowotworzonego przedszkola uczęszczać będzie ok. 150 dzieci w 6 oddziałach.

Kobierzycy wyróżniają się na tle innych jednostek wysokim odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W 2014 roku wynosił on 87,4%, tj. najwięcej w analizowanym okresie. Była to jednocześnie wartość wyższa niż średnia krajowa (79,4%), wojewódzka (80%) i powiatowa (85%), także dla gmin wiejskich (odpowiednio 66,1%, 63,6% i 82,8%). Odsetki dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczających do przedszkoli wzrastały z każdym rokiem, niezależnie od jednostki administracyjnej czy typu gminy. W przypadku gminy Kobierzycy wzrost odsetka w latach 2010-2014 wyniósł 50,6%, zaś w innych jednostkach wahał się od 26,9% (kraj) do 79,2% (powiat wrocławski).

Tabela 71. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym				
	ogółem				
	dzieci w wieku 3 - 5 lat				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	62,6	69,2	69,7	74,1	79,4
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	44,1	53,3	54,9	60,4	66,1
DOLNOŚLĄSKIE	63,0	70,0	70,2	75,0	80,0
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	42,4	49,5	51,7	57,7	63,6
Powiat wrocławski	47,4	66,4	70,6	77,0	85,0
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			65,1	73,3	82,8
Kobierzycy	58,1	62,9	75,9	78,0	87,4

Źródło: GUS/BDL

Na podstawie danych statystyki publicznej można powiedzieć, iż potrzeby mieszkańców gminy w zakresie liczby miejsc przedszkolnych zostały całkowicie zaspokojone – na 1 miejsce w placówce przedszkolnej w Kobierzycach przypadało w 2014 roku 1 dziecko w wieku 3-5 lat. Była to wartość wyższa od średniej krajowej (1,17 dzieci na 1 miejsce), wojewódzkiej (1,11 dzieci na 1 miejsce) i powiatowej (1,14 dzieci na 1 miejsce). Szczególnie wyraźna jest różnica między sytuacją w gminie Kobierzycy (1,0) oraz w gminach wiejskich kraju (1,73), województwa (1,66) i powiatu (1,12), gdzie miejsc w placówkach przedszkolnych było mniej niż dzieci w wieku 3-5 lat.

Co interesujące, na przestrzeni lat 2010-2014 we wszystkich jednostkach wystąpiła taka sama tendencja w przypadku dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na 1 miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego. W skali kraju, województwa, powiatu i gminy wskaźnik wykazywał tendencję malejącą – na jedno miejsce w przedszkolu z każdym rokiem przypadało coraz mniej dzieci.

⁴⁴ Za: <http://www.ugk.pl/edukacja> (31.03.2016)

⁴⁵ Za: Uchwała Nr XV/234/16 Rady Gminy Kobierzycy z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie utworzenia Przedszkola Samorządowego w Wysokiej oraz Uchwała Nr XV/235/16 Rady Gminy Kobierzycy z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie utworzenia Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wysokiej

Tabela 72. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego				
	2010 osoba	2011 osoba	2012 osoba	2013 osoba	2014 osoba
POLSKA	1,35	1,34	1,31	1,24	1,17
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	2,24	2,14	2,04	1,86	1,73
DOLNOŚLĄSKIE	1,31	1,28	1,27	1,18	1,11
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	2,40	2,27	2,19	1,82	1,66
Powiat wrocławski	2,26	1,58	1,55	1,35	1,14
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			1,69	1,36	1,12
Kobierzyce	1,68	1,37	1,23	1,28	1,00

Źródło: GUS/BDL

Sieć **szkół podstawowych** w gminie Kobierzyce tworzy 5 placówek publicznych, dla których organem prowadzącym jest gmina Kobierzyce. Szkoły są zlokalizowane w Bielanych Wrocławskich, Kobierzycach, Pustkowie Wilczkowskim, Tyńcu Małym i Pustkowie Żurawskim.

1. Szkoła Podstawowa im. UNICEF w Bielanych Wrocławskich (wchodzi w skład Gminnego Zespołu Szkół w Bielanych Wrocławskich), Bielany Wrocławskie, ul. Akacyjowa 1
2. Szkoła Podstawowa w Kobierzycach im. Polskich Odkrywców i Podróżników, Kobierzyce, ul. Parkowa 7
3. Szkoła Podstawowa w Pustkowie Wilczkowskim, Pustków Wilczkowski, ul. Kłodzka 2
4. Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Mazowieckiego w Tyńcu Małym (wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Tyńcu Małym), Tyniec Mały, ul. Szkolna 2
5. Szkoła Podstawowa im. Romualda Traugutta w Pustkowie Żurawskim (wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Pustkowie Żurawskim), Pustków Żurawski, ul. Kolejowa 46.

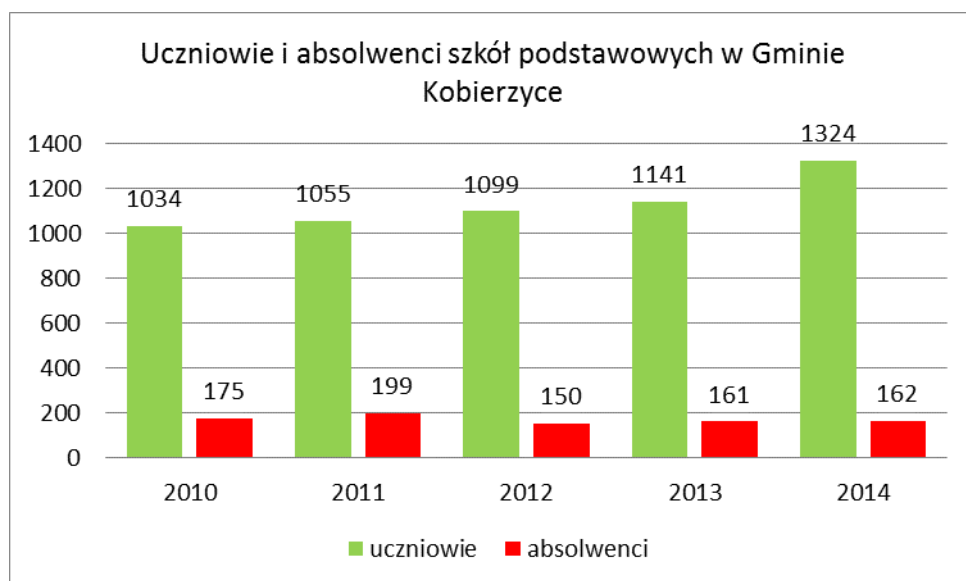
Sieć szkół podstawowych w gminie Kobierzyce powiększy się o placówkę w Wysokiej. Z dniem 1 września 2016 roku utworzona została jednostka budżetowa o nazwie Szkoła Podstawowa w Wysokiej, z siedzibą w Wysokiej, przy ul. Chabrowej 99. Szkoła Podstawowa wraz z Przedszkolem będzie tworzyła Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wysokiej⁴⁶. W nowotworzonej szkole podstawowej uczyć się będzie około 450 uczniów w 18 oddziałach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego do szkół podstawowych w gminie Kobierzyce w 2014 roku uczęszczało łącznie 1 324 uczniów, zaś ukończyło je 162 absolwentów. Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie w latach 2010-2014 wzrastała, z 1 034 osób w 2010 roku do 1 324 w 2014 roku (o 28%). Natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych podlegała w analizowanym okresie większym fluktuacjom, osiągając minimum w 2012 roku (150 absolwentów), a maksimum

⁴⁶ Za: Uchwała Nr XV/233/16 Rady Gminy Kobierzyce z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie utworzenia Szkoły Podstawowej w Wysokiej oraz Uchwała Nr XV/235/16 Rady Gminy Kobierzyce z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie utworzenia Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wysokiej.

w 2011 roku (199 absolwentów). Ogółem jednak liczba absolwentów w 2014 roku była o 7,4% niższa niż w 2010 roku.

Wykres 13. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014



Źródło: GUS/BDL

Na jeden oddział w szkołach podstawowych w Kobierzycach w 2014 roku przypadało 18,8 uczniów i była to wartość niższa niż w latach 2011-2013, a jednocześnie identyczna jak w 2010 roku. Mniej liczne okazały się jedynie oddziały szkół podstawowych w gminach wiejskich kraju (15,6 uczniów na 1 klasę) i Dolnego Śląska (16,9 uczniów na 1 klasę). Natomiast w przypadku powiatu wrocławskiego, również

w gminach wiejskich oddziały w szkołach podstawowych były liczniejsze niż w Kobierzycach.

Tabela 73. Uczniowie szkoły podstawowej przypadający na 1 oddział (klasę) w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	uczniowie szkoły podstawowe przypadający na 1 oddział (klasę)				
	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	17,9	18,0	18,1	18,1	18,1
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	15,3	15,4	15,4	15,4	15,6
DOLNOŚLĄSKIE	18,9	19,2	19,3	19,3	19,3
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	16,0	16,5	16,7	16,6	16,9
Powiat wrocławski	17,9	18,2	18,5	18,8	19,3
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			18,8	18,8	19,4
Kobierzyce	18,8	18,2	17,7	18,1	18,8

Źródło: GUS/BDL

W 2012 roku na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów przypadało 11,9 uczniów kobierzyczkich szkół podstawowych. Była to wartość wyższa niż średnia powiatowa (10,0 uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu), wojewódzka (9,8 uczniów) i krajowa (10 uczniów). Zdecydowanie lepszym dostępem uczniów do komputerów z Internetem mogły pochwalić się szkoły

podstawowe zlokalizowane w gminach wiejskich całego kraju i województwa dolnośląskiego – w 2012 roku na 1 komputer przypadało odpowiednio 7,4 i 7,2 uczniów.

Tabela 74. Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna	uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów		
	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
	2010 osoba	2011 osoba	2012 osoba
POLSKA	11,0	10,6	10,0
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	8,0	7,8	7,4
DOLNOŚLĄSKIE	11,4	10,7	9,8
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	8,3	7,9	7,2
Powiat wrocławski	10,4	10,5	10,0
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			11,1
Kobierzycy	14,0	12,1	11,9

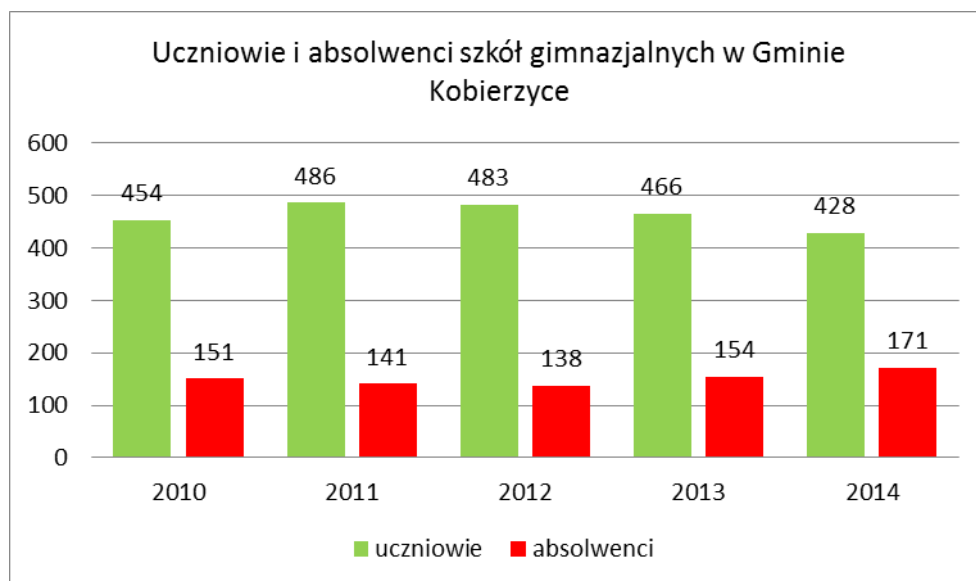
Źródło: GUS/BDL

Gminna sieć **szkół gimnazjalnych** obejmuje 2 publiczne placówki. Nauka na poziomie gimnazjalnym w gminie prowadzona jest w jednostkach zlokalizowanych w Bielanych Wrocławskich i w Kobierzycach:

1. Gimnazjum im. UNICEF w Bielanych Wrocławskich (wchodzi w skład Gminnego Zespołu Szkół w Bielanych Wrocławskich), Bielany Wrocławskie, ul. Akcyjowa 1
2. Gimnazjum im. Zesłańców Sybiru w Kobierzycach, Kobierzycy, ul. Parkowa 7

W 2014 roku do kobierzycyckich gimnazjów uczęszczało łącznie 428 uczniów, zaś edukację na tym poziomie ukończyło 171 osób. W latach 2010-2014 liczba uczniów gimnazjów (mimo drobnych wahań i maksimum w 2011 roku) zmniejszyła się, a spadek wyniósł -5,7%. W analizowanym okresie fluktuacjom podlegała również liczba absolwentów gimnazjów, przy czym wartość minimalna wystąpiła w 2012 roku (138 osób), zaś maksymalna – w 2014 roku (171 osób).

Wykres 14. Uczniowie i absolwenci szkół gimnazjalnych w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014



Źródło: GUS/BDL

Kobierzyckie gimnazja cechują się stosunkowo najniższą liczebnością klas. W 2014 roku na jeden oddział gimnazjalny w gminie przypadało 18,6 uczniów, podczas gdy w powiecie wrocławskim było to 19,4 uczniów, a w województwie i kraju – po 21 uczniów. Ponownie liczniejsze niż w Kobierzycach okazały się klasy w szkołach w gminach wiejskich kraju, województwa i powiatu, liczące średnio 20 uczniów.

Tabela 75. Uczniowie gimnazjum przypadający na 1 oddział (klasę) w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	uczniowie gimnazjum przypadający na 1 oddział (klasę)				
	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	21,7	21,6	21,6	21,5	21,2
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	20,8	20,7	20,6	20,5	20,2
DOLNOŚLĄSKIE	21,9	22,0	22,0	21,8	21,4
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	20,0	20,3	20,6	20,3	19,8
Powiat wrocławski	19,2	19,6	19,8	20,1	19,4
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			20,5	20,7	19,9
Kobierzyce	18,2	20,3	20,1	19,4	18,6

Źródło: GUS/BDL

Uczniowie uczęszczający do gimnazjów na terenie gminy Kobierzyce mieli znacznie trudniejszy dostęp do komputerów z Internetem niż ich koledzy ze szkół gimnazjalnych w powiecie, województwie i kraju. W gminie w 2012 roku na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów przypadało aż 13 uczniów, podczas gdy w powiecie wrocławskim było to 8 uczniów, w województwie – 9 uczniów, zaś w kraju – 10 uczniów.

Tabela 76. Uczniowie gimnazjum przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna	uczniowie gimnazjum przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
	2010	2011	2012
	osoba	osoba	osoba
POLSKA	12	11	10
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	10	9	9
DOLNOŚLĄSKIE	11	11	9
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	8	8	0
Powiat wrocławski	10	10	8
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			0
Kobierzyce	12	13	13

Źródło: GUS/BDL

Gmina Kobierzyce nie prowadzi edukacji na poziomie **ponadgimnazjalnym**, ale na jej terenie zlokalizowana jest jedna placówka tego typu. Jest to Powiatowy Zespół Szkół Nr 1 w Krzyżowicach, ul. Główna 2, dla którego organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe we Wrocławiu. Szkoła oferuje kształcenie w technikum oraz zasadniczej szkole zawodowej. Oferta edukacyjna Powiatowego Zespołu Szkół Nr 1 w Krzyżowicach na rok szkolny 2016/2017 obejmuje:

- Technikum:
 - Technik hodowca koni
 - Technik rolnik
 - Technik hotelarstwa
 - Technik architektury krajobrazu
 - Technik weterynarii
 - Technik geodeta
 - Technik logistyk
 - Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa:
 - Klasa wielozawodowa: mechanik-monter maszyn i urządzeń, operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego, operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik-monter pojazdów i maszyn rolniczych, kierowca mechanik, sprzedawca, fryzjer, kucharz, piekarz⁴⁷.

W Powiatowym Zespole Szkół Nr w Krzyżowicach prowadzone jest Centrum Kształcenia Młodzieży, Ośrodek Szkolenia Kierowców oraz internat dla uczniów dla uczniów. Oferta placówki skierowana jest również do osób dorosłych, w formie organizowanych kwalifikacyjnych kursów zawodowych, innych

⁴⁷ Za: Oferta edukacyjna Powiatowego Zespołu Szkół Nr 1 w Krzyżowicach na rok szkolny 2016/2017 (<http://www.pzs-krzyzowice.wroc.pl/wordpress/dla-kandydatow/oferta-edukacyjna/>, 31.03.2016)

kursów oraz szkół policealnych. W roku szkolnym 2016/2017 Powiatowy Zespół Szkół Nr w Krzyżowicach prowadzi nabór do szkół policealnych w zawodach:

- Technik weterynarii
- Technik geodeta
- Technik rachunkowości
- Technik administracji
- Technik bezpieczeństwa i higieny pracy⁴⁸.

Na terenie gminy Kobierzycy prowadzona jest również edukacja dla dzieci ze **specjalnymi potrzebami edukacyjnymi**. Odbывается ona w Zespole Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego przy Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym w Wierzbicach, ul. Lipowa 44. Jest to placówka publiczna, dla której organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe we Wrocławiu. Szkoła jest przeznaczona dla dzieci

i młodzieży z następującymi problemami zdrowotnymi: mózgowym porażeniem dziecięcym, dystrofią mięśniową, rozszczepem kręgosłupa, wrodzoną łamliwość kości, uszkodzeniami po wypadkach oraz upośledzeniem umysłowym we wszystkich stopniach. Do szkoły uczęszczają przede wszystkim wychowankowie Specjalnego Ośrodka Wychowawczego prowadzonego przez Siostry ze Zgromadzenia Świętego Józefa, ale placówka jest dostępna również dla dzieci z okolicznych miejscowości.

Szkoła prowadzi naukę w zakresie:

- Szkoły Podstawowej
 - Szkoła Podstawowa ze sprawdzianem po klasie VI,
 - Szkoła Podstawowa Specjalna dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym,
 - Zespoły Rewalidacyjno-Wychowawcze (grupowe zajęcia dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim),
- Gimnazjum:
 - Gimnazjum z egzaminem po klasie III,
 - Gimnazjum Specjalne dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym,
- Liceum Ogólnokształcące Specjalne.

Cykl kształcenia w szkole uzupełniają prowadzone programy edukacyjne, projekty edukacyjne oraz zajęcia specjalistyczne⁴⁹.

INFRASTRUKTURA CZASU WOLNEGO (KULTURA, SPORT, REKREACJA)

Głównym inicjatorem i organizatorem życia kulturalnego, rozrywkowego i sportowego na terenie gminy jest **Gminne Centrum Kultury i Sportu w Kobierzycach**, ul. Ludowa 7. Dysponuje ono rozbudowaną bazą kulturalno-sportową, oferując szeroką gamę zróżnicowanych zajęć. Dzięki temu mieszkańcy gminy, zarówno dzieci i młodzież, jak i dorośli, mogą rozwijać swoje talenty i pasje pod okiem profesjonalnych instruktorów kulturalnych i sportowych. W celu ułatwienia dostępu do

⁴⁸ Za: <http://www.pzs-krzyzowice.wroc.pl/wordpress/dla-sluchaczy/> (31.03.2016)

⁴⁹ Za: <http://zsswierzbice.szkolnastrona.pl/index.php> (31.03.2016)

organizowanych zajęć GCKiS zapewnia bezpłatny dojazd dla uczestników zajęć kulturalnych i sportowych spoza miejscowości Kobierzycze.

W zasobach GCKiS w Kobierzycach znajduje się m.in. sala teatralno-widowiskowa na 150 osób z pełnym wyposażeniem audiowizualnym i telebimem, kawiarnia Art-Center na 60 miejsc, kawiarenka internetowa, bilard i wypożyczalnia kaset wideo.

GCKiS jest również organizatorem wielu imprez o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim. Prowadzone są obchody tradycyjnych świąt, świąt narodowych i innych okazji, m.in. Mikołaj, Andrzejki, Ostatki, Opłatek, Sylwester, a także konkursy, festiwale, przeglądy, wystawy, koncerty, występy artystyczne, akademie okolicznościowe, spektakle, seminaria, szkolenia czy spotkania. Do najważniejszych imprez organizowanych na terenie gminy należą Dożynki Gminne czy imprezy stałe przyciągające wielu mieszkańców i turystów, w tym m.in. Grand Prix Modeli Samochodowych, Dolnośląski Integracyjny Przegląd Teatrów Amatorskich „Kobierzycki Arlekin” czy Festiwal Tańca.

W GCKiS odbywają się zajęcia w sekcjach artystycznych i sportowych, działają zespoły wokalne i wokarno-artystyczne. Prowadzone są sekcje taneczne, muzyczne, plastyczne i teatralne. Wśród zajęć organizowanych w Gminnym Centrum Kultury i Sportu można wymienić⁵⁰:

- Nauka śpiewu i gry: nauka indywidualna gry na instrumentach, nauka indywidualna śpiewu i emisji głosu, zajęcia integracyjne z ZOL, Zespół Młodych Muzyków,
- Zespoły muzyczne: zespół wokalny Jagódki, zespół Banana Coconaut, zespół wokalny Promyki, zespół Jarzębina, zespół wokalny Bielańskie Jagódki, zespół wokalny Promyczki, zespół wokalny Tynieckie Jagódki, zespół wokalny One Way, zespół wokalny Bombowe Blondynki, zespół Wasabi, Dziecięcy Zespół Wokalny, kapela Bum Bum, kapela WRC, Chór Diament,
- Zajęcia taneczne: z elementami gimnastyki (grupa młodsza, grupa starsza), dorośli 30+, zumba, SOLO starsi, SOLO młodszy, taniec towarzyski dla dorosłych, grupa turniejowa YO YO CREW, grupa BANG BANG, grupa HIGH FIVE CREW,
- Sekcja plastyczna (w tym zajęcia plastyczne ZOL),
- Szachy
- Zajęcia językowe: język angielski
- Zajęcia z robotyki (Robotyka We-Do)
- Akademia Malucha: mały chemik i fizyk, mały astronom, mały technik, mały artysta tancerz,
- Kabaret Seniora: TEŚCIOWA
- Modelarstwo
- Zajęcia sportowe⁵¹:
 - Aerobik
 - Pilates
 - Biegi
 - Sekcja walki: boks (grupa młodsza, grupa starsza)

⁵⁰ Za: <http://www.kultura-kobierzycze.pl/index.php/zajecia-kulturalne/week.listevents/> (01.04.2016)

⁵¹ Za: <http://www.kultura-kobierzycze.pl/index.php/zajecia-sportowe/week.listevents/> (01.04.2016)

- Sekcja crossfit
- Sekcja karate kyokushin
- Sekcja koszykówki
- Sekcja piłki nożnej (Akademia piłki nożnej w Kobierzycach, sekcja Bielany Wrocławskiej, sekcja Jaszowice)

W zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury w Kobierzycach w 2014 roku uczestniczyło łącznie 915 osób. Była to liczba znacznie wyższa niż w latach poprzednich, gdy zajęciach uczestniczyło 632 (w 2012 roku) i 807 (w 2013 roku) mieszkańców. Oznacza to wzrost na poziomie 45% w latach 2012-2014. Wśród uczestników bezpłatnych i płatnych zajęć organizowanych przez samorządowe instytucje kultury dominują mieszkańcy Kobierzyc (340 osób) i Bielany Wrocławskich (211 osób), którzy stanowili łącznie 60% ogółu korzystających. Mieszkańcy pozostałych miejscowości gminy w zajęciach uczestniczyli znacznie rzadziej, a stosunkowo najmniej było ich wśród osób zamieszkałych w Owsiance (1 osoba), Biskupicach Podgórnych, Damianowicach, Jaszowicach, Księginicach (po 2 osoby), Rolantowicach (3 osoby), Bąkach, Budziszowie, Małuszowie, Żernikach Małych (po 4 osoby), Chrzanowie, Cieszytach, Pustkowie Wilczkowskim, Żurawicach (po 5 osób) oraz Solnej i Szczepankowicach (po 8 osób). W 2014 roku w bezpłatnych ani płatnych zajęciach organizowanych przez instytucje kultury w gminie nie uczestniczył żaden mieszkaniec wsi Nowiny oraz Racławice Wielkie.

Tabela 77. Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury			
		2012	2013	2014	Zmiana
1	Bąki	4	5	4	0%
2	Bielany Wrocławskie	95	139	211	122%
3	Biskupice Podgórne	0	0	2	
4	Budziszów	1	6	4	300%
5	Chrzanów	6	6	5	-17%
6	Cieszyce	6	4	5	-17%
7	Damianowice	1	4	2	100%
8	Dobkowice	3	5	12	300%
9	Domasław	10	11	13	30%
10	Jaszowice	9	12	2	-78%
11	Kobierzyce	244	275	340	39%
12	Królikowice	16	19	29	81%
13	Krzyżowice	23	21	22	-4%
14	Księginice	1	4	2	100%
15	Kuklice	3	10	12	300%
16	Magnice	37	14	19	-49%
17	Małuszów	0	5	4	
18	Nowiny	1	5	0	-100%
19	Owsianka	1	3	1	0%
20	Pęczycze	37	37	29	-22%
21	Pustków Wilczkowski	7	15	5	-29%

22	Pustków Żurawski	14	50	28	100%
23	Raławice Wielkie	1	2	0	-100%
24	Rolantowice	6	4	3	-50%
25	Solna	6	8	8	33%
26	Szczepankowice	7	9	8	14%
27	Ślęza	5	15	14	180%
28	Tyniec Mały	14	14	28	100%
29	Tyniec nad Ślężą	21	20	24	14%
30	Wierzbice	23	31	18	-22%
31	Wysoka	24	42	52	117%
32	Żerniki Małe	3	8	4	33%
33	Żurawice	3	4	5	67%
RAZEM		632	807	915	45%

Źródło: statystyki gminne

Na obszarze gminy funkcjonują również **światlice wiejskie**, działające w strukturach GCKiS. Działalność świetlic ma na celu *integrację środowiska lokalnego, inicjowanie aktywności mieszkańców działających na rzecz wsi oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i sportowej. Światlice są miejscem spotkań mieszkańców wsi, zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności*⁵². Odbývają się w nich zebrania wiejskie oraz spotkania, a mieszkańcy mogą organizować różne imprezy okolicznościowe, np. urodziny, przyjęcia weselne czy spotkania rodzinne. Ponadto światlice wiejskie są miejscem prowadzenia w ramach programu profilaktycznego tzw. „światlic środowiskowych” (zapewniających dzieciom i młodzieży szanse na rozwój intelektualny i aktywne spędzenie czasu wolnego) oraz świetlic edukacyjnej opieki wychowawczej dla dzieci w wieku 3-4 lata (Tyniec nad Ślężą, Domasław, Krzyżowice). W świetlicach rozwija się życie kulturalne i artystyczne miejscowości, w niektórych zostały aktywowane koła gospodyń wiejskich (np. Pustków Wilczkowski, Domasław, Tyniec nad Ślężą, Bielany Wrocławskie). Dzięki prowadzonemu od kilku lat w gminie Kobierzyce kompleksowemu programowi budowy świetlic wiejskich, już istniejące budynki przechodzą kapitalne remonty (m.in. w Żernikach Małych, Pustkowie Wilczkowskim, Pełczycach, Domasławie, Tyńcu Małym, Krzyżowicach, Dobkowicach, Bąkach, Rolantowicach, Królikowicach), zaś w miejscowościach dotychczas pozbawionych świetlic wiejskich powstają nowe obiekty (m.in. w Szczepankowicach, Magnicach, Małuszowie, Owsiance, Damianowicach, Budziszowie, Chrzanowie, Wierzbicach, Raławicach Wielkich, Tyńcu nad Ślężą, Cieszytach, Raławicach Wielkich, Jaszowicach, Wysokiej). Wszystkie światlice wiejskie przyczyniają się do rozwoju miejscowości i pobudzania aktywności lokalnych społeczności.

Ogółem na terenie gminy Kobierzyce znajduje się obecnie 26 świetlic wiejskich, funkcjonujących w następujących miejscowościach⁵³:

1. Bielany Wrocławskie
2. Budziszów
3. Chrzanów
4. Cieszyce
5. Damianowice
6. Dobkowice

⁵² Regulamin świetlic wiejskich Gminy Kobierzyce. Załącznik do Uchwały Nr XI/155/15 Rady Gminy Kobierzyce z dnia 16 października 2015 r.

⁵³ Za: <http://www.kultura-kobierzyce.pl/index.php/swietlice-aktualnosci> (01.04.2016)

7. Domasław
8. Jaszowice
9. Kobierzyce
10. Królikowice
11. Krzyżowice
12. Kuklice
13. Magnice
14. Małuszów
15. Owsianka
16. Pełczyce
17. Pustków Wilczkowski
18. Pustków Żurawski
19. Rolantowice
20. Solna
21. Szczepankowice
22. Ślęza
23. Tyniec Mały
24. Tyniec nad Ślężą
25. Wierzbice
26. Żerniki Małe

Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez świetlice w miejscowościach gminy Kobierzyce stale wzrasta. W 2012 roku na zajęcia w świetlicach uczęszczało 307 dzieci, w 2013 roku – 409 dzieci, a w 2014 roku – 495 dzieci. Oznacza to wzrost na poziomie 61% w latach 2012-2014. W tym okresie zwiększyła się liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez świetlice w Bielanych Wrocławskich, Budziszowie, Chrzanowie, Damianowicach, Jaszowicach, Kobierzycach, Królikowicach, Krzyżowicach, Kuklicach, Magnicach, Małuszowie, Owsiance, Pełczycach, Ślęzie, Tyńcu nad Ślężą, Wierzbicach i Żernikach Małych.

Z oferty świetlic w latach 2012-2014 nie korzystały dzieci zamieszkałe w Bąkach, Biskupicach Podgórnych, Cieszytach, Dobkowicach, Księginicach, Nowinach, Pustkowie Wilczkowskim, Raclawicach Wielkich, Rolantowicach, Tyńcu Małym, Wysokiej i Żurawicach.

Tabela 78. Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez świetlice w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez świetlice			
		2012	2013	2014	Zmiana
1	Bąki	0	0	0	
2	Bielany Wrocławskie	29	24	41	41%
3	Biskupice Podgórne	0	0	0	
4	Budziszów	0	19	30	
5	Chrzanów	0	18	8	
6	Cieszyce	0	0	0	
7	Damianowice	0	16	14	
8	Dobkowice	0	0	0	
9	Domasław	26	26	15	-42%
10	Jaszowice	10	9	11	10%
11	Kobierzyce	40	55	60	50%

12	Królikowice	24	18	28	17%
13	Krzyżowice	33	31	36	9%
14	Księginice	0	0	0	
15	Kuklice	26	20	27	4%
16	Magnice	0	37	25	
17	Małuszów	0	10	10	
18	Nowiny	0	0	0	
19	Owsianka	0	12	13	
20	Pełczyce	0	23	18	
21	Pustków Wilczkowski	0	0	0	
22	Pustków Żurawski	43	30	22	-49%
23	Raławice Wielkie	0	0	0	
24	Rolantowice	0	0	0	
25	Solna	19	14	18	-5%
26	Szczepankowice	0	0	27	
27	Ślęza	18	16	24	33%
28	Tyniec Mały	0	0	0	
29	Tyniec nad Ślężą	25	20	33	32%
30	Wierzbice	0	0	10	
31	Wysoka	0	0	0	
32	Żerniki Małe	14	11	25	79%
33	Żurawice	0	0	0	
RAZEM		307	409	495	61%

Źródło: statystyka gminna

Zajęcia kulturalno-rekreacyjne na terenie gminy organizowane są również w **Centrum Działań Twórczych „Kuźnia”** (Bielany Wrocławskie, ul. Wrocławska 7). Jest to podmiot prywatny, świadczący usługi dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie organizacji i prowadzenia zajęć tanecznych, zespołów tanecznych i teatralnych, zajęć fitness, akrobatyki, letnich i zimowych warsztatów wyjazdowych, wyjazdów na konkursy, pokazy i festiwale taneczne, oraz innych wydarzeń o profilu artystycznym⁵⁴.

Oferta CDT „Kuźnia” obejmuje:

- zajęcia taneczne: taniec nowoczesny disco, taniec nowoczesny jazz/współczesny, taniec współczesny, taniec klasyczny, hip-hop, step, zespół taneczny Mini Rytm, zespół taneczny Junior Rytm, zespół taneczny Rytm, formacja Luz, zespół Emago
- zajęcia sportowe: aerialfitness, aerial energetic fitness, akrobatyka
- zajęcia teatralne: teatr Pod Dachem, Uliczny Teatr Młodych
- zajęcia filmowe: Kuźniowy Klub Filmowy, warsztaty filmowe⁵⁵.

Na kulturalnej mapie gminy Kobierzyce swoją działalnością wyróżnia się także **Scena ATM na Bielanych Wrocławskich** (ul. Dwa Światy 1). Jest to nowa scena teatralna, kierująca swoją ofertą do widzów Wrocławia i okolicznych miejscowości. Widownia może pomieścić 391 osób, sam obiekt jest profesjonalnie wyposażony (nagłośnienie, oświetlenie, zaplecze socjalne, restauracja). Scena ma

⁵⁴ Za: Regulamin Centrum Działań Twórczych „Kuźnia”

⁵⁵ Za: <http://www.cdtkuznia.pl/> (01.04.2016)

charakter impresyjny, dzięki czemu może zaoferować widzom repertuar obejmujący najciekawsze spektakle realizowane przez najlepszych polskich twórców, z udziałem czołowych polskich aktorów i artystów⁵⁶.

Jak wskazano powyżej na terenie gminy Kobierzycze działalność prowadzi jeden dom kultury, obejmujący swoim zasięgiem wszystkich mieszkańców gminy. Oznacza to, że na 1 placówkę kulturalną w gminie przypadało w 2014 roku 18 642 osoby. Była to wartość najwyższa wśród analizowanych jednostek terytorialnych, gdzie wartości wskaźnika były około dwukrotnie niższe. W powiecie wrocławskim na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę przypadało 8 731 mieszkańców, w województwie dolnośląskim – 9 760 mieszkańców, zaś w całym kraju – 9 574 mieszkańców. Dysproporcja ujawniała się również na tle gmin wiejskich tych jednostek, gdzie na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę przypadało odpowiednio 9 565, 4 004 i 5 548 osób.

Przewaga pozostałych jednostek terytorialnych nad gminą Kobierzycze utrzymuje się od lat, dodatkowo w gminie wskaźnik liczby mieszkańców przypadających na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę przyjmuje coraz wyższe wartości. W latach 2010-2014 wartość wskaźnika dla gminy wzrosła o 8%, a podobna tendencja wzrostowa dotyczyła całego powiatu wrocławskiego (7,7%). Natomiast w przypadku całego kraju wskaźnik liczby mieszkańców na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę zmniejszył się w latach 2010-2014 o 7,9% (w tym -10,6% w gminach wiejskich), a w przypadku Dolnego Śląska spadek wyniósł 12,3% (w tym -16,3% w gminach wiejskich). Warto jednak dodać, iż w przypadku kraju i województwa spadki wartości wskaźników były wynikiem m.in. rozwoju infrastruktury kultury (liczba placówek zwiększyła się w kraju o 8,4%, a w województwie o 13,7%), natomiast w przypadku Kobierzyc baza instytucjonalna pozostała bez zmian, a wzrost wartości wskaźnika wywołany został wyłącznie zwiększeniem liczby ludności gminy.

Tabela 79. Liczba mieszkańców na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	liczba mieszkańców na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę			
	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	10 393	9 957	9 868	9 574
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	6 208	5 844	5 735	5 548
DOLNOŚLĄSKIE	11 132	10 446	10 283	9 760
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	4 786	4 538	4 423	4 004
Powiat wrocławski	8 110	8 301	8 526	8 731
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE		9 051	9 325	9 565
Kobierzycze	17 268	17 684	18 232	18 642

Źródło: GUS/BDL

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, iż w 2014 roku na terenie gminy Kobierzycze działalność prowadziło 17 zespołów artystycznych. Liczba zespołów artystycznych fluktuowała na przestrzeni lat 2010-2014, co warunkowało zmiany wartości wskaźnika zespołów artystycznych na 10 tys. mieszkańców. Maksimum, na poziomie 14,1 zespołów na 10 tys. ludności, wystąpiło w 2012

⁵⁶ Za: <http://scenaatm.pl/> (01.04.2016)

roku, a w 2014 roku wskaźnik dla gminy wynosił 9,1. Mimo obserwowanych zmian, przez cały analizowany okres sytuacja w gminie Kobierzyce była korzystniejsza niż w innych jednostkach administracyjnych. Zarówno średnie ogólne, jak i średnie dla gmin wiejskich kraju, województwa i powiatu, utrzymywały się na poziomie niższym niż w przypadku gminy Kobierzyce.

Tabela 80. Zespoły artystyczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	zespoły artystyczne na 10 tys. mieszkańców			
	2011 szt.	2012 szt.	2013 szt.	2014 szt.
POLSKA	3,7	4,0	4,0	4,1
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	4,3	4,8	5,0	5,2
DOLNOŚLĄSKIE	3,2	3,5	3,3	3,2
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	4,2	4,9	5,3	5,5
Powiat wrocławski	3,5	4,5	3,5	4,0
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE		5,1	2,9	3,4
Kobierzyce	9,3	14,1	9,9	9,1

Źródło: GUS/BDL

Liczba imprez artystycznych odbywających się na terenie Kobierzyc charakteryzowała się zmiennością w latach 2011-2014, choć przez większość tego okresu obserwowana była tendencja wzrostowa. Po maksimum na poziomie 115 imprez artystycznych w 2013 roku, w 2014 roku ich liczba zmniejszyła się do 100. Było to przyczyną zmian wartości wskaźnika imprez artystycznych na 10 tys. mieszkańców gminy w latach 2011-2014, który wahał się od 22,0 w 2011 roku, przez 63,1 w 2013 roku, do 53,6 w 2014 roku.

W 2014 roku wartości wskaźnika kształtowały się na zbliżonym poziomie we wszystkich jednostkach administracyjnych. Wyróżniały się jedynie gminy wiejskie województwa dolnośląskiego, gdzie na 10 tys. mieszkańców przypadało najwięcej, aż 79,9 imprez artystycznych.

Tabela 81. Imprezy artystyczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	imprezy artystyczne na 10 tys. mieszkańców			
	2011 szt.	2012 szt.	2013 szt.	2014 szt.
POLSKA	48,2	50,6	53,5	57,5
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	46,9	49,2	55,3	58,0
DOLNOŚLĄSKIE	49,9	49,6	53,0	54,7
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	67,0	65,6	81,7	79,9
Powiat wrocławski	36,2	37,7	50,3	54,1
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE		26,5	46,0	50,2
Kobierzyce	22,0	36,8	63,1	53,6

Źródło: GUS/BDL

W struktury Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Kobierzycach włączone zostały również **biblioteki** znajdujące się na terenie gminy. Sieć gminnych bibliotek tworzą:

- Biblioteka Centralna Kobierzyce, ul. Ludowa 7 – w 2014 roku liczba czynnych czytelników wynosiła 970 osób;

- Biblioteka Filia Bielany Wrocławskie, Bielany Wr./Ślęza, ul. Przystankowa 2 – w 2014 roku liczba czynnych czytelników wynosiła 348 osób;
- Biblioteka Filia Jaszowice, ul. Sportowa 2 – w 2014 roku liczba czynnych czytelników wynosiła 189 osób;
- Biblioteka Filia Tyniec Mały, ul. Domaśławska – w 2014 roku liczba czynnych czytelników wynosiła 304 osób;
- Biblioteka Filia Wierzbice, ul. Tarnopolska 15 – w 2014 roku liczba czynnych czytelników wynosiła 67 osób;
- Punkt biblioteczny Tyniec nad Ślęzą – w 2014 roku liczba czynnych czytelników wynosiła 85 osób;
- Punkt biblioteczny Pustków Żurawski – w 2014 roku liczba czynnych czytelników wynosiła 126 osób.

Dysponujące bogatym księgozbiorem biblioteki wspomagają rozwój czytelnictwa w gminie, ale oprócz działalności związanej z upowszechnianiem czytelnictwa prowadzą również działalność kulturalno-edukacyjną. Szeroka oferta bibliotek w tej dziedzinie obejmuje m.in. spotkania autorskie połączone

z pokazami multimedialnymi, wieczory poetyckie, konkursy recytatorskie, poetyckie, literackie, plastyczne, wieczory z baśnią (głośne czytanie bajek), lekcje biblioteczne, udzielanie informacji biblioteczno-bibliograficznych, pogadanki, imprezy okolicznościowe czy wystawy tematyczne. Do dyspozycji czytelników są także stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz katalog biblioteczny online⁵⁷.

Na 1 placówkę biblioteczną w gminie Kobierzyce w 2014 roku przypadało 3 728 osób, tj. mniej niż wynosiła średnia krajowa (4 100 osób) czy wojewódzka (4 234 osób). Jednocześnie była to wartość wyższa niż średnia dla gmin wiejskich kraju (2 450 osób), województwa (1 844 osoby) i powiatu (2 733 osób).

W latach 2010-2014 następował wzrost liczby ludności przypadającej na 1 placówkę biblioteczną we wszystkich jednostkach administracyjnych, jednak tempo tego procesu było silnie zróżnicowane. W skali kraju wskaźnik wzrósł w latach 2010-2014 o 4,1% (w tym o 4,7% w gminach wiejskich), w skali województwa wzrost wyniósł 7,8% (w tym 10,4% w gminach wiejskich), a w skali powiatu wrocławskiego – 19,2%. Najszybciej zmiany zachodziły w gminie Kobierzyce, gdzie w 2014 roku wskaźnik ludności na 1 placówkę biblioteczną był aż o 77,7% wyższy niż w 2010 roku. Zjawisko to było wynikiem bardzo szybkiego rozwoju gminy pod względem liczby ludności i stabilizacji sieci placówek bibliotecznych na niezmiennym poziomie.

⁵⁷ Za: <http://www.kultura-kobierzyce.pl/index.php/biblioteki-aktualnosci> (01.04.2016)

Tabela 82. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)				
	2010 osoba	2011 osoba	2012 osoba	2013 osoba	2014 osoba
POLSKA	3 940	3 990	4 072	4 103	4 100
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	2 339	2 353	2 410	2 437	2 450
DOLNOŚLĄSKIE	3 926	3 968	4 157	4 169	4 234
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	1 671	1 699	1 809	1 798	1 844
Powiat wrocławski	2 893	2 896	3 193	3 197	3 447
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			2 497	2 487	2 733
Kobierzyce	2 099	1 919	2 526	2 605	3 728

Źródło: GUS/BDL

Gminna biblioteka dysponuje znacznie mniejszym księgozbiorem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż ma to miejsce w skali powiatu, województwa i kraju. W 2014 roku na 1000 mieszkańców gminy Kobierzyce przypadało 2 640 woluminów. Tymczasem księgozbiór bibliotek na 1000 mieszkańców Polski wynosił 3 398 woluminów, na 1000 mieszkańców Dolnego Śląska – 3 171 woluminów, a powiatu wrocławskiego – 3 378 woluminów. Wartości wskaźnika dla gmin wiejskich okazały się wyższe niż średnie ogólne i wynosiły 3 761 w gminach wiejskich kraju, 4 660 w gminach wiejskich województwa i 3 866 w gminach wiejskich powiatu.

Tabela 83. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności				
	2010 wol.	2011 wol.	2012 wol.	2013 wol.	2014 wol.
POLSKA	3 458	3 439	3 416	3 402	3 398
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	3 885	3 860	3 815	3 788	3 761
DOLNOŚLĄSKIE	3 411	3 351	3 270	3 215	3 171
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	5 245	5 089	4 817	4 771	4 660
Powiat wrocławski	4 083	4 067	3 641	3 660	3 378
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			4 190	4 274	3 866
Kobierzyce	3 531	3 316	3 362	3 332	2 640

Źródło: GUS/BDL

Mieszkańcy gminy Kobierzyce niezbyt chętnie zostają czytelnikami biblioteki, o czym świadczy bardzo niski poziom wskaźnika czytelników na 1000 ludności. W 2014 roku wynosił on w gminie 98 i był aż o 23,5% niższy niż w 2010 roku. Pod tym względem gmina Kobierzyce wyróżniała się negatywnie na tle innych jednostek, ponieważ w 2014 roku średnia dla kraju i województwa wynosiła po 164 czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców, a średnia dla powiatu wrocławskiego – 133 czytelników. Również w gminach wiejskich wskaźnik przyjmował znacznie wyższe wartości niż w gminie Kobierzyce – 120 w gminach wiejskich kraju, 133 w województwie i 155 w powiecie.

Tabela 84. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności				
	2010 osoba	2011 osoba	2012 osoba	2013 osoba	2014 osoba
POLSKA	169	168	168	167	164
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	123	123	122	121	120
DOLNOŚLĄSKIE	172	173	173	169	164
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	142	139	136	134	133
Powiat wrocławski	133	137	133	133	133
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			160	157	155
Kobierzyce	128	109	104	101	98

Źródło: GUS/BDL

Mimo wskazanego powyżej mniejszego rozpowszechnienia czytelnictwa w gminie Kobierzyce niż w pozostałych jednostkach (znacznie niższe wartości wskaźnika czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców), kobierzyccy czytelnicy okazali się znacznie bardziej aktywni. W 2014 roku przeciętny czytelnik w gminie wypożyczył w bibliotece aż 29,1 woluminów, tj. około 10 pozycji więcej niż przeciętny czytelnik w powiecie i województwie (po 18,6 woluminów) czy całym kraju (18,3 woluminów). Równie pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że w latach 2010-2014 w gminie następował wzrost liczby wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika (o 34,5%), przy odmiennej tendencji w powiecie, województwie i w kraju, gdzie liczba wypożyczanych woluminów na 1 czytelnika zmniejszyła się.

Tabela 85. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach				
	2010 wol.	2011 wol.	2012 wol.	2013 wol.	2014 wol.
POLSKA	18,4	18,6	18,9	18,5	18,3
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	19,3	19,3	19,3	19,0	18,7
DOLNOŚLĄSKIE	19,7	20,0	19,5	19,1	18,6
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	19,5	18,9	18,9	18,6	18,5
Powiat wrocławski	21,3	20,7	19,6	18,9	18,6
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			18,7	18,3	18,6
Kobierzyce	21,6	23,9	24,6	25,8	29,1

Źródło: GUS/BDL

Istniejąca baza infrastruktury **sportowej** oraz oferta stowarzyszeń i klubów prowadzących działalność sportową i rekreacyjną na terenie gminy Kobierzyce umożliwia uprawianie różnych dyscyplin sportu i aktywne spędzanie wolnego czasu. Zarówno gmina, jak i GCKiS są organizatorami wielu imprez sportowych o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym. Dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym stworzono w klubach sportowych warunki do uprawiania m.in. następujących dyscyplin sportowych: piłka nożna, karate, piłka ręczna, siatkówka, judo, koszykówka, tenis stołowy,

badminton czy jeździectwo. Wśród organizacji sportowych prowadzących działalność na terenie gminy można wymienić⁵⁸:

- Klub Sportowy Polonia Bielany Wrocławskie (piłka nożna)
- Ludowy Klub Sportowy Polonia Jaszowice (piłka nożna)
- Gminny Klub Sportowy Kobierzyce (piłka nożna)
- Ludowy Klub Sportowy Galakticos Solna (piłka nożna)
- Stowarzyszenie Klubów Sportowych: Orzeł Pustków Wilczkowski, WKS Wierzbice, MKS Małuszów, Wicher Domasław, Tarant Krzyżowice (piłka nożna) oraz Sparta Pustków Żurawski (sekcja piłki siatkowej)
- Uczniowski Klub Piłkarski Akademia Futbolu Orliki (piłka nożna)
- Gminne Centrum Kultury i Sportu w Kobierzycach:
 - piłka nożna: sekcja kobierzyccka działająca przy GKS-ie Kobierzyce, sekcja bielańska działająca przy Polonii Bielany Wrocławskie, sekcja jaszowicka działająca przy Polonii Jaszowice
 - sekcja karate kyokushin
- Klub Piłki Ręcznej Gminy Kobierzyce (piłka ręczna)
- Uczniowski Klub Sportowy Bielik Bielany Wrocławskie (sekcja piłki siatkowej dziewcząt, sekcja judo)
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Błękitni Bielany Wrocławskie (koszykówka)
- Klub Sportowy Basket Kobierzyce (koszykówka)
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Płomień Tyniec Mały (tenis stołowy)
- Klub SKS Match Point Ślęza (badminton)
- Królewski Klub Jeździecki Wiktoria w Chrzanowie (jeździectwo)

Natomiast **infrastrukturę sportowo-rekreacyjną** na terenie gminy Kobierzyc tworzą obiekty gminne, obiekty należące do placówek edukacyjnych oraz stanowiące własność prywatną. Są to m.in.:

- Hala Widowiskowo-Sportowa w Kobierzycach: z pełnowymiarowym boiskiem do piłki nożnej, widownią na 600 osób, zapleczem sportowym, 2 mniejszymi salami do fitnessu i sportów walki oraz siłownią;
- Stadion w Kobierzycach: boisko główne o wymiarach 104x68 m o pojemności 1200 miejsc, w tym 850 siedzących, boisko treningowe;
- Stadion w Jaszowicach: boisko do piłki nożnej, koszykówki, siatkówki;
- Kompleks boisk sportowych Orlik 2012 w Tyńcu Małym: wielofunkcyjne boisko ze sztuczną nawierzchnią, boisko do piłki nożnej, zaplecze sportowe;

⁵⁸ Za: <http://www.ugk.pl/sport> (01.04.2016)

- Boiska sportowe na wiejskich terenach zielonych (dobrze utrzymane boiska w Bielanych Wrocławskich, Magnicach, Solnej i Tyńcu nad Ślężą, a także Krzyżowicach, Małuszowie, Domasławie, Pustkowie Żurawskim, Wierzbicach, Dobkowicach i Pustkowie Wilczkowskim);
- Sala sportowa w Tyńcu Małym;
- Siłownia zewnętrzna w Tyńcu Małym (m.in. stepper, wahadło, wyciągi);
- Obiekty sportowe przy placówkach edukacyjnych: sale gimnastyczne, boiska wielofunkcyjne do piłki ręcznej, koszykówki, siatkówki, bieżnie, skocznie do skoku w dal, rzutnie do pchnięcia kulą;
- Place zabaw w Bielanych Wrocławskich, Biskupicach Podgórnych, Budziszowie, Chrzanowie, Cieszych, Damianowicach, Dobkowicach, Domasławie, Jaszowicach, Kobierzycach, Krzyżowicach, Księginicach, Kuklicach, Magnicach, Małuszowie, Nowinach, Owsiance, Pełczycach, Pustkowie Żurawskim, Raclawicach Wielkich, Rolantowicach, Solnej, Ślężie (2 obiekty), Tyńcu Małym (2 obiekty), Tyńcu nad Ślężą (2 obiekty), Wysokiej (2 obiekty) i Żurawicach;
- Basen rehabilitacyjny w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym w Wierzbicach;
- Kompleks sportowo-rekreacyjny „Arkalandia” w Bielanych Wrocławskich, z amfiteatrem, placem zabaw, boiskiem do siatkówki i koszykówki, ścieżkami spacerowymi i skateparkiem;
- Centrum Tenisowe „JS Tenis” w Ślężie, ul. Główna 12d: korty tenisowe, nowoczesna hala pneumatyczna;
- Tereny sportowo-rekreacyjne przy Zamku Topacz w Ślężie, ul. Główna 12: ścieżki rowerowe (w tym wypożyczalnia rowerów) i rolkowe, korty tenisowe (dwa kryte i dwa odkryte z nawierzchnią z mączki ceglanej), trasy kajakowe, strzelnica golfowa;
- Kompleks sportowo-rekreacyjny MATCHPOINT w Ślężie, ul. Szyszkowa 6: korty tenisowe, squash, badminton, tenis stołowy, sekcja fitness& wellness.

W najbliższym czasie infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie powiększy się dzięki kolejnej inwestycji prywatnej, Centrum Basenowo-Rekreacyjnym, zlokalizowanym w Ślęży, tuż przy granicy z Bielanami Wrocławskimi. W obiekcie będą znajdować się: 25 m basen pływacki z sześcioma torami i z ruchomym dnem na połowie powierzchni, 12 m basen do nauki pływania, aquagimnastyki i zajęć fizjoterapeutycznych z dnem ruchomym na całej powierzchni basenu, strefa zabaw dla małych dzieci (brodziki), saunarium (sauny suche, parowe, strefa zabiegów rekreacyjnych, stylowa sauna zewnętrzna) oraz ośrodek fizjoterapeutyczny, z gabinetami medycznymi i paramedycznymi⁵⁹.

W 2014 roku na terenie Kobierzyc działalność prowadziło 14 klubów sportowych, liczących 732 członków i 726 osób ćwiczących. W porównaniu do 2010 roku liczba klubów sportowych w gminie zwiększyła się aż o 9 podmiotów, odnotowano także ponad dwukrotny wzrost liczby członków i osób ćwiczących w klubach. Rozwój ilościowy klubów sportowych w gminie w latach 2010-2014 (o 180%) spowodował wzrost liczby osób związanych ze sportem – w tym okresie liczba członków klubów sportowych wzrosła w gminie o 174,2% (z 267 do 732 osób), a liczba ćwiczących o 146,9% (z 278 do 726 osób).

⁵⁹ Za: <http://www.ugk.pl/wmurowanie-kamienia-wegielnego> (04.04.2016)

Tabela 86. Kluby sportowe, członkowie oraz ćwiczący w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2012	2014
	kluby sportowe		
Kobierzyce	5	15	14
członkowie klubów sportowych			
Kobierzyce	267	547	732
ćwiczący w klubach sportowych			
Kobierzyce	278	710	726

Źródło: GUS/BDL

Przedstawiony powyżej wzrost liczby klubów sportowych w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014 spowodował poprawę sytuacji w gminie na tle innych jednostek administracyjnych. Od 2012 roku gmina wyróżnia się bowiem wysokimi wartościami wskaźnika klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców. W 2014 roku wynosił on dla Kobierzyc 7,5, podczas gdy średnia krajowa kształtowała się na poziomie 3,6 klubów sportowych, wojewódzka – 4,3 klubów sportowych, a powiatowa – 6,0 klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców. W gminach wiejskich wskaźniki przyjmowały wartości wyższe niż średnie dla całych obszarów, nadal jednak pozostawały na poziomie niższym niż w przypadku gminy Kobierzyce.

Tabela 87. Kluby sportowe na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	kluby sportowe na 10 tys. mieszkańców		
	2010 szt.	2012 szt.	2014 szt.
POLSKA	3,4	3,7	3,6
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	4,2	4,5	4,3
DOLNOŚLĄSKIE	3,4	4,1	4,3
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	4,6	6,1	6,2
Powiat wrocławski	4,7	6,7	6,0
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE		6,8	6,5
Kobierzyce	3,0	8,5	7,5

Źródło: GUS/BDL

Podobna sytuacja dotyczy wskaźnika członków klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców. Dzięki wzrostowi liczby klubów sportowych i ich członków, od 2012 roku gmina Kobierzyce wyróżnia się wysokimi wartościami tego wskaźnika w porównaniu z innymi jednostkami. W 2014 roku na 10 tys. mieszkańców gminy przypadało 393 członków klubów sportowych, znacznie więcej niż wynosiła średnia krajowa (245 osób), wojewódzka (260 osób) czy powiatowa (318 osób). Również w gminach wiejskich notowane były niższe wartości wskaźnika członków klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców niż miało to miejsce w Kobierzycach: odpowiednio 217, 278 i 339 osób.

Tabela 88. Członkowie klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	członkowie klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców		
	2010	2012	2014
	osoba	osoba	osoba
POLSKA	232	239	245
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	220	219	217
DOLNOŚLĄSKIE	201	241	260
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	196	259	278
Powiat wrocławski	209	298	318
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE		283	339
Kobierzyce	159	309	393

Źródło: GUS/BDL

Także w przypadku wskaźnika ćwiczących w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców wartości osiągnięte w Kobierzycach od 2012 roku są znacznie wyższe niż w pozostałych jednostkach. W 2014 roku na 10 tys. mieszkańców gminy przypadało 389 osób ćwiczących w klubach sportowych, podczas gdy

w przypadku kraju wskaźnik wynosił 239 ćwiczących w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców (w tym 210 w gminach wiejskich), w przypadku Dolnego Śląska – 259 ćwiczących (w tym 265 w gminach wiejskich), a w przypadku powiatu wrocławskiego – 310 ćwiczących (w tym 332 w gminach wiejskich).

Tabela 89. Ćwiczący w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ćwiczący w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców		
	2010	2012	2014
	osoba	osoba	osoba
POLSKA	223	235	239
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	208	214	210
DOLNOŚLĄSKIE	212	242	259
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	203	249	265
Powiat wrocławski	199	289	310
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE		286	332
Kobierzyce	166	401	389

Źródło: GUS/BDL

INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA

Turystyka w gminie Kobierzyce rozwija się w oparciu o istniejące zasoby środowiska naturalnego, położenie geograficzne (bliskość Wrocławia) oraz bogatą historię tych terenów. Liczne zabytki kultury i architektury umożliwiają uprawianie tradycyjnej turystyki historycznej, zaś wytyczone szlaki turystyczne – turystyki aktywnej. Istotne jest również sprzyjające rozwojowi turystyki położenie gminy na szlaku turystycznym wiodącym z Wrocławia w kierunku Kotliny Kłodzkiej i Masywu Ślęży.

Infrastruktura noclegowa na terenie gminy Kobierzycy nie jest rozbudowana. Dane statystyki publicznej wskazują, że w 2014 roku w gminie znajdowały się ogółem 3 turystyczne obiekty noclegowe, w tym 2 hotele i 1 inny obiekt hotelowy. Znajdowało się w nich 240 miejsc noclegowych, a liczba udzielonych noclegów wynosiła 25 822.

Liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych w gminie Kobierzycy cechowała się w latach 2010-2014 zmiennością: najmniej było ich w latach 2012-2013 (184 miejsca noclegowe), zaś najwięcej w 2011 roku (244 miejsca noclegowe). W 2014 roku liczba dostępnych miejsc noclegowych ukształtowała się na poziomie 240.

Podobnie fluktuowała liczba udzielonych noclegów rezydentom i turystom zagranicznym. Najwięcej Polaków skorzystało z noclegów w gminie Kobierzycy w 2011 roku – było to 24 380 osób, zaś najmniej w 2010 roku – 19 021 osób. W przypadku turystów zagranicznych maksimum udzielonych noclegów stwierdzono w 2014 roku, gdy skorzystało z nich 6 117 osób. Była to wartość najwyższa w całym analizowanym okresie między 2010 a 2014 rokiem.

Tabela 90. Turystyczne obiekty noclegowe w gminie Kobierzycy w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
	obiekty				
Kobierzycy	4	4	3	3	3
	miejsca noclegowe				
Kobierzycy	185	244	184	184	240
	noclegi udzielone rezydentom (Polakom)				
Kobierzycy	19 021	24 380	23 055	19 196	19 705
	noclegi udzielone turystom zagranicznym				
Kobierzycy	3 325	2 453	1 489	925	6 117

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku na 1000 mieszkańców gminy Kobierzycy przypadało 12,9 miejsc noclegowych, co było wartością niższą niż średnia krajowa (18 miejsc noclegowych na 1000 ludności) czy wojewódzka (20,7 miejsc noclegowych na 1000 ludności). Gmina wyróżniała się pozytywnie jedynie na tle powiatu wrocławskiego, gdzie wskaźnik miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców przyjmował wartości najniższe spośród analizowanych jednostek terytorialnych. W 2014 roku wynosił 6,8 miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców powiatu, w tym 3,6 w przypadku gmin wiejskich.

Tabela 91. Miejsca noclegowe na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	miejsca noclegowe na 1000 mieszkańców				
	2010	2011	2012	2013	2014
	msc.	msc.	msc.	msc.	msc.
POLSKA	15,8	15,7	17,5	17,6	18,0
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	16,1	15,5	17,9	18,3	18,8
DOLNOŚLĄSKIE	16,8	17,0	20,3	20,1	20,7
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	10,5	9,5	11,1	11,3	11,6
Powiat wrocławski	5,8	6,8	7,0	6,8	6,8
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			3,6	3,4	3,6
Kobierzycy	11,0	14,1	10,4	10,1	12,9

Źródło: GUS/BDL

Podobna sytuacja dotyczy wskaźnika noclegów udzielonych rezydentom na 1000 mieszkańców: gmina Kobierzyce wypada słabiej na tle kraju i województwa, ale lepiej w porównaniu z powiatem. W 2014 roku na 1000 mieszkańców gminy rezydentom (Polakom) udzielono 1 057 noclegów, tj. mniej niż w skali kraju (1 393) czy województwa (1 812), ale więcej niż w skali powiatu wrocławskiego (630). Gmina Kobierzyce wyróżniała się również na tle gmin wiejskich województwa (791) i powiatu (301) wyższą wartością wskaźnika udzielonych noclegów rezydentom. Jedynie w przypadku gmin wiejskich całego kraju wskaźnik udzielonych noclegów Polakom na 1000 mieszkańców gmin wiejskich okazał się wyższy (1 096) niż w gminie Kobierzyce.

Tabela 92. Noclegi udzielone rezydentom (Polakom) na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	udzielone noclegi rezydentom (Polakom) na 1000 mieszkańców				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	1 187	1 207	1 301	1 312	1 393
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	971	953	1 046	1 034	1 096
DOLNOŚLĄSKIE	1 302	1 361	1 575	1 654	1 812
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	748	763	743	740	791
Powiat wrocławski	353	423	370	305	630
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			374	289	301
Kobierzyce	1 133	1 412	1 304	1 053	1 057

Źródło: GUS/BDL

Przedstawiona w poprzednich akapitach wysoka liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym w gminie Kobierzyce w 2014 roku sprawiała, że wartość wskaźnika udzielonych noclegów turystom zagranicznym na 1000 ludności w gminie zbliżyła się do wartości charakterystycznych dla kraju i województwa. W latach poprzednich gmina w znaczny sposób odbiegała od średniej krajowej i wojewódzkiej, przewyższając jednocześnie średnią dla powiatu wrocławskiego. W 2014 roku na 1000 mieszkańców Kobierzyc turystom zagranicznym udzielono 328 noclegów, w skali kraju było to 338 noclegów (w tym tylko 91 w gminach wiejskich), w skali województwa – 388 noclegów (w tym 152 w gminach wiejskich), a w skali powiatu – 55 noclegów (w tym 82 w gminach wiejskich).

Tabela 93. Noclegi udzielone turystom zagranicznym na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	udzielone noclegi turystom zagranicznym na 1000 mieszkańców				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	261	276	308	324	338
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	77	76	85	85	91
DOLNOŚLĄSKIE	348	352	387	380	388
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	106	113	135	124	152
Powiat wrocławski	38	35	30	16	55
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			36	14	82
Kobierzyce	198	142	84	51	328

Źródło: GUS/BDL

Na terenie gminy Kobierzyce występują warunki do uprawiania różnych form **turystyki aktywnej**: pieszej, nordic walking, rowerowej czy konnej. Istnieją również plany przystosowania rzeki Ślęzy do pełnienia funkcji wodnego szlaku turystycznego dla spływów kajakowych, co znacząco przyczyniłoby się do rozwoju funkcji turystycznej gminy. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę wybranych szlaków turystycznych znajdujących się na terenie gminy Kobierzyce.

Przez północną część gminy, przez miejscowości Wysoka, Ślęza, Bielany Wrocławskie, Tyniec Mały i Biskupice Podgórne, poprowadzono żółty szlak turystyczny dookoła Wrocławia (szlak im. doktora Bronisława Turonia). Całkowita długość tego spacerowego szlaku wynosi ok. 135 km, w tym na terenie gminy znajduje się ok. 15 km. Turystyce pieszej służy także wyznaczony żółty szlak pieszy Żurawina

– Sobótka, w gminie Kobierzyce prowadzący przez Szczepankowice, Cieszyce i Solną.

Również amatorzy rowerów mają w gminie do dyspozycji wiele ścieżek rowerowych, ze szczególnie popularną i znaną trasą rowerową wiodącą z Wrocławia w kierunku masywu Ślęzy na czele. Wśród istniejących szlaków rowerowych prowadzących przez gminę Kobierzyce można wymienić⁶⁰:

- *Szlak Doliny Rzeki Ślęzy*: Wrocław – Ołtaszyn Wzgórze Andersa – **Wysoka** – Karwiany – Szukalice – Galowice – Wilczków – **Kuklice** – **Szczepankowice** – **Budziszów** – **Tyniec nad Ślężą** – **Pustków Wilczkowski** – **Damianowice** – Ręków – Nasławice – Sobótka;
- *Szlak Pamiątek Architektury Sakralnej*: Wrocław – Ołtaszyn Wzgórze Andersa – **Ślęza** – Karwiany – Komorowice – Szukalice – Galowice – Pasterzyce – Jaksonów – Przecławice – **Tyniec nad Ślężą** – Biskupice – Wilczkowice – Nasławice – Sobótka;
- *Szlak Pałaców*: Sobótka – Kunów – Stary Zamek – Ręków – **Solna** – **Wierzbie** – **Królikowice** – **Krzyżowice** – **Żerniki Małe** – **Tyniec Mały** – **Biskupice Podgórne** – Nowa Wieś Wrocławska – Zabrodzie – Wrocław Klecina;
- *Szlakiem Nefrytów i Serpentytów*: Wrocław Klecina – Zabrodzie – Cesarzowice – Zybiszów – Jaskotle – Gądów – Nowa Wieś Wrocławska – **Małuszów** – **Krzyżowice** – Gniechowice – **Żurawice** – **Solna** – Ręków – Nasławice – Świątniki – Księginice Małe – Przemków – Sulistrowice
- *Szlakiem Parków Podworskich*: Wrocław Klecina – Zabrodzie – **Tyniec Mały** – **Żerniki Małe** – **Krzyżowice** – **Nowiny** – **Królikowice** – **Kobierzyce** – **Kuklice** – **Szczepankowice** – **Rolantowice** – **Dobkowice** – **Damianowice** – Ręków – Nasławice – Księginice Małe – Przemków – Sulistrowice.

Warto dodać, iż przez gminę przebiega także fragment międzynarodowego szlaku rowerowego EuroVelo 9 – Szlak Bursztynowy. Do dyspozycji mieszkańców i turystów jest również wytyczony w 2011 roku lokalny szlak turystyczny „Rowerem przez historię” wiodący przez wiele miejscowości gminy. Oznaczony symbolem rowerzysty szlak tworzy pętlę, której początek i koniec znajduje się w Kobierzycach, przy Alei Pałacowej.

Osoby chcące spędzić czas wolny w siodle mogą skorzystać z oferty ośrodków jeździeckich w Chrzanowie, Magnicach i Krzyżowicach (stadnina na terenie Powiatowego Zespołu Szkół Nr 1).

⁶⁰ Za: *Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Lokalnej Grupy Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gmin Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice, Żórawina, Domaniów – Lider A4 na lata 2015 – 2022*, <http://lider-a4.pl/oferta/lokalna-strategia-dzialania/> (03.04.2016)

W ostatniej z wymienionych miejscowości znajduje się oznakowana ścieżka konna, przez leśne i polne drogi prowadząca w kierunku Owsianki.

Miłośnicy historii i archeologii powinni koniecznie zobaczyć znajdującą się w Urzędzie Gminy Kobierzyce wystawę „Skarby Ziemi Kobierzyckiej”. Na wystawie prezentowana jest część skarbu archeologicznego odkrytego w pobliżu Domasławia podczas budowy obwodnicy autostradowej Wrocławia. W toku badań prowadzonych w latach 2006-2018 przez Zespół Badań Ratowniczych Instytutu Archeologii i Etnologii PAN Oddział we Wrocławiu odkryto nekropolię arystokracji z wczesnej epoki żelaza – okresu halsztackiego 750-450 p.n.e. Na cmentarzysko składały się liczne odkryte groby komorowe o rozbudowanych konstrukcjach, głównie zrębowej. Groby należały do zamożnego społeczeństwa, posiadającego swoje elity, z wykształconą warstwą „arystokracji” rodowej, a nawet sprowadzającego luksusowe przedmioty z kolonii greckich i od Etrusków⁶¹.

Ciekawostką i atrakcją dla turystów, szczególnie rodzin z dziećmi, jest Cieszycki Park Jurajski. Główną atrakcją parku jest kilkanaście figur dinozaurów, oprócz tego dostępny jest plac zabaw dla dzieci. Dla grup zorganizowanych prowadzone są warsztaty artystyczne⁶².

ZABYTKI I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Na terenie gminy Kobierzyce zlokalizowane są cenne historycznie budowle oraz obiekty zabytkowe, wśród których znajdują się zabytki objęte ochroną prawną oraz budowle niewpisane do oficjalnych rejestrów.

Ochroną na podstawie wpisu do rejestru zabytków objęte są w gminie głównie budowle sakralne (kościół w Bielanych Wrocławskich, Domasławie, Tyńcu Małym, Tyńcu nad Ślężą i Wierzbicach), zespoły dworskie i pałacowe (Bielany Wrocławskie, Biskupice Podgórne, Kobierzyce, Królikowice, Krzyżowice, Pustków Żurawski, Solna, Ślęża-Lasowo, Tyniec nad Ślężą, Wierzbice) i parki (Cieszyce, Magnice, Pełczyce, Raławice Wielkie, Szczepankowice, Wysoka), ale również folwarki i inne obiekty użytkowe (Bielany Wrocławskie, Pełczyce, Wysoka), a nawet zabytkowe budynki stacji benzynowych (Bielany Wrocławskie)⁶³:

Bielany Wrocławskie:

- kościół par. pw. św. Andrzeja, ul. Wrocławska 30, XV, nr rej.: A/1250/1047 z 24.01.1964
- zespół dworski, ul. Wrocławska 7, XVI/XVII, XX, nr rej.: A/3837/701/W z 22.12.1994:
 - dwór, szach.
 - folwark (otoczenie dworu)
- spichrz, ul. Kolejowa, nr rej.: A/3838/1782 z 20.08.1966
- dwa budynki stacji benzynowej, przy węźle autostradowym „Bielany”, 1937, nr rej.: A/5781/1-2 z 19.01.2012

Biskupice Podgórne:

- zespół pałacowy, nr rej.: 149/A/03/1-2 z 21.02.2003:
 - pałac, k. XIX
 - park, 1870

⁶¹ Za: <http://archeowiesci.pl/2014/12/15/domaslaw-nekropola-arystokracji-z-wczesnej-epoki-zelaza/>, <http://www.ugk.pl/turystyka> (31.03.2016)

⁶² Za: <http://parkdino.dzs.pl/o-nas/o-nas/> (03.04.2016)

⁶³ Za: http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/ (03.04.2016)

- dwór, poł. XVIII, pocz. XX, nr rej.: 1783 z 20.08.1966 (*nie istnieje*)

Cieszyce:

- park pałacowy, XIX/XX, nr rej.: A/3839/546/W z 31.01.1984

Domasław:

- kościół pw. św. Wojciecha, 2 poł. XIV (wieża), 1866, nr rej.: A/1225/1786 z 20.08.1966
- budynek bramny na cmentarz kościelny, XVI, poł. XVIII, nr rej.: A/1132/1-2 z 27.02.2011
- ogrodzenie, mur., XVI, XVIII, nr rej.: j.w.

Kobierzyce:

- zespół pałacowy, ul. Pałacowa 1, XVIII-XX:
 - pałac, nr rej.: A/3840/367/W z 15.04.1977
 - park, nr rej.: A/3841/427/W z 19.10.1978

Królikowice:

- zespół dworski, ul. Boczna, ok. 1800, nr rej.: A/3842/490/W z 13.03.1981:
 - dwór
 - park

Krzyżowice:

- zespół pałacowy, ul. Główna, XVIII-XIX, nr rej.: A/3843/499/W z 29.07.1982:
 - pałac
 - oficyna I
 - oficyna II, nr 2 c
 - pawilon ogrodowy
 - spichrz
 - park, nr rej.: 244 z 28.07.1950

Magnice:

- park i ogród, nr rej.: A/3844/243 z 28.07.1950

Pełczyce:

- park dworski, XVIII, pocz. XX, nr rej.: A/3845/559/W z 27.12.1984
- folwark (zabudowania), nr rej.: j.w.

Pustków Żurawski:

- zespół pałacowy, ul. Parkowa 1, k. XIX, nr rej.: A/3846/390/W z 4.08.1977:
 - pałac (nr 1)
 - park

Ractawice Wielkie:

- park, 2 poł. XIX, nr rej.: A/3847/547/W z 31.01.1984

Solna:

- zespół dworski, XVII, XIX:
 - ruina dworu, nr rej.: A/3848/1809 z 22.08.1966

- park, nr rej.: A/3849/545/W z 31.01.1984

Szczepankowice:

- park, po 1840, nr rej.: A/3850/541/W z 31.01.1984

Ślęza – Lasowo:

- zespół dworski, ul. Główna:
 - dwór z wieżą mieszkalną, XIV-XV, 1618, 1857-89, nr rej.: A/3851/702 z 2.06.1960
 - oficyna, 2 poł. XVIII, nr rej.: j.w.
 - park pałacowy, 1 poł. XVII, 1 poł. XIX, nr rej.: A/3852/536/W z 31.01.1984

Tyniec Mały:

- kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP, ul. Kościelna 5, 1516, 1752, 1856, 1931, nr rej.: A/1226/1813 z 22.08.1966

Tyniec nad Ślężą:

- kościół pw. św. Michała Archanioła, ul. Szkolna, XII-XIV, nr rej.: A/1227/503 z 24.08.1959
- zespół pałacowy, ul. Ogrodowa, 2 poł. XVIII:
 - dom kawalerów maltańskich, nr rej.: A/3853/1814 z 22.08.1966
 - park, nr rej.: A/3854/369/W z 24.07.1976

Wierzbice:

- zespół kościoła par., ul. Lipowa, nr rej.: A/1228/714/W z 9.08.1995:
 - kościół pw. Bożego Ciała i MB Częstochowskiej, XV/XVI, pocz. XX
 - cmentarz grzebalny przy kościele, (XIII) XVIII-XX
 - plebania, XVIII, 2 poł. XIX
 - ogrodzenie z bramami i furtą, XVII
- zespół pałacowy, ul. Lipowa 44, XVII-XIX:
 - pałac, nr rej.: A/3855/1819 z 22.08.1966
 - park, nr rej.: A/3856/368/W z 24.07.1976

Wysoka:

- park, ok. 1900, nr rej.: A/3857/537/W z 31.01.1984
- folwark, nr rej.: j.w.

Oprócz obiektów wpisanych do rejestru zabytków, na terenie gminy znajduje się wiele innych zabytkowych budowli⁶⁴ oraz zlokalizowane są liczne stanowiska archeologiczne, w tym wpisane do rejestru zabytków (w Bielanych Wrocławskich, Chrzanowie, Magnicach, Nowinach, Pełczycach, Rolantowicach, Szczepankowicach, Kuklicach, Ślęzie, Tyńcu Małym, Tyńcu nad Ślężą, Wierzbicach i Wysokiej). Najcenniejsze zabytki archeologiczne pochodzące z wykopalisk w rejonie Domasławia prezentowane są na opisanej w poprzednim podrozdziale wystawie „Skarby Ziemi Kobierzyckiej”. Ponadto na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ochroną konserwatorską objęto wybrane obszary poszczególnych miejscowości:

- historyczny układ ruralistyczny wsi: Bąki, Bielany Wrocławskie, Biskupice Podgórne, Budziszów, Chrzanów, Cieszyce, Damianowice, Dobkowice, Domasław, Jaszowice, Kobierzyce, Królikowice, Krzyżowice, Księginice, Kuklice, Magnice, Małuszów, Nowiny,

⁶⁴ Wykaz zabytków w gminie Kobierzyce stanowi Załącznik nr 1

Owsianka, Pełczyce, Pustków Wilczkowski, Pustków Żurawski, Raławice Wielkie, Rolantowice, Solna, Szczepankowice, Ślęza Lasowa, Tyniec Mały, Tyniec nad Ślężą, Tyńczyk, Wierzbice, Wysoka, Żerniki Małe, Żurowice;

- historyczny zespół zabudowy: „Folwark Solna” w Solnej, „Folwark Szczepankowice Małe”;
- historyczny układ ruralistyczny przysiółka wsi Krzyżowice⁶⁵.

Poniżej przedstawiono opis najciekawszych miejsc i obiektów, które warto odwiedzić w gminie Kobierzyce⁶⁶:

- Kościół pw. Michała Archanioła w Tyńcu nad Ślężą – wybudowany przez zakon joannitów. Najstarsza część kościoła pochodzi z pierwszej połowy XIII wieku, zaś wieża datowana jest na XVI wiek. W kościele znajduje się barokowe wyposażenie: ołtarz główny, obraz Matki Boskiej Passawskiej z 1726 roku, obraz świętej Anny nauczającej Marię, chrzcielnica z wyrzeźbioną sceną chrztu w Jordanie czy ołtarz boczny z obrazem śmierci św. Józefa. W zwieńczeniu kościoła można podziwiać św. Michała Archanioła w asyście dwóch aniołów, a w samym budynku na uwagę zasługują także trzy rokokowe ołtarze boczne czy figura św. Jana Nepomucena znajdująca się niedaleko wejścia do kościoła.
- Kościół pw. św. Andrzeja w Bielanych Wrocławskich – wzmiankowany w 1351 roku, obecna świątynia pochodzi z lat 1520-1530. Jest to gotycka budowla z cegły wzniesiona na planie prostokąta. W latach 1632-1654 świątynia służyła luteranom. Do najważniejszych zabytków kościoła należą: barokowy obraz ze sceną Męczeństwa św. Andrzeja (1710 rok), późnoklasycystyczna ambona, fragment gotyckiej, granitowej chrzcielnicy, chrzcielnica z okresu baroku czy gotycka rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem w bocznym ołtarzu. Na zewnątrz kościoła znajduje się XVII-wieczna płyta nagrobna Anny von Uthmann, zaś sama świątynia otoczona jest murem.
- Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Tyńcu Małym – wzniesiony w latach 1493-1516 i położony na cmentarzu grzebalnym otoczonym murem, w miejscu pierwotnej świątyni wzmiankowanej w 1353 roku. Budowla ma charakter późnogotycki, a w jej środku na uwagę zasługuje szczególnie późnogotyckie sakramentarium oraz witraż z 1931 roku ze sceną Ukrzyżowania na ołtarzu głównym. Pod murem kościelnym znajduje się kapliczka pokutna z XV wieku.
- Kościół pw. Bożego Ciała i Matki Boskiej Częstochowskiej w Wierzbicach – gotycki kościół pochodzący z połowy XV i początku XVI wieku. Jest to świątynia orientowana, murowana, jednonawowa. We wnętrzu świątyni uwagę zwracają m.in. znajdujący się na ołtarzu manierystyczny tryptyk ze sceną Ostatniej Wieczerzy z 1592 roku czy wmurowane w ściany prezbiterium i nawy płyty nagrobne oraz epitafia. Natomiast na pobliskim cmentarzu warto zobaczyć XVIII-wieczny sarkofag barona Hildebranda von Hund oraz galerię płyt nagrobnych z XVI i XVII wieku w murze otaczającym cmentarz.
- Kościół pw. św. Wojciecha w Domasławie – wybudowany w II połowie XIV wieku w miejscu świątyni wzmiankowanej w 1284 roku, następnie w XVI wieku rozbudowany o nawę i wieżę. Kościół został zniszczony w trakcie II wojny światowej, do czasów współczesnych przetrwała jedynie gotycka wieża, do której dobudowano współczesny kościół. Świątynię otacza mur obwodowy z XIV wieku, a obok znajduje się budynek bramny wiodący na cmentarz z XVIII wieku.

⁶⁵ Za: <http://wosoibip.wroc.pl/public/?id=92697> (02.04.2016)

⁶⁶ Charakterystyka zabytków na podstawie: <http://www.ugk.pl/turystyka>, <http://wrotaregionu.pl> (31.03.2016)

- Zamek Topacz w Ślęzie – powstał dzięki zakonowi templariuszy, następnie przeszedł w ręce prywatnych właścicieli. Dokładna data powstania zamku nie jest znana, dostępne dane pozwalają stwierdzić, że na początku XIV wieku zbudowana została wieża obronno-mieszkalna na planie prostokąta z nawodnioną fosą, która w XVI wieku została podwyższona o jedną kondygnację z tarasem widokowym na szczycie. W 1618 roku dobudowano renesansowy budynek, a w XIX wieku od strony północno-zachodniej – nowy budynek i podwyższono wieżę o jedną kondygnację. W czasie II wojny światowej zamek nie ucierpiał, ale swój blask odzyskał dopiero na początku XXI. Od 2011 roku w Zamku Topacz funkcjonuje luksusowy obiekt hotelowo-konferencyjny, teren rekreacyjny oraz Muzeum Motoryzacji.
- Muzeum Motoryzacji w Zamku Topacz – prezentujące historię polskiej i zagranicznej motoryzacji. Muzeum może pochwalić się kolekcją ponad 80 pojazdów, obejmującą m.in. wszystkie seryjnie produkowane motocykle w Polsce, pojazdy z okresu PRL czy luksusowe auta marek Rolls-Royce i Bentley. Co roku w Muzeum odbywa się Zlot Miłośników Starych Samochodów „Zlot Motoclassic”.
- Dwór w Bielanych Wrocławskich – usytuowany obok pierwotnie gotyckiego, a następnie renesansowego założenia. Obecny barokowy budynek pochodzi z końca XVII wieku, jest dwukondygnacyjny o konstrukcji murowano-szachulcowej. Dwór jest otoczony parkiem z lapidarium z kamiennymi rzeźbami ogrodowymi, obok usytuowany jest staw i zabudowania gospodarcze z końca XIX wieku.
- Pałac w Wierzbicach – pierwotnie średniowieczna wieża mieszkalna, następnie dwór renesansowy, w XVIII wieku rozbudowany i przebudowany w stylu barokowym. Obecnie w budynku znajduje się Ośrodek Wychowawczy dla Dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa.
- Ruiny dworu w Solnej – dwór wybudowany w stylu renesansowym w 1614 roku, następnie przebudowany w XVIII roku. Uległ zniszczeniu w 1945 roku, a do czasów współczesnych zachował się północno-wschodni narożnik murowanego na planie prostokąta dworu, w tym ośmioboczna wieża i ślady sklepień kolebkowych.
- Dwór w Królikowicach – barokowy dwór wybudowany w XVIII wieku, następnie powiększony i przebudowany na przełomie XIX i XX wieku w stylu neorenesansowym. W dworze znajduje się piętrowy korpus główny siedmioosiowy, z drewnianą przybudówką od wschodu i murowaną od zachodu. Główną ozdobę bryły pałacu stanowi ryzalit ze szczytowymi partiami ozdobionymi motywami krzyża oraz wolutami, zwieńczonymi smukłymi wieżyczkami. We wnętrzach dworu zachowały się sklepienia i barokowa klatka schodowa.
- Pałac w Krzyżowicach – pochodzący z XVIII wieku, zbudowany na planie podkowy z neobarokowym korpusem i barokowymi skrzydłami. Neogotycka wieża została wzniesiona w połowie XIX wieku. Na parterze budynku znajduje się sala z bogatą dekoracją z końca XIX wieku (neorokokowa sztukateria, kafelki holenderskie z Drenthe), zaś na piętrze zachowały się dwa piece kaflowe: jeden z końca XVIII wieku, a drugi secesyjny z ok. 1900 r. Obecnie w pałacu znajduje się siedziba Powiatowego Zespołu Szkół Nr 1. Wokół pałacu rozciąga się rozległy park z kaplicą grobową z 1857 roku oraz znajduje się zabytkowy zespół folwarczny.
- Zespół pałacowo-parkowy w Cieszcach – pochodzący z końca XIX wieku pałac powstał w typie neorenesansowej włoskiej willi. Został wybudowany na planie nieregularnego czworoboku z ryzalitami i kolumnowymi portykami. W pałacu zachował się bogaty neorenesansowy wystrój wnętrz.

- Pałac w Kobierzycach – barokowy pałac wzniesiony ok. 1730 roku przez rodzinę Königsdorfów, a w XIX wieku przebudowany w stylu neorenesansowym i neobarokowym. Na przełomie XIX i XX wieku mieszkał w nim prekursor powstania przemysłu cukierniczego na Dolnym Śląsku, Carl von Rath, królewski radca handlowy. Po II wojnie światowej pałac został rozgrabiony i niszczał, dopiero w latach 90. XX wieku został odrestaurowany. Obecnie znajduje się w nim siedziba władz gminy Kobierzyce. Wokół pałacu zlokalizowany jest zabytkowy park w stylu francuskim, przekształcony częściowo w krajobrazowy. Park o powierzchni 50 ha jest ogólnodostępnym terenem rekreacyjnym dla mieszkańców.
- Pałac w Pustkowie Żurawskim – wybudowany w latach 1869-1870 przez Carla Christiana Naehricha, założyciela i właściciela działającej obok cukrowni. Po II wojnie światowej budynek mieszkalny pełnił funkcję siedziby zarządu przetwórci, a po jej zamknięciu został zaadaptowany na przedszkole i mieszkania. Obecnie stanowi własność prywatną.

SYSTEM DROGOWY I KOLEJOWY, KOMUNIKACJA

Gmina Kobierzyce charakteryzuje się bardzo dobrze rozwiniętą siecią **dróg**, obejmującą trasy krajowe (w tym o znaczeniu międzynarodowym), wojewódzkie, powiatowe i gminne. Ogromnym atutem gminy jest dogodne położenie w bliskości ważnych szlaków drogowych, wiodących w kierunku Wrocławia, Kotliny Kłodzkiej, a także granicy czeskiej i niemieckiej. Przez terenminy Kobierzyce przebiegają:

- autostrada A4 (odcinek drogi międzynarodowej E-40), relacji: Berlin – Wrocław – Gliwice – Kraków – Rzeszów – przejście graniczne Korczowa-Krakowiec;
- autostrada A8 (Autostradowa Obwodnica Wrocławia);
- droga krajowa nr 8 (odcinek drogi międzynarodowej E-67) z Wrocławia w kierunku Ząbkowic Śląskich i Kłodzka;
- droga krajowa nr 35 (E-261) z Wrocławia w kierunku Świdnicy i Wałbrzycha;
- drogi wojewódzkie:
 - DW nr 344: DW348 k/Biskupic Podgórnych – LG, ul. Koreańska – DK35, obwodnica Tyńca Małego
 - DW nr 346: Środa Śląska (DK94) – Kąty Wrocławskie – Gniechowice – Wierzbice – (po DK8) – Wierzbice – Szczepankowice – Stary Śleszów – Gaj Oławski – Goździkowice (DK94)
 - DW nr 348: Małuszów (DK35) – A4 (węzeł Pietrzykowice) – skrzyżowanie 1950D i 2026D
- drogi powiatowe
- drogi gminne

Mapa 4. Sieć drogowa na tle miejscowości gminy Kobierzyce



Źródło: Informator Gmina Kobierzyce

Infrastrukturę kolejową w gminie Kobierzyce reprezentują dwie linie kolejowe:

- Linia kolejowa nr 285 – jednotorowa linia o długości 82, 166 km łącząca stacje Wrocław Główny i Jedlina Zdrój. W gminie przebiega przez miejscowości: Bielany Wrocławskie, Domasław, Kobierzyce, Wierzbice i Pustków Żurawski. Ruch pasażerski na linii kolejowej nr

285 zawieszono w 2000 roku. Obecnie linia jest przewidziana do modernizacji i reaktywacji. W 2014 roku wolę przejęcia całości linii wyraził samorząd województwa dolnośląskiego⁶⁷;

- Linia kolejowa nr 310 – nieczynna linia kolejowa łącząca stacje Kobierzyce i Piława Górna. W gminie przebiega przez miejscowości: Kobierzyce, Szczepankowice, Budziszów i Pustków Żurawski. Ruch pasażerski na linii nr 310 został wstrzymany w 1995 roku, zaś ruch towarowy – w 2001 roku.

W związku z brakiem czynnych linii kolejowych, transport kolejowy na terenie gminy Kobierzyce nie ma znaczenia ani dla ruchu pasażerskiego ani ruchu towarowego. Zarówno jeden, jak i drugi odbywa się wyłącznie z wykorzystaniem gęstej sieci drogowej.

W zakresie zbiorowej komunikacji międzygminnej i regionalnej obszar gminy jest obsługiwany przez wielu przewoźników prywatnych. Są to głównie relacje przelotowe po drodze krajowej nr 8 i drodze krajowej nr 35, prowadzące w kierunku Kłodzka, Kudowy-Zdrój, Ząbkowic Śląskich, Dzierżoniowa, Bielawy, Stronia Śląskiego czy Strzelina. Kursy regionalne przebiegające przez obszar gminy Kobierzyce obsługują m.in. następujący przewoźnicy: Polbus-PKS Sp. z o.o., PWHD Bartosz Dyrda, Usługi Autokarowe Mariusz Romańczuk, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Beskid Sp. z o.o., PKS w Dzierżoniowie w upadłości likwidacyjnej, Trako Marek Wierzbicki, Usługi Transportowe G. Rydza, K. Prozorowski, P. Kołodziejczyk, Usługi Transportowe „Marko”, Przedsiębiorstwo Usługowo-Transportowe „Buspol”, Usługi Transportowo-Autokarowe Ryszard Świątek, PKS w Świdnicy Sp. z o.o. czy PKS Kamienna Góra Sp. z o.o.

Przez wszystkie miejscowości gminy Kobierzyce poprowadzone zostały linie **komunikacji gminnej**. Komunikacja autobusowa gminy Kobierzyce została uruchomiona 22 listopada 2008 roku, a jej celem było skomunikowanie wszystkich miejscowości z siedzibą gminy w Kobierzycach oraz Wrocławiem. Dzięki temu mieszkańcy mają zapewniony łatwy dojazd o placówek edukacyjnych, ośrodków zdrowia czy pracy.

Komunikacja gminna w Kobierzycach prowadzona jest na sześciu regularnych liniach autobusowych i jednej linii nocnej⁶⁸:

- Linia 812: Wrocław (Krzyki) – Wysoka – Ślęza (ul. Parkowa) – Bielany Wrocławskie – Domasław – Magnice – Kobierzyce (ul. Witosy);
- Linia 852: Wrocław (Krzyki) – Bielany Wrocławskie – Tyniec Mały – Domasław – Magnice – Kobierzyce – Chrzanów – Krzyżowice – Małuszów – Biskupice Podgórne – Tyniec Mały – Bielany Wrocławskie – Wrocław (Krzyki);
 - Linia 852a: Wrocław (Krzyki) – Bielany Wrocławskie – Tyniec Mały – Biskupice Podgórne – Małuszów – Krzyżowice – Chrzanów – Kobierzyce – Domasław – Tyniec Mały – Bielany Wrocławskie – Wrocław (Krzyki);
- Linia 862: Wrocław (Dworzec Główny PKP) – Wrocław (Krzyki) – Bielany Wrocławskie – Domasław – Kobierzyce – Wierzbice – Pustków Żurawski – Żurawice – Solna – Żurawice;
- Linia 872: Wrocław (Dworzec Główny PKP) – Wrocław (Krzyki) – Bielany Wrocławskie – Domasław – Kobierzyce – Wierzbice – Cieszyce – Rolantowice – Jaszowice – Dobkowice – Damianowice – Pustków Wilczkowski – Pełczyce – Kuklice – Szczepankowice – Budziszów – Tyniec nad Ślężą – Tyńczyk;

⁶⁷ Za: Uchwała Nr 6021/IV/14 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 lipca 2014 r. w sprawie wyrażenia woli przejęcia odcinków linii kolejowych położonych w granicach województwa dolnośląskiego.

⁶⁸ Za: <http://www.marcopolo.pl/kobierzyce.html> (03.04.2016)

- Linia 882: Wrocław (Krzyki) – Bielany Wrocławskie – Tyniec Mały – Żerniki Małe – Krzyżowice – Żerniki Małe – Raławice Wielkie – Chrzanów – Kobierzyce – Wierzbice – Cieszyce;
- Linia 892: Wrocław (Krzyki) – Bielany Wrocławskie – Domasław – Księginice – Magnice – Kobierzyce – Królikowice – Bąki – Owsianka – Nowiny – Żerniki Małe – Tyniec Mały – Bielany Wrocławskie – Wrocław (Krzyki);
- N62 (linia nocna): Wrocław (Dworzec Główny PKP) – Wrocław (Krzyki) – Wysoka – Ślęza – Bielany Wrocławskie – Domasław – Magnice – Kobierzyce – Królikowice – Wierzbice – Pustków Żurawski – Solna.

Organizatorem przewozów na powyższych liniach jest Gmina Kobierzyce, zaś operatorem – konsorcjum firm Bus Marco Polo Wroclavia 1992 Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Oławie S.A.

** Nie dotyczy linii komunikacyjnych, których organizację Gmina Kobierzyce powierzyła Gminie Wrocław*



Przez teren gminy poprowadzone są także linie o charakterze **miejsko-podmiejskim** łączące gminę Kobierzyce z gminą Wrocław. Obsługują one przede wszystkim przewozy wewnątrzmięjskie, dodatkowo pełniąc funkcje dowozowe z obszarów podmiejskich do Wrocławia:

- Linia 112 (z Wysokiej)
- Linia 133 (z centrum handlowego Auchan)
- Linia 612 (z Bielán Wrocławskich, Wysokiej i Ślęzy)

Linie 112, 133 i 612 uruchamiane są na podstawie porozumień zawartych między Gminą Kobierzyce i Gminą Wrocław. Organizatorem przewozów na powyższych liniach jest Gmina Wrocław, zaś operatorem – Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o.

O rozwoju komunikacji publicznej w gminie Kobierzyce świadczą m.in. rosnące liczby przystanków komunikacji publicznej i liczby połączeń realizowanych z tych przystanków. W 2014 roku na terenie gminy zlokalizowane były 142 przystanki komunikacji publicznej, o 17,4% więcej niż w 2012 roku, gdy ich liczba wynosiła 121. Przystanki komunikacji publicznej znajdują się w każdej miejscowości gminy, choć ich liczba jest zróżnicowana i waha się od 2 (Bąki, Budziszów, Chrzanów, Dobkowice, Księginice, Magnice, Nowiny, Owsianka, Pełczyce, Raclawice Wielkie, Rolantowice i Solna) do 14 (Bielany Wrocławskie).

W 2014 roku z przystanków publicznych w gminie Kobierzyce realizowanych było 909 połączeń w ciągu doby. Ich liczba była o 10,3% wyższa niż w 2012 roku. Wzrost liczby połączeń nastąpił w Bielanych Wrocławskich, Biskupicach Podgórnych, Chrzanowie, Cieszytach, Damianowicach, Dobkowicach, Domasławie, Jaszowicach, Kobierzycach, Krzyżowicach, Magnicach, Małuszowie, Pustkowie Wilczkowskim, Pustkowie Żurawskim, Raclawicach Wielkich, Rolantowicach, Solnej, Tyńcu Małym, Żernikach Małych i Żurawicach. W latach 2012-2014 likwidacja połączeń komunikacyjnych dotknęła tylko dwie miejscowości gminy – Ślęzę i Wysoką.

Najwięcej połączeń w ciągu doby odbywa się z Kobierzyc (90 połączeń), Domasławia (89 połączeń) i Magnic (87 połączeń), natomiast najmniej – z Nowin (5 połączeń), Owsianki (7 osób) oraz Ślęzy i Wysokiej (8 połączeń).

Tabela 94. Liczba przystanków i połączeń w ciągu doby z przystanków komunikacji publicznej w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba połączeń w ciągu doby z przystanków komunikacji publicznej			Liczba przystanków komunikacji publicznej		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	Bąki	14	14	14	2	2	2
2	Bielany Wrocławskie	68	68	76	11	13	14
3	Biskupice Podgórne	9	10	11	3	3	3
4	Budziszów	15	15	15	2	2	2
5	Chrzanów	14	24	24	2	2	2
6	Cieszyce	21	26	28	2	3	3
7	Damianowice	10	15	16	3	3	3
8	Dobkowice	10	15	16	2	2	2
9	Domasław	81	81	89	4	4	8
10	Jaszowice	16	16	18	2	2	4
11	Kobierzyce	84	86	90	7	7	7

12	Królikowice	44	44	44	4	4	4
13	Krzyżowice	27	27	30	6	6	6
14	Księginice	13	13	13	2	2	2
15	Kuklice	15	15	15	3	3	3
16	Magnice	77	79	87	2	2	2
17	Małuszów	22	24	25	4	4	4
18	Nowiny	5	5	5	2	2	2
19	Owsianka	7	7	7	2	2	2
20	Pełczyce	15	15	15	2	2	2
21	Pustków Wilczkowski	15	17	18	4	4	5
22	Pustków Żurawski	31	31	32	6	8	8
23	Raławice Wielkie	12	22	24	2	2	2
24	Rolantowice	16	18	19	2	2	2
25	Solna	13	15	16	2	2	2
26	Szczepankowice	15	15	15	3	3	3
27	Ślęża	15	8	8	3	5	5
28	Tyniec Mały	26	36	36	6	6	8
29	Tyniec nad Ślężą	16	16	16	7	7	7
30	Wierzbice	31	31	31	6	6	8
31	Wysoka	30	8	8	6	8	8
32	Żerniki Małe	27	37	37	3	3	3
33	Żurawice	10	11	11	4	4	4
RAZEM		824	864	909	121	130	142

Źródło: statystyki gminne

Gmina Kobierzyce posiada *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Gminy Kobierzyce*. W planie określona została m.in. sieć komunikacyjna, na której planowane jest wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej. W gminie Kobierzyce wyróżniono cztery kategorie odcinków obsługiwanych komunikacją międzygminną:

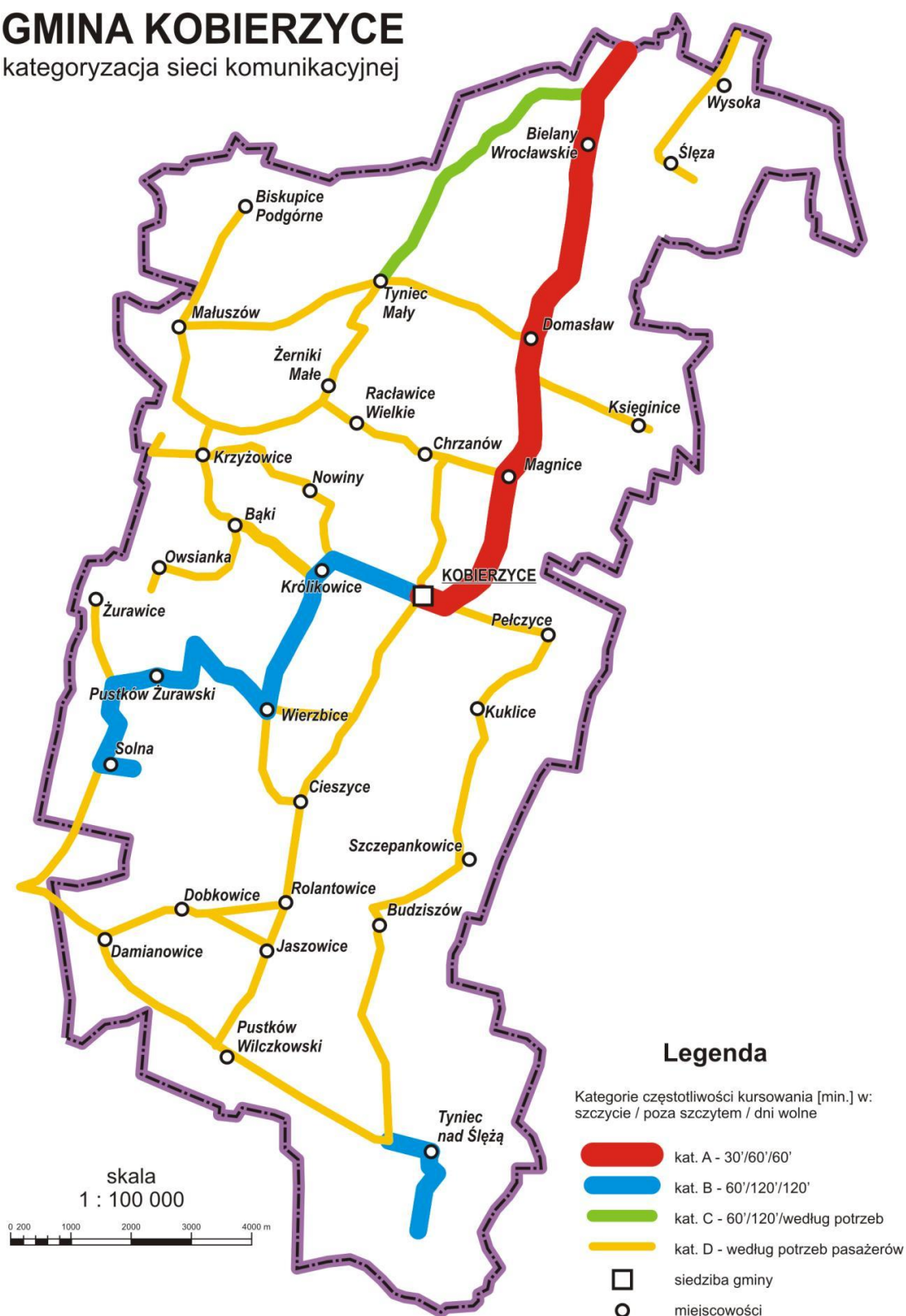
- kategoria A – trasy, na których w godzinach szczytu w dni robocze autobusy kursują nie rzadziej niż co 30 minut, natomiast w godzinach pozaszczytowych oraz w dni wolne częstotliwość kursowania wynosi co najmniej 60 minut,
- kategoria B – trasy, na których w godzinach szczytu w dni robocze autobusy kursują nie rzadziej niż co 60 minut, zaś poza godzinami szczytu oraz w dni wolne – nie rzadziej niż co 120 minut,
- kategoria C – trasy, na których w godzinach szczytu w dni robocze autobusy kursują nie rzadziej niż co 60 minut, poza godzinami szczytu co 120 minut, natomiast w dni wolne kursy wykonywane są według potrzeb,
- kategoria D – obsługiwane z częstotliwością odpowiadającą lokalnym potrzebom.

Sieć komunikacji międzygminnej wraz z kategoryzacją poszczególnych linii przedstawia poniższy rysunek:

Mapa 6. Kategoryzacja sieci komunikacyjnej w gminie Kobierzyce

GMINA KOBIERZYCE

kategoryzacja sieci komunikacyjnej



Źródło: Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Gminy Kobierzyce

W odniesieniu do sieci komunikacyjnej, na której wykonywane są przewozy o charakterze użyteczności publicznej, w opracowanym *Planie* zdefiniowano również minimalny standard podróży autobusami, wskazano na konieczność likwidacji barier w możliwości swobodnego podróżowania przez osoby

o ograniczonej mobilności (starsze, niepełnosprawne, pasażerowie z wózkami dziecięcymi czy większym bagażem) oraz podkreślono konieczność dbania o środowisko, przez stosowanie pojazdów z ekologicznymi silnikami, ale także preferowanie niskoemisyjnych (m.in. komunikacja miejska, carpooling, car-sharing) oraz bezemisyjnych sposobów poruszania się (rower, podróże piesze).

W dokumencie określono także zasady organizacji rynku przewozów w transporcie publicznym (aspekty prawne i struktury zarządzania publicznym transportem zbiorowym w gminie Kobierzycy, zasady wyboru operatora, wyznaczania tras linii komunikacyjnych, projektowania rozkładów jazdy i systemu taryfowo-biletowego, dystrybucji biletów przejazdowych i zarządzania drogami, infrastrukturą przystankową i dworcową) oraz przewidywany sposób organizacji systemu informacji dla pasażerów (informacja pasażerska w węzłach przesiadkowych, na dworcach i przystankach, w pojazdach i w miejscach niezwiązanych bezpośrednio z transportem).

Istotną częścią *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Gminy Kobierzycy* są zadania wyznaczające kierunki rozwoju. Sugestie odnoszące się do możliwości rozwoju publicznego transportu zbiorowego w gminie obejmują:

- Rozwój sieci połączeń:
 - rozszerzenie zasięgu linii nocnej N62 poprzez modyfikację trasy, dzięki czemu komunikację nocną uzyskalyby miejscowości: Tyniec Mały, Tyniec nad Ślężą, Krzyżowice, Pustków Wilczkowski, Cieszyce, Żerniki Małe, Damianowice, Rolantowice i Nowiny;
 - wydłużenie linii 812 ze Ślęzy do Kobierzyc przez Bielany Wrocławskie, Domasław i Magnice;
- Kształtowanie węzłów przesiadkowych:
 - węzłów przesiadkowych umożliwiających dokonywanie przesiadek pomiędzy autobusami gminnymi oraz obsługującymi relacje międzygminne i międzypowiatowe, zlokalizowanych:
 - ✓ w Kobierzycach – istniejący dworzec autobusowy,
 - ✓ w Tyńcu Małym na ul. Świdnickiej – wymagana jest zmiana lokalizacji (przybliżenie) przystanków dla obu kierunków celem ułatwienia przesiadek w relacji Kobierzycy – Tyniec Mały – Świdnica/Sobótka.
 - węzłów przesiadkowych systemu „Bike and ride” (B+R), umożliwiających pozostawienie roweru w niedalekiej odległości od dworca lub przystanku (w obrębie węzła przesiadkowego), w celu kontynuacji dalszej podróży środkami transportu zbiorowego. Sugerowana lokalizacja pierwszego węzła B+R powinna objąć dworzec autobusowy w Kobierzycach (zadaszony parking dla rowerów o pojemności 30 miejsc).

Postulowana jest ponadto instalacja tablic elektronicznych prezentujących godziny odjazdów autobusów w czasie rzeczywistym (w Kobierzycach oraz we Wrocławiu, pętla Krzyki), integracja systemów informacji pasażerskiej wykorzystywanej przez autobusy gminy Kobierzycy z funkcjonującą we Wrocławiu oraz, w sytuacji wznowienia przewozów kolejowych na odcinku Wrocław-Świdnica, stworzenie dogodnych warunków do przesiadki pomiędzy pociągami i autobusami gminnymi. Możliwość taka dotyczy miejscowości: Bielany Wrocławskie, Domasław, Kobierzycy, Wierzbie i Pustków Żurawski.

- Uruchomienie cyklobusu, tj. autobusu kursowego z przyczepą umożliwiającą bezpieczny transport co najmniej kilkunastu rowerów na trasie Wrocław Dworzec PKP – Kobierzyce przez Ślężę. Byłaby to nowa linia komunikacyjna (862R), kursująca w weekendy w sezonie maj – wrzesień, umożliwiająca rozwój tras rowerowych w gminie Kobierzyce. Uzupełnieniem oferty cyklobusu może być montaż wieszaków rowerowych do niektórych autobusów komunikacji międzygminnej, umożliwiającą transport rowerów na wybranych kursach.
- Integracja taryfowa transportu publicznego:
 - Wprowadzenie możliwości zapisu biletów okresowych obowiązujących na liniach organizowanych przez gminę Kobierzyce na nośnikach elektronicznych Wrocławskiej Karty Miejskiej Urbancard jako drugiej aplikacji – obok biletów emitowanych przez gminę Wrocław
 - Poprawa dostępności komunikacji autobusowej dla mieszkańców Wysokiej i Ślęzy: zamiana kursów linii 812 na dodatkowe kursy linii 612, w skróconej relacji Wrocław Krzyki – Ślęza lub rezygnacja z porozumienia z Gminą Wrocław i samodzielna organizacja komunikacji publicznej w tych miejscowościach;
- Dostosowanie infrastruktury przystankowej do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej i przystankowej transportu publicznego⁶⁹.

Sieć komunikacyjną na terenie gminy Kobierzyce uzupełniają **ścieżki rowerowe**, których długość systematycznie się zwiększa. Mimo tego, wskaźniki ścieżek rowerowych na 10 tys. km² i na 10 tys. ludności wskazują na istniejący dystans, jaki dzieli gminę Kobierzyce od większych jednostek terytorialnych⁷⁰.

W 2014 roku na 10 tys. km² gminy przypadało 208,1 km ścieżek rowerowych. W tym samym czasie na Dolnym Śląsku było to 390,8 km, w skali kraju – 298,9 km, a w skali powiatu wrocławskiego – 223,6 km. Gmina wyróżnia się jednak pozytywnie na tle gmin wiejskich – w 2014 roku wskaźnik dla gmin wiejskich kraju, województwa i powiatu oscylował wokół maksymalnie 115 km ścieżek rowerowych na 10 tys. km².

Pozytywny jest również fakt, iż gmina Kobierzyce cechowała się wysoką dynamiką przyrostu długości ścieżek rowerowych na 10 tys. km² w latach 2011-2014. Wyniosła ona 342,9%, podczas gdy w województwie przyrost osiągnął poziom 53,1%, a w kraju – 61,6%. Jedynie w przypadku powiatu wrocławskiego wzrost wartości wskaźnika ścieżek rowerowych na 10 tys. km² w latach 2011-2014 okazał się wyższy (431,9%) niż w gminie Kobierzyce.

⁶⁹ Za: *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Gminy Kobierzyce*

⁷⁰ Ścieżka rowerowa (droga dla rowerów) – droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi (ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137). Począwszy od roku 2013 dane uwzględniają długość ścieżek rowerowych będących odpowiednio w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego (bez długości szlaków rowerowych), czyli: samodzielnych dróg dla rowerów (położonych w pasie drogi); dróg wydzielonych z jezdni; dróg wydzielonych z chodnika; dróg zawartych w ciągach pieszo-rowerowych. Za długość ścieżek rowerowych należy uważać długość dróg dla rowerów przebiegających w jednym kierunku. Długość ścieżek położonych po dwóch stronach drogi jest liczona odrębnie. Ujęto ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (np. położonych w lesie) – wyjaśnienie GUS.

Tabela 95. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km² w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	ścieżki rowerowe na 10 tys. km ²			
	2011 km	2012 km	2013 km	2014 km
POLSKA	184,9	222,4	247,1	298,9
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	56,3	72,9	83,7	115,2
DOLNOŚLĄSKIE	255,2	295,1	304,4	390,8
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	8,1	18,0	43,9	111,4
Powiat wrocławski	42,0	48,3	104,7	223,6
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE		9,9	68,0	114,7
Kobierzyce	47,0	47,0	87,2	208,1

Źródło: GUS/BDL

Również w przypadku kolejnego wskaźnika – ścieżek rowerowych na 10 tys. mieszkańców w gminie osiągnano wartości niższe niż w większych jednostkach administracyjnych. W 2014 roku na 10 tys. ludności gminy przypadało tylko 1,7 km ścieżek rowerowych, podczas gdy w powiecie wrocławskim było to 1,9 km, na Dolnym Śląsku – 2,7 km, a w Polsce – 2,4 km. Wartość wskaźnika niższą niż w gminie Kobierzyce stwierdzono jedynie w przypadku gmin wiejskich powiatu wrocławskiego (1,1 km ścieżek rowerowych na 10 tys. ludności). Ponownie za pozytywne zjawisko należy uznać rosnącą długość ścieżek rowerowych, warunkującą roczne wzrosty wartości wskaźnika ścieżek rowerowych na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 96. Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności			
	2011 km	2012 km	2013 km	2014 km
POLSKA	1,5	1,8	2,0	2,4
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	1,0	1,3	1,5	2,1
DOLNOŚLĄSKIE	1,7	2,0	2,1	2,7
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	0,1	0,3	0,8	2,0
Powiat wrocławski	0,4	0,4	0,9	1,9
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE		0,1	0,6	1,1
Kobierzyce	0,4	0,4	0,7	1,7

Źródło: GUS/BDL

Infrastruktura rowerowa w gminie Kobierzyce poprawi się znacząco w wyniku realizacji inwestycji związanych z tworzeniem tras rowerowych na tym terenie.

W pierwszej kolejności trasy rowerowe w Gminie Kobierzyce mają połączyć tzw. Węzeł Bielański z Kobierzycami i będą przebiegały w miejscach, gdzie będzie możliwe i zasadne ich wytyczenie i poprowadzenie, po wydzielonych drogach rowerowych lub ciągach pieszo-rowerowych. W pozostałych przypadkach zostaną wyznaczone na lokalnych drogach o niewielkim natężeniu ruchu. Prace mają być prowadzone w kilku etapach. Budowa pierwszego odcinka od ul. Czekoladowej (od miejsca, w którym istnieje stacja wrocławskiego roweru miejskiego przy Alei Bielany) do ul. Tęczowej w Bielanych Wrocławskich (dokumentacja tego odcinka jest wykonywana), ma szansę uzyskania dofinansowania w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). W drugim etapie planowane jest wykonanie dokumentacji projektowej wzdłuż ul. Czekoladowej (droga krajowa

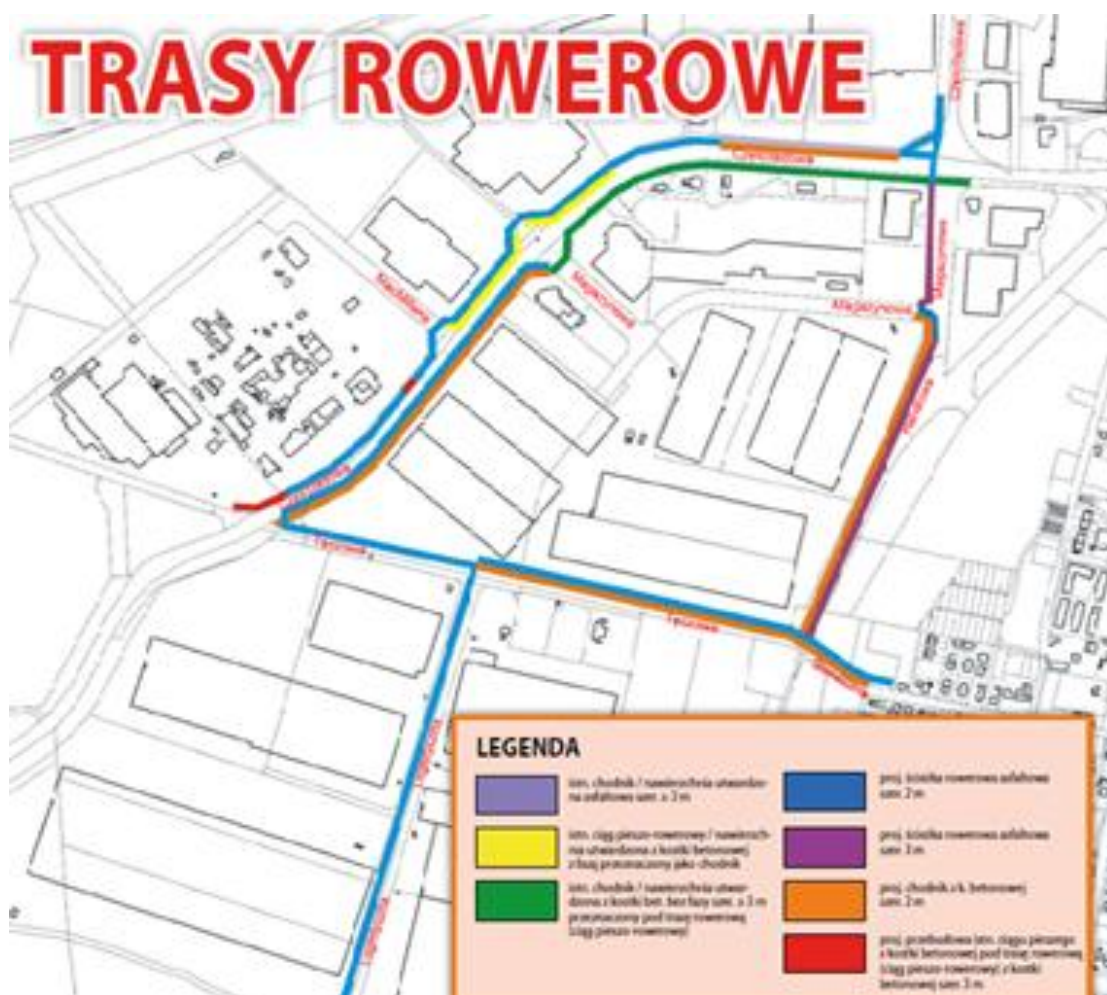
nr 35), do ronda przy firmie AMAZON oraz wzdłuż ul. Tęczowej aż do ul. Słonecznej, gdzie nastąpi połączenie z pierwszym odcinkiem trasy. W kolejnym etapie planowane jest wybudowanie trasy wzdłuż

ul. Logistycznej do ronda eliptycznego przy firmie Amazon. Ta trasa w przyszłości będzie sukcesywnie przedłużana wraz z powstawaniem nowych zakładów pracy. Następnie rowerzyści będą mogli poruszać się po drogach gminnych o niewielkim natężeniu ruchu, przejeżdżając przez ulice: Czereśniową, Sportową, Brzozową i Chrzanowską w Domasławiu, następnie ulicami Domasławską i Kobierzycą

w Chrzanowie , aż do ulicy Sportowej w Kobierzycach, posiadającej już ścieżkę rowerową.

Budowę tras rowerowych przewiduje się także w innych częściach gminy: wspólnie z powiatem wrocławskim wykonano kładkę pieszo-rowerową nad Ślężą, planuje się połączenie Kobierzyc z Pełczycami i Królikowicami. Ponadto w Kobierzycach ma powstać wiata rowerowa, umożliwiającą pozostawienie roweru i kontynuację podróży komunikacją gminną.

Mapa 7. Projektowane trasy rowerowe w gminie Kobierzyce



Źródło: Kobierzyce. Moja gmina – moja wieś. Biuletyn Samorządowy, Nr 2 (1), luty 2016

2.5. Diagnoza zjawisk w sferze technicznej

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

Usługi z zakresu dostarczania wody z sieci wodociągowej i zbiorowego odprowadzania ścieków dla mieszkańców gminy Kobierzyce od 1 kwietnia 2016 roku, na podstawie zezwolenia wydanego przez Wójta Gminy Kobierzyce (decyzja nr RINiŚ.ZZWOŚ-0001/2015 z dnia 29.12.2015 r.), świadczy **Kobierzyckie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.**, z siedzibą rejestrową w Kobierzycach przy al. Pałacowej 1. Biuro KPWiK mieści się natomiast w Bielanach Wrocławskich przy ul. Wrocławskiej 44. Organem założycielskim i jedynym udziałowcem Kobierzyckiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. jest Gmina Kobierzyce. Spółka przejęła zadania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w wyniku zakończenia umowy z Przedsiębiorstwem Robót Instalacyjno-Montażowych „EXPRIM” Sp. z o.o. z Wrocławia. Kontrakt między „EXPRIM” Sp. z o.o. a gminą Kobierzyce, obowiązujący od 1 kwietnia 2006 roku, wygaś z dniem 31 marca 2016 roku.

Z uwagi na niedostateczne zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, w gminie Kobierzyce realizowane są stale inwestycje w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Gmina posiada *Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2015-2019*, w którym wskazano zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne. Wśród zadań na lata 2015-2019 obowiązywania *Planu* znalazły się następujące:

- Wodociągi:
 - w ramach środków własnych gminy:
 1. Bieżąca rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy
 2. Współfinansowanie rozbudowy sieci wodociągowej
 3. Budowa połączenia gminnej sieci wodociągowej w Wysokiej z siecią miejską Wrocław
 - W ramach środków taryfowych przedsiębiorstwa:
 1. Wykonanie ujęcia zastępczego stacji uzdatniania wody Księginice
 2. Wykonanie ujęcia zastępczego stacji uzdatniania wody Biskupice Podgórne (obwód Strzegomice)
- Kanalizacja:
 1. Bieżąca rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy
 2. Likwidacja oczyszczalni ścieków w Wysokiej i wykonanie rurociągu tłoczego do sieci miejskiej Wrocławia
 3. Budowa kanalizacji sanitarnej dla części południowej gminy
 4. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej części gminy
 5. Współfinansowanie rozbudowy sieci kanalizacyjnej
 6. Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kobierzycach i Pustkowie Żurawskim

Nakłady inwestycyjne na zadania rozwojowo-modernizacyjne w zakresie infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Kobierzyce w latach 2015-2019 wyniosą łącznie 67 520 049,48 zł brutto (środki własne gminy i zaplanowane środki zewnętrzne)⁷¹.

⁷¹ Za: *Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2015-2019*

Wszystkie miejscowości gminy Kobierzyce są zwodociągowane, a istniejąca sieć wodociągowa pokrywa większość bieżących potrzeb⁷². Część wody dla mieszkańców gminy kupowana jest w MPWiK Wrocław (dotyczy to północnych części gminy). Na terenie gminy znajduje się siedem stacji uzdatniania wody, które mieszczą się w miejscowościach: Tyniec Mały, Krzyżowice, Księginice, Kobierzyce, Cieszyce, Tyniec nad Ślężą i Biskupice Podgórne. We wszystkich wykorzystywane są ujęcia głębinowe.

Długość rozdzielczej czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy Kobierzyce wynosiła w 2014 roku 197,6 km. Od 2010 roku zwiększyła się o 14,9 km, tj. 8,2%. Wzrosła również liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – z 2 518 w 2010 roku do 2 982 w 2014 roku. Tym samym wzrost wyniósł 18,4%. Ogółem z sieci wodociągowej w gminie Kobierzyce korzystało w 2014 roku 17 407 osób, o 12,2% więcej niż w 2010 roku. Znacznie zwiększyła się również na przestrzeni lat 2010-2014 wielkość wody dostarczanej gospodarstwom domowym. W 2010 roku było to 648 dam³ wody, zaś w 2014 roku – już 796 dam³. Oznacza to wzrost na poziomie 22,8%.

Tabela 97. Charakterystyka sieci wodociągowej w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej w km					
Kobierzyce	182,7	182,7	194,6	196,5	197,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania					
Kobierzyce	2518	2614	2757	2840	2982
woda dostarczona gospodarstwom domowym w dam³					
Kobierzyce	648,0	723,5	751,8	727,3	796,0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej					
Kobierzyce	15 517	15 979	16 418	16 964	17 407

Źródło: GUS/BDL

Dostęp do sieci wodociągowej na terenie gminy Kobierzyce można uznać za powszechny – zdecydowana większość mieszkańców posiada dostęp do wody z wodociągów. W 2014 roku odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej ukształtował się na poziomie 93,4%, tj. o 1,1% więcej niż w 2010 roku. Wyższe odsetki korzystających z wody z wodociągów stwierdzono w województwie dolnośląskim (94,8%) i powiecie wrocławskim (96,8%), także w gminach wiejskich powiatu (97%). Sytuacja w gminie Kobierzyce w zakresie dostępu do wody z wodociągów okazała się lepsza jedynie w porównaniu z sytuacją w kraju (91,6%), szczególnie zaś w gminach wiejskich tej jednostki (84,3%).

⁷² Biorąc jednak pod uwagę rozwój budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego na terenie gminy, wskazuje się na konieczność dalszych inwestycji w zakresie infrastruktury wodociągowej, m.in. rozbudowa ujęć wody czy modernizacja już istniejących.

Tabela 98. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	87,4	87,6	87,9	88,0	91,6
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	75,4	75,9	76,3	76,7	84,3
DOLNOŚLĄSKIE	91,5	91,6	91,9	92,1	94,8
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	81,9	82,5	83,8	84,2	91,3
Powiat wrocławski	88,7	89,7	90,1	90,5	96,8
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			88,1	88,6	97,0
Kobierzyce	92,4	92,5	92,8	93,0	93,4

Źródło: GUS/BDL

Część gminy Kobierzyce jest objęta systemem zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych za pośrednictwem systemu **kanalizacji sanitarnej**. Są to: Bielany Wrocławskie, Biskupice Podgórne, Domasław, Kobierzyce, Królikowice, Małuszów, Pustków Żurawski, Ślęza, Tyniec Mały i Wysoka. Na terenach gminy nieobjętych zbiorczym systemem kanalizacji sanitarnej ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szambach), ale wykorzystywane są również przydomowe oczyszczalnie ścieków. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku na terenie gminy znajdowało się 228 zbiorników bezodpływowych i 40 przydomowych oczyszczalni ścieków (o 60% więcej niż w 2010 roku).

Sieć kanalizacyjną na terenie gminy Kobierzyce tworzyło w 2014 roku 167,4 km czynnej sieci i 1 948 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Na przestrzeni lat 2010-2014 dostęp do kanalizacji w gminie znacząco się poprawił. Choć długość czynnej sieci zmniejszyła się ogółem o 13,1%, to liczba przyłączy kanalizacyjnych wzrosła aż o 40,8%. W tym samym okresie liczba ludności korzystającej w Kobierzycach z sieci kanalizacyjnej wzrosła z 8 030 do 10 623 osób, tj. o 32,3%.

Tabela 99. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km					
Kobierzyce	192,6	192,6	123,1	124,8	167,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania					
Kobierzyce	1384	1489	1640	1710	1948
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej					
Kobierzyce	8 030	8 503	9 097	9 619	10 623

Źródło: GUS/BDL

Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminie wskazuje, że dostęp do kanalizacji jest trudniejszy niż do wody z wodociągów. W 2014 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 57% mieszkańców gminy Kobierzyce, podczas gdy średnia krajowa wynosiła 68,7%, a wojewódzka – 75%. Zbliżony do gminnego odsetek ludności mającej dostęp do sieci kanalizacyjnej występował w powiecie wrocławskim, gdzie z kanalizacji korzystało w 2014 roku 58% mieszkańców. Warto również dodać, że mimo tego, że Kobierzyce cechowały się gorszym dostępem do sieciowych urządzeń kanalizacyjnych niż wynikało to z danych dla kraju czy województwa, to na tle gmin wiejskich tych

jednostek sytuacja w gminie okazała się lepsza. W 2014 roku odsetek ludności gmin wiejskich całego kraju korzystającej z sieci kanalizacyjnej wynosił bowiem 39,2%, zaś w przypadku gmin wiejskich Dolnego Śląska – 47,3%.

Tabela 100. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	62,0	63,5	64,3	65,1	68,7
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	26,9	29,9	31,5	32,8	39,2
DOLNOŚLĄSKIE	68,1	69,3	70,1	70,8	75,0
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	34,5	37,1	39,2	40,4	47,3
Powiat wrocławski	43,8	47,1	49,5	50,9	58,0
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			47,2	48,7	52,8
Kobierzyce	47,8	49,2	51,4	52,8	57,0

Źródło: GUS/BDL

W gminie Kobierzyce znajdują się 3 **oczyszczalnie ścieków** – 2 mechaniczne i 1 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Są one zlokalizowane w Wysokiej, Pustkowie Żurawskim i Kobierzycach. Oczyszczalnia ścieków w Wysokiej przeznaczona jest do likwidacji, w związku z podłączaniem terenów Wysokiej do miejskiej sieci Wrocławia. Rozważana jest także likwidacja oczyszczalni ścieków w Pustkowie i skierowanie ścieków do OŚ Kobierzyce. W przypadku zachowania jej funkcjonowania, konieczna będzie budowa nowej oczyszczalni ścieków.

W 2014 roku z oczyszczalni ścieków korzystało 11 760 mieszkańców gminy Kobierzyce. O poprawie dostępu do oczyszczalni ścieków świadczy fakt, że liczba ta była ponad trzykrotnie wyższa niż w 2010 roku. Wówczas z oczyszczalni ścieków korzystało 3 572 mieszkańców gminy. Wielkość ścieków odprowadzanych z terenu Kobierzyc fluktuowała w latach 2010-2014, przyjmując ostatecznie w 2014 roku wartość 1 527 dam³.

Tabela 101. Oczyszczalnie ścieków w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
	ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków				
Kobierzyce	3 572	4 199	4 227	8 838	11 760
ścieki odprowadzone w dam ³					
Kobierzyce	161	1548	333	1797	1527

Źródło: GUS/BDL

W związku ze zrealizowanymi inwestycjami w zakresie gospodarki ściekowej odsetek ludności gminy Kobierzyce korzystającej z oczyszczalni ścieków wzrósł z 21% w 2010 roku do 63% w 2014 roku. Był to wzrost trzykrotny – w żadnej z analizowanych jednostek (także dla gmin wiejskich) przyrost nie był tak dynamiczny. Mimo znacznej poprawy sytuacja w gminie nadal okazała się trudniejsza niż w skali kraju (71% ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków) oraz województwie (79%), jednocześnie jednak wyraźna była przewaga Kobierzyc nad gminami wiejskimi tych jednostek: kraju (40%) i województwa (48%). Gmina Kobierzyce wyróżniała się również na tle powiatu wrocławskiego, gdzie z oczyszczalni ścieków w 2014 roku korzystało 59% mieszkańców, w tym 57% w gminach wiejskich powiatu.

Tabela 102. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich				
	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
POLSKA	65%	66%	69%	70%	71%
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	31%	33%	36%	38%	40%
DOLNOŚLĄSKIE	76%	77%	77%	78%	79%
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	39%	41%	44%	46%	48%
Powiat wrocławski	44%	46%	50%	55%	59%
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			44%	51%	57%
Kobierzyce	21%	24%	24%	48%	63%

Źródło: GUS/BDL

SYSTEM CIEPŁOWNICZY⁷³

Na terenie gminy Kobierzyce nie funkcjonuje typowy system ciepłowniczy. Zasilanie budynków mieszkalnych pochodzi głównie z przydomowych kotłowni indywidualnych. Do celów grzewczych wykorzystywane są przede wszystkim paliwa stałe (głównie węgiel kamienny) oraz gaz ziemny, a w mniejszym stopniu olej, gaz ciekły czy energia elektryczna.

Również w ogrzewaniu mieszkań pozostających w zasobie komunalnym gminy Kobierzyce wykorzystywane są inne źródła niż sieć ciepłownicza czy gazowa. W 2014 roku w ten sposób ogrzewanych było 80 mieszkań komunalnych, o 16% więcej niż w 2012 roku. Mieszkania komunalne ogrzewane z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa znajdują się w większości w Pustkowie Żurawskim (23 mieszkania) i Kobierzycach (21 mieszkań) oraz Budziszowie (16 mieszkań). Pozostałe zlokalizowane są w Domasławie (8 mieszkań), Tyńcu nad Ślężą (3 mieszkania), Chrzanowie, Pustkowie Wilczkowskim, Tyńcu Małym i Wysokiej (po 2 mieszkania) oraz Krzyżowicach (1 mieszkanie).

Tabela 103. Liczba mieszkań w zasobie komunalnym ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba mieszkań w zasobie komunalnym ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa			
		2012	2013	2014	Zmiana
1	Bąki	0	0	0	
2	Bielany Wrocławskie	0	0	0	
3	Biskupice Podgórne	0	0	0	
4	Budziszów	9	16	16	78%
5	Chrzanów	2	2	2	0%
6	Cieszycze	0	0	0	

⁷³ Za: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

7	Damianowice	0	0	0	
8	Dobkowice	0	0	0	
9	Domasław	7	8	8	14%
10	Jaszowice	0	0	0	
11	Kobierzyce	21	21	21	0%
12	Królikowice	0	0	0	
13	Krzyżowice	1	1	1	0%
14	Księginice	0	0	0	
15	Kuklice	0	0	0	
16	Magnice	0	0	0	
17	Małuszów	0	0	0	
18	Nowiny	0	0	0	
19	Owsianka	0	0	0	
20	Pełczyce	0	0	0	
21	Pustków Wilczkowski	2	2	2	0%
22	Pustków Żurawski	23	23	23	0%
23	Raławice Wielkie	0	0	0	
24	Rolantowice	0	0	0	
25	Solna	0	0	0	
26	Szczepankowice	0	0	0	
27	Ślęza	0	0	0	
28	Tyniec Mały	4	4	2	-50%
29	Tyniec nad Ślężą	0	3	3	
30	Wierzbice	0	0	0	
31	Wysoka	0	2	2	
32	Żerniki Małe	0	0	0	
33	Żurawice	0	0	0	
RAZEM		69	82	80	16%

Źródło: statystyki gminne

SYSTEM GAZOWNICZY

Sieć gazowa na terenie gminy Kobierzyce nie jest w pełni rozwinięta. Dostęp do gazu sieciowego posiadają mieszkańcy 11 miejscowości (Bielany Wrocławskie, Ślęza, Wysoka, Tyniec Mały, Domasław, Biskupice Podgórne, Kobierzyce, Chrzanów, Raławice Wielkie, Żerniki Małe i Magnice), w przypadku części obszaru gminy prowadzone są prace analityczne w zakresie możliwości gazyfikacji. Przez północną część gminy prowadzi przebieg gazociągów wysokiego i podwyższonego średnio ciśnienia (5 nitek), występują również gazociągi średniego ciśnienia i stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia⁷⁴.

Sieć gazową na terenie gminy Kobierzyce w 2014 roku tworzyło 116 809 m czynnej sieci ogółem, w tym 32 084 m sieci przesyłowej i 84 725 m sieci rozdzielczej. Wraz z rozbudową sieci rozdzielczej w latach 2010-2014 długość czynnej sieci gazowej w gminie wzrosła o ponad 10 tys. m, tj. o 10,2%. Na terenie gminy Kobierzyce znajdowały się 1 594 przyłącza gazowe do budynków, w tym 1 371 przyłącza do budynków mieszkalnych (86%). Ich liczba była o 56,9% wyższa niż w 2010 roku.

⁷⁴ Za: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kobierzyce, który stanowi część planu gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wykonanego na podstawie umowy nr 2/2014.

Tabela 104. Charakterystyka sieci gazowej w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci ogółem w m					
Kobierzyce	106 043	108 194	113 353	115 839	116 809
długość czynnej sieci przesyłowej w m					
Kobierzyce	32 084	32 084	32 084	32 084	32 084
długość czynnej sieci rozdzielczej w m					
Kobierzyce	73 959	76 110	81 269	83 755	84 725
czynne przyłącza do budynków ogółem					
Kobierzyce	1 016	1 201	1 414	1 532	1 594

Źródło: GUS/BDL

W 2014 roku liczba odbiorców gazu w gminie Kobierzyce kształtowała się na poziomie 2 488 gospodarstw domowych, w tym 1 211, tj. 49% używało gazu do ogrzewania mieszkań. Zużycie gazu w gminie wynosiło 4 431,9 tys. m³, z czego 3 792,4 tys. m³ (86%) przeznaczono na ogrzewanie mieszkań. Warto zauważyć, iż w gminie zmniejszyła się popularność gazu jako paliwa do ogrzewania mieszkań – liczba odbiorców gazu ogrzewających tym paliwem mieszkania po osiągnięciu maksimum w 2012 roku (1 775 gospodarstw domowych), zaczęła spadać, do minimalnej wartości w 2014 roku. Oznaczało to spadek na poziomie 22,3%. Tymczasem liczba odbiorców gazu w gminie zwiększyła się w latach 2010-2014 ogółem o 36,4%. W wyniku tych zjawisk znacząco zmniejszył się udział odbiorców gazu ogrzewających gazem mieszkania w całkowitej liczbie odbiorców gazu – z 85,5% w 2010 roku do 48,7% w 2014 roku. Zmniejszył się również udział gazu zużytego na ogrzewanie mieszkań w ogólnej wielkości zużytego w gminie gazu, jednak w tym przypadku różnica nie była tak znaczna. W 2010 roku na ogrzewanie mieszkań przeznaczono 95% gazu, a w 2014 roku – 86%.

Tabela 105. Korzystanie z sieci gazowej w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
odbiorcy gazu					
Kobierzyce	1 824	1 961	2 099	2 322	2 488
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem					
Kobierzyce	1 559	1 660	1 775	1 739	1 211
zużycie gazu w tys. m³					
Kobierzyce	4 108,7	3 784,5	4 449,7	4 879,5	4 431,9
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m³					
Kobierzyce	3 902,6	3 545,1	4 293,2	4 396,2	3 792,4

Źródło: GUS/BDL

Jak wynika z powyższych danych, poziomu gazyfikacji gminy Kobierzyce nie można uznać za wysoki. Zgazyfikowana jest tylko część gminy, a na pozostałych terenach korzysta się z butli gazowych. W 2014 roku z gazu sieciowego korzystało jedynie 35,4% mieszkańców gminy, co było wartością znacznie odbiegającą od średniej krajowej (52,2%) i wojewódzkiej (61,4%), za to bardziej zbliżoną do średniej powiatowej (37,4%). Gmina Kobierzyce, jako obszar wiejski, wyróżniała się jednak pozytywnie na tle gmin wiejskich pozostałych jednostek administracyjnych: kraju (22,3%), województwa (17,6%) i powiatu (30,2%).

Tabela 106. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej				
	2010 %	2011 %	2012 %	2013 %	2014 %
POLSKA	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	20,7	21,0	21,6	21,9	22,3
DOLNOŚLĄSKIE	62,8	62,7	61,8	61,7	61,4
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	14,9	15,6	16,1	16,9	17,6
Powiat wrocławski	32,3	33,3	33,3	35,7	37,4
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			23,4	27,0	30,2
Kobierzyce	39,3	40,2	32,4	34,0	35,4

Źródło: GUS/BDL

SYSTEM ELEKTROENERGETYCZNY⁷⁵

Całość gminy Kobierzyce jest zelektryfikowana. Przesyłanie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się napowietrznymi lub kablowymi liniami niskiego napięcia, poprzez sieć stacji transformatorowych 20/0,4 kV, z których większość to stacje słupowe w wykonaniu napowietrznym. Na terenie gminy znajduje się główny punkt zasilania – GPZ Bielany (110/20kV) – zlokalizowany w obrębie Bielany Wrocławskich, a także główne punkty zasilania: GPZ 110/20 kV w Biskupicach Podgórnym oraz GPZ 400/110kV w miejscowości Krzyżowice.

Istniejącą sieć dystrybucyjną energetyczną na terenie gminy Kobierzyce tworzą:

- Sieci niskiego napięcia (NN): fragment linii przesyłowej Klecina-Świebodzice;
- Sieci średniego napięcia (SN): L-3084 (GPZ R-142 Wieczysta – R-2013 Wysoka), K-1288 (GPZ R-122 Bielany do R-3235 Wrocław), K-1287 (GPZ R-122 Bielany do R-3234 Wrocław), K-1012 (GPZ R-106 Żelazna – GPZ R-122 Bielany) K-1011 (GPZ R-19 Wrocław Zachód - GPZ R-122 Bielany);
- Sieci wysokiego napięcia (WN): 110 kV (S-175) Bielany – Żórawina, 110 kV (S-173) Klecina – Bielany, dwie linie 110 kV (S-171/172) Klecina – Zacharzyce oraz linia 400 kV z GPZ 400/110kV Małuszowice-Krzyżowice.

Infrastruktura oświetleniowa należąca do gminy Kobierzyce obejmuje 3 567 punktów świetlnych umieszczonych na 1 467 słupach. Dominująca jest technologia opraw sodowych (moce od 70 W do 250 W), oprócz których zainstalowano 4 punkty świetlne w technologii LED (moc 30 W). Gmina realizuje szereg inwestycji związanych z rozbudową lub budową oświetlenia w poszczególnych miejscowościach.

⁷⁵ Za: Plan Gospodarki Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kobierzyce, który stanowi część planu gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wykonanego na podstawie umowy nr 2/2014. Dokument ten jest zgodny z zakresem określonym w umowie oraz ze Szczegółowymi zaleceniami dotyczącymi struktury planu gospodarki niskoemisyjnej, w ramach działania 9.3 konkursu nr 2/POIiŚ/9.3/2013 - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - plany gospodarki niskoemisyjnej – PGN

Na terenie gminy Kobierzyce zlokalizowane są również instalacje do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Są to m.in. kolektory słoneczne, geotermalne pompy ciepła, powietrzne i wodne pompy ciepła oraz biogazownia.

STAN ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

W 2014 roku na terenie gminy Kobierzyce znajdowały się 3 754 budynki mieszkalne, a zasoby mieszkaniowe w mieście tworzyło 7 599 mieszkań, składających się z 39 672 izb o łącznej powierzchni 773 830 m². Analiza danych dotyczących liczebności zasobów mieszkaniowych w latach 2010-2014 wskazuje na dynamiczny rozwój gminy w tym zakresie. We wskazanym okresie liczba budynków mieszkalnych w gminie Kobierzyce zwiększyła się o 23,8%, natomiast mieszkań o 13,2%, a izb o 11,7%. Całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła w latach 2010-2014 o 17%.

Tabela 107. Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
budynki mieszkalne					
Kobierzyce	3 032	3 355	3 454	3 577	3 754
mieszkania					
Kobierzyce	6 710	6 863	7 158	7 385	7 599
izby					
Kobierzyce	35 509	36 235	37 517	38 508	39 672
powierzchnia użytkowa mieszkań w m2					
Kobierzyce	661 440	682 479	713 939	744 224	773 830

Źródło: GUS/BDL

Dynamiczny rozwój mieszkalnictwa w gminie sprawił, że statystycznie mieszkańcy Kobierzyc mają do swojej dyspozycji najwięcej mieszkań. W 2014 roku na 1000 mieszkańców gminy przypadało 407,6 mieszkań, najwięcej od 2010 roku i najwięcej wśród wszystkich jednostek. Średnia dla kraju wynosiła bowiem 363,4 mieszkania (w tym 300,5 w gminach wiejskich), średnia dla Dolnego Śląska – 386,2 mieszkania (w tym 318,5 w gminach wiejskich), a średnia dla powiatu – 357,3 mieszkania (w tym 349,2 w gminach wiejskich). Rozwój mieszkalnictwa i stopniowa poprawa sytuacji mieszkaniowej sprawiła, że we wszystkich jednostkach administracyjnych w latach 2010-2014 nastąpił wzrost wskaźnika mieszkań na 1000 mieszkańców.

Tabela 108. Mieszkania na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	mieszkania na 1000 mieszkańców				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
POLSKA	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	291,8	293,7	295,9	298,3	300,5
DOLNOŚLĄSKIE	367,7	371,0	375,9	381,6	386,2
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	308,2	309,6	312,3	315,2	318,5
Powiat wrocławski	338,5	340,3	347,0	351,5	357,3
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			339,2	343,0	349,2
Kobierzyce	399,7	397,4	404,8	405,1	407,6

Źródło: GUS/BDL

Przeciętne mieszkanie w gminie Kobierzyce okazało się większe niż wynosiła średnia krajowa i wojewódzka, ale jednocześnie mniejsze niż przeciętne mieszkanie w powiecie wrocławskim. W 2014 roku przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie wynosiła 101,8 m², podczas gdy w skali kraju było to 73,4 m², w województwie – 72,2 m², a w powiecie – 104,7 m². Jeszcze większymi mieszkaniami dysponowali mieszkańcy gmin wiejskich powiatu wrocławskiego – w 2014 roku przeciętne mieszkanie miało powierzchnię użytkową 109,9 m². Mniejsze okazały się z kolei mieszkania w gminach wiejskich kraju (92,7 m²) i województwa (93,3 m²). Warto również dodać, iż przeciętne mieszkania są coraz większe – ich powierzchnia wzrasta z każdym rokiem, niezależnie od lokalizacji.

Tabela 109. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania				
	2010 m2	2011 m2	2012 m2	2013 m2	2014 m2
POLSKA	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	90,8	91,3	91,7	92,2	92,7
DOLNOŚLĄSKIE	71,5	71,7	71,9	72,0	72,2
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	90,9	91,5	92,1	92,8	93,3
Powiat wrocławski	102,6	103,4	103,9	104,6	104,7
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			108,7	109,6	109,9
Kobierzyce	98,6	99,4	99,7	100,8	101,8

Źródło: GUS/BDL

Podobnie rokrocznie zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, a zjawisko to występuje we wszystkich jednostkach administracyjnych.

Mieszkańcy gminy Kobierzyce dysponują największą powierzchnią użytkową mieszkania na 1 osobę w porównaniu z innymi jednostkami. W 2014 roku na 1 osobę w gminie przypadało aż 41,5 m² powierzchni mieszkania, tj. ok. 14 m² więcej niż w kraju (26,7 m²) i na Dolnym Śląsku (27,9 m²). Również w przypadku gmin wiejskich tych obszarów wskaźniki pozostawały na poziomie znacznie poniżej średniej gminnej, wynosząc odpowiednio 27,9 m² i 29,7 m². Natomiast na 1 mieszkańca powiatu wrocławskiego przypadało w 2014 roku 37,4 m² mieszkania, zaś na 1 mieszkańca gmin wiejskich powiatu – 38,4 m². Nadal były to wartości niższe niż średnia dla gminy Kobierzyce, jednak w tym przypadku różnica nie była tak znaczna.

Tabela 110. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę				
	2010 m2	2011 m2	2012 m2	2013 m2	2014 m2
POLSKA	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7
POLSKA - GMINY WIEJSKIE	26,5	26,8	27,1	27,5	27,9
DOLNOŚLĄSKIE	26,3	26,6	27,0	27,5	27,9
DOLNOŚLĄSKIE - GMINY WIEJSKIE	28,0	28,3	28,8	29,2	29,7
Powiat wrocławski	34,7	35,2	36,1	36,8	37,4
Powiat wrocławski - GMINY WIEJSKIE			36,9	37,6	38,4
Kobierzyce	39,4	39,5	40,4	40,8	41,5

Źródło: GUS/BDL

Na terenie gminy Kobierzyce w 2014 roku znajdowało się 5 budynków komunalnych oddanych do użytku przed 1990 rokiem. Są one zlokalizowane w Budziszowie (2 budynki), Bielanych Wrocławskich (2 budynki) i Bąkach (1 budynek). Natomiast liczba lokali komunalnych oddanych do użytkowania przed 1990 rokiem kształtowała się na poziomie 41. Większość z nich, 21 lokali, znajdowała się w Kobierzycach, zaś pozostałe w Budziszowie (12 lokali) i Domasławie (8 lokali).

Tabela 111. Liczba budynków i lokali komunalnych oddanych do użytku przed 1990 rokiem w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba budynków komunalnych oddanych do użytku przed 1990 r.			Liczba lokali mieszkalnych (komunalnych) oddanych do użytku przed 1990 r.		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	Bąki	1	1	1	0	0	0
2	Bielany Wrocławskie	2	2	2	0	0	0
3	Biskupice Podgórne	0	0	0	0	0	0
4	Budziszów	2	2	2	9	12	12
5	Chrzanów	1	0	0	2	0	0
6	Cieszycze	1	0	0	0	0	0
7	Damianowice	0	0	0	0	0	0
8	Dobkowice	1	0	0	0	0	0
9	Domasław	3	0	0	7	8	8
10	Jaszowice	0	0	0	0	0	0
11	Kobierzyce	7	0	0	21	21	21
12	Królikowice	1	0	0	0	0	0
13	Krzyżowice	1	0	0	0	0	0
14	Księginice	1	0	0	0	0	0
15	Kuklice	1	0	0	0	0	0
16	Magnice	0	0	0	0	0	0
17	Małuszów	0	0	0	0	0	0
18	Nowiny	0	0	0	0	0	0
19	Owsianka	0	0	0	0	0	0
20	Pełczyce	1	0	0	0	0	0
21	Pustków Wilczkowski	2	0	0	2	0	0
22	Pustków Żurawski	3	0	0	0	0	0
23	Ractawice Wielkie	0	0	0	0	0	0
24	Rolantowice	1	0	0	0	0	0
25	Solna	0	0	0	0	0	0
26	Szczepankowice	1	0	0	0	0	0
27	Ślęza	1	0	0	0	0	0
28	Tyniec Mały	5	0	0	0	0	0
29	Tyniec nad Ślężą	3	0	0	0	0	0
30	Wierzbice	2	0	0	0	0	0
31	Wysoka	0	0	0	0	0	0
32	Żerniki Małe	1	0	0	0	0	0
33	Żurawice	0	0	0	0	0	0
RAZEM		42	5	5	41	41	41

Źródło: statystyka gminna

W gminie Kobierzyce w 2014 roku liczba budynków komunalnych poddanych modernizacji (po 2005 roku) wynosiła 3. Pojedyncze tego rodzaju obiekty znajdowały się w Chrzanowie, Domasławie i Królikowicach. Natomiast liczba lokali komunalnych poddanych modernizacji po 2005 roku kształtowała się na poziomie 24 lokali. Niemal wszystkie znajdowały się w Pustkowie Żurawskim (23 lokale), zaledwie 1 lokal komunalny poddano modernizacji w Kobierzycach.

Tabela 112. Liczba budynków i lokali komunalnych poddanych modernizacji po 2005 roku w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014

		Liczba budynków (komunalnych) poddanych modernizacji po 2005 r.			Liczba lokali mieszkalnych (komunalnych) poddanych modernizacji po 2005 r.		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	Bąki	1	0	0	0	0	0
2	Bielany Wrocławskie	1	0	0	0	0	0
3	Biskupice Podgórne	0	0	0	0	0	0
4	Budziszów	0	0	0	0	1	0
5	Chrzanów	1	0	1	0	0	0
6	Cieszyce	0	0	0	0	0	0
7	Damianowice	0	0	0	0	0	0
8	Dobkowice	1	0	0	0	0	0
9	Domasław	2	0	1	0	0	0
10	Jaszowice	0	0	0	0	0	0
11	Kobierzyce	5	0	0	6	0	1
12	Królikowice	0	0	1	0	0	0
13	Krzyżowice	0	0	0	0	0	0
14	Księginice	0	0	0	0	0	0
15	Kuklice	1	0	0	0	0	0
16	Magnice	0	0	0	0	0	0
17	Małuszów	0	0	0	0	0	0
18	Nowiny	0	0	0	0	0	0
19	Owsianka	0	0	0	0	0	0
20	Pełczyce	1	0	0	0	0	0
21	Pustków Wilczkowski	1	0	0	0	0	0
22	Pustków Żurawski	2	0	0	23	23	23
23	Ractawice Wielkie	0	0	0	0	0	0
24	Rolantowice	0	0	0	0	0	0
25	Solna	0	1	0	0	0	0
26	Szczepankowice	0	0	0	0	0	0
27	Ślęza	0	0	0	0	0	0
28	Tyniec Mały	0	0	0	0	0	0
29	Tyniec nad Ślężą	1	0	0	0	0	0
30	Wierzbice	0	0	0	0	0	0
31	Wysoka	0	0	0	0	0	0
32	Żerniki Małe	1	0	0	0	0	0
33	Żurawice	0	0	0	0	0	0
RAZEM		18	1	3	29	24	24

3. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji

3.1. Stan kryzysowy

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym

i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- *gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub*
- *środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*
- *przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub*
- *technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.*

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych (Rozdział 2) polegała na szerokim przeanalizowaniu sytuacji społeczno-gospodarczej w oparciu o możliwe i dostępne dane źródłowe (GUS, gmina, badania ankietowe, etc.).

Istotnym elementem diagnozy było obiektywne stwierdzenie czy za pomocą dostępnych danych można uznać, czy dane zjawisko ma charakter zjawiska problemowego (stanu kryzysowego). Temu właśnie służyła analiza porównawcza, tj. odniesienie skali zjawisk do występujących na innych poziomach statystycznych (zobiektywizowanie czy coś jest realnie problemem). Takie podejście rzutuje na całą logikę dokumentu. Program rewitalizacji ma bowiem pomóc rozwiązywać **KLUCZOWE PROBLEMY**, w sposób **NAJEFEKTYWNIJSZY**. To jakie działania rewitalizacyjne gmina zamierza prowadzić zależy od rzetelności diagnozy, w tym rzetelności zdefiniowania problemów. Jeśli dostępność lub jakość danych, opisujących potencjalne problemy nie była zadowalająca, to takie

dane nie były ujmowane w dalszej analizie. Dotyczyło to m. in. danych dot. egzaminów w szkołach podstawowych, czy też danych dot. aktywności społecznej. Dane nt. wyników egzaminów przypisane były do szkoły, a nie miejscowości, w których mieszkają uczniowie. Rozpatrywanie tego zjawiska możliwe było tylko na pewnym poziomie agregacji. W przypadku aktywności społecznej, wg autorów dokumentu, liczba organizacji pozarządowych nie wskazuje na niską lub wysoką aktywność w sposób obiektywny, tj. wyciągnięcie wniosków na podstawie tej danej obarczone byłoby zbyt dużym błędem.

Szczegółowa diagnoza, a także badania z mieszkańcami pozwoliły na określenie stanów kryzysowych. Służyły temu także warsztaty z liderami lokalnymi, w trakcie których dyskutowano, czy wybrane zjawisko, zaprezentowane poprzez dostępne dane statystyczne, ilościowe, jakościowe, jest rzeczywiście istotnym problemem.

W sferze społecznej, nie zdecydowano się na wskazanie problemów takich jak niska aktywność społeczna, ze względu na niedostatek danych wyjściowych i możliwość nadinterpretacji, podobnie jak w przypadku niskiego poziomu wykształcenia.

W sferze gospodarczej nie zdiagnozowano stanów kryzysowych, pomimo niższych wskaźników rozwoju gospodarczego na południu gminy. Niższe wskaźniki rozwoju gospodarczego, tej części gminy, nie mogą wskazywać na stan kryzysowy w tej sferze, ze względu na specyfikę gminy Kobierzyce. Obszary zlokalizowane na południu gminy nigdy nie staną się obszarem takiej aktywności gospodarczej jak część północna gminy. Obszar południowy gminy, charakteryzujący się nadal mocnym udziałem sektora rolnego, będzie notował niższe wskaźniki przedsiębiorczości, czy też podmiotów w REGON, co nie oznacza, że można mówić o występowaniu stanu kryzysowego.

W sferze środowiskowej, zdiagnozowane problemy (np. hałas komunikacyjny), nie kwalifikowały do nazwania ich stanami kryzysowymi.

W sferze technicznej nie wystąpiły problemy o szczególnej uciążliwości.

Mając na uwadze przeprowadzoną diagnozę potencjalnych czynników i zjawisk kryzysowych, konsultacje i ustalenia poczynione w trakcie prac warsztatowych z liderami lokalnymi, zdefiniowano następujące, istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego gminy Kobierzyce, problemy:

Do negatywnych zjawisk społecznych, występujących na obszarze gminy Kobierzyce należą:

- **starzenie się społeczeństwa i niekorzystny trend struktury wieku** społeczeństwa – wzrost populacji w wieku poprodukcyjnym większy niż wzrost populacji w wieku przedprodukcyjnym,
- problem ubóstwa, przejawiający się znacznym odsetkiem osób korzystających z **pomocy społecznej**,
- istotny i stały udział osób **bezrobotnych bez prawa do zasiłku** wśród osób bezrobotnych.

Ponadto do negatywnych zjawisk występujących na obszarze gminy Kobierzyce należą:

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej:

- system zaopatrzenia w ciepło – który wpływa na zjawisko tzw. niskiej emisji,
- nierozwinięta sieć kanalizacyjna,

- zły stan dróg oraz nierozwinięta sieć ścieżek rowerowych,
- niedostateczna ilość oraz stan terenów i przestrzeni do wypoczynku i rekreacji,
- niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.

KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK – OBSZAR ZDEGRADOWANY

Po obiektywnym zdefiniowaniu stanów kryzysowych przystąpiono do oceny ich współwystępowania oraz natężenia.

W celu ustalenia na jakim obszarze gminy Kobierzyce następuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a w wraz z tymi zjawiskami współwystępują negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, poszczególnym zjawiskom problemowym przypisano odpowiadające im wskaźniki. Punktem odniesienia terytorialnego był podział gminy na sołectwa. Uznanie danego zjawiska za problemowe, w przypadku danych statystycznych, następowało z reguły w przypadku stwierdzenia wartości powyżej średniej dla gminy (lub poniżej w zależności od charakteru zjawiska).

Tabela 113. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w gminie Kobierzyce

Lp.	Negatywne zjawisko	Wskaźnik pomiaru
<i>Sfera społeczna (max. 5 punktów)</i>		
1.	Starzenie się społeczeństwa i niekorzystny trend struktury wieku społeczeństwa.	<ul style="list-style-type: none"> • Dynamika zmian ludności ogółem 2014/2010 (1 - wartość ujemna, 0 - wartość 0 lub dodatnia) • Dynamika zmian odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym do ogółu 2014/2010 (1 - powyżej średniej krajowej, 0 - poniżej średniej krajowej), • Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym do ogółu ludności 2014 (1 - powyżej średniej krajowej, 0 - poniżej średniej krajowej), • UWAGA: przyjęto ostrzejsze kryteria, ze względu na specyfikę gminy (znaczny przyrost liczby ludności w części miejscowości gminy wskutek migracji na linii miasto – tereny podmiejskie).
2.	Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego 2014 (1 - powyżej średniej gminnej, 0 - poniżej średniej gminnej).
3.	Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> • Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2014 (1 - powyżej średniej gminnej, 0 - poniżej średniej gminnej).
<i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna (max. 5 punktów)</i>		
4.	Dostęp do publicznie dostępnych terenów zieleni	<ul style="list-style-type: none"> • Tereny zieleni w sołectwie w 2015 r. (1 - oznacza brak terenów zielonych, 0 - co najmniej jeden obiekt w sołectwie).
5.	Sieć kanalizacyjna	<ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do sieci kanalizacyjnej, stan na 2016 (1 – brak sieci kanalizacyjnej w sołectwie, 0 – rozwinięta sieć kanalizacyjna w sołectwie).
6.	Publiczne place zabaw	<ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do publicznych placów zabaw (bez szkolnych) 2014 (1 – brak publicznych placów zabaw w sołectwie, 0 – co najmniej jeden publiczny plac zabaw w sołectwie).
7.	Dostęp do ogólnodostępnych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych

	obiektów sportowych	w miejscowości (bez szkolnych) 2014 (1 – brak publicznych obiektów sportowych w sołectwie, 0 – co najmniej jeden publiczny obiekt sportowy w sołectwie).
8.	Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> • Udział dzieci korzystających z usług oferowanych przez świetlice do ludności w wieku przedprodukcyjnym 2014 (bez szkolnych) 2014 (1 – poniżej średniej gminnej, 0 – powyżej średniej gminnej).

Źródło: Opracowanie własne

Powstała na bazie ww. wskaźników mapa wskazuje na miejsce koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z innymi zjawiskami problemowymi.

Przyjęto, że do obszaru zdegradowanego zaliczone zostaną sołectwa, które uzyskają 4 pkt. negatywne, w tym konieczne jest współwystępowanie negatywnych zjawisk społecznych z innymi zjawiskami problemowymi (w przypadku gminy Kobierzyce ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej).

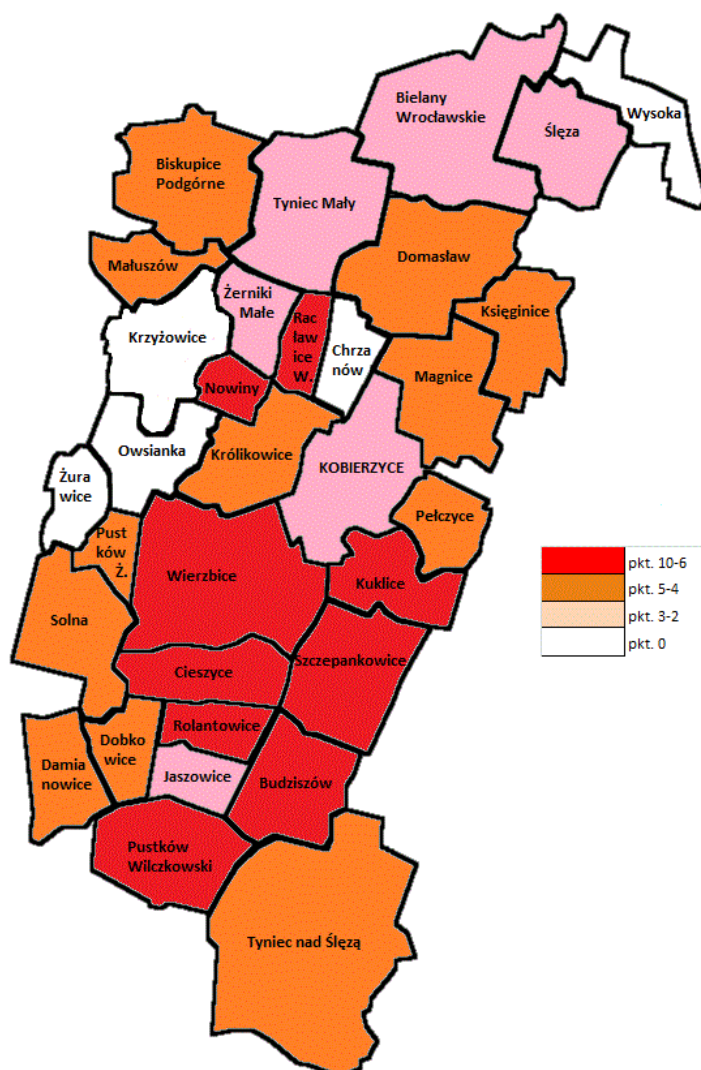
Tabela 114. Podsumowanie analizy wskaźników użytych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Kobierzyce

Lp.	Wyszczególnienie	Sfera SPOŁECZNA	Sfera PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA	Sfery OGÓŁEM (SPOŁECZNA min 1 pkt + min 1 pkt. pozostałe)	Ludność wg stanu na 31.12.2015	Udział ludności do stanu ogółem	Udział ludności narastająco
		GINA suma pkt. (max. 5)	GINA suma pkt. (max. 5)	GINA suma pkt. (max. 10)			
1.	Cieszycze	5	3	8	214	1,2%	1,2%
2.	Wierzbice	3	4	7	730	4,1%	5,3%
3.	Budziszów	4	2	6	167	0,9%	6,2%
4.	Kuklice	4	2	6	245	1,4%	7,6%
5.	Rolantowice	3	3	6	84	0,5%	8,1%
6.	Szczepankowice	3	3	6	307	1,7%	9,8%
7.	Nowiny	3	3	6	76	0,4%	10,2%
8.	Pustków Wilczkowski	3	3	6	325	1,8%	12,0%
9.	Raławice Wielkie	2	4	6	97	0,5%	12,6%
10.	Solna	3	2	5	301	1,7%	14,3%
11.	Damianowice	3	2	5	86	0,5%	14,7%
12.	Małuszów	3	2	5	205	1,1%	15,9%
13.	Dobkowice	2	3	5	122	0,7%	16,6%
14.	Królikowice	2	3	5	328	1,8%	18,4%
15.	Księginice	2	3	5	164	0,9%	19,3%
16.	Pustków Żurawski	3	1	4	838	4,7%	24,0%
17.	Pełczyce	1	3	4	299	1,7%	25,7%
18.	Tyniec nad Ślężą	2	2	4	553	3,1%	28,8%
19.	Biskupice Podgórne	2	2	4	113	0,6%	29,4%
20.	Domasław	1	3	4	757	4,2%	33,7%
21.	Magnice	2	2	4	305	1,7%	35,4%
22.	Kobierzyce	2	1	3	2 039	11,4%	46,8%
23.	Tyniec Mały	2	1	3	1 350	7,6%	54,3%
24.	Bielany Wrocławskie	1	2	3	3 318	18,6%	72,9%
25.	Żerniki Małe	1	2	3	235	1,3%	74,2%

26.	Jaszowice	1	1	2	150	0,8%	75,1%
27.	Ślęza	1	1	2	548	3,1%	78,1%
28.	Żurawice	0	4	0	160	0,9%	79,0%
29.	Krzyżowice	0	2	0	397	2,2%	81,3%
30.	Chrzanów	0	2	0	177	1,0%	82,3%
31.	Owsianka-Bąki	0	2	0	189	1,1%	83,3%
32.	Wysoka	0	2	0	2 980	16,7%	100,0%

Mapa 8. Mapa koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Kobierzyce, opracowana na podstawie metody wskaźnikowej

Sfery OGÓŁEM



Źródło: opracowanie własne

3.2. Obszar zdegradowany

Mając na uwadze przeprowadzoną diagnozę zjawisk kryzysowych, występujących na obszarze gminy Kobierzyce, a także przeprowadzone konsultacje z lokalnymi liderami – za obszar zdegradowany należy uznać obszar obejmujący tereny zurbanizowane następujących sołectw:

1. Biskupice Podgórne
2. Budziszów
3. Cieszyce
4. Damianowice
5. Dobkowice
6. Domasław
7. Królikowice
8. Księginice
9. Kuklice
10. Magnice
11. Małuszów
12. Nowiny
13. Pełczyce
14. Pustków Wilczkowski
15. Pustków Żurawski
16. Raclawice Wielkie
17. Rolantowice
18. Solna
19. Szczepankowice
20. Tyniec nad Ślężą
21. Wierzbie

Uzasadnienie:

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa wskazała, że w wyżej wymienionych lokalizacjach wystąpiły negatywne zjawiska społeczne, na które nałożyły się negatywne zjawiska ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej.

Sołectwa wskazane jako obszar zdegradowany charakteryzowały się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych związanych ze sferą demograficzną (ubytek liczby mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, niekorzystna struktura wieku społeczeństwa), ubóstwem (znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej) oraz zjawiskiem długotrwałego bezrobocia. Problemy społeczne współwystępowały z problemami sfery przestrzenno-funkcjonalnej, w tym dot. niedostatecznego stanu dróg, braku ścieżek rowerowych, publicznych miejsc do wypoczynku i rekreacji oraz niewystarczającej lub niedostatecznej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Obszar kumulacji problemów (zjawisk kryzysowych) w gminie Kobierzyce występuje przede wszystkim na obszarach charakteryzujących przewagą funkcji rolniczej, które nie doświadczyły napływu ludności związanej z migracjami na linii miasto-obszary podmiejskie. Na tle województwa i kraju gmina Kobierzyce charakteryzuje się dobrymi wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego, jednak rozwój ten w gminie Kobierzyce nie następował równomiernie. Dynamiczny rozwój gminy Kobierzyce związany był z napływem inwestycji, także o charakterze przemysłowym, zlokalizowanych głównie w północnej części gminy, sąsiadującej z węzłem autostrady A4, wzdłuż drogi krajowej nr 8, w sąsiedztwie Wrocławia. Sąsiedztwo dynamicznego ośrodka miejskiego, jakim jest Wrocław, spowodowało znaczący napływ mieszkańców na obszar gminy. Charakterystyczne dla tego zjawiska

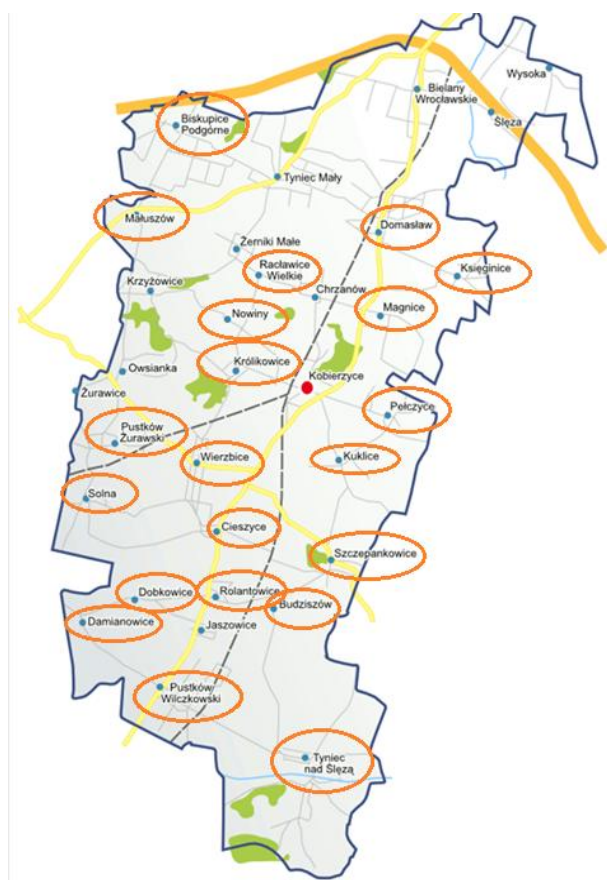
było jego skorelowanie z dostępnością komunikacyjną miasta. Napływ ludności był szczególnie dynamiczny w takich miejscowościach jak Wysoka czy też Bielany Wrocławskie, które zmieniły swój wiejski charakter i funkcję, stając się typowymi obszarami podmiejskimi, zintegrowanymi funkcjonalnie

z Wrocławiem. Pomimo tych pozytywnych zmian, w gminie Kobierzyce nadal występują obszary, które wymagają podjęcia działań rewitalizacyjnych. Problemy społeczne występują w większym nasileniu

w miejscowościach bardziej oddalonych od przestrzeni miejskiej Wrocławia, w których funkcja rolnicza nadal odgrywa znaczącą rolę. Ze względu na znaczną rozpiętość terytorialną gminy Kobierzyce, problemy te związane są z integracją funkcjonalno-przestrzenną i dotyczą sfery komunikacji. W tej sferze mieszkańcy jako problem wskazują między innymi na stan dróg oraz brak ścieżek rowerowych. Komunikacja rowerowa mogłaby być alternatywnym środkiem komunikacji na obszarach wiejskich. Większość miejscowości zlokalizowanych w obszarze wskazanych jako zdegradowany to niewielkie miejscowości, w których odczuwalny brak jest rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych

obecnych w większych miejscowościach gminy, np. w Kobierzycach. Miejscowości te charakteryzują się brakiem lub utrudnionym dostępem do publicznych miejsc odpoczynku, sportu i rekreacji, a także oferty edukacyjnej oraz kulturalnej związanej z wolnym czasem. Wyzwaniem w prowadzeniu rewitalizacji na tym obszarze, będzie zintegrowanie działań, mając na uwadze znaczne rozproszenie terytorialne poszczególnych miejscowości. Znaczna część obszarów wskazanych jako zdegradowane nie posiada również rozwiniętej sieci kanalizacyjnej.

Mapa 9. Obszary zdegradowane w gminie Kobierzyce.



Źródło: opracowanie własne

3.3. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji

- nie może obejmować terenów większych niż **20% powierzchni gminy**,
- oraz zamieszkałych przez więcej niż **30% mieszkańców**.

Mając na uwadze przeprowadzoną diagnozę, konsultacje społeczne, obszarami wskazanymi do rewitalizacji w gminie Kobierzyce powinny być obszary na których zamierza się prowadzić działania takie jak:

- zaspokajanie potrzeb osób w **wieku produkcyjnym** i ich rodzin, np. związanych z wypoczynkiem, rekreacją, aktywności fizyczną i kulturalną, edukacją, budowaniem więzi międzyludzkich,
- zaspokajanie potrzeb **starzejącego się** społeczeństwa, np. związanych z aktywnością fizyczną, integracją społeczną, dzieleniem się wiedzą, aktywnością zawodową,
- wyprowadzanie z trudnej sytuacji osób korzystających z **pomocy społecznej**, np. poprzez działania edukacyjne, aktywizacyjne, integracyjne,
- podnoszenie **kwalifikacji i doświadczenia** zawodowego osób bezrobotnych, np. poprzez umożliwianie wykorzystania pomysłów tych osób do rozwoju działalności gospodarczej, działania szkoleniowe, aktywizujące,
- rozbudowa **infrastruktury komunikacyjnej** (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe), poprawiające jakość życia, wspierające integrację funkcjonalno-przestrzenną gminy, poprawiające bezpieczeństwo,
- ograniczanie **niskiej emisji**, mające na celu realizację polityk ochrony środowiska, w zakresie energooszczędności oraz poprawy jakości powietrza,
- poprawa **gospodarki wodno-ściekowej**, mająca na celu zmniejszenie presji na środowisko wodne i glebowe oraz zwiększająca atrakcyjność inwestycyjną w danym obszarze,
- podniesienie poziomu **aktywności społecznej mieszkańców**, której celem będzie budowa społeczeństwa obywatelskiego, poprawa relacji międzyludzkich, budowanie kapitału ludzkiego, dzielenie się wiedzą i wspólne rozwiązywanie problemów społeczności lokalnych,
- rozbudowa infrastruktury **wypoczynkowo-rekreacyjnej**, wspierającej aktywność społeczną, fizyczną, kulturalną, podnosząca atrakcyjność zamieszkania oraz atrakcyjność osiedleńczą obszarów rewitalizowanych.

W toku prac warsztatowych oraz bazując na wynikach badań z mieszkańcami zdecydowano się wyznaczyć do rewitalizacji obszary zurbanizowane pokrywające się prawie w całości z wyznaczonym w gminie Kobierzyce obszarem zdegradowanym (poza sołectwem Domasław). Ponadto, mając na uwadze istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, do obszaru rewitalizacji włączono tereny zlokalizowane w sołectwie Kobierzyce. Są to działki, na których zlokalizowany jest największy w

gminie Kobierzyce park, Urząd Gminy oraz przedszkole, świadczące usługi na rzecz mieszkańców całej gminy.

Tabela 115. Obszary rewitalizacji w gminie Kobierzyce

Obszar rewitalizacji	Zdiagnozowane zjawiska kryzysowe w sferze społecznej (powyżej średniej dla gminy)	Zdiagnozowane zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej
1. Biskupice Podgórne	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby ludności – 5,5% (2014/2010) • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 63,5% • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,6% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
2. Budziszów	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby ludności – 0,6% (2014/2010) • Spadek odsetka osób przedprodukcyjnych – 7,9% (2014/2010) • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 23,8% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 22% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 8,6% (2014/2012) • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 2,7% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych
3. Cieszyce	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby ludności - 5,5% (2014/2010) • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 76% • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 28,1% (2010/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 8,5% • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,7% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
4. Damianowice	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 59,3% • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 20% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 11,6% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych

	<ul style="list-style-type: none"> • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,9% 	
5. Dobkowice	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 57,1% • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 5,8% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 40% (2014/2012) • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 2,6% • Wzrost odsetka osób długotrwale bezrobotnych – 100% (2014/2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
6. Kobierzyce, działka nr 384/9 obręb Kobierzyce (teren parku), działka nr 384/2 (teren stadionu), działki nr 206/4, 417/4, 417/5, 417/6 (teren przedszkola) obręb Kobierzyce	<p>Obszar niezamieszkały.</p> <p>Obszar wskazany do rewitalizacji ze względu na istotne znaczenie dla rozwoju.</p>	<p>Działania rewitalizacyjne prowadzone będą w odpowiedzi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
7. Królikowice	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 55,8% • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 18,9% (2014/2010) • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 2,9% • Wzrost odsetka osób długotrwale bezrobotnych – 20% (2014/2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do obiektów sportowych
8. Księginice	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 59,4% • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 27,3% (2014/2010) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
9. Kuklice	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 70,2% • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 32,3% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 10% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych

	<ul style="list-style-type: none"> społecznej – 20% (2014/2012) • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,4% 	
10. Magnice	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby ludności – 5% (2014/2010) • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 60,3% • Spadek odsetka osób przedprodukcyjnych – 13,9% (2014/2010) • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 23,3% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 8,6% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 168% • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,6% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych
11. Małuszów	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby mieszkańców – 1,9% (2014/2010) • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 60,6% • Spadek odsetka osób przedprodukcyjnych – 11,1% (2014/2010) • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 23,3% (2014/2010) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak dostępu do obiektów sportowych
12. Nowiny	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 81% • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 50% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 14,5% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 37,5% (2014/2012) • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 4,8% • Wzrost odsetka długotrwale bezrobotnych – 100% (2014/2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
13. Pełczyce, ul. Kobierzycka do nr 32 włącznie	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 60,8% • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 7,5% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do obiektów sportowych
14. Pustków Wilczkowski	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 27,5% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów

	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 13,4% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 25,7% (2014/2012) • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,4% 	<ul style="list-style-type: none"> • zieleni • Brak kanalizacji • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
15. Pustków Żurawski	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 8,8% • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 2,0% • Wzrost odsetka długotrwale bezrobotnych – 37,5% (2014/2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni
16. Raclawice Wielkie	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby mieszkańców – 3% (2014/2010) • Spadek liczby osób przedprodukcyjnych – 16,7% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 7,2% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 133% (2014/2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do obiektów sportowych • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
17. Rolantowice	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby mieszkańców – 4,8% • Spadek liczby osób przedprodukcyjnych – 7,1% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 30,4% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych <p>Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży</p>
18. Solna	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 12,4% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 71,4% (2014/2012) • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,6% 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych
19. Szczepankowice	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby mieszkańców – 0,3% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 5,3% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 60% (2014/2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do obiektów sportowych

	<ul style="list-style-type: none"> • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 3,1% • Wzrost odsetka długotrwale bezrobotnych – 20% (2014/2012) 	
20. Tyniec nad Ślężą	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby mieszkańców – 3,5% (2014/2010) • Spadek liczby osób przedprodukcyjnych – 3,1% (2014/2010) • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 15,2% • Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 5% (2014/2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do publicznych placów zabaw • Brak dostępu do obiektów sportowych
21. Wierzbice	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik obciążenia demograficznego – 57,7% • Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 6,7% • Udział osób długotrwale bezrobotnych – 3% • Wzrost odsetka długotrwale bezrobotnych – 366% (2014/2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do publicznie dostępnych terenów zieleni • Brak kanalizacji • Brak dostępu do obiektów sportowych • Niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży

Źródło: opracowanie własne

[illegible]

Obszary wyznaczone do rewitalizacji w gminie Kobierzyce zamieszkuje łącznie 5308 osób, co stanowi 29,7% mieszkańców gminy. Obszary wyznaczone do rewitalizacji w gminie Kobierzyce zajmują powierzchnię 677,8 ha, co stanowi 4,54% powierzchni gminy.

Analiza SWOT

- Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych, mających pozytywny charakter z punktu widzenia przyszłego rozwoju,
- Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze,
- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza gminą lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na obszarze gminy,

- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój gminy.

Mocne strony w obszarze rewitalizacji	Słabe strony w obszarze rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne tereny pod zabudowę mieszkaniową • Łatwy dostęp do pracy • Położenie geograficzne • Przyroda (wiejski charakter) • Zaplecze kulturalno-rekreacyjne • Potencjał intelektualny i materialny mieszkańców • Duża ilość miejsc pracy • Straż pożarna (działalność, wyposażenie) • Placówki oświatowe (baza dydaktyczno-wychowawcza) • Niższe ceny nieruchomości (działki budowlane) • Zdrowszy tryb życia • Większa więź społeczna (sąsiedzka) ludności autochtonicznej • Mniejsza przestępczość, wyższy poziom bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Braki infrastrukturalne: chodniki, ścieżki rowerowe, kanalizacja • Słabszy napływ nowych mieszkańców na południe gminy • Mało terenów rekreacyjnych • Starzenie się społeczeństwa • Częstotliwość połączeń komunikacji publicznej • Wykluczenie społeczne • Brak integracji i aktywności społecznej wśród ludności napływowej • Brak mieszkań socjalnych • Brak Dziennego Domu Pobytu • Dostępność do oświaty, kultury, służby zdrowia • Odległość od miejsca pracy • Duże odległości między miejscowościami • Brak zorganizowanych terenów zielonych, parków (park m.in. w Kobierzycach) • Duże bezrobocie nie wynikające z miejsc pracy

Szanse (poza gminą)	Zagrożenia (poza gminą)
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność do środków finansowych zewnętrznych (UE) • Bliskość zaplecza intelektualnego (baza naukowa i techniczna wyższych uczelni, jednostek badawczych etc.) • Stały napływ nowych mieszkańców o wysokich kompetencjach, wykształceniu i statusie materialnym • Napływ dużych firm (miejsca pracy, podatki lokalne, udział w życiu społ., sponsoring) • Naturalny stan terenów południa gminy, niezdegradowany nadmierną industrializacją i urbanizacją jako zaplecze przyrodniczo-rekreacyjne • Dostęp do miasta i dróg międzynarodowych • Dostęp do rynku pracy • Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie żądania nowych mieszkańców (natychmiast do realizacji) • Wzrost dysproporcji pomiędzy bogатыmi a ubogimi mieszkańcami (wynik napływu nowych i zamożnych i wykształconych mieszkańców) • Stały wzrost obciążenia ruchem komunikacyjnym sieci drogowej • Zły stan dróg: krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz brak projektowanej drogi S8 w kierunku południowym • Polaryzacji w rozwoju demograficznym gminy – północ rozwija się szybciej niż południe • Dostęp do miasta • Alienacja społeczna (sypialnia dla Wrocławia)

<p>publicznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój gospodarczy (więcej miejsc pracy) • Dostępność do wykształcenia • Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i wodno-kanalizacyjnej • Moda na zdrowy tryb życia • Napływ taniej siły roboczej • Rozwój szkół zawodowych (np. Wrocław) • Współpraca z PUP i PCPR • Bliska dostępność do placówek kultury (Wrocław) • Bliska dostępność do placówek służby zdrowia (Wrocław- szpitale) • Bliskość lotniska i węzła bielańskiego z autostradą A4 • Przebudowa dróg krajowych (dociążenie ruchu tranzytowego – wyprowadzenie poza gminę) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ujemny przyrost naturalny • Odejście od tradycyjnego modelu Rodziny • Niewielka liczba lokalnych liderów animatorów działań społ. • Konsumpcjonizm (nadmierne zadłużanie się) • nałogi • Bezpieczeństwo droga nr 8 (częste wypadki) • Klęski żywiołowe (np. wichury, powódź, susze) • Częste zmiany przepisów prawnych • Uzależnienia (łatwy dostęp do używek we Wrocławiu) • Globalne zanieczyszczenie powietrza • Odptyw młodych ludzi (emigracja zarobkowa) • Brak nowych / odptyw obecnych Inwestorów • Utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej w nagłych przypadkach
--	--

4. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przemian na **obszarze rewitalizacji** (czyli wizja tego obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych) **MUSI BYĆ SPÓJNA** z wizją rozwoju całego obszaru, w skład którego wchodzi obszar rewitalizacji.

Spójność wizji obszarów wskazanych do rewitalizacji, analizowana była w odniesieniu do **Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Kobierzycy do roku 2020**.

Wizja gminy Kobierzycy zdefiniowana w wyżej wymienionej strategii brzmi:

„ŁĄCZYĆ WIEJSKIE Z MIEJSKIM”

Gmina Kobierzycy jest obszarem przylegającym bezpośrednio do dynamicznego ośrodka wzrostu, jakim jest Wrocław. Wizja wskazuje bezpośrednio, co jest największą szansą na rozwój gminy Kobierzycy. Gmina Kobierzycy, w oparciu o tę szansę nie rozwijała się jednak równomiernie. Ze względu na znaczną powierzchnię gminy oraz odległości pomiędzy jej północnymi, przylegającymi do granic Wrocławia miejscowościami, a obszarami położonymi na południu gminy – w gminie Kobierzycy można wyróżnić minimum dwa pasma rozwoju społeczno-gospodarczego. Przemysłowa i silnie zurbanizowana, sąsiadująca z Wrocławiem, północna część gminy, wraz z miejscowością Kobierzycy, charakteryzuje się zdecydowanie wyższymi wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego. Południowa część gminy, bardziej oddalona od przestrzeni miejskiej Wrocławia, w której nadal dominuje funkcja rolnicza, posiada zdecydowanie gorsze wskaźniki, opisujące poziom rozwoju społeczno-gospodarczego. Cechą charakterystyczną przestrzeni gminy jest duże rozproszenie miejscowości, z których większość to niewielkie wsie, posiadające typowo wiejski charakter.

Próbując wskazać spójność wizji zdefiniowanej w strategii rozwoju, z obszarami wskazanymi do rewitalizacji brano pod uwagę następujące wskazania i uwarunkowania:

- **Różnice rozwojowe północ-południe** nadal będą występować, obszar południowy gminy nie stanie się obszarem o podobnej charakterystyce i funkcjach (rozwój przemysłu, handlu, dynamiczny przyrost mieszkańców), choć może w dużym stopniu wykorzystać szansę jaką daje Wrocław oraz jego tereny podmiejskie,
- **Rekreacja i wypoczynek**, obszar wskazany do rewitalizacji może stać się miejscem do rekreacji i wypoczynku, nie tylko dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, ale również „bogatej północy” oraz mieszkańców aglomeracji wrocławskiej,
- **Spokojne życie**, to jest jedna z głównych przewag konkurencyjnych tego obszaru, oferuje miejsce do zamieszkania, które posiada cechy, takie jakich nie ma północna, podmiejska strefa gminy,
- **Bezpieczne przemieszczanie się**, to jeden z najważniejszych aspektów życia na obszarze wskazanym do rewitalizacji, ze względu na znaczne odległości do miasta oraz pomiędzy poszczególnymi miejscowościami w gminie. Warunkiem rozwoju obszaru rewitalizacji jest

integracja funkcjonalno-przestrzenna gminy, między innym w obrębie aglomeracji wrocławskiej, ale także wewnątrz gminy. Oznacza to bezpieczne dojazdy do pracy, głównie we Wrocławiu, jak również przemieszczanie się w celach edukacyjnych, rekreacyjnych, etc. Bezpieczne przemieszczenie to przede wszystkim dobry stan dróg, chodników oraz sieć ścieżek rowerowych. Integracja funkcjonalno-przestrzenna pozytywnie wpływać będzie na integrację i rewitalizację społeczną.

- **Estetyka przestrzeni** związana jest w dużym stopniu z świadomością mieszkańców. Poprawa estetyki konieczna jest do tego, aby obszar wskazany do rewitalizacji stawał się miejscem atrakcyjnym osiedleńczo.

Mając na uwadze powyższe, zdefiniowana została kompleksowa wizja obszarów rewitalizacji w gminie Kobierzyce.

Wizja obszarów rewitalizacji w gminie Kobierzyce:

**OBSZAR STANIE SIĘ MIEJSCEM PRZYJAZNYM DO ŻYCIA,
WYPOSAŻONYM W ODPOWIEDNIĄ INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ
I TECHNICZNĄ**

5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

W oparciu o przeprowadzone analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej gminy Kobierzyce, które przedstawiono w poprzednich rozdziałach, a także przy uwzględnieniu zapisów dokumentów strategicznych sporządzonych na wyższych szczeblach (krajowym i wojewódzkim) sformułowane zostały cele rewitalizacji gminy Kobierzyce. Zgodnie z logiką główne cele rewitalizacji odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie analiz oraz konsultacji społecznych.

Program Rewitalizacji zbudowany został w oparciu o hierarchiczną strukturę celów, w tym celów głównych, podlegających im celów szczegółowych oraz kierunków działań rewitalizacyjnych. Cele główne nawiązują bezpośrednio do wizji obszaru rewitalizacji, stanowiąc jej rozwinięcie. Hierarchiczna struktura celów porządkuje sposób działań związanych z rewitalizacją, wskazując poszczególnych kierunkom działań ich nadrzędny cel.

CELE GŁÓWNE REWITALIZACJI W GMINIE KOBIERZYCE:

Cel 1. Podniesienie jakości życia na obszarze zrewitalizowanym.

Cel ten integruje przedsięwzięcia służące podniesieniu oceny jakości życia na obszarze rewitalizowanym. Cechą charakterystyczną obszaru rewitalizacji jest występowanie niewielkich miejscowości, oddalonych od siebie, położonych wśród przestrzeni rolniczej. Miejscowości takie mają bardzo ograniczony dostęp do miejsc wypoczynku, rekreacji, sportu. Trudniejszy jest również dostęp do podstawowych usług społecznych, jak np. służby zdrowia. Ocena jakości życia dokonywana jest również w oparciu o estetykę otoczenia, ład przestrzenny, poziom bezpieczeństwa publicznego, jak również stan środowiska. Nawiązując do wizji rozwoju, cel ma przyczynić się do podniesienia jakości życia i jakości osiedleńczej obszaru rewitalizacji, który z uwagi na swoje rozproszenie terytorialne, oddalenie od głównych miejscowości gminy, znajduje się w trudniejszej sytuacji rozwojowej.

Cel 2. Podniesienie poziomu aktywności społecznej mieszkańców obszarów zdegradowanych.

Jak wykazała diagnoza, na obszarach rewitalizacji występuje wysokie w skali gminy natężenie problemów społecznych. Należą do nich: depopulacja, starzenie się społeczeństwa, zmniejszanie się liczebności osób w wieku przedprodukcyjnym, znaczny poziom ubóstwa, przejawiający się w wysokim odsetku osób korzystających z pomocy społecznej oraz pomimo bardzo korzystnej sytuacji gospodarczej, znaczny odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Problemy te są wyraźniejsze w południowej części gminy, które nie doświadczyły dynamicznych zmian społeczno-gospodarczych, związanych z napływem ludności i kapitału. Cel ten skupia się na działaniach mających „włączyć”, „zaktywizować” społeczność lokalną do udziału w życiu społecznym i kulturalnym. Działania aktywizujące powinny przyczyniać się do wyciągania ze stanów kryzysowych, takich jak ubóstwo i długotrwale bezrobocie, społeczności lokalnych. Niektóre z obszarów rewitalizacji posiadają już odpowiednią infrastrukturę społeczną, która wymaga odpowiedniego „użycia/wykorzystania”. Nadzieją na zwiększenia skuteczności działań aktywizujących społeczność jest współpraca

z organizacjami pozarządowymi, które mogą być zapalnikami pozytywnych przemian społecznych w poszczególnych miejscowościach. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej pozytywnie wpływać będzie na ocenę atrakcyjności zamieszkania na danym obszarze, przeciwdziałać będzie depopulacji oraz wspierać będzie napływ nowych mieszkańców.

3. Polepszenie standardów infrastruktury społecznej i technicznej na obszarze zrewitalizowanym.

Cel ten jest odpowiedzią na problemy przestrzenno-funkcjonalne obszarów rewitalizacji. Skupia się zarówno na infrastrukturze społecznej, jak też technicznej, zakładając zwiększenie dostępu do usług publicznych lub ich wyraźną poprawę. W sferze infrastruktury technicznej niektóre kierunki zadań powielać się będą z kierunkami wskazanymi w celu nr 1. W odpowiedzi na zgłaszane problemy, cel integruje działania na rzecz poprawy dostępności i jakości oferty dla dzieci i młodzieży oraz seniorów. Wskazuje na konieczność rozwijania miejsc do wypoczynku i rekreacji, przede wszystkim w oparciu o istniejące już zagospodarowanie terenu (parki, skwery, tereny i obiekty sportowe). Istotne znaczenie posiada „bezpieczne przemieszczanie”. W tym celu zintegrowane są kierunki działań związanych

z poprawą dostępności komunikacyjnej (infrastruktura drogowa, trasy rowerowe, chodniki). Dostępność komunikacyjna jest jedną z barier dostępności usług publicznych, jak również miejsc i terenów rekreacji i wypoczynku. Z uwagi na rozproszenie obszaru rewitalizacji stanowi jeden z kluczowych kierunków (integracja przestrzenna obszaru rewitalizacji).

W trakcie prac warsztatowych z liderami z gminy Kobierzyce wypracowany został schemat celów głównych, szczegółowych oraz pożądanych kierunków działań rewitalizacyjnych. Schemat ten był wytyczną do zbierania „kart projektów rewitalizacyjnych” na dalszym etapie tworzenia programu rewitalizacji.

CELE GŁÓWNE	CELE SZCZEGÓŁOWE / KIERUNKI DZIAŁŃ REWITALIZACYJNYCH
1. Podniesienie jakości życia na obszarze zrewitalizowanym	<p>1.1. Tworzenie terenów rekreacyjnych <u>Kierunki działań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • place zabaw, • parki, • mała architektura, • nasadzenia zieleni, • siłownie zewnętrzne, • akweny wodne. <p>1.2. Podniesienie dostępu do służby zdrowia i zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców <u>Kierunki działań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • profilaktyka, • „mobilna” służba zdrowia, • Informacja. <p>1.3. Podniesienie poziomu estetyki otoczenia <u>Kierunki działań:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • mała architektura, • nasadzenia zieleni, • remont elewacji i całych budynków, • likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci. <p>1.4. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa remizy strażackiej (nowa w miejsce startej), • oświetlenie miejsc publicznych, • poprawa inżynierii ruchu drogowego (przejścia dla pieszych, sygnalizacja, oznakowanie poziome i pionowe, etc.), • uzupełnienie miejsc monitorowanych, • usprawnienie współpracy z Policją. <p>1.5 Ochrona środowiska i zdrowia mieszkańców Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania na rzecz obniżenia „niskiej emisji” (zmiana systemów grzewczych, gazyfikacja, termomodernizacja, OZE), • polepszenie jakości wody pitnej, • kontynuacja działań w kierunku eliminacji azbestu.
<p>2. Podniesienie poziomu aktywności społecznej mieszkańców obszarów zdegradowanych</p>	<p>2.1. Zwiększenie atrakcyjności oferty w obszarze sportu, kultury, edukacji dostosowanej do różnych grup wiekowych Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oferta edukacyjna do osób starszych w ramach Uniwersytetu III wieku, • doposażenie w sprzęt (obiekt, indywidualny). <p>2.2. Podniesienie intensyfikacji współpracy organizacji pozarządowych Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • integracja stowarzyszeń, fundacji, • tworzenie wspólnych projektów. <p>2.3. Podniesienie poziomu integracji mieszkańców Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spotkania międzypokoleniowe oraz „miejscowi – napływowi”, • zwiększenie intensywności imprez integracyjnych (lokalne – masowe), • wykorzystanie (większe udostępnienie) istniejącej infrastruktury (budynki, boiska, sale, etc.) w celu większej integracji społeczności lokalnej w sferze sportowej, kulturalnej, edukacyjnej, • aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3. Polepszenie standardów infrastruktury społecznej i technicznej na obszarze zrewitalizowanym

3.1. Tworzenie, rozbudowa, modernizacja miejsc wypoczynku i rekreacji

Kierunki działań:

- infrastruktura stadionu (kompleks sportowo-rekreacyjny) wraz z parkiem i ścieżkami rowerowymi,
- tworzenie większej ilości miejsc spotkań i rodzinnego wypoczynku,
- doposażenie placów zabaw i tworzenie nowych.

3.2. Tworzenie miejsc opieki dla najmłodszych i najstarszych członków społeczności lokalnej

Kierunki działań:

- Dzienny Dom Pobytowy.
- kontynuacja działań zmierzających do budowy żłobka, przedszkola.

3.3. Podniesienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej (w tym placówki oświatowe, zdrowotne, sportowe, kulturalne i rekreacyjne)

Kierunki działań:

- likwidacja barier architektonicznych,
- budowa, modernizacja, doposażenie świetlic wiejskich,
- modernizacja placówek oświatowych,
- budowa i rozbudowa zapleczy przy obiektach sportowych i rekreacyjnych,
- doposażenie obiektów sportowych i rekreacyjnych.

3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej

Kierunki działań:

- rozbudowa sieci kanalizacyjno-wodociągowej,
- rozbudowa i modernizacja tras rowerowych (ścieżki, szlaki, etc.),
- rozbudowa infrastruktury drogowej, zwłaszcza chodników,
- prowadzenie działań na rzecz rozbudowy sieci gazowej.

6. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (Lista A)

Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawiera projekty, które wykazują zbieżność z zakresem wsparcia przewidzianym dla Działania 6.3 „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020. Działanie 6.3 „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów” przewiduje wsparcie dla następujących projektów:

- 6.3.A Remont, przebudowa, rozbudowa, adaptacja, wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, obiektów, zagospodarowanie terenów i przestrzeni (np. monitoring miejski lub dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych) – w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych,
- 6.3.B Remont, odnowa części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych (nie ma możliwości budowy nowych obiektów),
- 6.3.C Inwestycje w tzw. drogi lokalne (gminne i powiatowe) wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Wsparcie będzie możliwe jedynie wtedy, gdy inwestycje takie będą stanowiły element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją (fizyczną, gospodarczą i społeczną) i będą stanowiły element lokalnego programu rewitalizacji.

Lista A

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
1	Gmina Kobierzyce	Przebudowa Stadionu w Kobierzycach	3.1	Opis problemu: Znaczna część obszaru rewitalizacji pozbawiona jest odpowiednich miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego (obiekty sportowe). Stadion w Kobierzycach jest największym ogólnodostępnym obiektem sportowym w gminie. Kluczowym problemem jest dostępność tego obiektu dla mieszkańców gminy, w tym szczególności obszarów rewitalizacji (małych rozproszonych miejscowości, słabo powiązanych funkcjonalno-przestrzenią z Kobierzycami). Zadania mające na celu poprawę dostępności obiektów sportowych jest komplementarne z przedsięwzięciami budowy sieci ścieżek rowerowych łączących Kobierzyce (w tym park) z przestrzenią sołectw położonych w obszarze rewitalizowanym. Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na zgłaszane problemy niedostatku obszarów do aktywnego spędzania czasu wolnego. Realizacja projektu przyczyni się do utworzenia miejsca integracji społecznej poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej terenu stadionu w Kobierzycach. Celem projektu jest zapewnienie mieszkańcom gminy Kobierzyce dostępu do nowoczesnej i atrakcyjnej infrastruktury sportowej- do miejsca, gdzie będzie można aktywnie spędzić wolny czas. Nowy obiekt wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz	Kobierzyce	12 mln	2016-2023	Projekt rozwiąże zidentyfikowane potrzeby: - potrzebę integracji społeczności, - potrzebę rozwoju nowych usług związanych ze sferą rekreacji, turystyki i aktywnego wypoczynku mieszkańców oraz sportu i kultury, - poprawę bezpieczeństwa mieszkańców w obszarze spędzania wolnego czasu - zwiększenie możliwości rozwijania talentów i potencjału sportowego oraz artystycznego mieszkańców, - zwiększenie oddziaływania na postawy społeczne oraz kulturę dzieci i młodzieży poprzez organizację ich czasu wolnego, - rozpowszechnienie działalności społeczno-kulturalnej i twórczej wśród mieszkańców

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>terenowymi urządzeniami sportowymi będzie doskonałym miejscem do rozwijania talentów wśród młodych sportowców.</p> <p>Zakres realizowanych zadań: Inwestycja będzie polegała na kompleksowej przebudowie stadionu, obejmującej następujące prace i roboty budowlane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa dróg dojazdowych, ewakuacyjnych, - wyburzenie starego budynku oraz budowa nowego ze sceną, szatniami oraz pomieszczeniami biurowymi, - przebudowa trybun wraz z zadaszeniem, - budowa bieżni z nawierzchnią tartanową oraz stanowisk lekkoatletycznych, - budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią, - budowa placu zabaw wraz z siłownią zewnętrzną, - budowa 2 pomieszczeń sanitarnych, wolnostojących, - ogrodzenie terenu stadionu wraz z likwidacją nasypów, - wymiana oświetlenia. <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.1. Tworzenie, rozbudowa, modernizacja miejsc wypoczynku i rekreacji.</p>				
2	Gmina Kobierzyce	Program budowy i oznakowania trasy rowerowej Pełczyce – Kobierzyce	3.4	<p>Opis problemu: Obszary rewitalizacji nie są powiązane bezpieczną, funkcjonalną oraz zintegrowaną siecią tras rowerowych, które spełniać mogą rolę społeczno-gospodarczą jak też turystyczno-rekreacyjną. Mieszkańcy gminy w badaniu ankietowych, jako najważniejsze działania rewitalizacyjne, wskazywali na budowę tras rowerowych. Realizacja zadania odpowiada na problemy integracji funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz</p>	Kobierzyce - Pełczyce	700 tys.	2016-2023	Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na poprawę bezpieczeństwa osób poruszających się na rowerze, wzdłuż obecnie dostępnych w większości prowadzących na „dziko” dróg rowerowych. Dzięki inwestycji będzie możliwe praktyczne wyeliminowanie ryzyka powstawania kolizji

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>niskiego dostępu do wybranych miejsc oraz usług publicznych na obszarze gminy, widocznych wyraźnie na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <p>W ramach realizacji inwestycji planuje się zwiększenie długości ścieżek rowerowych na terenie Gminy Kobierzyce. Projekt zakłada przy tym bezpieczny oraz komfortowy dostęp do terenów o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym, zlokalizowanych nad trasie przebiegu szlaku rowerowego (Kobierzyce –Pełczyce) za pomocą alternatywnego środka transportu – roweru.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji:</p> <p>3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej.</p>				<p>z udziałem rowerzystów oraz pojazdów mechanicznych, co znacznie zmniejszy zagrożenie ryzyko utraty życia i zdrowia przez osoby poruszające się po tej trasie na rowerze.</p> <p>Nowopowstałe trasy zapewnią komfort oraz bezpieczeństwo podróży przez malownicze tereny gminy Kobierzyce, zachęcać będą ponadto do uprawiania sportu, turystyki i rekreacji. Powstała infrastruktura będzie miała również ogromne znaczenie dla samych mieszkańców gminy, którzy zachęceni nowoczesną infrastrukturą wybierać będą chętniej alternatywne formy transportu – rower – jako środek komunikacji (nie tylko od święta) pomiędzy poszczególnymi obszarami gminy. Efektem tego będzie m.in. odczuwalna poprawa zdrowia, co dodatkowo będzie przekładać się na pozytywny odbiór roweru – alternatywnego środka transportu, przez społeczeństwo.</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa, Poprawa estetyki wsi, - zwiększenie atrakcyjności miejscowości, - zaspokojenie potrzeb ludności poprzez wyposażenie gminy w odpowiedniej jakości

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
								<p>infrastrukturę użyteczności publicznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - promocja aktywnego i zdrowego trybu życia - wzrost poziomu atrakcyjności roweru jako środka transportu, - poprawa wizerunku gminy Kobierzycy - zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza oraz hałasu na terenie gminy, - wzrost zainteresowania inwestycjami w infrastrukturę około turystyczną
3	Gmina Kobierzycy	Modernizacja Urzędu Gminy Kobierzycy	3.3	<p>Opis problemu: Budynek Urzędu Gminy jest jednym z najważniejszych obiektów użyteczności publicznej w gminie. Obiekt wymaga dostosowania do wymogów związanych z ochroną środowiska oraz energooszczędnością, co pozytywnie przełoży się na aspekt ekologiczny oraz ekonomiczny. Zdecydowanej poprawie ulegnie jakość obsługi mieszkańców, wnosząc wkład w jakość świadczonych usług publicznych. Budynek Urzędu Gminy posiada także funkcję kulturową i estetyczną. Jest to obiekt zabytkowy (pałac), położony w przestrzeni parkowej, posiadający wysokie walory estetyczne. Wraz z przestrzenią parkową tworzy wysokiej jakości przestrzeń wypoczynku i rekreacji. Zauważalny jest niedostatek miejsc parkingowych, z których korzystają nie tylko petenci Urzędu, ale również mieszkańcy oraz turyści odwiedzający przestrzeń parkową.</p> <p>Zakres realizowanych zadań:</p>	Kobierzycy	4 mln	2016-2023	<p>Realizacja projektowanego zadania wpłynie na osiągnięcie wielu korzyści długofalowych, stanowiących istotę planowanych działań, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie obciążenia dla środowiska naturalnego, ograniczenie emisji gazów i pyłów do atmosfery; - dostosowanie budynku do wymogów środowiska, - poprawa bezpieczeństwa energetycznego, - polepszenie stanu zdrowia społeczeństwa, - promowanie postaw proekologicznych, - redukcja kosztów ogrzewania i przygotowania ciepłej wody, - ograniczenie zużycia energii grzewczej, - podniesienie jakości korzystania z obiektu

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>Modernizacja budynku Urzędu Gminy będzie polegała na kompleksowym remoncie obiektu. Wymieniona zostanie instalacja sanitarna oraz grzewcza, rozbudowany zostanie system klimatyzacji budynku. Przebudowa pokoi biurowych pozwoli na lepsze ich wykorzystanie oraz poprawi funkcjonalność budynku.</p> <p>Z zewnątrz wykonana zostanie renowacja elewacji oraz przebudowa i zwiększenie parkingu dla klientów korzystających z usług Urzędu Gminy.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji:</p> <p>3.3. Podniesienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej (w tym placówki oświatowe, zdrowotne, sportowe, kulturalne i rekreacyjne).</p>				- polepszenie warunków i komfortu użytkowników bezpośrednich (mikroklimat, estetyka).
4	Gmina Kobierzyce	Budowa drogi wraz z chodnikiem w miejscowości Budziszów	3.4	<p>Opis problemu:</p> <p>„Bezpieczne przemieszczanie” to jedno z wyzwań stojących przed gminą, w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. Powiązanie funkcjonalno-przestrzenne pozytywnie wpływać będzie na włączenie społeczne i rozwiązywanie problemów społecznych, zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Sołectwo Budziszów notuje negatywne wskaźniki społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spadek liczby ludności – 0,6% (2014/2010) - Spadek odsetka osób przedprodukcyjnych – 7,9% (2014/2010) - Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 23,8% (2014/2010) - Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 22% - Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 8,6% (2014/2012) 	Budziszów	300 tys.	2016-2023	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, - poprawa jakości życia ludności, - zwiększenie estetyki wsi, - podniesienie poziomu atrakcyjności miejscowości dla potencjalnych mieszkańców

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>Udział osób długotrwale bezrobotnych – 2,7%</p> <p>Celem projektu jest przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszego. Projekt zakłada budowę chodnika, który przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, wpłynie przy tym pozytywnie na estetykę i atrakcyjność miejscowości, a także na zmniejszenie emisji spalin oraz hałasu, co poprawi komfort i standard życia okolicznej ludności. Obecnie niedostateczna szerokość oraz brak poboczy są dużym utrudnieniem dla mieszkańców miejscowości. Wielu mieszkańców korzystających z komunikacji publicznej, w tym dzieci, chodzi pieszo na przystanek, gdzie zatrzymuje się m.in. autobus szkolny, drogą bez chodnika oraz bez pobocza. Ciągłe pogarszający się stan infrastruktury drogowej stanowi niebezpieczeństwo zarówno dla pieszych, jak i zmotoryzowanych.</p> <p>Zakres realizowanych prac:</p> <ul style="list-style-type: none"> -modernizacja kanalizacji deszczowej, -remont drogi, -modernizacja oświetlenia, -budowa chodników 				
5	Gmina Kobierzyce	Budowa drogi wraz z chodnikiem oraz ścieżką rowerową w miejscowości Królikowice	3.4	<p>Opis problemu:</p> <p>„Bezpieczne przemieszczanie” to jedno z wyzwań stojących przed gminą, w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. Powiązanie funkcjonalno-przestrzenne pozytywnie wpływać będzie na włączenie społeczne i rozwiązywanie problemów społecznych, zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Sołectwo Królikowice notuje negatywne wskaźniki społeczne:</p>	Królikowice	700 tys.	2016-2023	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, - poprawa jakości życia ludności, - zwiększenie estetyki wsi, - podniesienie poziomu atrakcyjności miejscowości dla potencjalnych mieszkańców

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<ul style="list-style-type: none"> - Wskaźnik obciążenia demograficznego – 55,8% - Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 18,9% (2014/2010) - Udział osób długotrwale bezrobotnych – 2,9% - Wzrost odsetka osób długotrwale bezrobotnych – 20% (2014/2012) <p>Celem projektu jest przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszego oraz ruchu rowerowego. Projekt zakłada budowę chodnika, który przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, wpłynie przy tym pozytywnie na estetykę i atrakcyjność miejscowości, a także na zmniejszenie emisji spalin oraz hałasu, co poprawi komfort i standard życia okolicznej ludności. Obecnie niedostateczna szerokość oraz brak poboczy są dużym utrudnieniem dla mieszkańców miejscowości. Wielu mieszkańców korzystających z komunikacji publicznej, w tym dzieci, chodzi pieszo na przystanek, gdzie zatrzymuje się m.in. autobus szkolny, drogą bez chodnika oraz bez pobocza. Ciągłe pogarszający się stan infrastruktury drogowej stanowi niebezpieczeństwo zarówno dla pieszych, jak i zmotoryzowanych.</p> <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> -modernizacja kanalizacji deszczowej, -remont drogi, -budowa ścieżki rowerowej, -budowa chodników 				
6	Gmina Kobierzyce	Budowa drogi w miejscowości Rolantowice	3.4	<p>Opis problemu:</p> <p>„Bezpieczne przemieszczanie” to jedno z wyzwań stojących przed gminą,</p>	Rolantowice	250 tys.	2016-2023	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, - poprawa jakości życia

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. Powiązanie funkcjonalno-przestrzenne pozytywnie wpływać będzie na włączenie społeczne i rozwiązywanie problemów społecznych, zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Sofectwo Rolantowice notuje negatywne wskaźniki społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spadek liczby mieszkańców – 4,8% - Spadek liczby osób przedprodukcyjnych – 7,1% (2014/2010) - Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 30,4% <p>Celem projektu jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz ograniczenie zagrożenia dla użytkowników ruchu pieszego oraz kołowego poprzez poprawę stanu jezdni na wybranych drogach, w tym m.in. poprzez usunięcie uszkodzeń oraz ograniczenie tempa dalszej degradacji nawierzchni. Realizacja inwestycji przyczyni się do zwiększenia komfortu jazdy a tym samym do poprawy warunków życia mieszkańców. Poprawa powiązań komunikacyjnych w Gminie stworzy warunki do aktywności gospodarczej i społecznej. Przyczyni się też do poprawy estetyki otoczenia oraz pozytywnie wpłynie na jakość środowiska naturalnego. Zmniejszeniu ulegnie liczba uszkodzeń pojazdów mechanicznych.</p> <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> -remont drogi, -modernizacja oświetlenia 				<p>ludności,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie estetyki wsi, - podniesienie poziomu atrakcyjności miejscowości dla potencjalnych mieszkańców

7. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (Lista B)

Lista B

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
1	Gmina Kobierzycy	Budowa chodnika w miejscowościach: Pustków Wilczkowski, Damianowice, Nowiny, Wierzbice, Dobkowice, Królikowice, Księginice, Pełczyce, Tyniec nad Ślężą, Magnice	3.4	Opis problemu: Obecnie niedostateczna szerokość oraz brak poboczy są dużym utrudnieniem dla mieszkańców wskazanych miejscowości. Realizacja projektu poprawi sieć komunikacyjną łączącą północną część gminy z południową, wpłynie także pozytywnie na rozbudowę wsi oraz rozwój turystyczny miejscowości, przyczyni się przy tym do zachowania ładu przestrzennego. Wielu mieszkańców korzystających z komunikacji publicznej, w tym dzieci, chodzi pieszo na przystanek, gdzie zatrzymuje się m.in. autobus szkolny, drogą bez chodnika oraz bez pobocza. Ciągłe pogarszający się stan infrastruktury drogowej, w tym m.in. brak chodników i oświetlenia ulic stanowią niebezpieczeństwo zarówno dla pieszych, jak i zmotoryzowanych. Zakres realizowanych zadań: Przedsięwzięcie obejmować będzie prace związane z budową chodników. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej.	Pustków Wilczkowski, Damianowice, Nowiny, Wierzbice, Dobkowice, Królikowice, Księginice, Pełczyce, Tyniec nad Ślężą, Magnice	5,5 mln	2016-2023	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, - poprawa jakości życia ludności, - zwiększenie estetyki wsi, - podniesienie poziomu atrakcyjności miejscowości dla potencjalnych mieszkańców
2	Gmina Kobierzycy	Budowa chodnika w miejscowościach: Cieszyce, Pustków Żurawski	3.4	Opis problemu: Obecnie niedostateczna szerokość oraz brak poboczy są dużym utrudnieniem dla mieszkańców wskazanych miejscowości.	Cieszyce, Pustków Żurawski	1 mln	2016-2023	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, - poprawa jakości życia ludności,

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				Realizacja projektu poprawi sieć komunikacyjną łączącą północną część gminy z południową, wpłynie także pozytywnie na rozbudowę wsi oraz rozwój turystyczny miejscowości, przyczyni się przy tym do zachowania ładu przestrzennego. Wielu mieszkańców korzystających z komunikacji publicznej, w tym dzieci, chodzi pieszo na przystanek, gdzie zatrzymuje się m.in. autobus szkolny, drogą bez chodnika oraz bez pobocza. Ciągłe pogarszający się stan infrastruktury drogowej, w tym m.in. brak chodników i oświetlenia ulic stanowią niebezpieczeństwo zarówno dla pieszych, jak i zmotoryzowanych. Zakres realizowanych zadań: Przedsięwzięcie obejmować będzie prace związane z budową chodników. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej				- zwiększenie estetyki wsi, - podniesienie poziomu atrakcyjności miejscowości dla potencjalnych mieszkańców
3	Gmina Kobierzyce	Budowa remizy strażackiej w Pustkowie Żurawskim	1.4	Opis problemu: Obecny stan techniczny oraz wyposażenie remizy nie jest dostosowane do potrzeb obszaru na którym działa remiza. Konieczne jest usprawnienie oraz podniesienie jakości i efektywności działalności straży pożarnej. Zakres realizowanych zadań: Inwestycja będzie polegała na wykonaniu rozbiórki starej remizy wraz z pobliskimi garażami oraz na wybudowaniu w jej miejscu nowego obiektu. Powierzchnia użytkowa nowej remizy będzie wynosiła ok. 350 m ² . Budynek remizy składać się będzie m.in. z sali spotkań dla strażaków, biura, pomieszczeń gospodarczych i magazynów, garażu dla 2 samochodów ratowniczych, kotłowni olejowej, szatni, a także z sanitariatów. Przy remizie wybudowana zostanie również wieża wraz z wyciągarką służąca do suszenia węży. Budynek	Pustków Żurawski	2550 tys.	2016-2023	- zwiększenie aktywności społecznej ludności, -sprofesjonalizowanie OSP, -poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, - poprawa warunków pracy strażaków, - poprawa bezpieczeństwa strażaków, - zwiększenie skuteczności działań prowadzonych przez OSP w Pustkowie Żurawskim poprawa estetyki wsi, - integracja ludności lokalnej

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				będzie jednokondygnacyjny z płaskim dachem. Do obsługi remizy zostanie wybudowany również parking. Całość stanowić będzie nowoczesny obiekt spełniający wszelkie wymogi dla tego typu obiektów. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 1.4. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa.				
4	Gmina Kobierzycze	Budowa przedszkola oraz części żłobkowej w Kobierzycach	3.2	<p>Opis problemu:</p> <p>Obecna oferta przedszkolna gminy nie jest dostosowana do oczekiwań mieszkańców w tym zakresie. Gmina doświadczyła znacznego przyrostu liczby mieszkańców. Oczekuje się, że ten przyrost nadał będzie następował, także w południowej części gminy. Przedsięwzięcie jest komplementarne z problemem niskiej dostępności oferty przedszkolnej i żłobkowej na obszarach wskazanych do rewitalizacji.</p> <p>Celem projektu jest wzrost dostępności i poprawa warunków kształcenia na poziomie przedszkolnym w gminie Kobierzycze przez poprawę jakości infrastruktury edukacji, a także dostosowanie obiektu do potrzeb nowoczesnych programów nauczania. Realizacja projektu zapewni dzieciom uczęszczającym do przedszkola w Kobierzycach odpowiednie warunki do korzystania z oferty edukacyjnej. W projekcie przewidziano również oddział żłobkowy, który zapewni opiekę dzieciom do lat 3. Budowa części żłobkowej zapewni wielu mieszkańcom chcącym podjąć pracę po przerwie związanej z urodzeniem dziecka lub wychowujących dzieci do lat 3, warunki umożliwiające godzenie życia zawodowego i rodzinnego.</p> <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <p>Przedszkole będzie miało 2 oddziały żłobkowe oraz 6 przedszkolnych, łącznie będzie mogło korzystać z niego 200 dzieci. Oprócz</p>	Kobierzycze	10 mln zł	2016-2023	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienia poziomu wykształcenia społeczności lokalnej, - wyrównanie dysproporcji w dostępie do nowoczesnych punktów edukacji przedszkolnej pomiędzy północą a południem gminy, - wzrostu świadomości społeczności lokalnej o istotnym znaczeniu edukacji elementarnej, - podniesienia jakości życia na terenie gminy, - budowa adekwatnego do potrzeb systemu opieki i edukacji na terenie gminy, - wzrost kapitału społecznego gminy, - budowa społeczeństwa obywatelskiego, - umożliwienie młodym rodzicom powrotu na rynek pracy

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>przedszkola przewidziano również plac zabaw – dla dzieci, które uczęszczać będą do żłobka oraz dla starszych. Ponadto zbudowany zostanie parking na 57 miejsc.</p> <p>Pow. Terenu: 9 746m²</p> <p>Pow. Zabudowy: 2 133,71 m²</p> <p>Budynek projektowany: 1 865,10 m²</p> <p>Budynek istniejący: 268,61 m²</p> <p>Pow. Utwardzona istniejąca: 1 257,65 m²</p> <p>Pow. Utwardzona projektowana: 2 175,67 m²</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji:</p> <p>3.2. Tworzenie miejsc opieki dla najmłodszych i najstarszych członków społeczności lokalnej.</p>				
5	Gmina Kobierzycy	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Kobierzycach	3.4	<p>Opis problemu:</p> <p>Znaczna część gminy pozbawiona jest sieci kanalizacyjnej. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej wymaga zwiększenia przepustowości oczyszczalni ścieków, która jest zlokalizowana w Kobierzycach.</p> <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <p>Planowane przedsięwzięcie polega na uporządkowaniu gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków do przepustowości wynikającej z ilości odprowadzanej do oczyszczalni.</p> <p>Przepustowość oczyszczalni:</p> <p>Q_{sr} = 1400m³/d</p> <p>Q_{max} = 2100 m³/d</p> <p>Q_{maxh} – 168 m³/</p> <p>Oczyszczalnia będzie w stanie poprawnie funkcjonować przy założeniu liczby mieszkańców RLM = 9633.</p> <p>Po rozbudowie skład ścieków oczyszczonych będzie zgodny z rozporządzeniem i będzie wynosił:</p> <p>Stężenie ChZ = max 125mgO₂/dm³</p> <p>Stężenie BZT₅ = max 25mgO₂/dm³</p>	Kobierzycy	14 mln zł	2016-2023	<p>Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na zmniejszenie kosztów funkcjonowania systemu kanalizacji sanitarnej oraz uciążliwości związanych z użytkowaniem oczyszczalni ścieków. Przyczyni się także do poprawy komfortu życia mieszkańców oraz atrakcyjności gospodarczej gminy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywny wpływ na środowisko naturalne, - dostosowanie do obowiązujących przepisów w zakresie oczyszczania ścieków, - zwiększenie przepustowości oczyszczalni, - przyjęcie całości maksymalnego przepływu ścieków do gminnych oczyszczalni ścieków

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				Stężenie zawiesiny ołnej = max 35mg/dm ³ Stężenie azotu ogólnego max 15mgN/dm ³ Stężenie fosforu ogólnego = max 2mgP/dm ³ Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej.				
6	Gmina Kobierzyce	Budowa urządzeń przesyłowych z Pustkowa Żurawskiego	3.4	Opis problemu: Znaczna część gminy pozbawiona jest sieci kanalizacyjnej. Budowa urządzeń przesyłowych z Pustkowa Żurawskiego pozwoli podłączyć dalsze sołectwa do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. Zakres realizowanych zadań: Budowa urządzeń przesyłowych z Pustkowa Żurawskiego. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej.	Pustków Żurawski, Wierzbie, Kuklice, Pełczyce, Kobierzyce	1,6 mln	2016-2023	Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na zmniejszenie kosztów funkcjonowania systemu kanalizacji sanitarnej oraz uciążliwości związanych z użytkowaniem oczyszczalni ścieków. Przyczyni się także do poprawy komfortu życia mieszkańców oraz atrakcyjności gospodarczej gminy. - pozytywny wpływ na środowisko naturalne, - dostosowanie do obowiązujących przepisów w zakresie oczyszczania ścieków
7	Gmina Kobierzyce	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie obszaru rewitalizowanego	3.4	Opis problemu: Znaczna część gminy pozbawiona jest sieci kanalizacyjnej. Zakres realizowanych zadań: Planowane przedsięwzięcie polega na uporządkowaniu gospodarki ściekowej i skanalizowaniu dotychczas nieskanalizowanych miejscowości zapewniając miejscowej ludności dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej.	Budziszów, Kuklice, Szczepankowice, Nowiny, Pustków Wilczkowski, Raławice Wielki, Małuszów, Księginice, Tyniec nad Ślężą, Magnice	Nie zdefiniowano	2016-2023	Rezultatem projektu będzie poprawa komfortu życia mieszkańców oraz atrakcyjności gospodarczej gminy, a także poprawa stanu środowiska naturalnego.
8	Gmina Kobierzyce	Budowa świetlicy w Kuklicach	3.3	Opis problemu: Sołectwo Kuklice nie posiada dostępu do nowoczesnego, spełniającego oczekiwania	Kuklice	1,5 mln	2016-2025	Budowa nowej świetlicy będzie miała pozytywny wpływ na podniesienie

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>mieszkańców obiektu typu świetlica wiejska. Sołectwo Kuklice notuje negatywne wskaźniki społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wskaźnik obciążenia demograficznego – 70,2% - Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 32,3% (2014/2010) - Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 10% - Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 20% (2014/2012) - Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,4% <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <p>Inwestycja będzie polegała na wybudowaniu świetlicy wiejskiej w miejscowości Kuklice (wraz z wyburzeniem starej świetlicy). Budynek zawierać będzie nieużytkowe poddasze służące jedynie jako miejsce przechowywania drobnych rzeczy. Powierzchnia użytkowa wynosić będzie ok. 245 m². Przy świetlicy zaprojektowany zostanie taras o powierzchni 66,00m². Głównie pomieszczenie stanowić będzie sala główna o powierzchni ok. 125m². Świetlica zostanie wyposażona w węzeł sanitarny, pomieszczenia techniczne i magazynowe, a także w niezbędny sprzęt do podgrzewania posiłków. Przy świetlicy wykonany zostanie parking, a także jego oświetlenie. Budynek zaopatrzone będzie z niezbędne media. Świetlica będzie dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji:</p> <p>3.3. Podniesienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej (w tym placówki oświatowe, zdrowotne, sportowe, kulturalne i rekreacyjne).</p>				aktywności społecznej oraz na integrację mieszkańców – dzięki realizacji inwestycji powstanie atrakcyjne miejsce gdzie mieszkańcy Kuklic będą mogli się spotykać. Dla dzieci będzie bezpiecznym miejscem do wspólnych zabaw.
9	Gmina	Program budowy	3.4	Opis problemu:	Obszar	Nie	2016 -	Realizacja projektu wpłynie

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
	Kobierzyce	i oznakowania tras rowerowych, ścieżek rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych na terenie gminy		<p>Obszary rewitalizacji nie są powiązane bezpieczną, funkcjonalną oraz zintegrowaną siecią tras rowerowych, które spełniać mogą rolę społeczno-gospodarczą jak też turystyczno-rekreacyjną. Mieszkańcy gminy w badaniu ankietowych, jako najważniejsze działania rewitalizacyjne, wskazywali na budowę tras rowerowych. Realizacja zadania odpowiada na problemy integracji funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz niskiego dostępu do wybranych miejsc oraz usług publicznych na obszarze gminy, widocznych wyraźnie na obszarze rewitalizacji. Zakres realizowanych zadań:</p> <p>W ramach realizacji inwestycji planuje się zwiększenie długości ścieżek rowerowych na terenie gminy Kobierzyce. Projekt zakłada przy tym bezpieczny oraz komfortowy dostęp do terenów o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej.</p>	rewitalizacji	zdefiniowan o	2023	<p>pozytywnie na poprawę bezpieczeństwa osób poruszających się na rowerze, wzdłuż obecnie dostępnych w większości prowadzących na „dziko” dróg rowerowych. Dzięki inwestycji będzie możliwe praktyczne wyeliminowanie ryzyka powstawania kolizji z udziałem rowerzystów oraz pojazdów mechanicznych, co znacznie zmniejszy zagrożenie ryzyko utraty życia i zdrowia przez osoby poruszające się po tej trasie na rowerze.</p> <p>Nowopowstałe trasy zapewnią komfort oraz bezpieczeństwo podróży przez malownicze tereny gminy Kobierzyce, zachęcać będą ponadto do uprawiania sportu, turystyki i rekreacji. Powstała infrastruktura będzie miała również ogromne znaczenie dla samych mieszkańców gminy, którzy zachęceni nowoczesną infrastrukturą wybierać będą chętniej alternatywne formy transportu – rower – jako środek komunikacji (nie tylko od święta) pomiędzy poszczególnymi obszarami gminy. Efektem tego będzie m.in. odczuwalna poprawa zdrowia, co dodatkowo będzie przekładać się na pozytywny odbiór roweru</p>

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
								<ul style="list-style-type: none"> – alternatywnego środka transportu, przez społeczeństwo. - poprawa bezpieczeństwa, Poprawa estetyki wsi, - zwiększenie atrakcyjności miejscowości, - zaspokojenie potrzeb ludności poprzez wyposażenie gminy w odpowiedniej jakości infrastrukturę użyteczności publicznej, - promocja aktywnego i zdrowego trybu życia - wzrost poziomu atrakcyjności roweru jako środka transportu, - poprawa wizerunku gminy Kobierzyce
10	Gmina Kobierzyce	Budowa oraz przebudowa dróg w południowej części gminy Kobierzyce	3.4	<p>Opis problemu: „Bezpieczne przemieszczanie” to jedno z wyzwań stojących przed gminą, w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. Powiązanie funkcjonalno-przestrzenne pozytywnie wpływać będzie na włączenie społeczne i rozwiązywanie problemów społecznych, zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Celem projektu jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz ograniczenie zagrożenia dla użytkowników ruchu pieszego oraz kołowego poprzez poprawę stanu jezdni na wybranych drogach, w tym m.in. poprzez usunięcie uszkodzeń oraz ograniczenie tempa dalszej degradacji nawierzchni. Realizacja inwestycji przyczyni się do zwiększenia komfortu jazdy a tym samym do poprawy warunków życia mieszkańców. Poprawa powiązań komunikacyjnych w gminie stworzy</p>	Cieszyce, Wierzbice, Budziszów, Kuklice, Szczepankowice, Nowin, Pustków Wilczkowski, Solna, Damianowice, Dobkowice, Królikowice, Pustków Żurawski, Tyniec nad Ślężą	10 mln	2016-2023	Realizacja projektu przyczyni się do tworzenia spójnej i wysokiej jakości sieci dróg na obszarze rewitalizowanym, co poprzez umożliwienie bezpieczniejszego, sprawniejszego transportu przy spełnieniu wymogów ograniczenia uciążliwości dla środowiska, w dłuższej perspektywie będzie wpływać pozytywnie na tempo rozwoju społecznego i gospodarczego oraz na dostęp do zatrudnienia, nauki, kultury i wypoczynku. Dodatkowo realizacja projektu przyczyniać się będzie do zachowania ładu przestrzennego oraz poprawy bezpieczeństwa.

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				warunki do aktywności gospodarczej i społecznej. Przebudowa istniejących oraz budowa nowych dróg będzie mieć pozytywny wpływ na rozwój gminy, co jest szczególnie ważne dla jej południowej części. Przyczyni się też do poprawy estetyki otoczenia oraz pozytywnie wpłynie na jakość środowiska naturalnego. Zmniejszeniu ulegnie liczba uszkodzeń pojazdów mechanicznych. Zakres realizowanych zadań: Budowa i przebudowa dróg. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.4. Zwiększenie jakości i dostępności w sferze infrastruktury technicznej.				- zwiększenie dostępności i atrakcyjności terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową poprawa dostępności gminy poprzez rozbudowę sieci drogowej, w perspektywie zrównoważony rozwój gospodarczy - wzrost mobilności zawodowej mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności gminy dla lokalizacji działalności gospodarczej, - zwiększenia atrakcyjności gminy jako miejsca pracy i zamieszkania
11	Gmina Kobierzyce	Budowa świetlicy w Biskupicach Podgórnych	3.3	Opis problemu: Sołectwo w Biskupicach Podgórnych nie posiada dostępu do nowoczesnego, spełniającego oczekiwania mieszkańców obiektu typu świetlica wiejska. Sołectwo Biskupice Podgórne notuje negatywne wskaźniki społeczne: - Spadek liczby ludności – 5,5% (2014/2010) - Wskaźnik obciążenia demograficznego – 63,5% - Udział osób długotrwale bezrobotnych – 1,6% Zakres realizowanych zadań: Inwestycja będzie polegała na wybudowaniu świetlicy wraz z zapleczem kuchennym oraz węzłem sanitarnym. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.3. Podniesienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej (w tym placówki oświatowe, zdrowotne, sportowe, kulturalne i rekreacyjne).	Biskupice Podgórne	1,05 mln	2016-2023	Budowa nowej świetlicy będzie miała pozytywny wpływ na integrację mieszkańców – stworzy atrakcyjne miejsce gdzie będą mogli się spotykać i wspólnie spędzać czas. Dla dzieci będzie bezpiecznym miejscem do wspólnych zabaw. Nowy budynek przyczyni się do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców.
12	Gmina Kobierzyce	Budowa świetlicy w Księginicach	3.3	Opis problemu: Sołectwo w Księginicach nie posiada dostępu	Księginice	1,5 mln	2016-2023	Budowa nowej świetlicy będzie miała pozytywny

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>do nowoczesnego, spełniającego oczekiwania mieszkańców obiektu typu świetlica wiejska. Sołectwo Księginice notuje negatywne wskaźniki społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wskaźnik obciążenia demograficznego – 59,4% - Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 27,3% (2014/2010) <p>Zakres realizowanych zadań: Inwestycja będzie polegała na wybudowaniu świetlicy w miejscowości Księginice. Budynek zawierać będzie nieużytkowe poddasze służące jako miejsce przechowywania drobnych rzeczy. Powierzchnia użytkowa wynosić będzie ok. 245 m². Ponadto przy świetlicy zaprojektowany zostanie taras o powierzchni 66,00m². Główne pomieszczenie stanowić będzie sala o powierzchni ok. 125m². Świetlica wyposażona będzie w węzeł sanitarny, pomieszczenia techniczne i magazynowe, a także w niezbędny sprzęt do podgrzewania posiłków. Przy świetlicy wykonany zostanie parking, a także jego oświetlenie. Obiekt zaopatrzony będzie z niezbędne media. Budynek będzie dostosowany do korzystania z niego przez osoby niepełnosprawne.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.3. Podniesienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej (w tym placówki oświatowe, zdrowotne, sportowe, kulturalne i rekreacyjne).</p>				wpływ na integrację mieszkańców – stworzy atrakcyjne miejsce gdzie będą mogli się spotykać. Dla dzieci będzie bezpiecznym miejscem do wspólnych zabaw. Nowy budynek przyczyni się do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców.
13	Gmina Kobierzyce	Budowa świetlicy w Nowinach	3.3	<p>Opis problemu: Sołectwo w Nowinach nie posiada dostępu do nowoczesnego, spełniającego oczekiwania mieszkańców obiektu typu świetlica wiejska. Sołectwo Nowiny notuje negatywne wskaźniki społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wskaźnik obciążenia demograficznego – 81% 	Nowiny	1 mln	2016-2023	Budowa nowej świetlicy będzie miała pozytywny wpływ na integrację mieszkańców – stworzy atrakcyjne miejsce gdzie będą mogli się spotykać. Dla dzieci będzie bezpiecznym miejscem

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>Wzrost odsetka osób poprodukcyjnych – 50% (2014/2010)</p> <p>- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – 14,5%</p> <p>- Wzrost odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – 37,5% (2014/2012)</p> <p>- Udział osób długotrwale bezrobotnych – 4,8%</p> <p>- Wzrost odsetka długotrwale bezrobotnych – 100% (2014/2012)</p> <p>Zakres realizowanych zadań: Inwestycja zakłada wybudowanie świetlicy wraz z zapleczem kuchennym oraz węzłem sanitarnym.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.3. Podniesienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej (w tym placówki oświatowe, zdrowotne, sportowe, kulturalne i rekreacyjne).</p>				do wspólnych zabaw. Nowy budynek przyczyni się do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców.
14	Gmina Kobierzyce	Budowa zaplecza sportowego w Solnej	3.3	<p>Opis problemu: Lokalna drużyna sportowa pozbawiona jest zaplecza sportowego.</p> <p>Zakres realizowanych zadań: Inwestycja będzie polegała na wybudowaniu zaplecza sportowego dla potrzeb lokalnej drużyny piłkarskiej. Powierzchnia użytkowa zaplecza sportowego wynosić będzie ok. 110 m². Budynek składać się będzie z szatni dla gości i gospodarzy wraz z natryskami, pomieszczenia sędziego, pomieszczenia biurowego, węzła sanitarnego a także niezbędnych pomieszczeń gospodarczych do przechowywania sprzętu. Przy zapleczu sportowym wybudowany zostanie parking, a także ścieżka umożliwiająca dojście zawodników na murawę.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 3.3. Podniesienie dostępu do obiektów</p>	Solna	700 tys.	2016-2023	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja społeczeństwa, - rozwijanie talentów sportowych, - promowanie zdrowego trybu życia, - integracja społecznej ludności, - poprawa estetyki wsi

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				użyteczności publicznej (w tym placówki oświatowe, zdrowotne, sportowe, kulturalne i rekreacyjne).				
15	Gmina Kobierzyce	Rewitalizacja parku w Kobierzycach	1.1	<p>Opis problemu: Znaczna część obszaru rewitalizacji pozbawiona jest odpowiednich miejsc do odpoczynku i rekreacji bezpośrednio na miejscu. Park w Kobierzycach jest największym obszarem w gminie, służącym mieszkańcom jako miejsce odpoczynku i rekreacji. Mieszkańcy okolicznych miejscowości jak też mieszkańcy Kobierzyc spędzają tam czas wolny. Kluczowym problemem jest dostępność tego obiektu dla mieszkańców gminy, w tym szczególności obszarów rewitalizacji (małych rozproszonych miejscowości, słabo powiązanych funkcjonalno-przestrzenią z Kobierzycami). Zadania mające na celu poprawę jakości przestrzeni publicznej parku jest komplementarne z przedsięwzięciami budowy sieci ścieżek rowerowych łączących Kobierzyce (w tym park) z przestrzenią sołectw położonych w obszarze rewitalizowanym. Realizacja przedsięwzięcia odpowiada na zgłaszane problemy niedostatku obszarów do wypoczynku i rekreacji.</p> <p>Zaplanowane działania mają na celu zapobieganie dalszej degradacji założenia parkowego oraz zagospodarowanie zabytkowego terenu. Park w Kobierzycach odgrywa niezwykle istotną rolę, obok funkcji estetycznej spełnia także funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Teren parku ma w sobie duży, niestety do tej pory niewykorzystany w pełni potencjał jako miejsce odpoczynku i zabawy, do którego mieszkańcy okolicznych</p>	Kobierzyce	Nie zdefiniowano	2016-2023	Realizacja projektu w znacznej mierze przyczyni się do poprawy stanu technicznego, estetyki i funkcjonalności parku w Kobierzycach, którego wartość podkreśla fakt, iż jest on wpisany do Rejestru Zabytków Zaplanowane i przeprowadzone prace inwestycyjne pozwolą na zachowanie zabytkowego parku dla przyszłych pokoleń i będą stanowiły dla niego aktywną ochronę przed jego dalszą degradacją. Wskutek realizacji projektu powstanie nowe atrakcyjne miejsce o charakterze rekreacyjnym aktywizujące mieszkańców okolicznych miejscowości i odkrywające przed nimi drzemiący w parku potencjał. W zakresie społecznym zagospodarowanie parku w Kobierzycach wpłynie pozytywnie na integrację lokalnej społeczności i poprawę bezpieczeństwa poprzez wykorzystanie terenów dla działań kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i edukacyjnych. Projekt rozwiąże zidentyfikowane potrzeby: - potrzebę dostępu mieszkańców południowej

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>miejscowości chętnie będą przyjeżdżać aby spędzić tam wolny czas.</p> <p>Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na podniesienie atrakcyjności miejsca, gdzie mieszkańcy nie tylko Kobierzyc, lecz przede wszystkim mieszkańcy miejscowości położonych na obszarze rewitalizowanym, chętnie będą spędzać wolny czas. Nadanie miejscu nowej funkcji – poprzez utworzenie na terenie parku terenu rekreacyjnego wraz z nowoczesnym i atrakcyjnym placem zabaw dla dzieci przyciągnie mieszkańców okolicznych miejscowości, przez co umożliwi efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego dziedzictwa przeszłości jako czynnika rozszerzenia oferty kulturowej gminy Kobierzyce.</p> <p>Zakres realizowanych prac:</p> <p>Projekt ma charakter zintegrowanych działań rewaloryzacyjnych dla wskazanej przestrzeni publicznej, ukierunkowanych na odnowę i uporządkowanie terenu parkowego o walorach krajobrazowo przyrodniczych, zakłada przy tym jego wyposażenie w niezbędną infrastrukturę dla rozwoju usług rekreacyjnych i publicznych. Projekt zakłada kompleksowe zagospodarowanie obszaru na funkcje rekreacyjno-sportowe i kulturalne – w ramach realizacji inwestycji wyodrębnione zostanie m.in. miejsce na nowoczesny plac zabaw dla dzieci. Rewitalizacja obejmie tereny, które na dzień dzisiejszy pozostają niewykorzystane oraz niezagospodarowane pod względem rekreacji. W kontekście przyrodniczym projekt zakłada rewaloryzację terenów zielonych oraz nasadzenia drzew.</p> <p>Projekt obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odnowienie terenu pod kątem zieleni 				<p>części gminy Kobierzyce do atrakcyjnej i ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrzebę integracji społeczności lokalnej i wzrostu aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców, - potrzebę rozwoju nowych usług związanych ze sferą rekreacji, turystyki i aktywnego wypoczynku mieszkańców oraz sportu i kultury, - poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, - przywrócenie walorów krajobrazowych

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				- budowa placu zabaw - montaż ławek - dostosowanie infrastruktury do nowej funkcji parku (m. in. tablica z regulaminem użytkowania terenu, niskie ogrodzenie placu zabaw, elementy małej architektury, oświetlenie, odpowiednie podłoże: trawa, żwir, kamienie, itp.). Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 1.1. Tworzenie terenów rekreacyjnych.				
16	Gmina Kobierzyce	Zakup bojowego wozu strażackiego dla OSP w Pustkowie Żurawskim	1.4	Opis problemu: Obecny stan techniczny oraz wyposażenie remizy nie jest dostosowane do potrzeb obszaru na którym działa remiza. Konieczne jest usprawnienie oraz podniesienie jakości i efektywności działalności straży pożarnej. Zakres realizowanych zadań: Przedmiotem projektu będzie zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla jednostki OSP w Pustkowie Żurawskim dla realizacji zadania zapewnienia całodobowej gotowości do realizowania wezwań i udzielania świadczeń w razie wypadku, pożaru, zdarzenia drogowego i innych powodujących zagrożenie życia. W ramach projektu zakupiony zostanie nowy samochód ratowniczo-gaśniczy na podwoziu z napędem 4 x 4, z kabiną na 6 osób. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 1.4. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa.	Pustków Żurawski	700 tys.	2016-2023	Realizacja projektu przyczyni się do podniesienia jakości usług świadczonych przez OSP na terenie obszaru rewitalizowanego, a także do zrównoważonej jakości poszczególnych elementów infrastruktury ratownictwa w celu osiągnięcia jej pełnej funkcjonalności, a także do zabezpieczenia poczucia większego bezpieczeństwa ludności, obniżenia poziomu śmiertelności oraz skutków powikłań powstających w wyniku wypadków i innych stanów nagłego zagrożenia zdrowia i życia. Zakładanym rezultatem poprawy wyposażenia OSP w Pustkowie Żurawskim będzie: - profesjonalizowanie OSP, - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, - poprawa warunków pracy strażaków, - poprawa bezpieczeństwa strażaków,

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
								- zwiększenie skuteczności działań prowadzonych przez OSP w Pustkowie Żurawskim
17	Województwo Dolnośląskie reprezentowane przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei we Wrocławiu	Termomodernizacja budynku Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu - Obwód Drogowy Cieszyce	1.5	<p>Opis problemu: Obiekt Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu nie spełnia wymogów środowiskowych stawianych tego typu budynkom. Konieczna jest poprawa efektywności energetycznej obiektu użyteczności publicznej, rozwój w zakresie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii, ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko - w aspekcie potrzeb dotyczących przystosowania się do zmian klimatu i łagodzenia zmian klimatu. Udział w podniesieniu bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji źródeł energii oraz popularyzacji w zakresie efektywnego i oszczędnego zarządzania energią.</p> <p>Zakres realizowanych zadań: Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie kompleksowej termomodernizacji obiektu użyteczności publicznej. W ramach termomodernizacji budynku nastąpi wymiana nieefektywnego energetycznie istniejącego ogrzewania elektrycznego na źródło ciepła pochodzące z OZE tj. pompy ciepła, wymiana/modernizacja instalacji c.o. i c.w.u., zastosowanie energooszczędnych elementów oświetlenia, wymiana wyłazu dachowego i ocieplenie przegród budowlanych (w tym stropodachu). W efekcie prowadzenia robót budowlanych zostaną również wykonane niezbędne prace wykończeniowe, które przyniosą poprawę stanu wizualnego obiektu. Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 1.5 Ochrona środowiska i zdrowia mieszkańców.</p>	Cieszyce, ul. Wrocławska 11	295 tys.	2016-2023	<p>Zadanie wpisuje się w cel nr 1 LPR Gminy Kobierzyce, w tym również w cel szczegółowy nr 1.3 „Podniesienie poziomu estetyki otoczenia”.</p> <p>W ramach projektu zostaną wykonane prace wykończeniowe docieplanych przegród budynku, które wpłyną na poprawę wizualną istniejącego obiektu.</p> <p>W obszarze z dominującą zabudową z lat 30 XX wieku, działanie przyniesie „wartość dodaną” poprawy estetyki otoczenia na terenie Gminy, w której odnotowuje się stały wzrost liczby mieszkańców.</p>

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
18	Gmina Wrocław – Lider Projektu, Gmina Kobierzycze – Partner Projektu	Matematyczne eksperymenty – poprawa jakości nauczania matematyki w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na obszarze 9 gmin należących do ZIT WrOF	2.1	<p>Opis problemu: Projekt odpowiada na zdiagnozowane problemy niższego dostępu do oferty edukacyjnej na obszarze rewitalizowanym oraz niższe wyniki w nauce.</p> <p>Zadanie ma celu podniesienie wyników w nauce matematyki w wybranych szkołach. Programem zostaną objęci m.in. uczniowie mieszkający na obszarach rewitalizowanych. Celem projektu jest ponadto podniesienie kompetencji nauczycieli uczących matematyki. Przeprowadzone zostaną szkolenia mające na celu poprawę efektywności nauczania. Dodatkowo planowane jest doposażenie bazy dydaktycznej na potrzeby prowadzonych zajęć. Uczniowie szkół biorących udział w projekcie będą mogli uczestniczyć w dodatkowych zajęciach z matematyki:</p> <p>1) zajęciach rozwijających uzdolnienia matematyczne: 2) zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych z matematyki – przeznaczonych dla uczniów zainteresowanych poprawą niskich wyników w nauce. 3) warsztatach z matematyki dla uczniów ze średnimi wynikami.</p> <p>W ramach projektu planuje się doposażenie bazy dydaktycznej szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne, które będą wykorzystywane podczas zajęć z matematyki. Nauczyciele odbędą odpowiednie szkolenia mające na celu podniesienie kompetencji zawodowych. Jest to projekt partnerski, którego liderem jest Gmina Wrocław. Obejmuje on jedną placówkę szkolną, która znajduje się na terenach objętych programem rewitalizacji (Pustków Wilczkowski), oraz dwie, które bezpośrednio na niego oddziałują (Szkoła Podstawowa w</p>	<p>SP w Pustkowie Wilczkowskim – obejmuje dzieci mieszkające w następujących miejscowościach znajdujących się na obszarze rewitalizowanym: Pustków Wilczk., Rolantowice, Damianowice, Dobkowice, Tyniec nad Ślężą</p> <p>SP w Kobierzycach: Kobierzycze, Królikowice, Kuklice, Nowiny, Szczepankowice, Budziszów, Wierzbice, Cieszyce</p> <p>Gimnazjum w Kobierzycach: Kobierzycze, Królikowice, Kuklice, Nowiny, Szczepankowice, Budziszów, Wierzbice, Cieszyce, Pustków</p> <p>Żurawski, Solna, Pustków Wilczkowski, Rolantowice, Damianowice, Dobkowice, Tyniec nad Ślężą.</p>	131 tys.	2016-2023	<ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie oferty szkoleniowej do potrzeb uczniów, - wzrost motywacji uczniów do nauki, - poprawa atrakcyjności prowadzonych zajęć dzięki nowoczesnym pomocom dydaktycznym, - lepsze wyniki w nauce

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				Kobierzycach oraz gimnazjum w Kobierzycach). Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 2.1. Zwiększenie atrakcyjności oferty w obszarze sportu, kultury, edukacji dostosowanej do różnych grup wiekowych				
19	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach	Aktywizacja klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobierzycach	2.3	Opis problemu: Projekt odpowiada na zidentyfikowane w obszarze rewitalizowanym problemy społeczne (długotrwałe bezrobocie, ubóstwo). Nadrzędnym celem projektu jest rozwój aktywnej integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających ze wsparcia GOPS Kobierzycy w okresie trwania projektu. Ponadto ważnym aspektem realizacji programu jest nabycie nowych kwalifikacji zawodowych przez osoby korzystające ze wsparcia GOPS, podniesienie poczucia własnej wartości i motywacji do działania oraz zaufania we własne siły w funkcjonowaniu na rynku pracy, a także poprawa sytuacji finansowej osób objętych wsparciem w ramach projektu. Zakres realizowanych zadań: W ramach realizacji projektu planuje się: - uczestnictwo w zajęciach interpersonalnych z psychologiem - uczestnictwo w warsztatach z doradcą zawodowym - uczestnictwo i ukończenie kursów zawodowych - przejście podstawowych badań lekarskich - pomoc finansową ze strony GOPS podczas trwania kursu Analizując aktualne oferty pracy na lokalnym rynku pracy ustalono, iż najbardziej oczekiwanymi kursami są: operator wózków widłowych, spawacz, gastronomia, kasa fiskalna. Rekrutacja poprzedzona zostanie kampanią informacyjną, poprzez ogłoszenie na	Projekt będzie się odbywał w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobierzycach, ul. Witosa 18, 55-040 Kobierzycy oraz na terenie miasta Wrocław.	105 tys.	2016-2023	Oczekiwanymi rezultatami jakie zostaną osiągnięte po zakończeniu projektu są: - znalezienie pracy - poprawa warunków życiowych - wzrost wiary we własne możliwości i większej pewności siebie Wartością dodaną będzie zastosowanie kompleksowego wsparcia o charakterze długofalowym.

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>stronie internetowej Urzędu Gminy, BIP GOPS Kobierzycy, w lokalnej gazecie – szczególne wysiłki w celu zachęcenia mieszkańców do udziału w projekcie będą prowadzone na obszarach rewitalizowanych. Poza tym pracownicy GOPS na bieżąco informować będą podopiecznych o możliwości skorzystania z udziału w projekcie. Decydować będzie kolejność zgłoszeń. Zostanie sporządzona lista osób, które zadeklarują chęć uczestnictwa w projekcie. W ramach zadania planuje się zawarcie kontraktów socjalnych z uczestnikami.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 2.3. Podniesienie poziomu integracji mieszkańców.</p>				
20	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach	Przeciwdziałanie skutkom przemocy w rodzinie w Gminie Kobierzycy	2.3	<p>Opis problemu: Projekt jest odpowiedzią na problemy społeczne zdiagnozowane przez OPS w Kobierzycach.</p> <p>Celem projektu jest zwiększanie skuteczności i dostępności pomocy w środowisku lokalnym, wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym osobom uwięzionym w przemoc w rodzinie, a także tworzenie warunków do skuteczniejszego przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) szkolenie służb zajmujących się przemocą w rodzinie, 2) udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, 3) oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie, 4) integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym korzystających ze wsparcia GOPS Kobierzycy w okresie trwania projektu. <p>Zakres realizowanych zadań: W ramach realizacji projektu przewidziane</p> 	Projekt będzie się odbywał w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobierzycach, ul. Witosa 18, 55-040 Kobierzycy oraz w Gminnym Punkcie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Kobierzycach, ul. Witosa 15.	288 tys.	2016-2023	<p>Oczekiwanymi rezultatami jakie zostaną osiągnięte po zakończeniu projektu są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wzmocnienie ochrony ofiar przemocy w rodzinie, 2) zatrzymania przemocy w rodzinie, zmiany postaw wobec poprzez udział sprawców przemocy w rodzinie w programie korekcyjnym, 3) poprawy warunków życiowych rodziny, wzrostu wiary we własne możliwości i większej pewności siebie 4) podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy w rodzinie, konstruktywne rozwiązania dotyczące problemów przemocy w rodzinie 5) umocnienie rodziny jako

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>zostały działania wspomagające, do których zaliczyć należy:</p> <p>1) szkolenie służb zajmujących się przemocą w rodzinie,</p> <p>2) udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie,</p> <p>3) oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie celem zatrzymania przemocy w rodzinie, zmniejszanie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,</p> <p>W ramach zadania planuje się przeszkolenie osób współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kobierzyce, realizację programów profilaktycznych w zakresie w latach 2015-2020 dla osób doznających przemocy w rodzinie oraz dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>Rekrutacja poprzedzona zostanie kampanią informacyjną, poprzez ogłoszenie na stronie internetowej Urzędu Gminy, BIP GOPS Kobierzyce, w lokalnej gazecie. Poza tym pracownicy GOPS na bieżąco informować będą podopiecznych o możliwości skorzystania z udziału w projekcie. Szczególne wysiłki w celu zachęcenia mieszkańców do udziału w projekcie będą prowadzone na obszarach rewitalizowanych.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 2.3. Podniesienie poziomu integracji mieszkańców.</p>				<p>podstawowej komórki społecznej,</p> <p>6) poprawy warunków życiowych rodziny,</p> <p>7) wzrostu wiary we własne możliwości i większej pewności siebie</p> <p>Wartością dodaną będzie zastosowanie kompleksowego wsparcia dla rodzin doznających przemocy w rodzinie o charakterze długofalowym - zatrzymanie przemocy w rodzinie.</p>
21	Gmina Wrocław – Lider Projektu, Gmina Kobierzyce – Partner Projektu	„EDUKACJA i PARTNERSTWO BEZ BARIER – upowszechnienie i zapewnienie wysokiej jakości edukacji	2.1	<p>Opis problemu:</p> <p>Projekt odpowiada na zdiagnozowane problemy dostępności i jakości wychowania przedszkolnego w wybranych placówkach przedszkolnych na terenie gminy Kobierzyce. Problem zostanie rozwiązany poprzez: uruchomienie nowych miejsc przedszkolnych</p>	Przedszkole Samorządowe w Pustkowie Żurawskim Przedszkole samorządowe w Tyńcu Małym	2187 tys.	2016-2023	<p>- zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie oraz rozwijanie indywidualnych predyspozycji,</p> <p>- utworzenie odpowiednich warunków dla dzieci</p>

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
		przedszkolnej poprzez utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, organizację dodatkowych zajęć edukacyjnych dla dzieci oraz podnoszenie kwalifikacji nauczycieli w 14 wybranych placówkach na terenie WrOF (Wrocław, Kobierzyce, Sobótka, Miękinia i Oborniki Śląskie)"		<p>w Przedszkolu Samorządowym w miejscowości Wysoka, a także poprzez doskonalenie umiejętności i kompetencji nauczycieli oraz dodatkowe zajęcia edukacyjne i specjalistyczne dla dzieci w pozostałych placówkach biorących udział w projekcie, w tym dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.</p> <p>Zakres realizowanych zadań:</p> <p>Organizacja zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym, które zamieszkują m.in. na terenach wskazanych do rewitalizacji.</p> <p>Projekt obejmie 14 Przedszkoli na terenie Gmin ZIT WrOF. Jest to projekt partnerski, gdzie Liderem projektu jest gmina Wrocław. Wśród placówek przedszkolnych objętych projektem na terenie Gminy Kobierzyce znajduje się przedszkole zlokalizowane na terenie, który jest objęty programem rewitalizacji tj. Pustków Żurawski. Pozostałe placówki oddziałują na tereny objęte programem rewitalizacji, ze względu na dobrowolność wyboru przedszkola przez mieszkańców gminy Kobierzyce .</p> <p>Projekt zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodatkowe zajęcia edukacyjne i specjalistyczne, w tym dla dzieci z niepełnosprawnościami – wszystkie przedszkola biorące udział w projekcie, - doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli – kursy i szkolenia – wszystkie przedszkola biorące udział w projekcie, - zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych zgodnych ze zdiagnozowanymi potrzebami placówki, - uruchomienie i utrzymanie nowo utworzonych miejsc przedszkolnych (tylko w przedszkolu w miejscowości Wysoka) 	Przedszkole Samorządowe w Wysokiej Przedszkole Samorządowe w Ślęzie			o zróżnicowanych możliwościach intelektualnych, wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi dostosowanie kompetencji pracowników do potrzeb dzieci,

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji: 2.1. Zwiększenie atrakcyjności oferty w obszarze sportu, kultury, edukacji dostosowanej do różnych grup wiekowych				
22	Fundacja IT – Lider Projektu Gmina Kobierzyce – partner projektu	Droga do e-przyszłości	2.3	Opis problemu: Projekt odpowiada na zdiagnozowane ryzyko wyłączenia społecznego, w szczególności osób niepełnosprawnych oraz w wieku senioralnym. Zadanie ma celu podniesienie wśród mieszkańców obszarów rewitalizowanych kompetencji oraz umiejętności w obszarze obsługi komputera. Zaplanowane w ramach realizacji projektu szkolenia pozwalają na zdobycie praktycznej wiedzy oraz wykorzystanie jej przy codziennym użytkowaniu jak i również w środowisku pracy. Dodatkowym, ważnym aspektem zajęć będzie aktywizacja osób niepełnosprawnych do działania. Zakres realizowanych zadań: Programy szkoleniowe będą realizowane na 3 poziomach: 1) szkolenia podstawowe dla osób o minimalnych umiejętnościach w zakresie kompetencji cyfrowych w wymiarze 60 h szkoleniowych na grupę, 2) szkolenia średniozaawansowane dla osób posiadających wybiórcze i niewystarczające umiejętności w zakresie kompetencji cyfrowych w wymiarze 75 h szkoleniowych na grupę, 3) szkolenia dla osób niepełnosprawnych o szczególnych potrzebach szkoleniowych w tym: - dla osób niepełnosprawnych ruchowo w wymiarze 100 h szkoleniowych na grupę, - dla osób niedowidzących / niewidzących w wymiarze 150 h szkoleniowych na grupę, Každy program szkoleniowy będzie	Rekrutacja do projektu będzie się odbywała na terenie całej Gminy, szczególne wysiłki w celu zachęcenia mieszkańców do udziału w projekcie będą prowadzone na obszarach rewitalizowanych.	Nie zdefiniowano	2016-2023	Oczekiwanymi rezultatami, które zostaną osiągnięte po zakończeniu projektu są: - poprawa umiejętności obsługi komputera, - podnoszenie kwalifikacji kompetencji zawodowych mieszkańców, - aktywizacja mieszkańców, integracja ludności,

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Cele	Opis problemu Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Planowane nakłady (zł)	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji
				<p>realizowany w 5 obszarach kompetencji cyfrowych zgodnie ze standardem DIGCOMP i rozwiniętym modelem relacyjnym tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. informacja, 2. komunikacja, 3. tworzenie treści, 4. bezpieczeństwo, 5. rozwiązywanie problemów. <p>Zakres każdego z tych obszarów będzie zróżnicowany w zależności od poziomu szkoleniowego.</p> <p>Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji:</p> <p>2.3. Podniesienie poziomu integracji mieszkańców.</p>				

Inne planowane działania społeczne

Działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich

Projekt zakładający aktywizację ludzi starszych na obszarze rewitalizowanym, a co za tym idzie wykorzystanie ich doświadczenia oraz wiedzy. Projekt będzie polegał na organizacji zajęć w wybranym miejscu, gdzie starsze pokolenie będzie się spotykać i rozwijać swoje pasje czy też odkrywać nowe talenty. Dodatkowo zajęcia będą mobilizować intelektualnie oraz zwiększać poczucie własnej wartości. Dzięki realizacji projektu mieszkańcy obszaru rewitalizowanego będą mieli dostęp do różnego rodzaju zajęć np. nauki języków obcych, obsługi urządzeń mobilnych, warsztatów tanecznych czy artystycznych.

Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji:

2.1. Zwiększenie atrakcyjności oferty w obszarze sportu, kultury, edukacji dostosowanej do różnych grup wiekowych.

Działania na rzecz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych

Organizacja zajęć dodatkowych o charakterze dydaktyczno – wychowawczo – opiekuńczym – zadanie ma celu prowadzenie zajęć m.in. w świetlicach wiejskich. Zajęcia przeznaczone będą dla dzieci i młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizowany. Zadanie ma celu rozwijanie zainteresowań wybraną tematyką, ale także stworzenie warunków do efektywnego zagospodarowania czasu wolnego oraz do integracji dzieci.

Spójność z celami szczegółowymi rewitalizacji:

2.1. Zwiększenie atrakcyjności oferty w obszarze sportu, kultury, edukacji dostosowanej do różnych grup wiekowych.

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego, lub technicznego, lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wskazują na następujące rodzaje komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,
- komplementarność źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.

W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.

W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.

Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian.

Oznacza to, że budowa i realizacji programu rewitalizacji jest zabiegiem złożonym. Wymaga bowiem przeprowadzenia wielu działań o charakterze diagnostycznym, konsultacyjnym, negocjacyjnym, planistycznym, prawnym, wdrożeniowym i monitoringowym – korygowania projektów i działań w trakcie ich realizacji oraz kompleksowej oceny po zakończeniu. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymaga utworzenia lub wyznaczenia przez podmiot rewitalizacji organu, któremu czynność ta zostanie powierzona.

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji – wskazuje, że jednym z najważniejszych narzędzi realizacji programu rewitalizacji – zapewniających jego uspołecznienie oraz komplementarność jest Komitet Rewitalizacji.

Traktując zapisy Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji jako wykładnię dobrych praktyk, które warto wdrożyć lub naśladować również w przypadku działań rewitalizacyjnych prowadzonych w gminie Kobierzyce, proponuje się powołać Zespół ds. rewitalizacji, który spełniać będzie podobną funkcję i rolę jak opisany w tejże Ustawie Komitet Rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniodawczo-doradczą wójta. Dopuszcza się powołania osobnych Zespołów ds. rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.

- Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Zespołu ds. rewitalizacji ustala się uwzględniając jego funkcję oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zasady określa, w drodze uchwały, rada gminy przed uchwaleniem programu rewitalizacji albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia jego uchwalenia. Podjęcie uchwały jest poprzedzone konsultacjami społecznymi.
- Wójt niezwłocznie po podjęciu przez radę gminy uchwały powołuje Zespół ds. rewitalizacji.
- W przypadku gdy Zespół ds. rewitalizacji został powołany przed uchwaleniem programu rewitalizacji, w programie tym określa się niezbędne zmiany w uchwale dot. zasad wyznaczania składu oraz zasady działania Zespołu ds. rewitalizacji, w tym dotyczące powołania Zespołu ds. rewitalizacji dla podobszaru rewitalizacji objętego tym programem.
- Zmiana uchwały, w sposób zgodny z programem rewitalizacji, następuje niezwłocznie po uchwaleniu tego programu. Po zmianie uchwały wójt zmienia zarządzenie powołujące Zespół ds. rewitalizacji.
- Obsługę organizacyjną Zespołu ds. rewitalizacji zapewnia urząd obsługujący wójta.
- W przypadku gdy Zespół ds. rewitalizacji zajmuje stanowisko w drodze głosowania, przedstawiciele gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, w tym gminnych osób prawnych, nie biorą udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczy ono projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem wójta.

Mając na uwadze powyższe, proponuje się powołać, w oparciu o wyżej wymienione zasady, ZESPÓŁ DS. REWITALIZACJI, który pełnić będzie wskazaną wyżej rolę.

Zgodnie z Ustawą⁷⁶ o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji (Zespół ds. rewitalizacji w gminie Kobierzyce) stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy. Ustawa, jak również analiza zakresu realizacji programu rewitalizacji, wskazuje, że największy ciężar organizacyjny, zarządczy i finansowy – będzie udziałem samorządu lokalnego i jego jednostek podległych. Dla zapewnienia „dobrego zarządzania” procesem rewitalizacji, a tym samym komplementarności realizowanych działań – istotne wydaje się być stworzenie lub dostosowanie istniejących struktur administracyjno-zarządczych do specyfiki i potrzeb realizacji programu rewitalizacji – także w kontekście właściwego funkcjonowania Zespołu ds. rewitalizacji (obsługę organizacyjną Zespołu ds. rewitalizacji zapewnia urząd obsługujący wójta).

Proponuje się zatem powołanie przez Wójta **Zespołu ds. Rewitalizacji**, który realizować może wiele różnorodnych działań koncepcyjnych, organizacyjnych, koordynacyjnych, ewaluacyjnych

⁷⁶ Przyp. w niniejszym opracowaniu rozwiązania dot. uspołecznienia procesu realizacji programu rewitalizacji zaproponowane w Ustawie o rewitalizacji traktowane są jako przykłady dobrych praktyk.

i informacyjnych związanych z programem. Zespół realizować powinien także działania monitoringowe, w obszarze których mieści się pomiar efektów rewitalizacji. Nie jest konieczne sytuowanie Zespołu w strukturze organizacyjnej urzędu gminy jako odrębnej komórki organizacyjnej, bowiem w jego skład wchodzić będą przede wszystkim osoby z różnych istniejących już komórek, np. zastępca wójta (jako przewodniczący), członek rady gminy, skarbnik miasta, kierownicy wybranych wydziałów urzędu.⁷⁷

⁷⁷ Na podstawie: Andrzej Sztando – Pomiar rezultatów programu rewitalizacji miasta, Samorząd Terytorialny, 2008 rok.

9. Indykatywne ramy finansowe

Zabezpieczenie finansowe działań związanych z realizacją Programu Rewitalizacji stanowią przede wszystkim środki budżetowe gminy. Jednakże środki własne gminy wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej.

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji strategii obejmują:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST.

Załącznik do Uchwały Nr
 Rady Gminy Kobierzyce
 z dnia.....2016 r.

Tabela 116. Indykatywne ramy finansowe związane z realizacją Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa projektu	Cel	Nazwa wnioskodawcy	Szacowana wartość projektu (zł)	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Przebudowa Stadionu w Kobierzycach	3.1	Gmina Kobierzyce	12 000 tys.	2016-2025	UE, Gmina
2	Program budowy i oznakowania trasy rowerowej Pełczyce – Kobierzyce	3.4	Gmina Kobierzyce	700 tys.	2016-2025	UE, Gmina
3	Modernizacja Urzędu Gminy Kobierzyce	3.3	Gmina Kobierzyce	4 000 tys.	2016-2025	UE, Gmina
4	Budowa drogi wraz z chodnikiem w miejscowości Budziszów	3.4	Gmina Kobierzyce	300 tys.	2016-2025	UE, Gmina
5	Budowa drogi wraz z chodnikiem oraz ścieżką rowerową w miejscowości Królikowice	3.4	Gmina Kobierzyce	700 tys.	2016-2025	UE, Gmina
6	Budowa drogi w miejscowości Rolantowice	3.4	Gmina Kobierzyce	250 tys.	2016-2025	UE, Gmina
RAZEM				17 950 tys.		
RAZEM CEL 3.1				12 000 tys.		
RAZEM CEL 3.3				4 000 tys.		
RAZEM CEL 3.4				1 950 tys.		

Tabela 117. Indykatywne ramy finansowe związane z realizacją Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa projektu	Cel	Nazwa wnioskodawcy	Szacowana wartość projektu	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Budowa chodnika w miejscowościach: Pustków Wilczkowski, Damianowice, Nowiny, Wierzbice, Dobkowice, Królikowice, Księginice, Pełczyce, Tyniec nad Ślężą, Magnice	3.4	Gmina Kobierzyce	5,5 mln	2016-2025	UE, Gmina
2	Budowa chodnika w miejscowościach: Cieszyce, Pustków Żurawski	3.4	Gmina Kobierzyce	1 mln	2016-2025	UE, Gmina
3	Budowa remizy strażackiej w Pustkowie Żurawskim	1.4	Gmina Kobierzyce	2550 tys.	2016-2025	UE, Gmina
4	Budowa przedszkola oraz części żłobkowej w Kobierzycach	3.2	Gmina Kobierzyce	10 mln zł	2016-2025	UE, Gmina
5	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Kobierzycach	3.4	Gmina Kobierzyce	14 mln zł	2016-2025	UE, Gmina
6	Budowa urządzeń przesyłowych z Pustkowa Żurawskiego	3.4	Gmina Kobierzyce	1,6 mln	2016-2025	UE, Gmina
7	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie obszaru rewitalizowanego	3.4	Gmina Kobierzyce	Nie zdefiniowano	2016-2025	UE, Gmina
8	Budowa świetlicy w Kuklicach	3.3	Gmina Kobierzyce	1,5 mln	2016-2025	UE, Gmina
9	Program budowy i oznakowania tras rowerowych, ścieżek rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych na terenie gminy	3.4	Gmina Kobierzyce	Nie zdefiniowano	2016-2025	UE, Gmina
10	Budowa oraz przebudowa dróg w południowej części gminy Kobierzyce	3.4	Gmina Kobierzyce	10 mln	2016-2025	UE, Gmina
11	Budowa świetlicy w Biskupicach Podgórnym	3.3	Gmina Kobierzyce	1,05 mln	2016-2025	UE, Gmina
12	Budowa świetlicy w Księginicach	3.3	Gmina Kobierzyce	1,5 mln	2016-2025	UE, Gmina
13	Budowa świetlicy w Nowinach	3.3	Gmina Kobierzyce	1 mln	2016-2025	UE, Gmina
14	Budowa zaplecza sportowego w Solnej	3.3	Gmina Kobierzyce	700 tys.	2016-2025	UE, Gmina
15	Rewitalizacja parku w Kobierzycach	1.1	Gmina Kobierzyce	Nie	2016-2025	UE, Gmina

16	Zakup bojowego wozu strażackiego dla OSP w Pustkowie Żurawskim	1.4	Gmina Kobierzyce	zdefiniowano 700 tys.	2016-2025	UE, Gmina
17	Termomodernizacja budynku Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu - Obwód Drogowy Cieszyce	1.5	Województwo Dolnośląskie reprezentowane przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei	295 tys.	2016-2025	UE, inne środki publiczne
18	Matematyczne eksperymenty – poprawa jakości nauczania matematyki w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na obszarze 9 gmin należących do ZIT WrOF	2.1	Gmina Wrocław – Lider Projektu, Gmina Kobierzyce – Partner Projektu	131 tys.	2016-2025	UE, Gmina
19	Aktywizacja klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobierzycach	2.3	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach	105 tys.	2016-2025	UE, Gmina
20	Przeciwdziałanie skutkom przemocy w rodzinie w Gminie Kobierzyce	2.3	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach	288 tys.	2016-2025	UE, Gmina
21	„EDUKACJA i PARTNERSTWO BEZ BARIER – upowszechnienie i zapewnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej poprzez utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, organizację dodatkowych zajęć edukacyjnych dla dzieci oraz podnoszenie kwalifikacji nauczycieli w 14 wybranych placówkach na terenie WrOF	2.1	Gmina Wrocław – Lider Projektu, Gmina Kobierzyce – Partner Projektu	2187 tys.	2016-2025	UE, Gmina, środki prywatne
22	Droga do e-przyszłości	2.3	Fundacja IT – Lider Projektu Gmina Kobierzyce – partner projektu	Nie zdefiniowano	2016-2025	UE, Gmina, środki prywatne
RAZEM				54 106 tys.		
RAZEM CEL 1.4				3 250 tys.		
RAZEM CEL 1.5				295 tys.		
RAZEM CEL 2.1				2 318 tys.		
RAZEM CEL 2.3				393 tys.		
RAZEM CEL 3.2				10 000 tys.		
RAZEM CEL 3.3				5 750 tys.		
RAZEM CEL 3.4				32 100 tys.		

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Zespołu ds. rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.⁷⁸

Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji.

Forma konsultacji	Opis
1. Warsztaty	<p>Proces formułowania Programu Rewitalizacji realizowany był w oparciu o metodę partycypacji społecznej. Określenie wizji rozwoju, celów głównych, szczegółowych i wreszcie formułowanie kluczowych zadań realizowane było w oparciu o partnerstwo lokalne przy zaangażowaniu przedstawicieli życia społecznego, gospodarczego oraz politycznego gminy Kobierzyce.</p> <p>Przeprowadzono łącznie dwie sesje warsztatowe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 13.04.2016 roku – prezentacja diagnozy, publiczna dyskusja nt. problemów gminy Kobierzyce, definiowanie stanów kryzysowych, • 25.04.2016 roku – wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszarów do rewitalizacji w gminie Kobierzyce, wypracowanie wizji obszarów rewitalizacji oraz celów, kierunków i projektów rewitalizacyjnych w gminie Kobierzyce. <p>Sesje warsztatowe poprowadzili moderatorzy z firmy Instytut Badawczy IPC Spółka z o.o. z Wrocławia – dr Przemysław Wołczek oraz mgr inż. Marek Karłowski.</p>
2. Ankiety	<p>W badaniu wzięło udział 301 osób – dorosłych mieszkańców gminy Kobierzyce. Badania ankietowe przeprowadzone zostały w marcu 2016 roku.</p>
3. Korespondencyjne zbierania pomysłów rewitalizacyjnych.	<p>Przeprowadzone zostało korespondencyjne zbieranie pomysłów i projektów rewitalizacyjnych w oparciu przygotowany i uzgodniony formularz projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgłoszone projekty i pomysły zostały ujęte w programie rewitalizacji.</p>

Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji.

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko Gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinien informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Poniżej prezentowane są zasady, którymi kierować się będzie Gmina Kobierzyce w realizacji procesu konsultacji społecznych.

Zasady partycypacji w projekcie:

⁷⁸ Na podstawie: Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji

1. Dwustronny przepływ informacji.
2. Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji.
3. Angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych.
4. Wieloetapowość konsultacji społecznych.
5. Wieloaspektowość konsultacji społecznych.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną bierne i czynne formy konsultacji społecznych:

1. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy, bądź też w lokalnych mediach. Komunikacja jednokierunkowa będzie miała głównie charakter informacyjny.
2. Formy czynne tzn. komunikacja dwukierunkowa będzie miała charakter informacyjno-konsultacyjny i prowadzona będzie w sposób dedykowany.

Założenia koncepcji procesu konsultacji społecznych:

1. Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji realizowany będzie wśród interesariuszy programu rewitalizacji, a więc podmiotów (osób fizycznych i prawnych), na które rezultaty będą miały wpływ.
2. W ramach procesu następować będzie komunikacja jedno- i dwukierunkowa z zespołami i osobami zarówno biorącymi bezpośredni udział w projektach rewitalizacji, jak również z zespołami i osobami, powiązanymi pośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi.
3. Wstępnie zidentyfikowane w niniejszym opracowaniu grupy interesariuszy (przedsiębiorcy, organizacje społeczne, lokalni liderzy, mieszkańcy poszczególnych sołectw, jednostki organizacyjne gminy, parafie) będą szczegółowo zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych.
4. Uspołecznienie będzie prowadzone w sposób bezpośredni.
5. Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu uspołecznienia zostaną szczegółowo zweryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu.
6. Po każdym spotkaniu konsultacyjnym/warsztatowym dotyczącym programu rewitalizacji zostanie sporządzony raport.

Istotnym narzędziem partycypacji społecznej jest działalność Zespół ds. rewitalizacji.

11. System realizacji programu rewitalizacji

Opracowanie i przyjęcie programu rewitalizacji rozpoczyna pierwszy i najistotniejszy etap procesu wdrażania. Proces wdrażania zależny będzie od podejmowanych działań, a proces realizacji programu – od procedur gwarantujących jej realizację oraz od organizacji prac nad programem, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację pomiędzy struktury/jednostki organizacyjne Gminy.

Dla powodzenia wdrożenia programu rewitalizacji należy przyjąć tzw. zasadę partnerstwa, czyli współpracę poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców) oraz zasadę partycypacji społecznej, czyli prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy, w zakresie wdrażania programu rewitalizacji.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności:

- prowadzenia dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich komplementarności,
- budowy trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju gminy, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w programie rewitalizacji,
- kojarzenia partnerów do wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb,
- poprawy skuteczności działania tych podmiotów poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- prowadzenia badań i analiz w zakresie zmian społeczno-gospodarczych w gminie, które są rezultatem prowadzonych działań rewitalizacyjnych,
- współdziałania w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społeczno-gospodarczym,
- budowy warunków sprzyjających wdrażaniu programu rewitalizacji,
- wdrażania programu rewitalizacji.

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Prace nad realizacją działań rewitalizacyjnych powinny rozpocząć się natychmiast po przyjęciu programu rewitalizacji. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Proces tworzenia oraz realizacji programu rewitalizacji można podzielić na kilka istotnych etapów:

- 1) Przygotowanie do sporządzania programu rewitalizacji.
- 2) Sporządzenie projektu programu rewitalizacji.
- 3) Konsultacje społecznego programu rewitalizacji.
- 4) Opiniowanie projektu programu rewitalizacji.
- 5) Wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii oraz uchwalenie programu rewitalizacji.
- 6) Realizacja programu rewitalizacji.

12. System monitoringu

Monitoring

Monitoring procesu wdrażania programu rewitalizacji i jego efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym skuteczne zarządzanie procesem wdrażania programu.

Proces realizacji będzie monitorowany i oceniany przez zespół zadaniowy (Zespołu ds. rewitalizacji).

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji programu rewitalizacji są:

- cele główne i szczegółowe wytyczone w programie,
- Kierunki działań i poszczególne przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne.

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w programie. Zaleca się, aby monitoring prowadzony był jednocześnie na kilku płaszczyznach. Powinien dostarczać informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów oraz umożliwić kwantyfikację efektów zrealizowanych projektów (zarówno efektów ekonomicznych jak i społecznych).

Monitoring programu będzie odbywał się w dwóch etapach:

- Roczne sprawozdania z realizacji celów, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.
- Analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi gminy wg wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów.

Ewaluacja

W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy realizacji programu rewitalizacji oraz jego wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu program rozwiązuje realne problemy gminy i jej społeczności.

W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów programu, przy czym kryteriami oceny zapisów są:

- wskaźniki realizacji celów,
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w programie),
- realizacja wizji rozwoju (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań - czy i w jaki sposób program, a w szczególności poszczególne działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpłyną na grupy docelowe, przyczynią się do poprawy sytuacji na terenie gminy,

- ocena w trakcie realizacji działań - odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku,
- ocena po realizacji działań - ocena długoterminowego wpływu programu rewitalizacji na grupy docelowe, czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe.

WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

WSKAŹNIKI PRODUKTU

L.p.	Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne	Wskaźniki produktu
LISTA A		
1	Przebudowa Stadionu w Kobierzycach	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych - 1
2	Program budowy i oznakowania trasy rowerowej Pełczyce – Kobierzyce	Długość tras rowerowych – nie zdefiniowano
3	Modernizacja Urzędu Gminy Kobierzyce	Liczba zmodernizowanych obiektów świadczących usługi publiczne - 1
4	Budowa drogi wraz z chodnikiem w miejscowości Budziszów	Długość wybudowanych i przebudowanych dróg – nie zdefiniowano Długość wybudowanych chodników – nie zdefiniowano
5	Budowa drogi wraz z chodnikiem oraz ścieżką rowerową w miejscowości Królikowice	Długość wybudowanych i przebudowanych dróg – nie zdefiniowano Długość wybudowanych chodników – nie zdefiniowano Długość tras rowerowych – nie zdefiniowano
6	Budowa drogi w miejscowości Rolantowice	Długość wybudowanych i przebudowanych dróg – nie zdefiniowano
LISTA B		
1	Budowa chodnika w miejscowościach: Pustków Wilczkowski, Damianowice, Nowiny, Wierzbie, Dobkowice, Królikowice, Księginice, Pełczyce, Tyniec nad Ślężą, Magnice	Długość wybudowanych chodników – nie zdefiniowano
2	Budowa chodnika w miejscowościach: Cieszyce, Pustków Żurawski	Długość wybudowanych chodników – nie zdefiniowano
3	Budowa remizy strażackiej w Pustkowie Żurawskim	Liczba nowych obiektów usług publicznych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa - 1
4	Budowa przedszkola oraz części żłobkowej w Kobierzycach	Liczba nowych obiektów oświatowych i edukacyjnych - 1
5	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Kobierzycach	Liczba nowopowstałych obiektów i długość infrastruktury sieci kanalizacyjnej – nie zdefiniowano
6	Budowa urządzeń przesyłowych z Pustkowa Żurawskiego	Liczba nowopowstałych obiektów i długość infrastruktury sieci kanalizacyjnej – nie zdefiniowano
7	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie obszaru rewitalizowanego	Liczba nowopowstałych obiektów i długość infrastruktury sieci kanalizacyjnej – nie zdefiniowano
8	Budowa świetlicy w Kuklicach	Liczba nowych obiektów realizujących zadania integracji społecznej - 1
9	Program budowy i oznakowania tras rowerowych, ścieżek rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych na terenie gminy	Długość tras rowerowych – nie zdefiniowano
10	Budowa oraz przebudowa dróg	Długość wybudowanych i przebudowanych dróg –

	w południowej części gminy Kobierzycze	nie zdefiniowano
11	Budowa świetlicy w Biskupicach Podgórnym	Liczba nowych obiektów realizujących zadania integracji społecznej - 1
12	Budowa świetlicy w Księginicach	Liczba nowych obiektów realizujących zadania integracji społecznej - 1
13	Budowa świetlicy w Nowinach	Liczba nowych obiektów realizujących zadania integracji społecznej - 1
14	Budowa zaplecza sportowego w Solnej	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych - 1
15	Rewitalizacja parku w Kobierzycach	Liczba zrewitalizowanych parków, terenów zielonych - 1
16	Zakup bojowego wozu strażackiego dla OSP w Pustkowie Żurawskim	Liczba zakupionego sprzętu i wyposażenia na rzecz poprawy bezpieczeństwa - 1
17	Termomodernizacja budynku Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu - Obwód Drogowy Cieszyce	Liczba termomodernizacji obiektów - 1
18	Matematyczne eksperymenty – poprawa jakości nauczania matematyki w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na obszarze 9 gmin należących do ZIT WrOF	Liczba uczniów uczestniczących w dodatkowych zajęciach – nie zdefiniowano
19	Aktywizacja klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobierzycach	Liczba osób uczestniczących w projektach mających na celu aktywizację – nie zdefiniowano
20	Przeciwdziałanie skutkom przemocy w rodzinie w Gminie Kobierzycze	Liczba osób uczestniczących w projektach mających na celu aktywizację – nie zdefiniowano
21	„EDUKACJA i PARTNERSTWO BEZ BARIER – upowszechnienie i zapewnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej poprzez utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, organizację dodatkowych zajęć edukacyjnych dla dzieci oraz podnoszenie kwalifikacji nauczycieli w 14 wybranych placówkach na terenie WrOF	Liczba uczniów uczestniczących w dodatkowych zajęciach – nie zdefiniowano
22	Droga do e-przyszłości	Liczba uczniów uczestniczących w dodatkowych zajęciach – nie zdefiniowano

WSKAŹNIKI REZULTATU (w odniesieniu do obszaru zdegradowanego)

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwana zmiana w 2025 roku
Saldo migracji	Liczba osób	GUS/BDL	1 raz na rok	Dodatnie saldo migracji
Ruch naturalny	Liczba osób	GUS/BDL	1 raz na rok	Zmiana lub zahamowanie negatywnego trendu przewagi zgonów nad urodzeniami
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób	GUS/BDL	1 raz na rok	Zwiększenie liczby osób oraz odwrócenie negatywnego trendu spadku liczebności tej grupy
Liczba mieszkańców	Liczba osób	GUS/BDL	1 raz na rok	Wzrost liczby mieszkańców
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Osoby	PUP	1 raz na rok	Zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób	OPS	1 raz na rok	Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej

13. Załączniki

13.1 Wykaz zabytków w gminie Kobierzyce

Tabela 118. Wykaz zabytków w powiecie wrocławskim, stan wrzesień 2015 – gmina Kobierzyce

L.p.	miejsowość	obiekt	adres	nr	rodzaj obiektu	rejestr zabytków	data rejestru
1.	BAKI	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
1.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Kościół par. św. Andrzeja Apostoła	ul. Wrocławska	30	kościół	A/1250/1047	1964-01-24
a.	Bielany Wrocławskie	Cmentarz katolicki	ul. Wrocławska		cmentarz		
3.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Zespół dworski:	ul. Wrocławska	7, 9, 11	zespół dworski	A/3837/701/W	1994-12-22
a.	Bielany Wrocławskie	Dwór	ul. Wrocławska	7	dwór	A/3837/701/W	1994-12-22
b.	Bielany Wrocławskie	Oficyna mieszkalna I	ul. Wrocławska	9	budynek mieszkalny		
c.	Bielany Wrocławskie	Oficyna mieszkalna II	ul. Wrocławska	11	budynek mieszkalny		
d.	Bielany Wrocławskie	Oficyna mieszkalno-gospodarcza III	ul. Wrocławska	3/5	budynek mieszkalno-gospodarczy		
e.	Bielany Wrocławskie	Stodoła	ul. Wrocławska	7	budynek gospodarczy		
f.	Bielany Wrocławskie	Obora	ul. Wrocławska	7	budynek gospodarczy		

4.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Zespół dworski Zieleniów:	ul. Kłodzka	12, 14	zespół dworski		
a.	Bielany Wrocławskie	Dwór	ul. Kłodzka	14	dwór		
b.	Bielany Wrocławskie	Budynek gospodarczy	ul. Kłodzka	12	budynek gospodarczy		
5.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Zespół dworca:	ul. Dworcowa	4	zespół		
a.	Bielany Wrocławskie	Budynek stacji kolejowej	ul. Dworcowa	4	dworzec		
6.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Szkoła	ul. Kolejowa	2	szkoła		
7.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Spichlerz	ul. Kolejowa	6	budynek gospodarczy	A/3838/1782	1966-08-20
8.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	22	budynek mieszkalny		
a.	Bielany Wrocławskie	Budynek gospodarczy - kurnik	ul. Wrocławska	22	budynek gospodarczy		
9.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Transformator	ul. Wrocławska przy nr 22		transformator		
10.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	32	budynek mieszkalny		
11.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Dom mieszkalny w d. zespole mleczarni	ul. Wrocławska	52	budynek mieszkalny		
12.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Budynek stacji benzynowej I	węzeł autostradowy Bielany		stacja benzynowa	A/5781/1-2	2012-01-19
13.	BIELANY WROCŁAWSKIE	Budynek stacji benzynowej II	węzeł autostradowy Bielany		stacja benzynowa	A/5781/1-2	2012-01-19
1.	BISKUPICE PODGÓRNE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	BISKUPICE PODGÓRNE	Zespół pałacowy:	ul. Polna	8, 10, 12, 14	zespół pałacowy	149/A/03/1-2	2003-02-21
a.	Biskupice Podgórne	Pałac	ul. Polna	14	pałac	149/A/03/1-2	2003-02-21
b.	Biskupice Podgórne	Rządcówka	ul. Polna	10	rządcówka		
c.	Biskupice Podgórne	Stodoła	ul. Polna	8	budynek gospodarczy		

d.	Biskupice Podgórne	Stajnia i powozownia, ob. budynek mieszkalny	ul. Polna		budynek gospodarczy		
e.	Biskupice Podgórne	Park pałacowy	ul. Polna		park/ogród	149/A/03/1-2	2003-02-21
3.	BISKUPICE PODGÓRNE	Dom mieszkalny	ul. Polna	4	budynek mieszkalny		
4.	BISKUPICE PODGÓRNE	zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Polna	9	zespół		
a.	Biskupice Podgórne	Dom mieszkalny	ul. Polna	9	budynek mieszkalny		
b.	Biskupice Podgórne	Zespół dwóch budynków gospodarczych	ul. Polna za nr 9, dz. 5/46		budynek gospodarczy		
c.	Biskupice Podgórne	Trafostacja	ul. Polna	9	transformator		
d.	Biskupice Podgórne	Mur ogrodzeniowy	ul. Polna	9	ogrodzenie		
1.	BUDZISZÓW	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	BUDZISZÓW	Zespół dworski:	ul. Słoneczna	21	zespół dworski		
a.	Budziszów	Dwór	ul. Słoneczna	21	dwór		
b.	Budziszów	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Słoneczna	21	budynek mieszkalno-gospodarczy		
c.	Budziszów	Budynek gospodarczy z gołębnikiem	ul. Słoneczna	21	budynek gospodarczy		
1.	CHRZANÓW	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
1.	CIESZYCE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	CIESZYCE	Zespół pałacowy:	ul. Kasztanowa		zespół pałacowy		
a.	Cieszycy	Pałac	ul. Kasztanowa	25	pałac		
b.	Cieszycy	Park pałacowy	ul. Kasztanowa		park/ogród	A/3839/546/W	1984-01-31
3.	CIESZYCE	Dom mieszkalny – świetlica	ul. Kasztanowa	6	budynek mieszkalny		
4.	CIESZYCE	Dom mieszkalny	ul. Kasztanowa	16	budynek mieszkalny		
1.	DAMIANOWICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		

2.	DAMIANOWICE	Dom mieszkalny	ul. Spółdzielcza	2, 2a	budynek mieszkalny		
3.	DAMIANOWICE	Dom mieszkalny	ul. Spółdzielcza	10	budynek mieszkalny		
1.	DOBKOWICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	DOBKOWICE	Zespół pałacowy:	ul. Partyzantów		zespół dworski		
a.	Dobkowice	Pałac	ul. Partyzantów	5	dwór		
b.	Dobkowice	Obora I	ul. Partyzantów	5	budynek gospodarczy		
c.	Dobkowice	Obora II	ul. Partyzantów	5	budynek gospodarczy		
1.	DOMASŁAW	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	DOMASŁAW	Zespół kościoła obronnego:	ul. Wrocławska	34, 34b	zespół kościelny		
a.	Domasław	Wieża kościoła Wniebowzięcia NMP, ob. kościół par. św. Wojciecha	ul. Wrocławska	34b	kościół	A/1225/1786	1966-08-20
b.	Domasław	Budynek bramny cmentarza, ob. mieszkalny	ul. Wrocławska	34	budynek mieszkalny	A/1132/1-2	2009-02-27
c.	Domasław	D. cmentarz ewangelicki, ob. park			cmentarz		
d.	Domasław	Mur wokół kościoła			ogrodzenie	A/1132/1-2	2009-02-27
3.	DOMASŁAW	D. cmentarz ewangelicki, ob. park	ul. Lipowa, przy cmentarzu przykościelnym		cmentarz		
4.	DOMASŁAW	Zespół dworca:	ul. Tyniecka	9	zespół		
a.	Domasław	Budynek stacji kolejowej	ul. Tyniecka	9	dworzec		
b.	Domasław	Budynek gospodarczy	ul. Tyniecka	9	budynek gospodarczy		
c.	Domasław	Budynek WC	ul. Tyniecka		inny		
5.	DOMASŁAW	Dom mieszkalny	ul. Tyniecka	1	budynek mieszkalny		
6.	DOMASŁAW	Dom mieszkalny	ul. Tyniecka	3	budynek mieszkalny		
7.	DOMASŁAW	Dom mieszkalny	ul. Tyniecka	7	budynek mieszkalny		
8.	DOMASŁAW	Dom mieszkalny	ul. Tyniecka	8	budynek mieszkalny		

a.	Domasław	Budynek gospodarczy	ul. Tyniecka	8	budynek gospodarczy		
9.	DOMASŁAW	Dom mieszkalny	ul. Tyniecka	11	budynek mieszkalny		
10.	DOMASŁAW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	7, 7a	budynek mieszkalny		
11.	DOMASŁAW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	14, 14a	budynek mieszkalny		
12.	DOMASŁAW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	41, 41a	budynek mieszkalny		
13.	DOMASŁAW	Remiza strażacka	ul. Wrocławska, dz. 171/3		inny		
1.	JASZOWICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	JASZOWICE	Młyn	ul. Kłodzka	5	młyn		
1.	KOBIERZYCE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	KOBIERZYCE	Kościół fil., d. kaplica cmentarna	ul. Spółdzielcza		kościół		
a.	Kobierzyce	Cmentarz katolicki	ul. Kolejowa, na zach. od wsi		cmentarz		
3.	KOBIERZYCE	Zespół pałacowy:	ul. Pałacowa		zespół pałacowy		
a.	Kobierzyce	Pałac, ob. Urząd Gminy	ul. Pałacowa	1	pałac	A/3840/367/W	1977-04-15
b.	Kobierzyce	Park pałacowy	ul. Pałacowa		park/ogród	A/3841/427/W	1978-10-19
4.	KOBIERZYCE	Zespół d. folwarku	ul. Sportowa / Krótka / Ludowa		zespół folwarczny		
5.	KOBIERZYCE	Zespół dworca:	ul. Kolejowa	2-4	zespół		
a.	Kobierzyce	Budynek stacji kolejowej	ul. Kolejowa	4	dworzec		
b.	Kobierzyce	Magazyn	ul. Kolejowa	4	magazyn		
c.	Kobierzyce	Nastawnia	ul. Kolejowa	4	inny		
d.	Kobierzyce	Budynek WC	ul. Kolejowa	4	inny		
e.	Kobierzyce	Wodociągowa wieża ciśnień	ul. Kolejowa		przemysłowy		
6.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	3	budynek mieszkalny		
7.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	5	budynek mieszkalny		
8.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	6	budynek mieszkalny		
9.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	7	budynek mieszkalny		

10.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny	ul. Ludowa	2	budynek mieszkalny		
11.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny	ul. Robotnicza	8	budynek mieszkalny		
12.	KOBIERZYCE	D. remiza strażacka	ul. Robotnicza	12	inny		
13.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny	ul. Robotnicza	16	budynek mieszkalny		
14.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny	ul. Robotnicza	18	budynek mieszkalny		
15.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny, d. folwarczny	ul. Sportowa	14, 16	budynek mieszkalny		
16.	KOBIERZYCE	Dom mieszkalny, ob. poczta	ul. Spółdzielcza	7	budynek mieszkalny		
1.	KRÓLIKOWICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	KRÓLIKOWICE	Cmentarz	pn.-wsch. kraniec wsi		cmentarz		
3.	KRÓLIKOWICE	Zespół pałacowy:	ul. Boczna		zespół pałacowy		
a.	Królikowice	Pałac	ul. Boczna	12	pałac	A/3842/490/W	1981-03-13
b.	Królikowice	Rządcówka (ruina)	ul. Boczna		rządcówka		
c.	Królikowice	Oficina dworska II	ul. Boczna	11	budynek mieszkalny		
d.	Królikowice	Obora, ob. budynek gospodarczy	ul. Boczna	8	budynek gospodarczy		
e.	Królikowice	Park dworski			park/ogród	A/3842/490/W	1981-03-13
4.	KRÓLIKOWICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	17	budynek mieszkalny		
1.	KRZYŻOWICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	KRZYŻOWICE	Zespół pałacowy:	ul. Główna	2a-g	zespół pałacowy	A/3843/499/W	1981-07-29
a.	Krzyżowice	Pałac, ob. Zespół Szkół Powiatowych	ul. Główna	2d	pałac	A/3843/499/W	1981-07-29
b.	Krzyżowice	Pawilon parkowy	ul. Główna	2d	inny	A/3843/499/W	1981-07-29
c.	Krzyżowice	Willa pałacowa	ul. Główna	2d	budynek mieszkalny	A/3843/499/W	1981-07-29
d.	Krzyżowice	Budynek gospodarczy, ob. internat	ul. Główna	2c	budynek gospodarczy		
e.	Krzyżowice	Oficyny pałacowe	ul. Główna	2, 4	budynek mieszkalny	A/3843/499/W	1981-07-29

f.	Krzyżowice	Ujeżdżalnia, ob. sala gimnastyczna	ul. Główna		inny		
g.	Krzyżowice	Dom mieszkalny	ul. Główna	2e	budynek mieszkalny		
h.	Krzyżowice	Spichlerz	ul. Główna	2	budynek gospodarczy	A/3843/499/W	1981-07-29
i.	Krzyżowice	Obora I	ul. Główna, przy spichlerzu	2	budynek gospodarczy		
j.	Krzyżowice	Obora II	ul. Główna		budynek gospodarczy		
k.	Krzyżowice	Stodoła	ul. Główna		budynek gospodarczy		
l.	Krzyżowice	Dom mieszkalny	ul. Główna, przy spichlerzu	2	budynek mieszkalny		
ł.	Krzyżowice	Ruiny dworu	stawowa wyspa		dwór		
m.	Krzyżowice	Park pałacowy			park/ogród	A/3843/499/W	1981-07-29
3.	KRZYŻOWICE	Dom mieszkalny	ul. Główna	6	budynek mieszkalny		
4.	KRZYŻOWICE	Dom mieszkalny	ul. Główna	4	budynek mieszkalny		
5.	KRZYŻOWICE	Stodoła	ul. Główna	13 a	budynek gospodarczy		
6.	KRZYŻOWICE	Dom mieszkalny	ul. Główna	20	leśniczówka		
1.	KSIĘGINICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
1.	KUKLICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	KUKLICE	Zespół folwarczny:	ul. Wspólna	2-4	zespół folwarczny		
a.	Kuklice	Dom mieszkalny	ul. Wspólna	4	budynek mieszkalny		
b.	Kuklice	Budynek gospodarczy I	ul. Wspólna	4	budynek gospodarczy		
c.	Kuklice	Budynek gospodarczy II	ul. Wspólna	4	budynek gospodarczy		
d.	Kuklice	Budynek gospodarczy III	ul. Wspólna	2	budynek gospodarczy		
e.	Kuklice	Mur ogrodzeniowy	ul. Wspólna	04-lut	ogrodzenie		
3.	KUKLICE	Zespół d. szkoły:	ul. Lipowa	19	zespół		
a.	Kuklice	Szkoła, ob. dom mieszkalny	ul. Lipowa	19	szkoła		
b.	Kuklice	Budynek gospodarczy	ul. Lipowa	19	budynek gospodarczy		
4.	KUKLICE	Transformator	ul. Kasztanowa		transformator		

5.	KUKLICE	Domy mieszkalne 4-rodzinne	ul. Wspólna	5-5a-7-7a	budynek mieszkalny		
6.	KUKLICE	Domy mieszkalne 4-rodzinne	ul. Wspólna	8-8a-10-10a	budynek mieszkalny		
7.	KUKLICE	Domy mieszkalne 4-rodzinne	ul. Wspólna	9-9a-11-11a	budynek mieszkalny		
1.	MAGNICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	MAGNICE	Cmentarz katolicki	za wsią, na wsch. od parku		cmentarz		
2.	MAGNICE	Park i ogród	ul. Parkowa		park/ogród	A/3844/243	1950-07-28
1.	MAŁUSZÓW	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	MAŁUSZÓW	Cmentarz	ul. Parkowa, na pn. od wsi		cmentarz		
3.	MAŁUSZÓW	Dom mieszkalny	ul. Krzyżowicka	11	budynek mieszkalny		
4.	MAŁUSZÓW	Dom mieszkalny	ul. Krzyżowicka	14	budynek mieszkalny		
5.	MAŁUSZÓW	Dom mieszkalny	ul. Krzyżowicka	18a	budynek mieszkalny		
a.	Małuszów	Budynki gospodarcze	ul. Krzyżowicka	18a	budynek gospodarczy		
6.	MAŁUSZÓW	Dom mieszkalny	ul. Krzyżowicka	22	budynek mieszkalny		
7.	MAŁUSZÓW	Dom mieszkalny i trafostacja	ul. Wrocławska	5	transformator		
1.	NOWINY	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	NOWINY	Zespół folwarczny:	ul. Wesoła		zespół folwarczny		
a.	Nowiny	Dom mieszkalny	ul. Wesoła	Nr 8, 9, 9a	budynek mieszkalny		
b.	Nowiny	Obora, ob. hala produkcyjna	ul. Wesoła		budynek gospodarczy		
1.	OWSIANKA	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
1.	PEŁCZYCE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		

2.	PEŁCZYCE	Park	ul. Kobierzyska		park/ogród	A/3845/559/W	1984-12-27
a.	Pełczyce	Zespół folwarczny:	ul. Kobierzyska / Kasztanowa	25, 27, 29, 31, 33 / 2, 4, 6, 8	zespół folwarczny	A/3845/559/W	1984-12-27
1.	PUSTKÓW WILCZKOWSKI	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	PUSTKÓW WILCZKOWSKI	Cmentarz	na pn.-zach. od wsi		cmentarz		
3.	PUSTKÓW WILCZKOWSKI	Zespół pałacowy:	ul. Wrocławska		zespół pałacowy		
a.	Pustków Wilczkowski	Pałac (ruina)	ul. Wrocławska	23a	pałac		
b.	Pustków Wilczkowski	Spichlerz, ob. dom mieszkalny	ul. Wrocławska	23a	budynek gospodarczy		
c.	Pustków Wilczkowski	Park	ul. Wrocławska		park/ogród		
4.	PUSTKÓW WILCZKOWSKI	Budynek stacji kolejowej, ob. dom mieszkalny	ul. Kolejowa	1	dworzec		
5.	PUSTKÓW WILCZKOWSKI	Dom mieszkalny, d. folwarczny	ul. Konopnickiej	8	budynek mieszkalny		
6.	PUSTKÓW WILCZKOWSKI	Dom mieszkalny, d. folwarczny	ul. Wrocławska	17	budynek mieszkalny		
1.	PUSTKÓW ŻURAWSKI	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	PUSTKÓW ŻURAWSKI	Zespół pałacowy:	ul. Parkowa	1	zespół pałacowy		
a.	Pustków Żurawski	Pałac	ul. Parkowa	1	pałac	A/3846/390/W	1977-08-04
b.	Pustków Żurawski	Park pałacowy	ul. Parkowa		park/ogród	A/3846/390/W	1977-08-04
3.	PUSTKÓW ŻURAWSKI	Budynek stacji kolejowej	ul. Słoneczna	42	dworzec		
4.	PUSTKÓW ŻURAWSKI	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	20	budynek mieszkalny		
5.	PUSTKÓW ŻURAWSKI	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	30	budynek mieszkalny		
6.	PUSTKÓW ŻURAWSKI	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	32	budynek mieszkalny		
7.	PUSTKÓW ŻURAWSKI	Oficyna mieszkalno-gospodarcza	ul. Parkowa	7	budynek mieszkalno-gospodarczy		

a.	Pustków Żurawski	Budynek gospodarczy, ob. mieszkalno-gospodarczy	ul. Parkowa	7	budynek mieszkalno-gospodarczy		
8.	PUSTKÓW ŻURAWSKI	Dom mieszkalny	ul. Parkowa	20b	budynek mieszkalny		
1.	RACŁAWICE WIELKIE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	RACŁAWICE WIELKIE	Park pałacowy	ul. Żernicka		park/ogród	A/3847/547/W	1984-01-31
a.	Raclawice Wielkie	Grobowiec rodzinny T. von Schaaffhausen			grobowiec		
1.	ROLANTOWICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	ROLANTOWICE	Zespół gorzelni:		Nr 1	zespół		
a.	Rolantowice	Gorzelnia I		Nr 1	przemysłowy		
b.	Rolantowice	Gorzelnia II		Nr 1	przemysłowy		
c.	Rolantowice	Komin gorzelni		Nr 1	przemysłowy		
3.	ROLANTOWICE	Dom mieszkalny, d. gospoda		Nr 2	budynek mieszkalny		
4.	ROLANTOWICE	Dom mieszkalny		Nr 21 a	budynek mieszkalny		
a.	Rolantowice	Obora		Nr 21 a	budynek gospodarczy		
1.	SOLNA	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	SOLNA	Zespół pałacowy:	ul. Krucza	10a, 10b, 10c, 10d	zespół pałacowy		
a.	Solna	Dwór (ruina)	ul. Krucza		dwór	A/3848/1809	1966-08-22
b.	Solna	Pałac	ul. Krucza	10b	pałac		
c.	Solna	Dom mieszkalny	ul. Krucza	10a	budynek mieszkalny		
d.	Solna	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Krucza	10c	budynek mieszkalno-gospodarczy		
e.	Solna	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Krucza	10d	budynek mieszkalno-gospodarczy		
f.	Solna	Stodoła	ul. Krucza		budynek gospodarczy		

g.	Solna	Spichlerz	ul. Krucza		budynek gospodarczy		
h.	Solna	Stajnia	ul. Krucza		budynek gospodarczy		
j	Solna	Historyczny zespół zabudowy folwarku	ul. Krucza		zespół folwarczny		
i.	Solna	Park pałacowy	ul. Krucza		park/ogród	A/3849/545/W	1984-01-31
1.	SZCZEPANKOWICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	SZCZEPANKOWICE	Cmentarz	na pn. od wsi		cmentarz		
3.	SZCZEPANKOWICE	Zespół pałacowy:	ul. Wrocławska	1	zespół pałacowy		
a.	Szczepankowice	Pałac	ul. Wrocławska	1	pałac		
b.	Szczepankowice	Kaplica, ob. budynek gospodarczy	ul. Wrocławska	1	kaplica		
c.	Szczepankowice	Spichlerz	ul. Wrocławska	1	budynek gospodarczy		
d.	Szczepankowice	Park pałacowy	ul. Wrocławska		park/ogród	A/3850/541/W	1984-01-31
e.	Szczepankowice	Dom ogrodnika	ul. Wrocławska	8	budynek mieszkalny		
4.	SZCZEPANKOWICE	Szkoła, ob. dom mieszkalny	ul. Szkolna	11	szkoła		
5.	SZCZEPANKOWICE	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	3	budynek mieszkalny		
6.	SZCZEPANKOWICE	Wiata	ul. Wrocławska	13	inny		
1.	ŚLĘZA	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	Ślęza	Zespół dworski:			zespół dworski		
a.	Ślęza	Dwór z wieżą mieszkalną	ul. Główna	12	dwór	A/3851/702	1960-06-02
b.	Ślęza	Rządcówka	ul. Główna	12d	rządcówka		
c.	Ślęza	Spichlerz, ob. restauracja	ul. Główna	12	budynek gospodarczy		
d.	Ślęza	Oficyna mieszkalna I	ul. Główna	12	budynek mieszkalny	A/3851/702	1960-06-02
e.	Ślęza	Oficyna mieszkalna II	ul. Główna	12c	budynek mieszkalny		
f.	Ślęza	Obora	ul. Główna	12	budynek gospodarczy		
g.	Ślęza	Świniarnie	ul. Główna	12	budynek gospodarczy		
h.	Ślęza	Stodoła	ul. Główna	12	budynek gospodarczy		

i.	Ślęza	Kuźnia, stolarnia, stelmacharnia	ul. Główna	12	inny		
j.	Ślęza	Park	ul. Główna		park/ogród	A/3852/536/W	1984-01-31
1.	TYNIEC MAŁY	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	TYNIEC MAŁY	Kościół par. Wniebowzięcia NMP			kościół	A/1226/1813	1966-08-22
a.	Tyniec Mały	Cmentarz katolicki			cmentarz		
3.	TYNIEC MAŁY	Plebania	ul. Kościelna	5	plebania		
4.	TYNIEC MAŁY	Dom mieszkalny	ul. Domaśławska	11	budynek mieszkalny		
5.	TYNIEC MAŁY	Dom mieszkalny	ul. Kasztanowa	1	budynek mieszkalny		
6.	TYNIEC MAŁY	Dom mieszkalny	ul. Kościelna	8	budynek mieszkalny		
7.	TYNIEC MAŁY	Zespół folwarczny:	ul. Parkowa	25	zespół folwarczny		
a.	Tyniec Mały	Dom mieszkalny	ul. Parkowa	25	budynek mieszkalny		
b.	Tyniec Mały	Brama pałacu	ul. Parkowa	25	inny		
c.	Tyniec Mały	Aleja i parkowe zagospodarowanie terenu	ul. Parkowa		park/ogród		
8.	TYNIEC MAŁY	D. Dom Ludowy	ul. Świdnicka	6	publiczny		
1.	TYNIEC NAD ŚLĘZĄ	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	TYNIEC NAD ŚLĘZĄ	Zespół kościelny:	ul. Kościelna	8	zespół kościelny		
a.	Tyniec nad Ślężą	Kościół par. św. Michała Archanioła	ul. Kościelna	8	kościół	A/1227/503	1959-08-24
b.	Tyniec nad Ślężą	Kaplica Serca Jezusowego	ul. Kościelna	8	kaplica		
c.	Tyniec nad Ślężą	Cmentarz	ul. Kościelna	8	cmentarz		
d.	Tyniec nad Ślężą	Plebania	ul. Kościelna	8	plebania		
3.	TYNIEC NAD ŚLĘZĄ	Zespół dworski:	ul. Ogrodowa	1	zespół dworski		
a.	Tyniec nad Ślężą	Dom Kawalerów Maltańskich, ob. dom mieszkalny	ul. Ogrodowa	1c	budynek mieszkalny	A/3853/1814	1966-08-22
b.	Tyniec nad Ślężą	Spichlerz	ul. Ogrodowa	1	budynek gospodarczy		

c.	Tyniec nad Ślężą	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa	1d	budynek mieszkalny		
d.	Tyniec nad Ślężą	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa	1a, 1b	budynek mieszkalny		
e.	Tyniec nad Ślężą	Stajnia	ul. Ogrodowa	1	budynek gospodarczy		
f.	Tyniec nad Ślężą	Budynek gospodarczy, d. stodoła (ruina)	ul. Ogrodowa	1	budynek gospodarczy		
g.	Tyniec nad Ślężą	Magazyn	ul. Ogrodowa	1	magazyn		
h.	Tyniec nad Ślężą	Park	ul. Ogrodowa		park/ogród	A/3854/369/W	1976-07-24
4.	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	Zespół folwarczny:	ul. Polna	9	zespół folwarczny		
a.	Tyniec nad Ślężą	Dom mieszkalny	ul. Polna	9	budynek mieszkalny		
b.	Tyniec nad Ślężą	Budynek gospodarczy	ul. Polna	9	budynek gospodarczy		
5.	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	Dom mieszkalny	ul. Szkolna	4	budynek mieszkalny		
6.	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	Dom mieszkalny - biblioteka	ul. Szkolna	9	budynek mieszkalny		
a.	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	2	budynek mieszkalny		
7.	Tyniec nad Ślężą	Zabudowania gospodarcze	ul. Wrocławska	2	budynek gospodarczy		
8.	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	4	budynek mieszkalny		
9.	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	10	budynek mieszkalny		
10.	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	Kuźnia, ob. budynek gospodarczy	ul. Wrocławska	12	inny		
11.	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska	24	budynek mieszkalny		
a.	Tyniec nad Ślężą	Budynek gospodarczy I	ul. Wrocławska	24	budynek gospodarczy		
b.	Tyniec nad Ślężą	Budynek gospodarczy II	ul. Wrocławska	24	budynek gospodarczy		
1.	TYŃCZYK	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	TYŃCZYK	Dwór	ul. Leśna	12	dwór		
3.	TYŃCZYK	Dom mieszkalny	ul. Leśna	5 (4?)	budynek mieszkalny		
1.	WIERZBICA	Historyczny układ ruralistyczny przysiółka			obszar		
1.	WIERZBICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	WIERZBICE	Zespół kościelny:	ul. Lipowa		zespół kościelny		

a.	Wierzbice	Kościół par. Bożego Ciała i MB Częstochowskiej	ul. Lipowa		kościół	A/1228/714/W	1995-08-09
b.	Wierzbice	Mur obronny kościoła	ul. Lipowa		ogrodzenie		
c.	Wierzbice	Cmentarz katolicki	ul. Lipowa		cmentarz		
d.	Wierzbice	Plebania	ul. Lipowa	45	plebania		
3.	WIERZBICE	Cmentarz poewangelicki	na pd. od wsi		cmentarz		
4.	WIERZBICE	Zespół pałacowy:	ul. Lipowa / Kątecka		zespół pałacowy		
a.	Wierzbice	Pałac, ob. zakład opiekuńczo-leczniczy	ul. Lipowa	44	pałac	A/3855/1819	1966-08-22
b.	Wierzbice	Park i ogród	ul. Lipowa	44	park/ogród	A/3856/368/W	1976-07-24
c.	Wierzbice	Dom zarządcy	ul. Kątecka, przy nr 3		rządówka		
d.	Wierzbice	Stajnia	ul. Kątecka, przy nr 3		budynek gospodarczy		
e.	Wierzbice	Budynek pomocniczy przy stajni	ul. Kątecka, przy nr 3		budynek gospodarczy		
f.	Wierzbice	Budynek gospodarczy	ul. Kątecka, przy nr 3		budynek gospodarczy		
g.	Wierzbice	Obora I	ul. Kątecka	3	budynek gospodarczy		
h.	Wierzbice	Obora II	ul. Kątecka	3	budynek gospodarczy		
i.	Wierzbice	Stodoła I	ul. Kątecka	3	budynek gospodarczy		
j.	Wierzbice	Stodoła II	ul. Kątecka	3	budynek gospodarczy		
k.	Wierzbice	Gorzelnia, ob. dom mieszkalny	ul. Kątecka	7	przemysłowy		
l.	Wierzbice	Brama	ul. Kątecka	3	inny		
5.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	15	budynek mieszkalny		
6.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	23	budynek mieszkalny		
7.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	39	budynek mieszkalny		
a.	Wierzbice	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Lipowa, przy nr 39		budynek mieszkalno-gospodarczy		
8.	WIERZBICE	Szkoła, ob. dom mieszkalny	ul. Lipowa	47	szkoła		
9.	WIERZBICE	Budynek gospodarczy	ul. Lipowa	49	budynek gospodarczy		
10.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	54	budynek mieszkalny		

11.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	56	budynek mieszkalny		
12.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	59a	budynek mieszkalny		
13.	WIERZBICE	Szkoła, ob. dom mieszkalny	ul. Lipowa	76	szkoła		
14.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	78	budynek mieszkalny		
15.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	82	budynek mieszkalny		
16.	WIERZBICE	Dom mieszkalny	ul. Lipowa	86	budynek mieszkalny		
17.	WIERZBICE	Historyczny zespół zabudowy folwarku Szczepankowice Małe			zespół folwarczny		
1.	WYSOKA	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	WYSOKA	Zespół folwarczny:	ul. Lipowa		zespół folwarczny	A/3857/537/W	1984-01-31
a.	Wysoka	Dom zarządcy	ul. Lipowa		rzędcówka		
b.	Wysoka	Park pałacowy	ul. Lipowa		park/ogród	A/3857/537/W	1984-01-31
3.	WYSOKA	Zespół zabudowy d. folwarku "Freigut"	ul. Chabrowa	10	zespół folwarczny		
4.	WYSOKA	Fort piechoty nr 17:	ul. Lipowa, dz. 52/14		zespół fortu		
a.	Wysoka	Wartownia I	ul. Lipowa, dz. 52/14		schron/fort		
b.	Wysoka	Wartownia II	ul. Lipowa, dz. 52/14		schron/fort		
5.	WYSOKA	Fort piechoty nr 16:	ul. Różana, dz. 45/222		zespół fortu		
a.	Wysoka	Schron piechoty I	ul. Różana, dz. 45/222		schron/fort		
b.	Wysoka	Schron piechoty II	ul. Różana, dz. 45/222		schron/fort		
c.	Wysoka	Wartownia I	ul. Różana, dz. 45/222		schron/fort		
d.	Wysoka	Wartownia II	ul. Różana, dz. 45/222		schron/fort		
1.	ŻERNIKI MAŁE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	ŻERNIKI MAŁE	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Boczna	1	budynek mieszkalno-gospodarczy		
3.	ŻERNIKI MAŁE	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Boczna	2	budynek mieszkalno-gospodarczy		

4.	ŻERNIKI MAŁE	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Boczna	4	budynek mieszkalno-gospodarczy		
5.	ŻERNIKI MAŁE	Dom mieszkalny	ul. Tyniecka	3	budynek mieszkalny		
6.	ŻERNIKI MAŁE	Dom mieszkalny	ul. Tyniecka	5/7	budynek mieszkalny		
7.	ŻERNIKI MAŁE	Dom mieszkalny	ul. Tyniecka	9	budynek mieszkalny		
1.	ŻURAWICE	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 1	zespół		
a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 1	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 1	budynek gospodarczy		
3.	ŻURAWICE	Budynek mieszkalny		Nr 2	budynek mieszkalny		
4.	ŻURAWICE	Budynek mieszkalny		Nr 4	budynek mieszkalny		
5.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 5	zespół		
a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 5	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 5	budynek gospodarczy		
6.	ŻURAWICE	Budynek mieszkalny		Nr 6	budynek mieszkalny		
7.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 7	zespół		
a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 7	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 7	budynek gospodarczy		
8.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 8	zespół		
a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 8	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 8	budynek gospodarczy		
9.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 9	zespół		
a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 9	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 9	budynek gospodarczy		
10.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 10	zespół		
a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 10	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 10	budynek gospodarczy		
11.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 11	zespół		

a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 11	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 11	budynek gospodarczy		
12.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 12	zespół		
a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 12	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 12	budynek gospodarczy		
13.	ŻURAWICE	Zagroda:		Nr 13	zespół		
a.	Żurawice	Budynek mieszkalny		Nr 13	budynek mieszkalny		
b.	Żurawice	Zabudowania gospodarcze		Nr 13	budynek gospodarczy		
1.	AUTOSTRADA A-4	Zespół wiaduktów w ciągu autostrady			przemysłowy		

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu (<http://wosoz.ibip.wroc.pl/public/?id=92697>)

Tabela 119. Wykaz obszarów wyznaczonych zgodnie z art.7 ustawy z dnia 18 marca 2010 o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. NR 75, poz. 474)

Gmina	Lp.	Miejscowość	I. Wykaz obszarów zabytkowych	II. Wykaz	zabytków archeologicznych
Kobierzyce	1	BAKI	historyczny układ ruralistyczny wsi		jak w kolumnie I oraz obszary objęte strefą „OW” ochrony konserwatorskiej w obowiązujących mpzp
Kobierzyce	2	BIELANY WROCŁAWSKIE	historyczny układ ruralistyczny wsi	41	
Kobierzyce	3	BISKUPICE PODGÓRNE	historyczny układ ruralistyczny wsi	10	
Kobierzyce	4	BUDZISZÓW	historyczny układ ruralistyczny wsi	15	
Kobierzyce	5	CHRZANÓW	historyczny układ ruralistyczny wsi	13	
Kobierzyce	6	CIESZYCE	historyczny układ ruralistyczny wsi	16	
Kobierzyce	7	DAMIANOWICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	16	

Kobierzyce	8	DOBKOWICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	21	
Kobierzyce	9	DOMASŁAW	historyczny układ ruralistyczny wsi	33	
Kobierzyce	10	JASZOWICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	16	
Kobierzyce	11	KOBIERZYCE	historyczny układ ruralistyczny wsi	20	
Kobierzyce	12	KRÓLIKOWICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	12	
Kobierzyce	13	KRZYŻOWICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	19	
Kobierzyce	14	KSIĘGINICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	24	
Kobierzyce	15	KUKLICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	13	
Kobierzyce	16	MAGNICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	13	
Kobierzyce	17	MAŁUSZÓW	historyczny układ ruralistyczny wsi	7	
Kobierzyce	18	NOWINY	historyczny układ ruralistyczny wsi	4	
Kobierzyce	19	OWSIANKA	historyczny układ ruralistyczny wsi	12	
Kobierzyce	20	PEŁCZYCE	historyczny układ ruralistyczny wsi	19	
Kobierzyce	21	PUSTKÓW WILCZKOWSKI	historyczny układ ruralistyczny wsi	24	
Kobierzyce	22	PUSTKÓW ŻURAWSKI	historyczny układ ruralistyczny wsi	3	
Kobierzyce	23	RACŁAWICE WIELKIE	historyczny układ ruralistyczny wsi	7	

Kobierzyce	24	ROLANTOWICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	24	
Kobierzyce	25	SOLNA	historyczny układ ruralistyczny wsi i hist. zespół zabudowy „Folwark Solna”	20	
Kobierzyce	26	SZCZEPANKOWICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	17	
Kobierzyce	27	ŚLĘŻA LASOWA	historyczny układ ruralistyczny wsi	22	
Kobierzyce	28	TYNIEC MAŁY	historyczny układ ruralistyczny wsi	42	
Kobierzyce	29	TYNIEC NAD ŚLĘŻĄ	historyczny układ ruralistyczny wsi	32	
Kobierzyce	30	TYŃCZYK	historyczny układ ruralistyczny wsi		jak w kolumnie I oraz obszary objęte strefą „OW” ochrony konserwatorskiej w obowiązujących mpzp
Kobierzyce	31	WIERZBICA	historyczny układ ruralistyczny przysiółka wsi Krzyżowice		
Kobierzyce	32	WIERZBICE	historyczny układ ruralistyczny wsi i hist. zespół zabudowy „Folwark Szczepankowice Małe”	49	
Kobierzyce	33	WYSOKA	historyczny układ ruralistyczny wsi	6	
Kobierzyce	34	ŻERNIKI MAŁE	historyczny układ ruralistyczny wsi	6	
Kobierzyce	35	ŻUROWICE	historyczny układ ruralistyczny wsi	4	

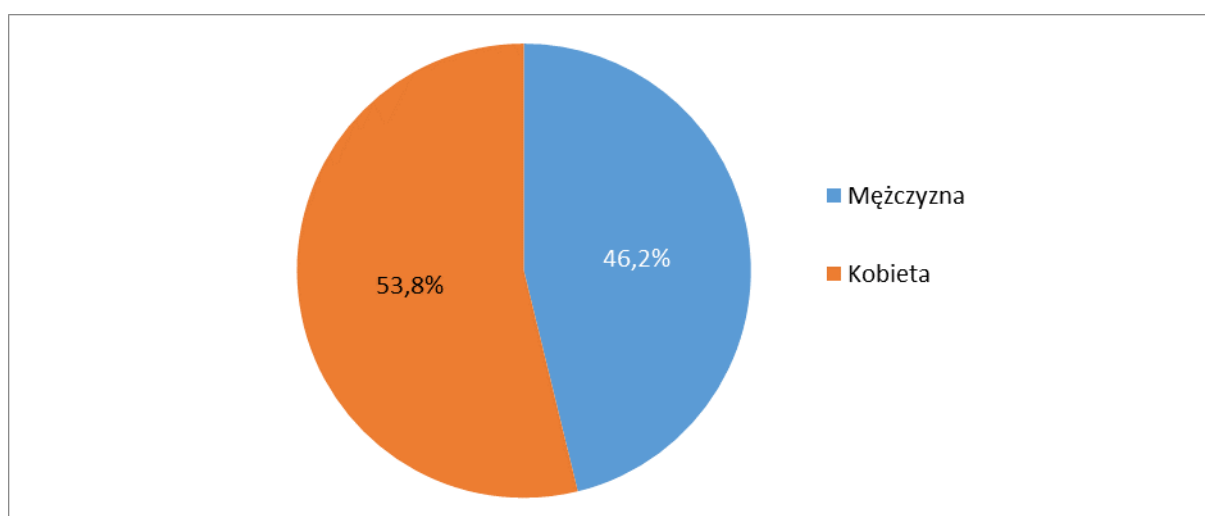
Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu (<http://wosoz.ibip.wroc.pl/public/?id=92697>)

13.2 Raport z badań ilościowych

I. Charakterystyka osób badanych

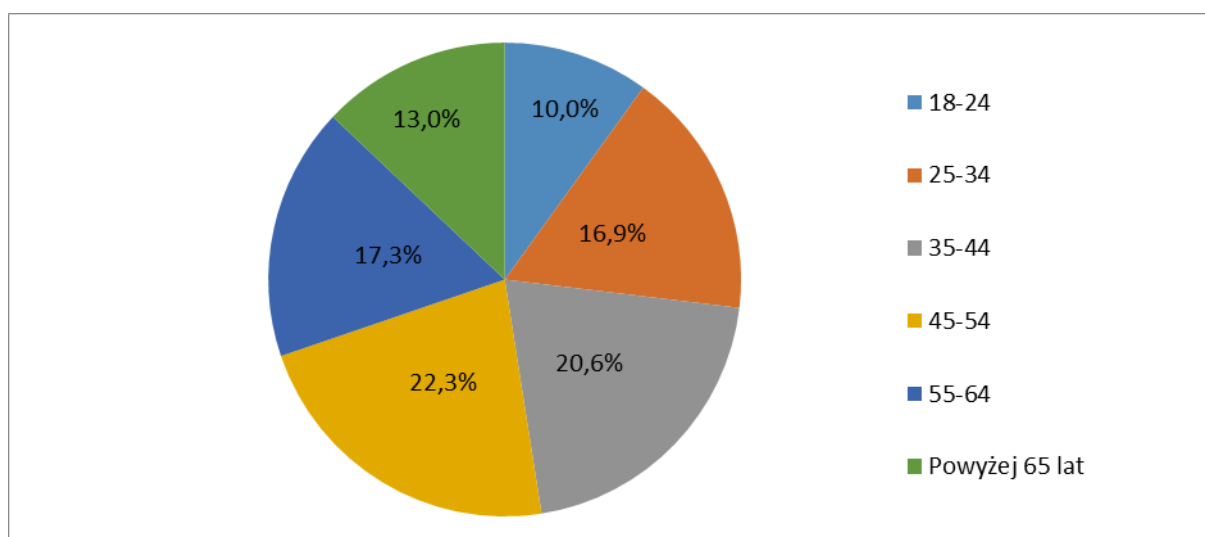
W badaniu wzięło udział **301 osób** – dorosłych mieszkańców gminy Kobierzyce. Większą część tej grupy stanowiły kobiety (53,8%). Mężczyzn było 46,2%.

Wykres 15. Płeć respondentów



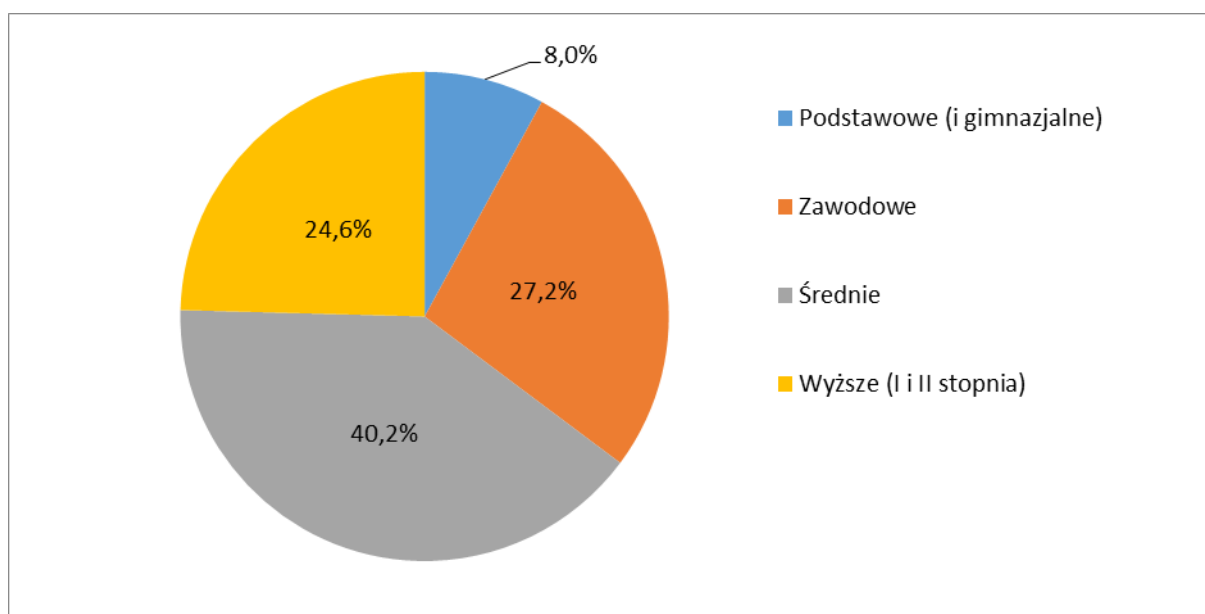
Wiek osób badanych był zróżnicowany – w próbie znaleźli się przedstawiciele wszystkich grup wiekowych. Najliczniejszą stanowili respondenci w wieku 45-54 lat (22,3%) oraz 35-44 lata (20,6%). Wielu było także badanych w wieku 55-64 lata (17,3%) oraz 25-34 lata (16,9%). Pozostałe grupy były mniej liczne. Najstarszych badanych w wieku pow. 65 lat było 13,0%, a najmłodsi badani mający od 18 do 24 lat stanowili 10,0%.

Wykres 16. Wiek respondentów



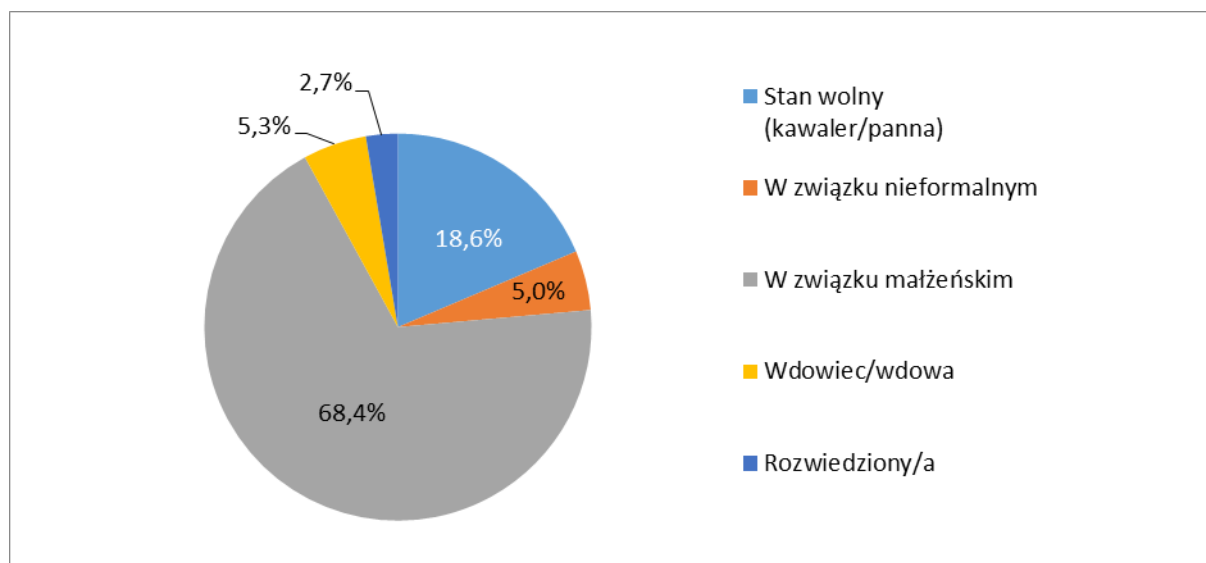
Największa grupa respondentów (40,2%) posiada wykształcenie średnie. Znacznie mniej posiada wykształcenie wyższe (24,6%) oraz zawodowe (27,2%). Najmniejszą grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne (8,0%).

Wykres 17. Wykształcenie respondentów



Dwie trzecie badanych (68,4%) żyje w związkach małżeńskich. Osób żyjących w związkach nieformalnych jest wielokrotnie mniej (5,0%). Prawie jedna piąta badanych (18,6%) jest stanu wolnego. Oprócz tych grup w badaniu wzięło udział 5,3% wdowców/wdów oraz 2,7% osób rozwiedzionych.

Wykres 18. Stan cywilny respondentów



W Kobierzycach mieszka 44,9% badanych, pozostałe 55,1% w innych miejscowościach gminy. Najwięcej z nich w Pustkowie Żurawskim (6,3%), Solnej (5,6%), Tyńcu Małym (5,3%) i Królikowicach (4,3%). Szczegółowe dane przedstawia zamieszczona niżej Tabela 120.

Wykres 19. Miejsce zamieszkania respondentów

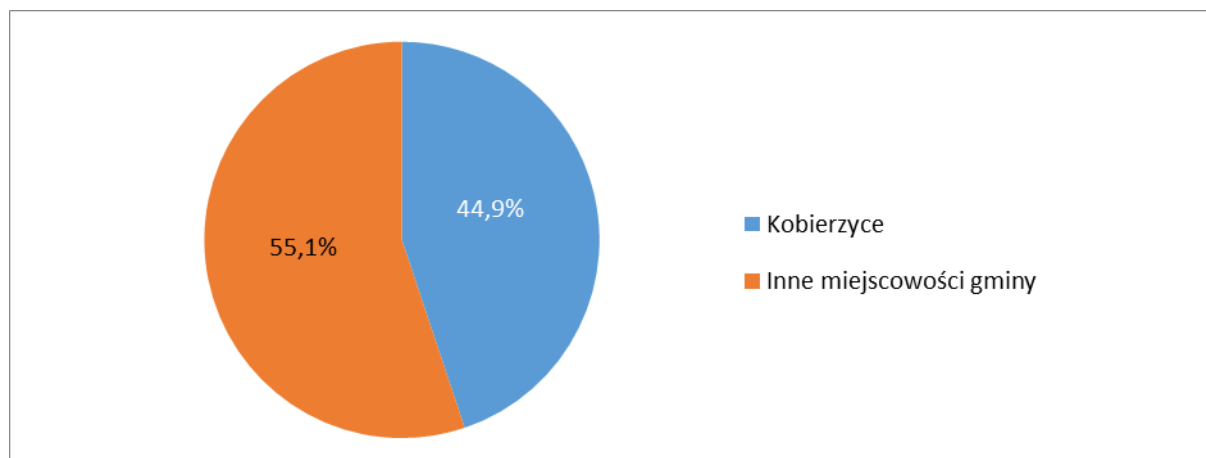


Tabela 120. Miejsce zamieszkania badanych z podziałem na poszczególne miejscowości

Kobierzyce	135	44,9%
Pustków Żurawski	19	6,3%
Solna	17	5,6%
Tyńiec Mały	16	5,3%
Królikowice	13	4,3%
Krzyżowice	12	4,0%

Szczepankowice	12	4,0%
Ślęza	12	4,0%
Bielany Wrocławskie	11	3,7%
Budziszów	11	3,7%
Wysoka	11	3,7%
Rolantowice	9	3,0%
Bąki	8	2,7%
Żerniki Małe	8	2,7%
Żurawice	7	2,3%
ŁĄCZNIE	301	100,0%

II. Wyniki badania

Postulowane obszary rewitalizacji na terenie gminy Kobierzyc

Pierwsza część badania skupiała się na zdiagnozowaniu obszarów gminy, które zdaniem mieszkańców, powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji.

Każdy z badanych mógł wskazać łącznie cztery obszary, które powinny zostać poddane rewitalizacji, w związku z czym odpowiedzi, które wskazuje Wykres 20 oraz Tabela 121 nie sumują się do 100% i wskazują łączną liczbę odpowiedzi, która jest większa niż liczba respondentów.

W odpowiedzi na to pytanie badani nie wskazywali konkretnych terenów, czy też konkretnych obszarów znajdujących się w gminie, podawali zamiast tego najbardziej trapiące ich problemy i postulaty poprawy jakości życia w gminie. Najczęściej udzielane odpowiedzi dotyczyły poprawy stanu dróg na terenie gminy (18,3%) oraz budowy i rozbudowy ścieżek rowerowych (16,3%). Trzecie miejsce zajął postulat poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym zwiększenie ilości patroli policyjnych (8,6%), czwarte postulat poprawy jakości wody (8,0%), a piąte podłączenie mieszkańców Kobierzyc do gazociągu (7,3%). Duża grupa mieszkańców mówiła także o budowie basenu (7,0%), chodnikach po obu stronach dróg (6,6%), kanalizacji (6,6%), placach zabaw (6,6%), usprawnieniu służby zdrowia (6,6%) i stanie technicznym budynków w gminie (6,3%).

Pozostałe obszary wskazane zostały przez mniej niż 6% badanych. Zestawienie procentowe najczęściej wskazywanych obszarów przedstawia Wykres 20, a pełne zestawienie wskazanych obszarów wraz z liczbą osób o nich wspominających Tabela 121.

Wykres 20. Najczęściej wskazywane obszary, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji

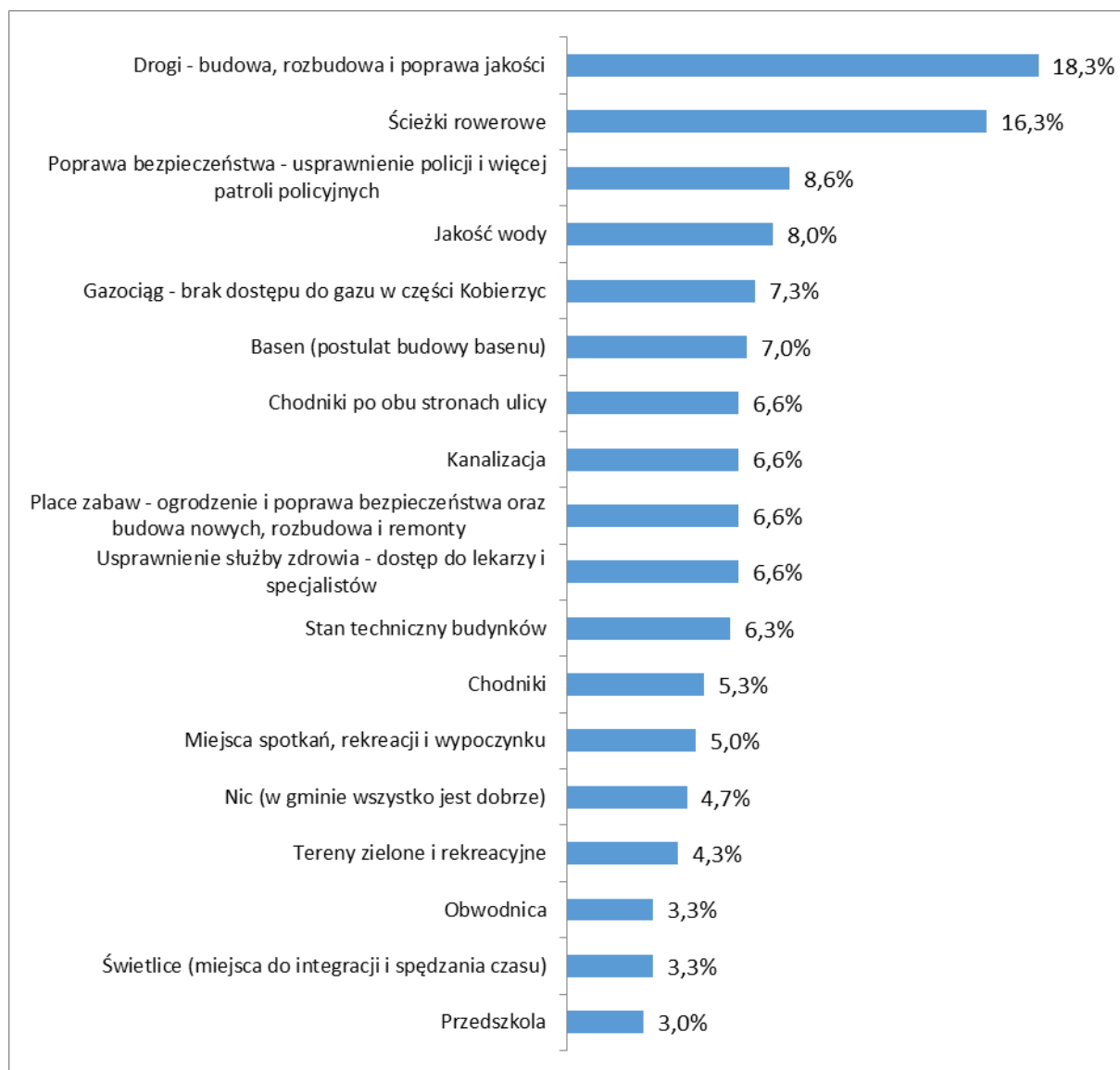


Tabela 121. Pełna lista obszarów, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji

1	Drogi - budowa, rozbudowa i poprawa jakości	55	18,3%
2	Ścieżki rowerowe	49	16,3%
3	Poprawa bezpieczeństwa - usprawnienie policji i więcej patroli policyjnych	26	8,6%
4	Jakość wody	24	8,0%
5	Gazociąg - brak dostępu do gazu w części Kobierzyc	22	7,3%
6	Basen (postulat budowy basenu)	21	7,0%
7	Chodniki po obu stronach ulicy	20	6,6%
8	Kanalizacja	20	6,6%
9	Place zabaw - ogrodzenie i poprawa bezpieczeństwa oraz budowa nowych, rozbudowa i remonty	20	6,6%

10	Usprawnienie służby zdrowia - dostęp do lekarzy i specjalistów	20	6,6%
11	Stan techniczny budynków	19	6,3%
12	Chodniki	16	5,3%
13	Miejsca spotkań, rekreacji i wypoczynku	15	5,0%
14	Nic (w gminie wszystko jest dobrze)	14	4,7%
15	Tereny zielone i rekreacyjne	13	4,3%
16	Obwodnica	10	3,3%
17	Świetlice (miejsca do integracji i spędzania czasu)	10	3,3%
18	Przedszkola	9	3,0%
19	Ekrany dźwiękochłonne, w szczególności od strony drogi na Kłodzko	8	2,7%
20	Miejsca parkingowe - więcej	8	2,7%
21	Parki	8	2,7%
22	Wpieranie lokalnych małych firm	8	2,7%
23	Komunikacja	7	2,3%
24	Pałac - remont	7	2,3%
25	Żłobki	7	2,3%
26	Kaplice i ich remont	6	2,0%
27	Ławki w parkach	6	2,0%
28	Ośrodek zdrowia czynny codziennie	6	2,0%
29	Oświetlenie ulic i chodników	6	2,0%
30	Pałac w Wysokiej i park	6	2,0%
31	Duży plac zabaw przy przedszkolu	4	1,3%
32	Kanalizacja - podłączenie	4	1,3%
33	Komunikacja miejska	4	1,3%
34	Ścieżka rowerowa do Bielán	4	1,3%
35	Zakaz picia alkoholu przy sklepach	4	1,3%
36	Dbanie o zieleni (czyszczenie, koszenie trawników, więcej kwiatów)	3	1,0%
37	Drogi - Parkowa	3	1,0%
38	Kanalizacja - darmowe przyłącze	3	1,0%
39	Kanalizacja - studzienki kanalizacyjne	3	1,0%
40	Park pałacowy	3	1,0%
41	Poprawa stanu środowiska - zanieczyszczenie środowiska z kominów i fabryk	3	1,0%
42	Sprzątanie (problem ze śmieciami)	3	1,0%
43	Ulica przy cmentarzu - naprawa	3	1,0%
44	Większa, lepsza oferta sportowo-rekreacyjna	3	1,0%
45	Większa/lepsza oferta kulturalna	3	1,0%
46	Cmentarz poniemiecki	2	0,7%
47	Dworek w Tyńcu	2	0,7%
48	Kanalizacja burzowa	2	0,7%
49	Miejsca spotkań dla młodzieży	2	0,7%
50	Problem ze światłami na głównym skrzyżowaniu	2	0,7%
51	Służby zdrowia - poprawa jakości	2	0,7%
52	Spalanie śmieci i wywołany tym dym z kominów	2	0,7%
53	Walka z pijakami w parku	2	0,7%
54	Wiata przystankowa - ul Spółdzielcza	2	0,7%
55	Więcej atrakcji dla dzieci i młodzieży	2	0,7%

56	Większa, lepsza oferta edukacyjna	2	0,7%
57	Zmiana sołtysa	2	0,7%
58	Budownictwo	1	0,3%
59	Chodniki - Zimowa	1	0,3%
60	Cmentarz - remont	1	0,3%
61	Fotoradar - przywrócenie	1	0,3%
62	Hałas na ulicy	1	0,3%
63	Kanalizacja - modernizacja studzienek burzowych na ulicach	1	0,3%
64	Kanalizacja - ścieki	1	0,3%
65	Komunikacja z Wysoką	1	0,3%
66	Korki	1	0,3%
67	Więcej ławek w parku	1	0,3%
68	Miejsca parkingowe przy szkole - brak	1	0,3%
69	Natężenie ruchu na drogach do Bielán	1	0,3%
70	Obwodnica Kobierzyc	1	0,3%
71	Orlik - boisko sportowe	1	0,3%
72	Połączenia nocne autobusów	1	0,3%
73	Poprawa jakości mieszkań	1	0,3%
74	Poprawa oznakowania na drogach	1	0,3%
75	Przebudowa ul. Witosa na rondo	1	0,3%
76	Rozwinięcie oferty Ośrodka Kultury	1	0,3%
77	Rzetelni pracownicy MOPS-u	1	0,3%
78	Samochody parkujące pod szkoła parkują na chodnikach	1	0,3%
79	Sklep Lidl	1	0,3%
80	Stare kamienice	1	0,3%
81	Świetlica dla starszych ludzi	1	0,3%
82	Walka z kłusownikami	1	0,3%
83	Walka z wandalizmem	1	0,3%
84	Wcześniejsze informowanie o wyłączeniach prądu	1	0,3%
85	Więcej księży - przynajmniej jeden wikary	1	0,3%
86	Większa dostępność infrastruktury społecznej	1	0,3%
87	Woda pitna (zakład uzdatniania wody)	1	0,3%
88	Wprowadzenie ograniczeń prędkości	1	0,3%
89	Zagospodarowanie terenów nieużytych	1	0,3%

Badani zostali także poproszeni o wskazanie tego, który spośród podanych przez nich wcześniej maksymalnie czterech obszarów, który powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności.

Cztery najczęściej pojawiające się odpowiedzi, wskazujące na poprawę jakości dróg (9,6%), poprawę jakości wody (7,6%), ścieżki rowerowe (7,0%) oraz poprawę bezpieczeństwa i więcej patroli policyjnych (6,0%). Na kolejnych miejscach znalazły się takie elementy, jak basen, usprawnienie służby zdrowia, kanalizacja, place zabaw, chodniki, ekrany dźwiękochłonne, gazociąg, obwodnica, parki i świetlice.

Zestawienie obszarów wskazanych przez co najmniej 2% badanych prezentuje Wykres 21, a pełne zestawienie Tabela 122.

Wykres 21. Najczęściej wskazywane obszary, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności

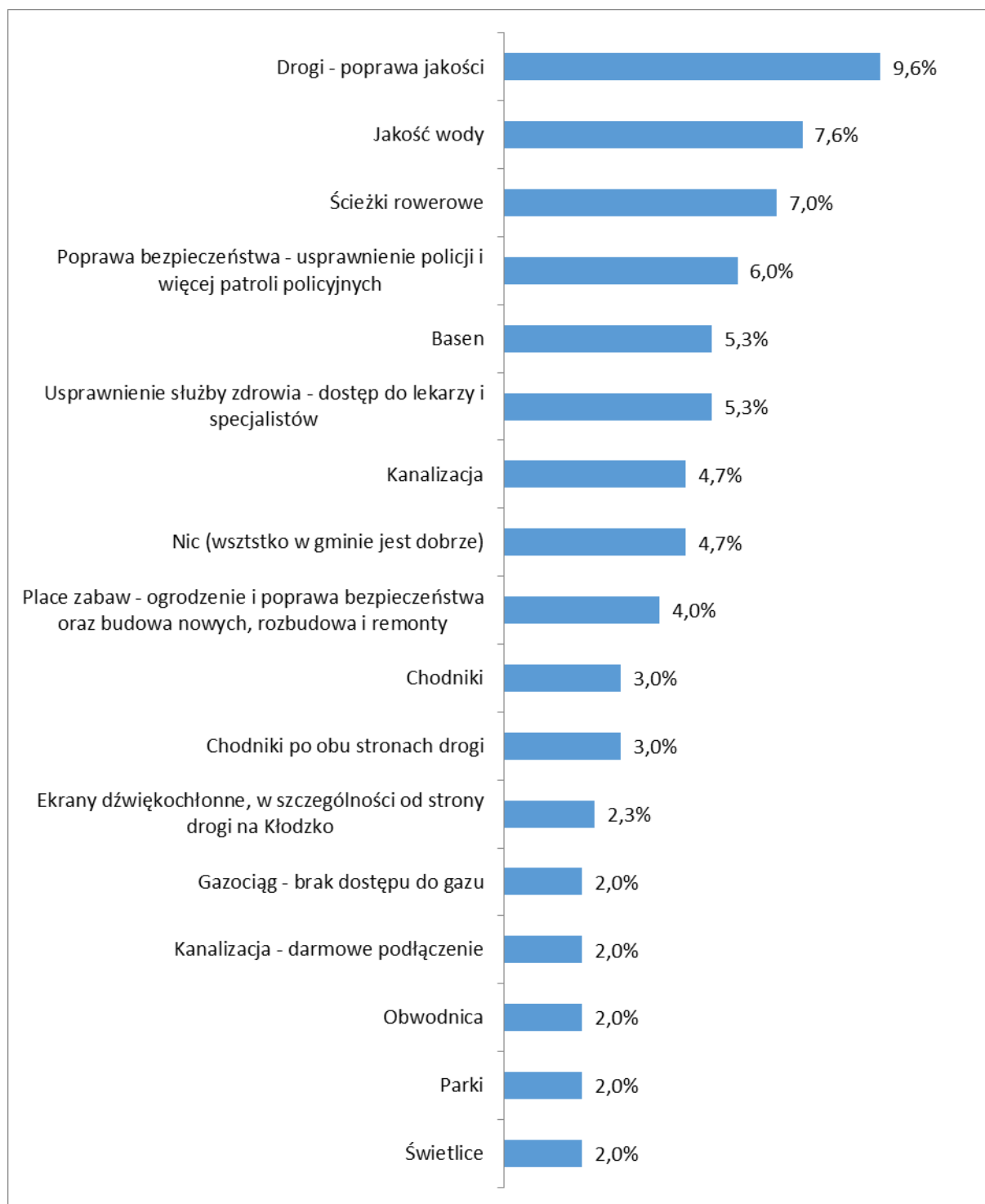


Tabela 122. Pełna lista obszarów, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności

--	--	--	--

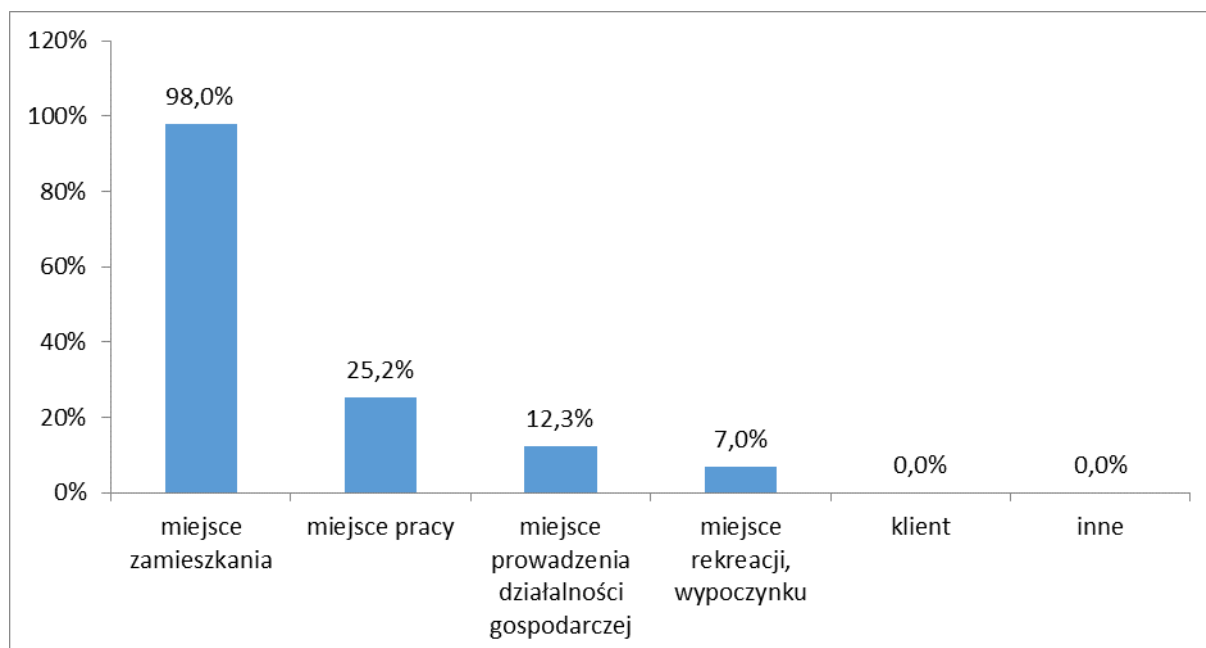
1	Drogi - poprawa jakości	29	9,6%
2	Jakość wody	23	7,6%
3	Ścieżki rowerowe	21	7,0%
4	Poprawa bezpieczeństwa - usprawnienie policji i więcej patroli policyjnych	18	6,0%
5	Basen	16	5,3%
6	Usprawnienie służby zdrowia - dostęp do lekarzy i specjalistów	16	5,3%
7	Kanalizacja	14	4,7%
8	Nic (wszystko w gminie jest dobrze)	14	4,7%
9	Place zabaw - ogrodzenie i poprawa bezpieczeństwa oraz budowa nowych, rozbudowa i remonty	12	4,0%
10	Chodniki	9	3,0%
11	Chodniki po obu stronach drogi	9	3,0%
12	Ekrany dźwiękochłonne, w szczególności od strony drogi na Kłodzko	7	2,3%
13	Gazociąg - brak dostępu do gazu	6	2,0%
14	Kanalizacja - darmowe podłączenie	6	2,0%
15	Obwodnica	6	2,0%
16	Parki	6	2,0%
17	Świetlice	6	2,0%
18	Miejsca rekreacji, wypoczynku	5	1,7%
19	Ośrodek zdrowia czynny codziennie	5	1,7%
20	Komunikacja	4	1,3%
21	Szersze drogi	4	1,3%
22	Pałac	3	1,0%
23	Stan techniczny budynków	3	1,0%
24	Stworzenie miejsca spotkań	3	1,0%
25	Większa oferta kulturalno-sportowa i rekreacyjna	3	1,0%
26	Żłobki	3	1,0%
27	Komunikacja miejska	2	0,7%
28	Ławki w parku	2	0,7%
29	Natężenie ruchu na drogach, korki	2	0,7%
30	Ochrona środowiska- zanieczyszczenie środowiska z kominów i fabryk	2	0,7%
31	Pomoc małym i średnim firmom	2	0,7%
32	Przedszkola	2	0,7%
33	Spalanie śmieci	2	0,7%
34	Ścieżka rowerowa do Bielan	2	0,7%
35	Światła drogowe - główne skrzyżowanie	2	0,7%
36	Więcej miejsc parkingowych	2	0,7%
37	Cmentarz	1	0,3%
38	Fotoradar - przywrócenie	1	0,3%
39	Jakość chodników - Zimowa	1	0,3%
40	Kanalizacja - przyłęcz	1	0,3%
41	Kaplica	1	0,3%
42	Komunikacja z Wysoką	1	0,3%
43	Miejsca parkingowe przed szkołą	1	0,3%
44	Miejsca spotkań dla młodzieży	1	0,3%

45	Modernizacja studzienek burzowych na ulicach	1	0,3%
46	Obiekty sportowe	1	0,3%
47	Ograniczenia prędkości	1	0,3%
48	Oświetlenie ulic	1	0,3%
49	Pałac w Wysokiej i park	1	0,3%
50	Przebudowa ul. Witosa na rondo	1	0,3%
51	Remont drogi - Parkowa	1	0,3%
52	Sklep Lidl	1	0,3%
53	Stare kamienice	1	0,3%
54	Sygnalizacja	1	0,3%
55	Teren rekreacyjny w Starej Wysokiej z boiskiem (orlik)	1	0,3%
56	Ulica przy cmentarzu - nowa nawierzchnia	1	0,3%
57	Walka z kłusownikami	1	0,3%
58	Walka z pijakami w parku	1	0,3%
59	Walka z wandalizmem	1	0,3%
60	Wiata przystankowa - ul Spółdzielcza	1	0,3%
61	Więcej księży - przynajmniej jeden wikary	1	0,3%
62	Więcej terenów zielonych	1	0,3%
63	Zakaz picia alkoholu pod sklepem	1	0,3%
64	Zaśmiecanie terenów	1	0,3%
65	Zbyt duże natężenie ruchu na drogach	1	0,3%
66	Zwiększenie dostępności infrastruktury społecznej	1	0,3%

Prawie wszyscy badani, wskazując obszar priorytetowy pod względem rewitalizacji, podali swoje miejsce zamieszkania (98,0%). Oprócz tego dla jednej czwartej badanych (25,2%) jest to też miejsce pracy, dla 12,3% miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, a 7,0% odwiedza je w celu rekreacji i wypoczynku. Nikt nie wskazał swojego związku z tym miejscem jako klient, ani też nie podał innego typu związku.

Dane, które prezentuje Wykres 22 nie sumują się do 100%, ponieważ każdy z respondentów miał możliwość wskazania więcej niż jednego obszaru.

Wykres 22. Związek respondenta z terenem wskazanym jako priorytetowy pod kątem rewitalizacji



Negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji

Respondenci zostali w dalszej kolejności poproszeni o ocenę stopnia zagrożenia poszczególnymi negatywnymi zjawiskami społecznymi na wskazanym przez nich obszarze rewitalizacji. Ocena dokonywana była na skali od 1 do 4, przy czym 1 oznaczało brak problemu, 2 niskie zagrożenie problemem, 3 średnie zagrożenie problemem, a 4 wysokie zagrożenie problemem.

Wykres 23 przedstawia pełny rozkład odpowiedzi dla każdego z poszczególnych analizowanych problemów społecznych. Zauważyć należy, że respondenci sporadycznie wskazywali na wysokie zagrożenie którymkolwiek analizowanym problemem społecznym – 2,3% wskazywało na wysokie zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych, a 1,7% niskim poziomem uczestnictwa społeczności w życiu kulturalnym. W przypadku pozostałych problemów odsetek osób wskazujących na wysokie zagrożenie nie przekracza 1%. Relatywnie rzadko wskazywano także na średnie zagrożenie danym problemem. Najczęściej dotyczyło to niskiego poziomu uczestnictwa społeczności w życiu kulturalnym (23,9% wskazań na średnie zagrożenie) i niskiego poziomu samoorganizacji społecznej

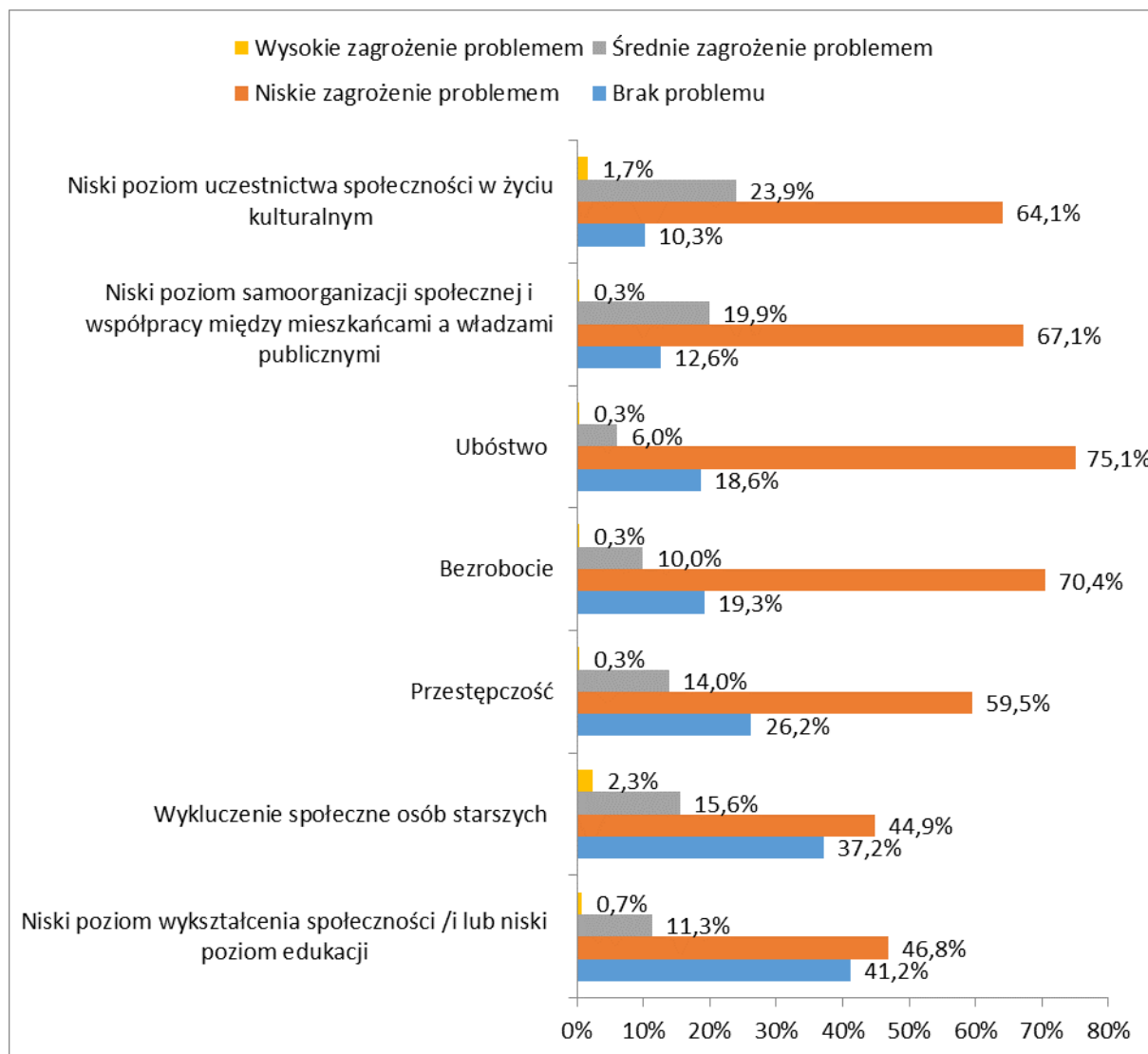
i współpracy między mieszkańcami a władzami publicznymi (19,9%). W przypadku każdego problemu najwięcej respondentów wskazywało na niskie zagrożenie – odsetek ten wahał się od 44,9% do 75,1%.

Spoglądając na odsetek osób, według których na postulowanym obszarze rewitalizacji dany problem społeczny nie występuje w ogóle, zauważa się, że najrzadziej występującymi problemami są niski poziom wykształcenia społeczności (41,2% wskazań na brak problemu) oraz wykluczenie osób starszych (37,2% wskazań na brak problemu).

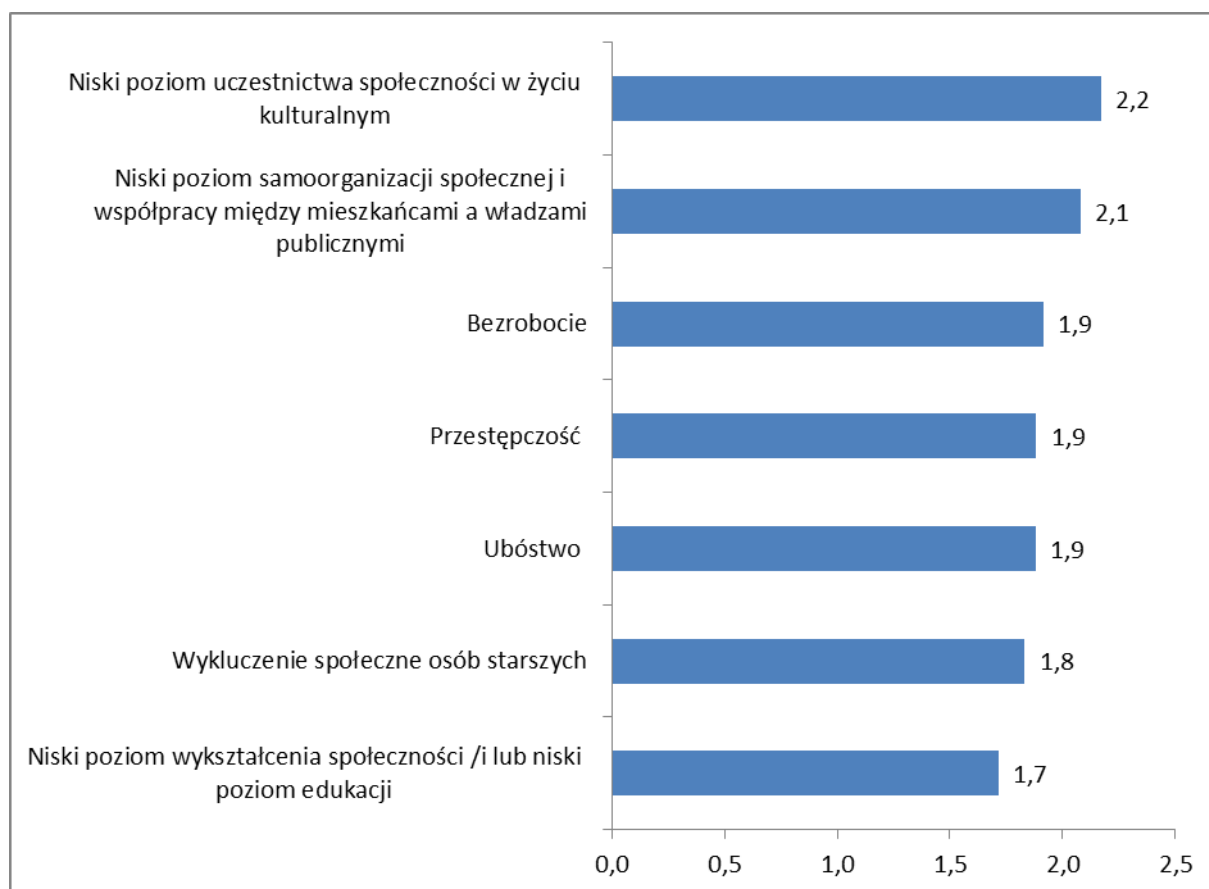
Ze wskazanych odpowiedzi na ww. skali wyciągnięta została także średnia arytmetyczna, która pozwala posegregować poszczególne problemy społeczne w kolejności od tych stwarzających

największe zagrożenie do tych najrzadziej występujących. Z analizy, którą obrazuje Wykres 24 wynika, że na wskazanych obszarach rewitalizacji występuje największe zagrożenie niskim uczestnictwem społeczności w życiu kulturalnym (średnia $M=2,2$) i niskim poziomem samoorganizacji społecznej ($M=2,1$). Stosunkowo najniższe jest natomiast zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych ($M=1,8$) oraz niskim poziomem wykształcenia społeczności ($M=1,7$). Istotnym elementem, który zauważa się, analizując Wykres 24 jest brak dużych różnic pomiędzy postrzeganym stopniem zagrożenia poszczególnymi problemami – różnica pomiędzy najwyższą średnią ($M=2,2$), a najniższą ($M=1,7$) jest niewielka.

Wykres 23. Negatywne zjawiska społeczne występujące na wybranym przez respondentów obszarze rewitalizacji



Wykres 24. Negatywne zjawiska społecznych występujące na wybranym przez respondentów obszarze rewitalizacji – analiza średnich (skala 1: brak zagrożenia problemem – 4: wysokie zagrożenie problemem)



Elementy związane z jakością życia na obszarze rewitalizacji

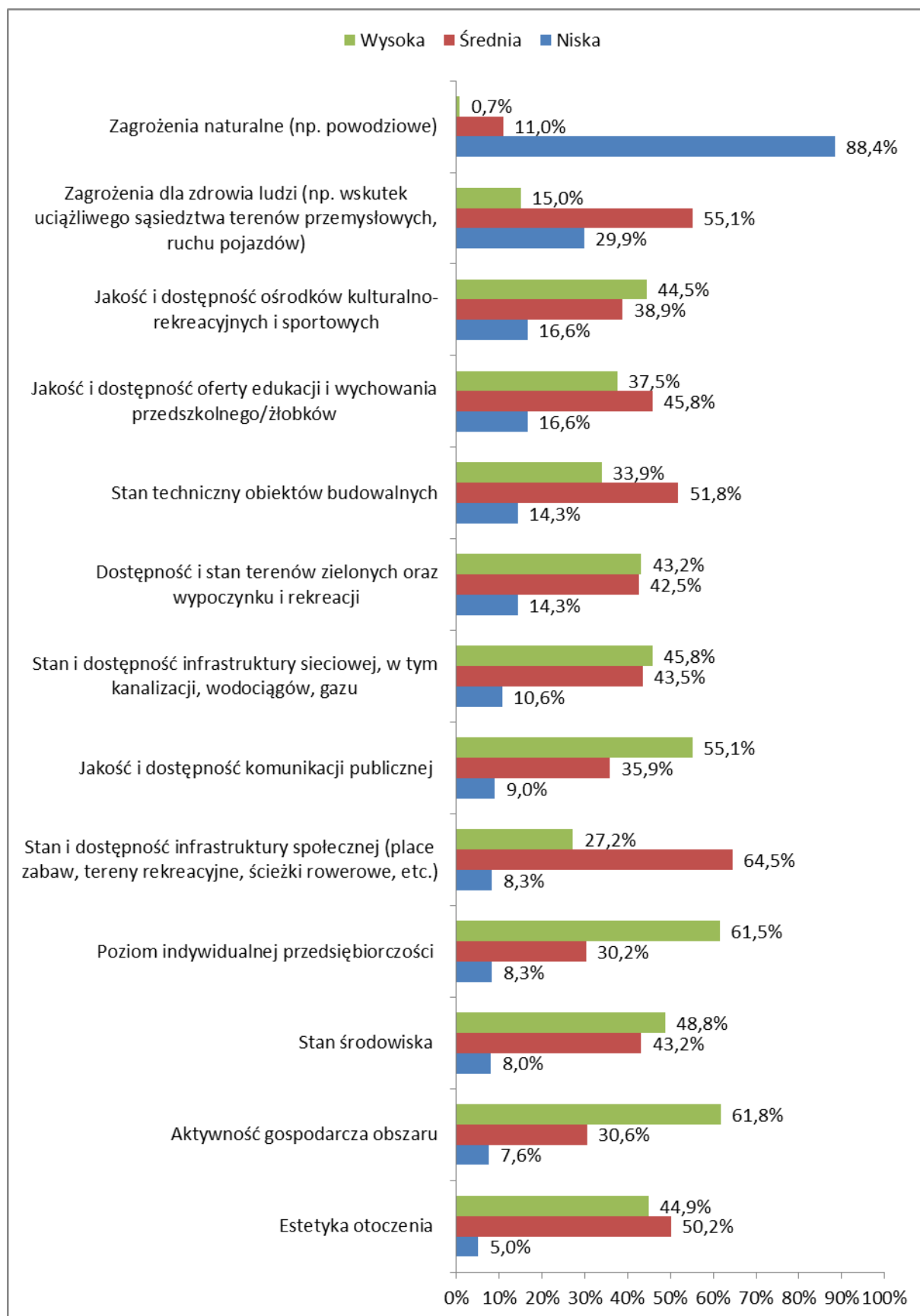
Kolejną kwestią, na temat której wypowiadali się badani byli różne elementy związane z jakością życia na wskazanym przez nich obszarze rewitalizacji. Respondenci oceniali je na skali od 1 do 3, gdzie 1 oznaczało ocenę niską, 2 ocenę średnią, a 3 ocenę wysoką.

Wykres 25 przedstawia pełny rozkład odpowiedzi dla każdego z analizowanych elementów. Podkreślić należy, że tylko w przypadku dwóch elementów liczba ocen niskich przewyższa liczbę ocen wysokich. Zdecydowana większość badanych (88,4%) niską ocenę przyznało zagrożeniom naturalnym, na przykład powodziom, co można interpretować jako brak poczucia zagrożenia przez mieszkańców ze strony tych zagrożeń. Niska ocena dotyczyła także zagrożeń dla zdrowia ludzi (np. skutek uciążliwego sąsiedztwa terenów przemysłowych), co można interpretować podobnie. Oprócz tych dwóch elementów, pozostałe elementy związane z jakością życia uzyskały co najmniej dwa razy więcej ocen wysokich niż niskich. Największy odsetek ocen wysokich uzyskały: aktywność gospodarcza obszaru (61,8%), poziom indywidualnej przedsiębiorczości (61,5%), oraz jakość i dostępność komunikacji publicznej (55,1%). Największy odsetek ocen niskich natomiast, oprócz wspomnianych wcześniej dwóch elementów uzyskały: jakość i dostępność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych (16,6%), jakość i dostępność oferty edukacyjnej i wychowania przedszkolnego/żłobków (16,6%), stan techniczny obiektów budowlanych (14,3%), a także

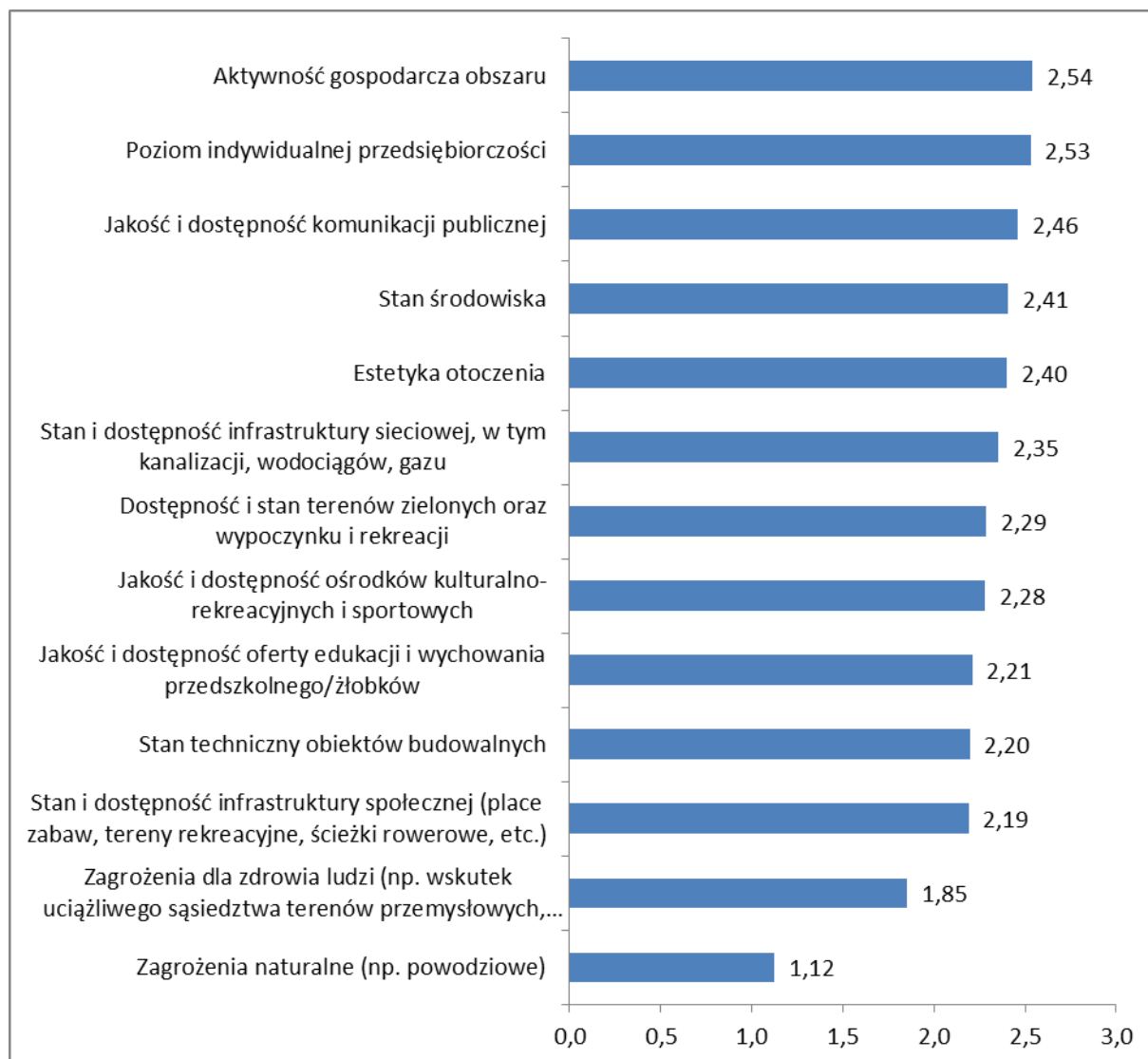
dostępność i stan terenów zielonych oraz wypoczynku i rekreacji (14,3%). Szczegółowe zestawienie wszystkich elementów znajduje się na poniższym wykresie.

Z odpowiedzi na omówionej skali 1-3 wyciągnięta została także średnia arytmetyczna, która pozwala posegregować poszczególne elementy związane z jakością życia w kolejności od tych uzyskujących oceny najwyższe do tych uzyskujących oceny najniższe. Z analizy, którą obrazuje Wykres 26 wynika, że na wskazanych obszarach rewitalizacji najwyższe oceny uzyskuje aktywność gospodarcza obszaru (średnia $M=2,54$) oraz poziom indywidualnej przedsiębiorczości ($M=2,53$). Relatywnie dobrze oceniono także w kolejności: jakość i dostępność komunikacji publicznej ($M=2,46$), stan środowiska ($M=2,41$), estetykę otoczenia ($M=2,40$), a także stan i dostępność infrastruktury sieciowej, w tym kanalizacji, wodociągów gazu ($M=2,35$). Oprócz wspomnianych wcześniej zagrożeń naturalnych, np. powodziowych i zagrożeń dla zdrowia ludzi, np. wskutek uciążliwego sąsiedztwa terenów przemysłowych, wszystkie elementy uzyskały średnią powyżej 2,0, co oznacza przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi.

Wykres 25. Ocena poszczególnych elementów związanych z jakością życia na wskazanych przez respondentów obszarach rewitalizacji



Wykres 26. Ocena poszczególnych elementów związanych z jakością życia na wskazanych przez respondentów obszarach rewitalizacji – analiza średnich (skala 1-3, tj. 1: niska; 2: średnia; 3: wysoka)



Pożądane efekty rewitalizacji

Mieszkańcy gminy Kobierzyce zostali także poproszeni o wskazanie, jakie, ich zdaniem, efekty powinny zostać osiągnięte w procesie rewitalizacji wskazanych przez nich obszarów. Każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi, w związku z czym wyniki nie sumują się do 100%.

Zdecydowanie najczęściej wskazywanym elementem, jaki powinien zostać osiągnięty w procesie rewitalizacji jest poprawa stanu dróg i chodników oraz budowa ścieżek rowerowych (41,2%). Następne w kolejności odpowiedzi wskazywane były przez prawie dwukrotnie mniej badanych. Należą do nich w kolejności: ochrona środowiska (22,3%), poprawa bezpieczeństwa mieszkańców (20,9%), remonty i renowacje budynków (18,9%), tworzenie przestrzeni do wypoczynku i rekreacji (17,9%),

podniesienie dostępności komunalnych usług sieciowych (kanalizacja, woda, gaz) (14,0%) oraz stworzenie przestrzeni dla działań kulturalnych artystycznych i społecznych (11,0%). Pozostałe pożądane efekty rewitalizacji wskazywane były przez mniej niż 10% badanych. Ich pełne zestawienie zostało przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 27. Efekty, jakie zdaniem respondentów powinny zostać osiągnięte w procesie rewitalizacji wskazanych przez nich obszarów



Istotność problemu rewitalizacji

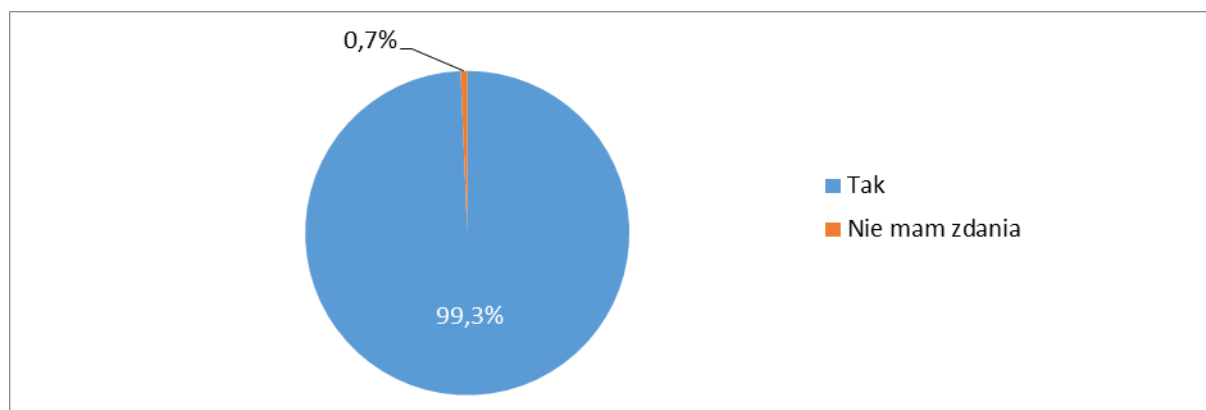
Kolejną kwestią, o jaką zapytano respondentów była istotność problemu rewitalizacji – czy jest ona ważna dla gminy oraz dla respondenta osobiście.

Pierwsze spośród tych dwóch pytań dotyczyło tego, czy problem rewitalizacji jest ważny dla gminy. Niemal wszyscy respondenci (99,3%) uważają, że problem ten jest dla gminy ważny. Nikt nie był przeciwnego zdania, natomiast pozostałe 0,7% stwierdziło, że nie ma zdania na ten temat.

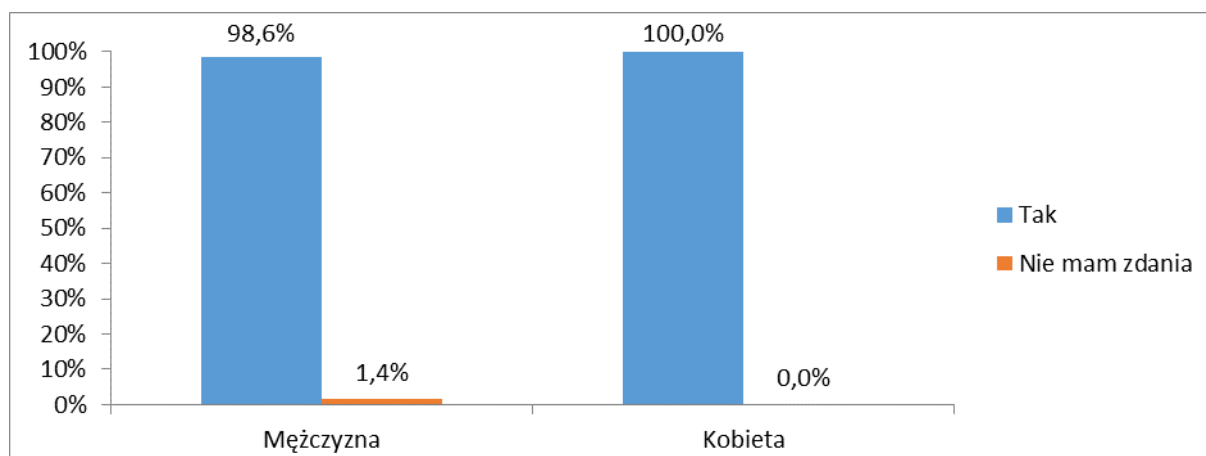
Analiza dwóch kolejnych wykresów, na których przedstawiony został rozkład odpowiedzi na to pytanie ze względu na płeć i wiek, wskazuje, że respondenci niemający zdania na ten temat to mężczyźni

w przedziale wiekowym 25-34 lata oraz 55-64 lata. W związku jednak z faktem, że są to jednostkowe przypadki, nie można wskazywać, jakoby wiek, czy płeć miały wpływ na to, czy problem rewitalizacji jest ważny dla gminy wg danej kategorii respondentów.

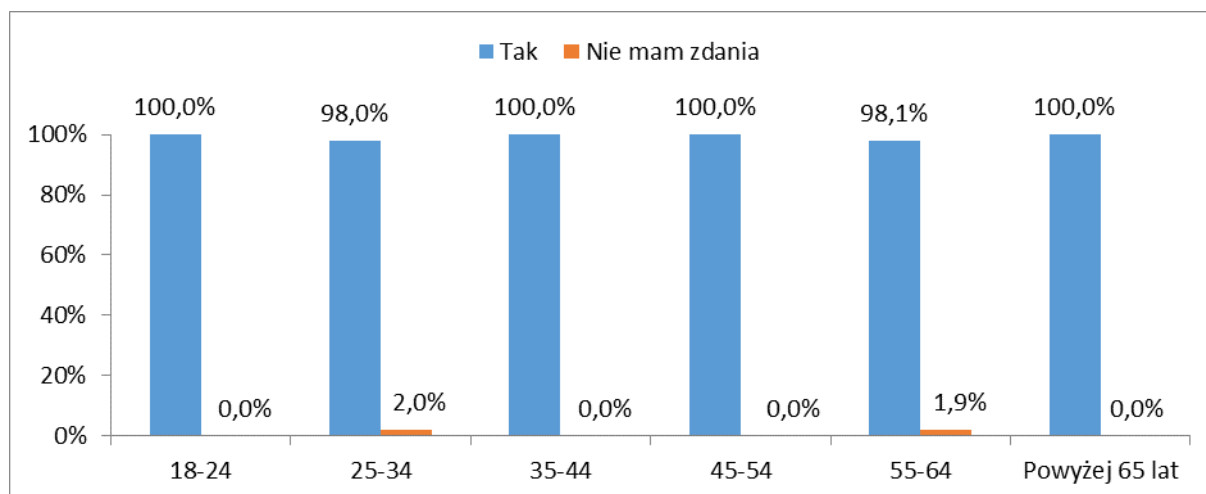
Wykres 28. Czy uważa Pan(i) że problem rewitalizacji jest ważny dla gminy?



Wykres 29. Czy uważa Pan(i) że problem rewitalizacji jest ważny dla gminy? - Podział ze względu na płeć



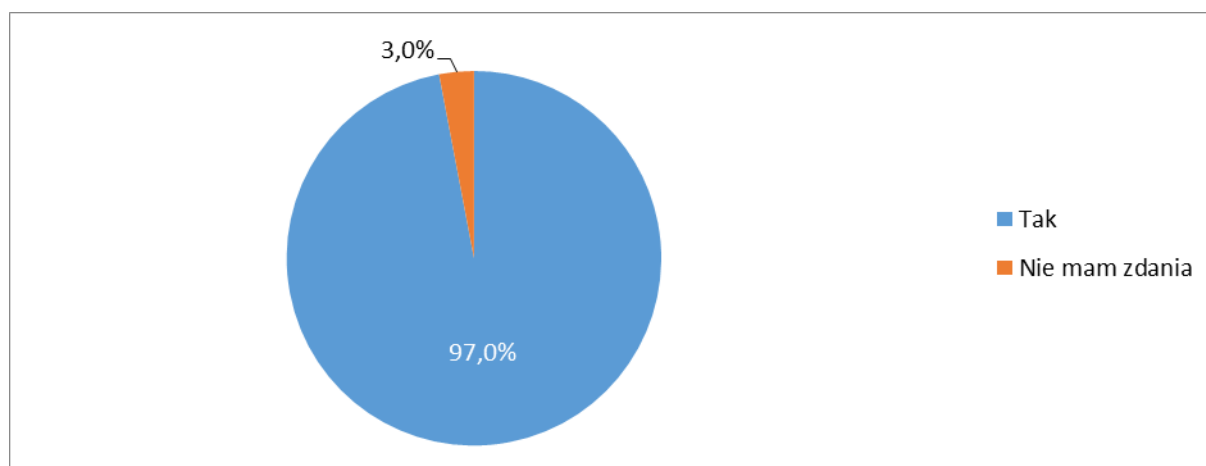
Wykres 30. Czy uważa Pan(i) że problem rewitalizacji jest ważny dla gminy? - podział ze względu na wiek



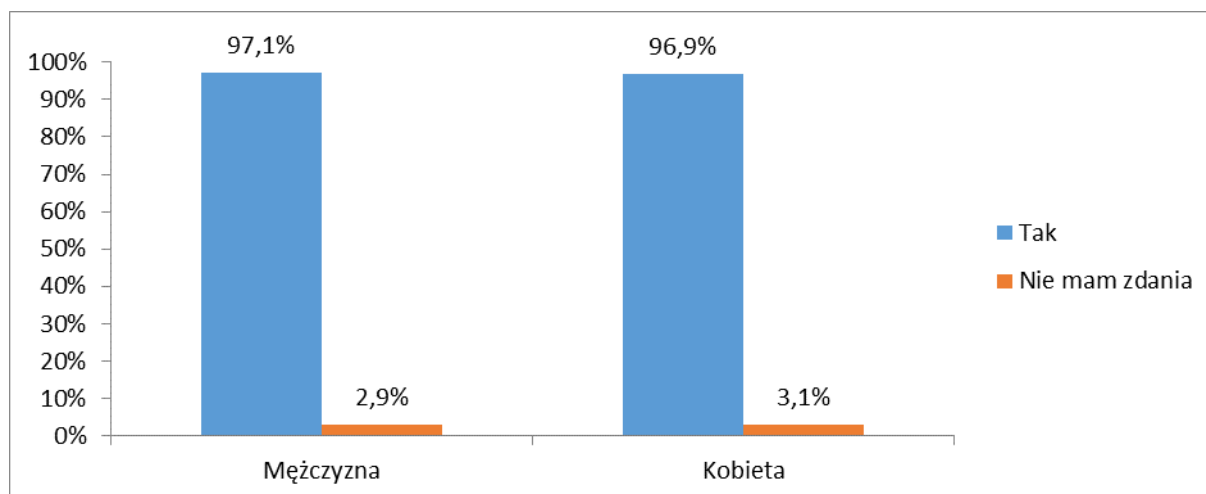
Drugie pytanie odnoszące się do kwestii istotności problemu rewitalizacji dotyczyło tego, czy jest on ważny dla respondenta osobiście. W tym przypadku również nikt nie odpowiedział przecząco, 3,0% uważa, że nie ma zdania na ten temat, a zdecydowana większość (97,0%) że problem rewitalizacji jest ważny także dla nich osobiście.

Analiza dwóch kolejnych wykresów, na których przedstawiony został rozkład odpowiedzi na to pytanie ze względu na płeć i wiek, wskazuje, że problem rewitalizacji jest porównywalnie ważny dla kobiet (96,9%) i mężczyzn (97,1%). Zauważa się natomiast, że respondenci należący do najniższej grupy wiekowej, tj. 18-24 lata są najmniej zainteresowani tym zagadnieniem.

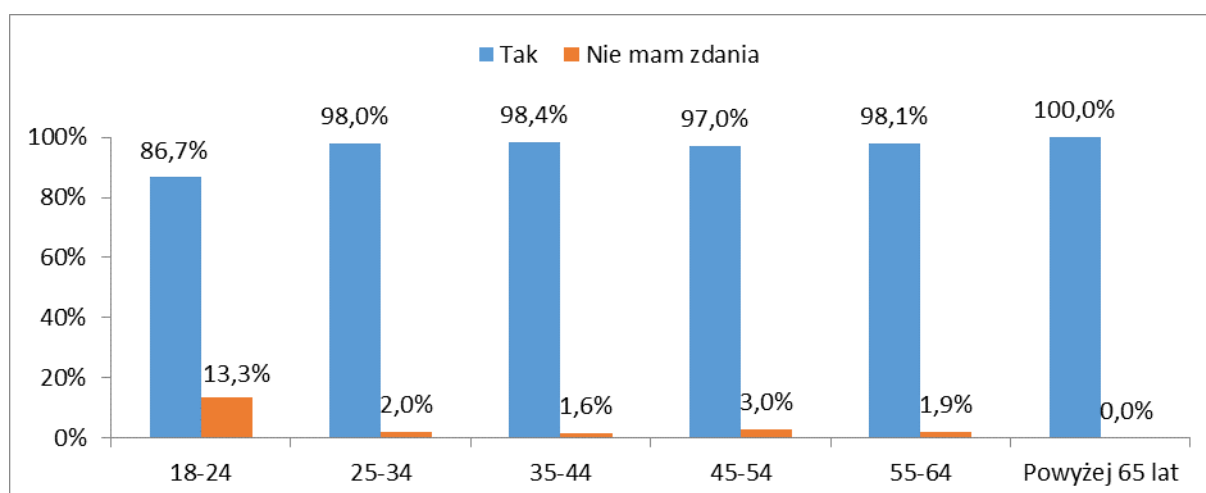
Wykres 31. Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny osobiście?



Wykres 32. Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny osobiście? - podział ze względu na płeć



Wykres 33. Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny osobiście? - podział ze względu na wiek



Sposób ogrzewania mieszkań

Ostatnią kwestią, o jaką zapytano mieszkańców gminy Kobierzycy był sposób, w jaki ogrzewają swoje mieszkania. Niemal połowa badanych wskazała, że używa do tego węgla (46,8%), jedna trzecia pali drewnem (33,6%), a nieco ponad jedna piąta ogrzewa mieszkania gazem (21,9%). Inne zaproponowane metody nie okazały się powszechne – kolektor słoneczny dotyczy 1,0%, a fotowoltaika nie została wskazana przez żadnego respondenta.

Niemal jedna trzecia badanych (31,2%) wskazała natomiast inne metody. Najpowszechniejszą z nich jest ekogroszek, którym ogrzewa mieszkania 28,2% wszystkich respondentów. Inne odpowiedzi wskazywane były sporadycznie – pellet przez 2,7% i brykiet drzewny przez 0,3%.

Wykres 35 przedstawia podział metod ogrzewania mieszkań ze względu na miejsce zamieszkania badanych – czy są to Kobierzycy, czy inna miejscowość gminy. Analizując go można zauważyć przede wszystkim, że ogrzewanie węglowe jest dwukrotnie mniej powszechne w Kobierzycach niż w innych

miejsowościach gminy (30,4% wobec 60,2%), ogrzewanie gazowe natomiast jest ponad trzykrotnie bardziej powszechne w Kobierzycach niż innych miejscowościach (36,3% wobec 10,2%).

Wykres 34. Czym ogrzewa Pan(i) swoje mieszkanie?

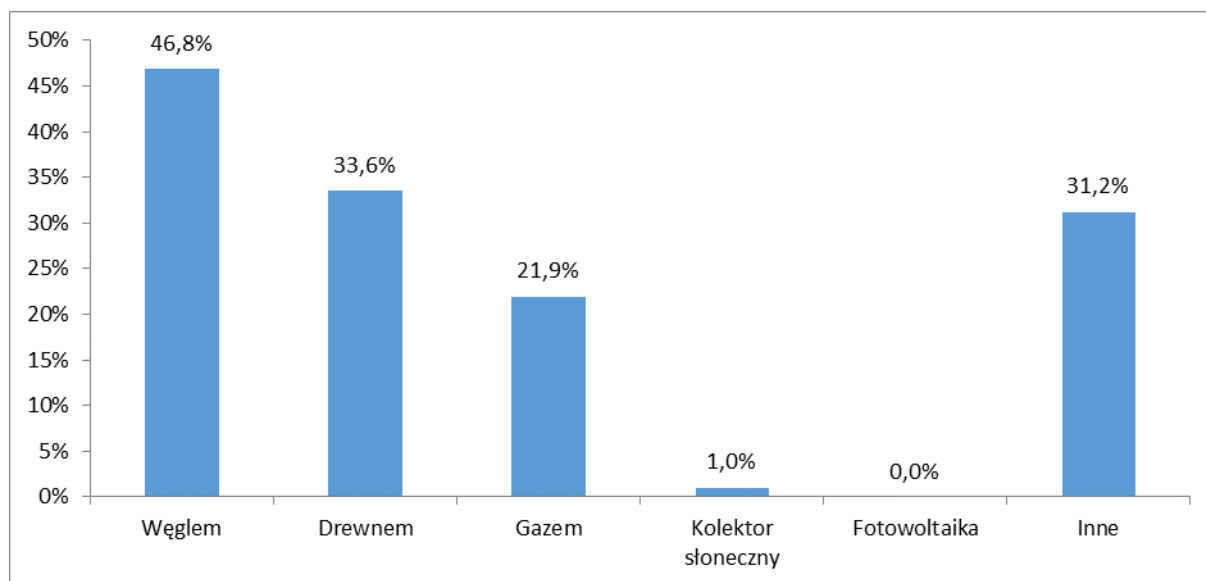
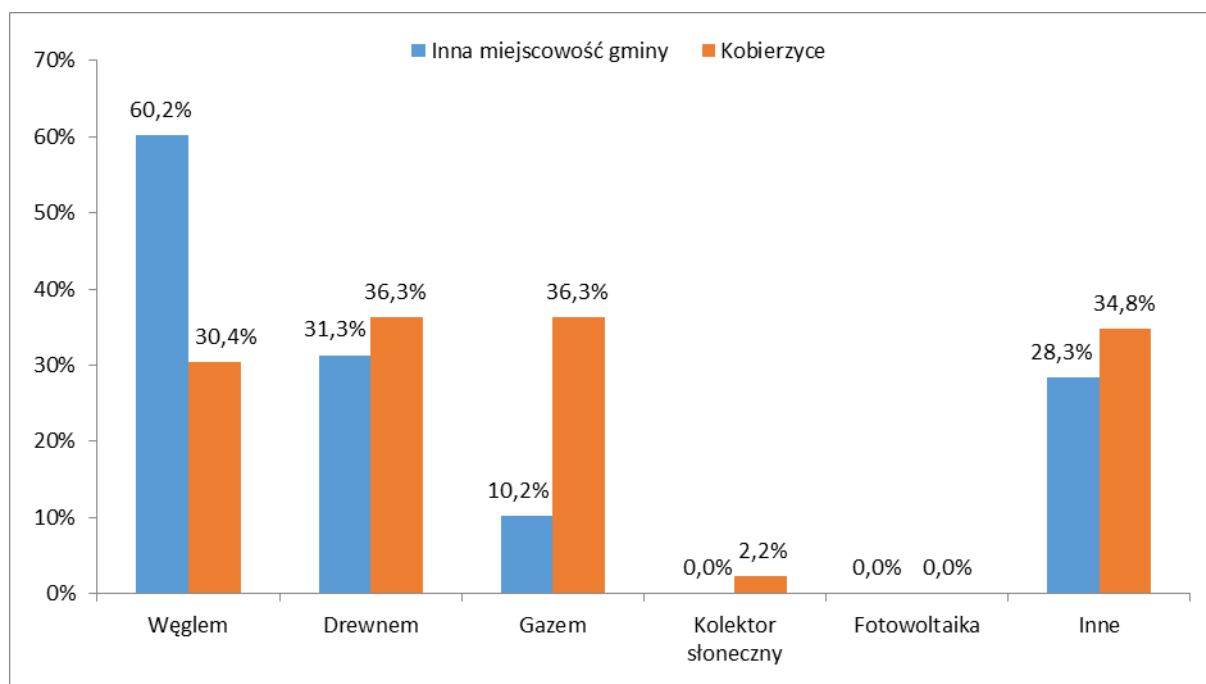


Tabela 123. Czym ogrzewa Pan(i) swoje mieszkanie? - odpowiedzi "Inne"

1	Ekogroszek	85	28,2%
2	Pellet	8	2,7%
3	Brykiet drzewny	1	0,3%

Wykres 35. Czym ogrzewa Pan(i) swoje mieszkanie? - podział ze względu na miejsce zamieszkania



III. Kluczowe wnioski

W badaniu wzięło udział 301 osób – dorosłych mieszkańców gminy Kobierzyce. Jako obszar, który wymaga rewitalizacji, największa ich grupa wskazała konieczność poprawy stanu dróg na terenie gminy oraz budowy i rozbudowy ścieżek rowerowych. Trzecie miejsce zajął postulat poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym zwiększenie ilości patroli policyjnych, czwarte postulat poprawy jakości wody, a piąte podłączenie mieszkańców Kobierzyc do gazociągu.

Prawie wszyscy badani, wskazując obszar priorytetowy pod względem rewitalizacji, podali swoje miejsce zamieszkania. Oprócz tego dla jednej czwartej badanych jest to też miejsce pracy, dla 12% miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, a 7% odwiedza je w celu rekreacji i wypoczynku.

Zdaniem badanych na wskazanych obszarach rewitalizacji występuje największe zagrożenie niskim uczestnictwem społeczności w życiu kulturalnym i niskim poziomem samoorganizacji społecznej. Stosunkowo najniższe jest natomiast zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych oraz niskim poziomem wykształcenia społeczności.

Na obszarach tych najwyższe oceny uzyskuje aktywność gospodarcza obszaru oraz poziom indywidualnej przedsiębiorczości. Relatywnie dobrze oceniono także w kolejności: jakość i dostępność komunikacji publicznej, stan środowiska, estetykę otoczenia, a także stan i dostępność infrastruktury sieciowej, w tym kanalizacji, wodociągów gazu. Oprócz zagrożeń naturalnych, np. powodziowych i zagrożeń dla zdrowia ludzi, np. wskutek uciążliwego sąsiedztwa terenów przemysłowych, wszystkie elementy uzyskały przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi.

Zdecydowanie najczęściej wskazywanym elementem, jaki powinien zostać osiągnięty w procesie rewitalizacji jest poprawa stanu dróg i chodników oraz budowa ścieżek rowerowych. Następne w kolejności odpowiedzi to: ochrona środowiska, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, remonty i renowacje budynków, tworzenie przestrzeni do wypoczynku i rekreacji, podniesienie dostępności komunalnych usług sieciowych (kanalizacja, woda, gaz) oraz stworzenie przestrzeni dla działań kulturalnych artystycznych i społecznych.

Niemal wszyscy respondenci uważają, że problem rewitalizacji jest dla gminy ważny (99,3%). Nikt nie był przeciwnego zdania, natomiast pozostałe 0,7% stwierdziło, że nie ma zdania na ten temat. W przypadku pytania o to, czy problem rewitalizacji jest natomiast ważny dla respondenta osobiście, również nikt nie odpowiedział przecząco, a zdecydowana większość (97,0%) uważa, że problem rewitalizacji jest ważny także dla nich osobiście.

Niemal połowa badanych wskazała, że do ogrzewania mieszkania używa węgla, jedna trzecia pali drewnem, a nieco ponad jedna piąta ogrzewa mieszkania gazem. Niemal jedna trzecia badanych wskazała natomiast inne metody. Najpowszechniejszą z nich jest ekogroszek, którym ogrzewa mieszkania 28,2% wszystkich respondentów. Ogrzewanie węglowe jest dwukrotnie mniej powszechne w Kobierzycach niż w innych miejscowościach gminy, ogrzewanie gazowe natomiast jest ponad trzykrotnie bardziej powszechne w Kobierzycach niż w innych miejscowościach..

IV. Załącznik – narzędzie badawcze (ankieta)

Szanowni Państwo,

Pragniemy poznać Państwa opinię na temat rewitalizacji terenów w naszej gminie.

Informacja uzyskana dzięki Państwa informacjom umożliwi nam opracowanie programu rewitalizacji i pozwoli na podjęcie działań miasta i jego partnerów o pozyskanie europejskich funduszy na realizację projektów. Celem rewitalizacji jest poprawa zdegradowanych obszarów miejskich powiązana z ich aktywizacją społeczną. Badanie jest anonimowe, a wyniki posłużą jedynie do opracowania lokalnego programu rewitalizacji dla gminy.

1. Proszę wskazać, który obszar gminy Pana(i) zdaniem powinien być poddany procesowi rewitalizacji (można wskazać kilka terenów).

- ☐
- ☐
- ☐
- ☐

Proszę podać jeden teren, który Pana(i) zdaniem powinien być poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności.

.....
.....
.....

2. Proszę podać Pana(i) związek z terenem wskazanym jako priorytetowy pod kątem rewitalizacji (można wskazać kilka odpowiedzi).

- ☐ miejsce zamieszkania
- ☐ miejsce pracy
- ☐ miejsce prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ klient
- ☐ miejsce rekreacji, wypoczynku
- ☐ inne (jakie)

3. Które z negatywnych zjawisk społecznych Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze?

L.p.	Wyszczególnienie	Brak problemu	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
1.	Bezrobocie	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2.	Ubóstwo	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3.	Przestępczość	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4.	Niski poziom wykształcenia społeczności /i lub niski poziom edukacji	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

L.p.	Wyszczególnienie	Brak problemu	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
5.	Niski poziom samoorganizacji społecznej i współpracy między mieszkańcami a władzami publicznymi.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6.	Niski poziom uczestnictwa społeczności w życiu kulturalnym	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7.	Wykluczenie społeczne osób starszych	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

4. Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze rewitalizacji.

Lp.	Wyszczególnienie	Niska	Średnia	Wysoka
1.	Aktywność gospodarcza obszaru	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2.	Poziom indywidualnej przedsiębiorczości	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3.	Stan środowiska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4.	Zagrożenia naturalne (np. powodziowe)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5.	Zagrożenia dla zdrowia ludzi (np. wskutek uciążliwego sąsiedztwa terenów przemysłowych, ruchu pojazdów)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6.	Stan i dostępność infrastruktury społecznej (place zabaw, tereny rekreacyjne, ścieżki rowerowe, etc.)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7.	Stan i dostępność infrastruktury sieciowej, w tym kanalizacji, wodociągów, gazu	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8.	Jakość i dostępność komunikacji publicznej	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
9.	Jakość i dostępność oferty edukacji i wychowania przedszkolnego/żłobków w	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
10.	Jakość i dostępność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
11.	Estetyka otoczenia	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.	Dostępność i stan terenów zielonych oraz wypoczynku i rekreacji.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
13.	Stan techniczny obiektów budowlanych	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

5. Jakie Pani/Pana zdaniem efekty powinny zostać osiągnięte w procesie rewitalizacji wskazanych przez Panią/Pana obszarów gminy? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- a) aktywizacja gospodarcza obszaru

- b) przyciągnięcie inwestorów
- c) rozwój małej i średniej przedsiębiorczości
- d) stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej
- e) ochrona środowiska
- f) poprawa stanu dróg i chodników oraz budowa ścieżek rowerowych
- g) podniesienie dostępności do komunalnych usług sieciowych (kanalizacja, woda, gaz)
- h) stworzenie przestrzeni dla działań kulturalnych, artystycznych i społecznych
- i) tworzenie przestrzeni do wypoczynku i rekreacji
- j) poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- k) polepszenie komunikacji zarówno miejskiej, jak i regionalnej
- l) wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców
- m) przeciwdziałanie problemom społecznym
- n) włączenie społeczne osób starszych
- o) zatrzymanie w mieście ludzi młodych, w tym osób z wyższym wykształceniem
- p) odnowa zabytków w mieście
- q) zwiększenie ilości i poprawa jakości mieszkań
- r) remonty i renowacje budynków

6. Czy uważa Pan(i) że problem rewitalizacji jest ważny dla Pana(i) gminy?

Tak ☐

Nie ☐

Nie mam zdania ☐

7. Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny osobiście?

Tak ☐

Nie ☐

Nie mam zdania ☐

13.3 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Projektowany dokument został poddany procedurze zapytania o konieczność i zakres opracowywania prognozy oddziaływania na środowisko. Jako, że opracowywany dokument, nie jest dokumentem wymienionym w art. 46 pkt 1 i 2 ustawy OOŚ, stąd wobec tego dokumentu nie mają zastosowania przepisy art. 48 ustawy OOŚ.

Jednak kierując się zasadą przezorności, w przedmiotowym przypadku wystąpiono do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ) z wnioskiem o stwierdzenie, na podstawie Art. 47 Ustawy OOŚ, czy dla dokumentu, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

13.4 Załączniki graficzne

Źródło – www.e-mapa.net

KOBIERZYCE – działki 206/4, 417/4, 417/5, 417/6, pow. całkowita obszaru 1,45 ha – skala 1:2000



KOBIERZYCE – działka 384/9, pow. całkowita 16,8 ha – skala 1:5000



PEŁCZYCE ul. Kobierzycka do nr 32, pow. całkowita 11,6 ha – skala 1:10000



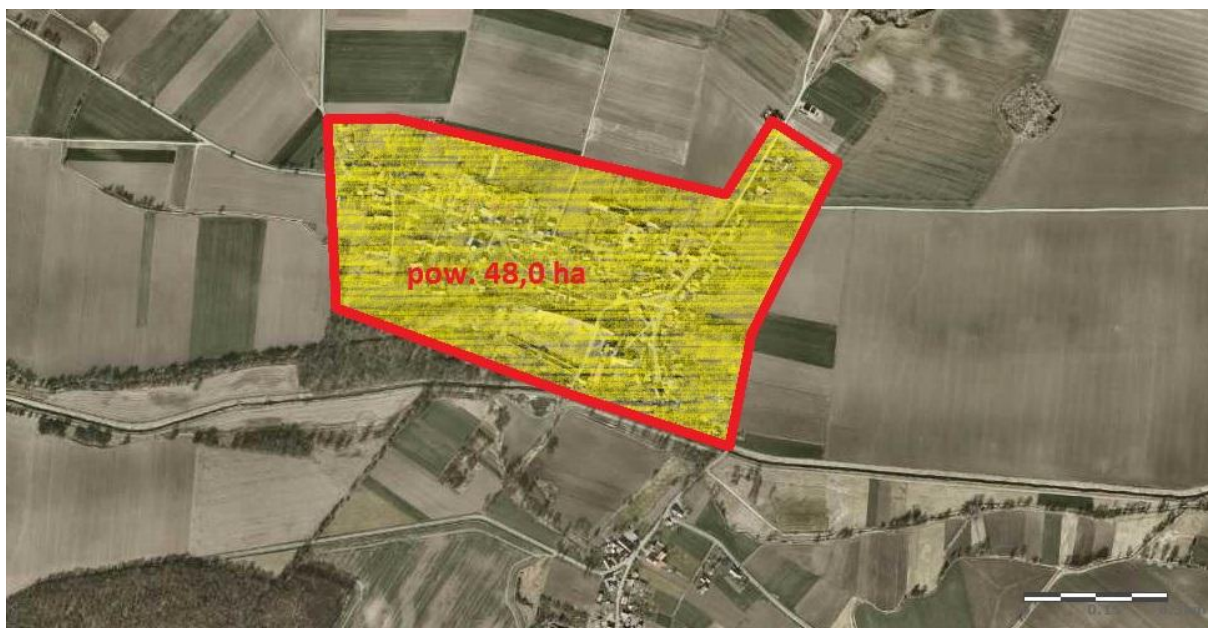
MAGNICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 58,8 ha - skala 1:10000



BISKUPICE PODGÓRNE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 23,7 ha - skala 1:10000



TYNIEC NAD ŚLĘZĄ (obszar zamieszkania), pow. całkowita 48,0 ha - skala 1:10000



PUSTKÓW ŻURAWSKI (obszar zamieszkania), pow. całkowita 64,2 ha – skala 1:10000



KSIĘGINICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 42,1 ha – skala 1:10000



KRÓLIKOWICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 36,7 ha – skala 1:10000



DOBKOWICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 17,1 ha – skala 1:10000



MAŁUSZÓW (obszar zamieszkania), pow. całkowita 20,5 ha – skala 1:10000



DAMIANOWICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 17,3 ha – skala 1:10000



SOLNA (obszar zamieszkania), pow. całkowita 32,0 ha – skala 1:10000



RACŁAWICE WIELKE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 16,5 ha – skala 1:10000



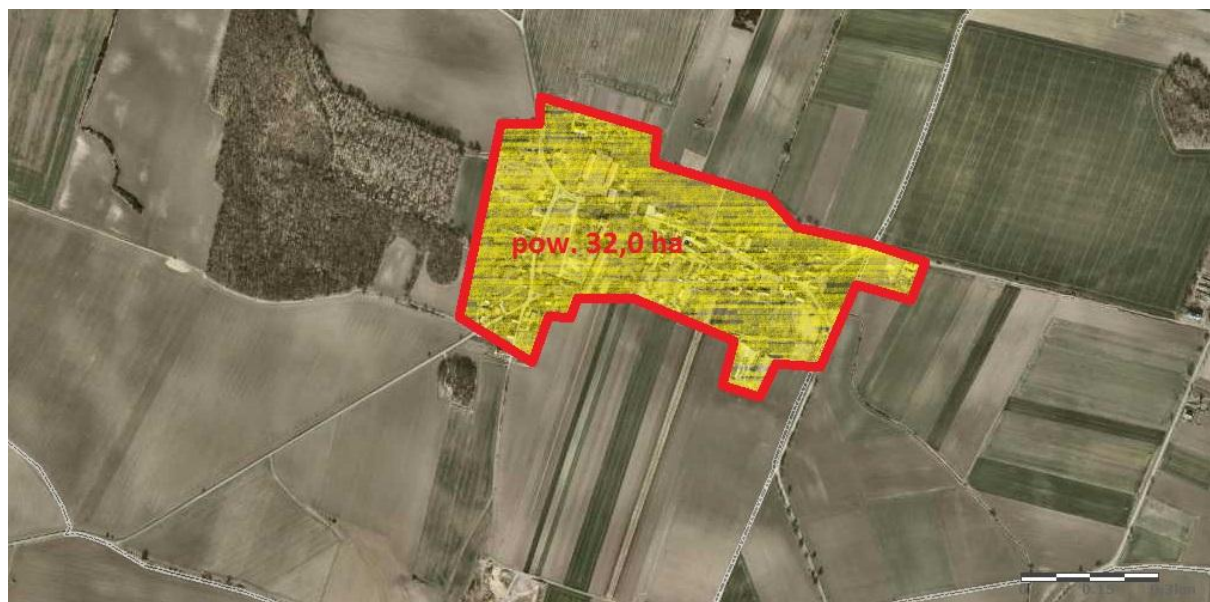
PUSTKÓW WILCZKOWSKI (obszar zamieszkania), pow. całkowita 29,0 ha – skala 1:10000



NOWINY (obszar zamieszkania), pow. całkowita 10,7 ha – skala 1:10000



SZCZEPANKOWICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 32,0 ha – skala 1:10000



ROLANTOWICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 16,6 ha – skala 1:10000



KUKLICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 32,4 ha – skala 1:10000



BUDZISZÓW (obszar zamieszkania), pow. całkowita 5,3 ha – skala 1:10000



WIERZBICE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 61,0 ha – skala 1:10000



CIESZYCE (obszar zamieszkania), pow. całkowita 84,0 ha – skala 1:10000



Tabela 124. Powierzchnia obszaru rewitalizacji w gminie Kobierzyce

Lp.	Wyszczególnienie	Opis obszaru	Powierzchnia obszaru (ha)	Udział w powierzchni całkowitej Gminy	Udział narastająco w powierzchni Gminy
1.	Cieszyce	obszar zamieszkania	84,0	0,56%	0,56%
2.	Wierzbice	obszar zamieszkania	61,0	0,41%	0,97%
3.	Budziszów	obszar zamieszkania	5,3	0,04%	1,01%
4.	Kuklice	obszar zamieszkania	32,4	0,22%	1,22%
5.	Rolantowice	obszar zamieszkania	16,6	0,11%	1,34%
6.	Szczepankowice	obszar zamieszkania	32,0	0,21%	1,55%
7.	Nowiny	obszar zamieszkania	10,7	0,07%	1,62%
8.	Pustków Wilczkowski	obszar zamieszkania	29,0	0,19%	1,82%
9.	Raławice Wielkie	obszar zamieszkania	16,5	0,11%	1,93%
10.	Solna	obszar zamieszkania	32,0	0,21%	2,14%
11.	Damianowice	obszar zamieszkania	17,3	0,12%	2,26%
12.	Małuszów	obszar zamieszkania	20,5	0,14%	2,39%
13.	Dobkowice	obszar zamieszkania	17,1	0,11%	2,51%
14.	Królikowice	obszar zamieszkania	36,7	0,25%	2,75%
15.	Księginice	obszar zamieszkania	42,1	0,28%	3,04%
16.	Pustków Żurawski	obszar zamieszkania	64,2	0,43%	3,47%
17.	Pełczyce	ul.Kobierzycka do nr 32	11,6	0,08%	3,54%
18.	Tyniec nad Ślężą	obszar zamieszkania	48,0	0,32%	3,87%
19.	Biskupice Podgórne	obszar zamieszkania	23,7	0,16%	4,02%
20.	Magnice	obszar zamieszkania	58,8	0,39%	4,42%
21.	Kobierzyce	działki: 384/9, 206/4, 417/4, 417/5, 417/6	18,3	0,12%	4,54%
	RAZEM		677,8		4,54%

14. Spis map, tabel i wykresów

Mapa 1. Lokalizacja obszarów wyznaczonych w ramach programu Rewaloryzacji miejscowości Kobierzycy	15
Mapa 2. Położenie gminy Kobierzycy na tle powiatu wrocławskiego.....	18
Mapa 3. Mapa gminy Kobierzycy	20
Mapa 4. Sieć drogowa na tle miejscowości gminy Kobierzycy	147
Mapa 5. Sieć komunikacyjna, na której planowane jest wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej*	150
Mapa 6. Kategoryzacja sieci komunikacyjnej w gminie Kobierzycy	153
Mapa 7. Projektowane trasy rowerowe w gminie Kobierzycy.....	157
Mapa 8. Mapa koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Kobierzycy, opracowana na podstawie metody wskaźnikowej	175
Mapa 9. Obszary zdegradowane w gminie Kobierzycy.....	178
Mapa 10. Obszary rewitalizacji w gminie Kobierzycy	186
Tabela 1. Liczba osób zameldowanych w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2010-2014	22
Tabela 2. Ludność na 1 km ² w latach 2010-2014	23
Tabela 3. Odsetek kobiet w ludności faktycznie zamieszkałej w latach 2010-2014.....	24
Tabela 4. Liczba kobiet zamieszkałych w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2010-2014	24
Tabela 5. Współczynnik feminizacji ogółem w latach 2010-2014	25
Tabela 6. Liczba ludności według ekonomicznych grup wieku w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2010-2014	27
Tabela 7. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2010-2014	28
Tabela 8. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności w latach 2010-2014.....	29
Tabela 9. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ogóle ludności w latach 2010-2014.....	30
Tabela 10. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w latach 2010-2014	31
Tabela 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2014 roku	32
Tabela 12. Ruch naturalny w gminie Kobierzycy w latach 2010-2014	32
Tabela 13. Urodzenia żywe na 1000 ludności w latach 2010-2014	33
Tabela 14. Zgony na 1000 ludności w latach 2010-2014	33
Tabela 15. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010-2014.....	34
Tabela 16. Małżeństwa zawarte na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014.....	35
Tabela 17. Saldo migracji na 1000 osób w latach 2010-2014	36
Tabela 18. Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób w latach 2010-2014	36
Tabela 19. Mieszkańcy gminy Kobierzycy pozostający w rejestrach PUP we Wrocławiu w latach 2013-2015	37
Tabela 20. Liczba bezrobotnych wg wybranych kategorii w gminie Kobierzycy w latach 2013-2015	38
Tabela 21. Charakterystyka długotrwale bezrobotnych w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2012-2014	39
Tabela 22. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014.....	40
Tabela 23. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu bezrobocia w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2012-2014	40
Tabela 24. Liczba przyznanych świadczeń z pomocy społecznej w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2012-2014	44
Tabela 25. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2012-2014	46
Tabela 26. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu przemocy w rodzinie w miejscowościach gminy Kobierzycy w latach 2012-2014.....	47
Tabela 27. Wsparcie rodzin z problemem alkoholowym w gminie Kobierzycy w latach 2010-2015	49
Tabela 28. Działania policji związane z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy Kobierzycy w latach 2010-2015	50

Tabela 29. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu alkoholizmu i narkomanii w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	50
Tabela 30. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014	54
Tabela 31. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014	55
Tabela 32. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu niepełnosprawności w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	58
Tabela 33. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	59
Tabela 34. Przestępstwa w latach 2012-2014	61
Tabela 35. Przestępstwa na 1000 mieszkańców w latach 2012-2014	62
Tabela 36. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w latach 2006, 2010 i 2014.....	63
Tabela 37. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w miejscowościach gminy Kobierzyce w 2014 roku	64
Tabela 38. Organizacje pozarządowe zarejestrowane w gminie Kobierzyce	65
Tabela 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 000 mieszkańców w latach 2010-2014	69
Tabela 40. Podmioty gospodarcze wg liczby pracowników w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014.....	73
Tabela 41. Podmioty gospodarcze wg sektora własności w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014.....	73
Tabela 42. Liczba podmiotów gospodarczych w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014	74
Tabela 43. Liczba podmiotów gospodarczych skreślonych z rejestru REGON i z zawieszoną działalnością w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	75
Tabela 44. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w miejscowościach gminy Kobierzyce w 2016 roku	76
Tabela 45. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014.....	79
Tabela 46. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 w latach 2010-2014	80
Tabela 47. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 w gminach wiejskich w latach 2010-2014	81
Tabela 48. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2014.....	82
Tabela 49. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2014	82
Tabela 50. Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2014.....	83
Tabela 51. Saldo jednostek nowych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2014	83
Tabela 52. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014	84
Tabela 53. Podmioty gospodarcze zatrudniające 0-9 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014.....	85
Tabela 54. Podmioty gospodarcze zatrudniające 10-49 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014.....	86
Tabela 55. Podmioty gospodarcze zatrudniające 50-249 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014.....	86
Tabela 56. Podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 250 pracowników na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014.....	87
Tabela 57. Liczba pracujących w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	88
Tabela 58. Pracujący na 1000 ludności w latach 2010-2014.....	89
Tabela 59. Grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem – udział w powierzchni ogółem w latach 2010-2014	104
Tabela 60. Odsetek terenów mieszkaniowych – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014	104
Tabela 61. Odsetek terenów przemysłowych – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014	105
Tabela 62. Odsetek terenów rekreacji i wypoczynku – udział w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem w latach 2010-2014.....	105
Tabela 63. Tereny zielone – stan na 31.12.2014 roku.....	106

Tabela 64. Liczba i powierzchnia publicznie dostępnych terenów zieleni w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014	107
Tabela 65. Żywopłoty ogółem na 1 km ² w latach 2010-2014	108
Tabela 66. Odpady zmieszane na 1 mieszkańca w kg w latach 2010-2014.....	109
Tabela 67. Przychodnie na 10 tys. ludności w latach 2010-2014.....	113
Tabela 68. Porady lekarskie na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014.....	113
Tabela 69. Ludność na aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny w latach 2010-2014.....	114
Tabela 70. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w latach 2010-2014.....	116
Tabela 71. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2010-2014	117
Tabela 72. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w latach 2010-2014	118
Tabela 73. Uczniowie szkoły podstawowej przypadający na 1 oddział (klasę) w latach 2010-2014.....	119
Tabela 74. Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w latach 2010-2012	120
Tabela 75. Uczniowie gimnazjum przypadający na 1 oddział (klasę) w latach 2010-2014	121
Tabela 76. Uczniowie gimnazjum przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w latach 2010-2012.....	122
Tabela 77. Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	125
Tabela 78. Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez świetlice w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014	127
Tabela 79. Liczba mieszkańców na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę w latach 2011-2014	129
Tabela 80. Zespoły artystyczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2014.....	130
Tabela 81. Imprezy artystyczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2014	130
Tabela 82. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w latach 2010-2014.....	132
Tabela 83. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w latach 2010-2014.....	132
Tabela 84. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2010-2014	133
Tabela 85. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2010-2014	133
Tabela 86. Kluby sportowe, członkowie oraz ćwiczący w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	136
Tabela 87. Kluby sportowe na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014	136
Tabela 88. Członkowie klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014	137
Tabela 89. Ćwiczący w klubach sportowych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014.....	137
Tabela 90. Turystyczne obiekty noclegowe w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014.....	138
Tabela 91. Miejsca noclegowe na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014	138
Tabela 92. Noclegi udzielone rezydentom (Polakom) na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014.....	139
Tabela 93. Noclegi udzielone turystom zagranicznym na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014	139
Tabela 94. Liczba przystanków i połączeń w ciągu doby z przystanków komunikacji publicznej w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	151
Tabela 95. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km ² w latach 2011-2014.....	156
Tabela 96. Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności w latach 2010-2014	156
Tabela 97. Charakterystyka sieci wodociągowej w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	159
Tabela 98. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014	160
Tabela 99. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	160
Tabela 100. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014	161
Tabela 101. Oczyszczalnie ścieków w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014.....	161
Tabela 102. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich w latach 2010-2014 ..	162
Tabela 103. Liczba mieszkań w zasobie komunalnym ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	162
Tabela 104. Charakterystyka sieci gazowej w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	164
Tabela 105. Korzystanie z sieci gazowej w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	164
Tabela 106. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014	165
Tabela 107. Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	166
Tabela 108. Mieszkania na 1000 mieszkańców w latach 2010-2014	166
Tabela 109. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2010-2014	167

Tabela 110. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2010-2014.....	167
Tabela 111. Liczba budynków i lokali komunalnych oddanych do użytku przed 1990 rokiem w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	168
Tabela 112. Liczba budynków i lokali komunalnych poddanych modernizacji po 2005 roku w miejscowościach gminy Kobierzyce w latach 2012-2014.....	169
Tabela 113. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w gminie Kobierzyce	172
Tabela 114. Podsumowanie analizy wskaźników użytych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Kobierzyce	174
Tabela 115. Obszary rewitalizacji w gminie Kobierzyce	181
Tabela 116. Indykatywne ramy finansowe związane z realizacją Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	232
Tabela 117. Indykatywne ramy finansowe związane z realizacją Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	233
Tabela 118. Wykaz zabytków w powiecie wrocławskim, stan wrzesień 2015 – gmina Kobierzyce.....	243
Tabela 119. Wykaz obszarów wyznaczonych zgodnie z art.7 ustawy z dnia 18 marca 2010 o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. NR 75, poz. 474) .	259
Tabela 120. Miejsce zamieszkania badanych z podziałem na poszczególne miejscowości	264
Tabela 121. Pełna lista obszarów, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji	266
Tabela 122. Pełna lista obszarów, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności	269
Tabela 123. Czym ogrzewa Pan(i) swoje mieszkanie? - odpowiedzi "Inne"	282
Tabela 124. Powierzchnia obszaru rewitalizacji w gminie Kobierzyce	300
Wykres 1. Ludność faktycznie zamieszkała w gminie Kobierzyce w latach 2004-2014	21
Wykres 2. Ludność gminy Kobierzyce według grup wiekowych w latach 2004 i 2014	23
Wykres 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	26
Wykres 4. Małżeństwa zawarte w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014.....	34
Wykres 5. Saldo migracji w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014.....	35
Wykres 6. Bezrobotni ogółem w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	37
Wykres 7. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	43
Wykres 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w 2014 roku ...	44
Wykres 9. Podmioty gospodarcze według podstawowych profili działalności – stan na 31.XII.2014	78
Wykres 10. Pracujący ogółem w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	88
Wykres 11. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem w 2014 roku	106
Wykres 12. Lesistość obszarów w 2014 roku	108
Wykres 13. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	119
Wykres 14. Uczniowie i absolwenci szkół gimnazjalnych w gminie Kobierzyce w latach 2010-2014	121
Wykres 15. Płeć respondentów	262
Wykres 16. Wiek respondentów	263
Wykres 17. Wykształcenie respondentów	263
Wykres 18. Stan cywilny respondentów	264
Wykres 19. Miejsce zamieszkania respondentów.....	264
Wykres 20. Najczęściej wskazywane obszary, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji	266
Wykres 21. Najczęściej wskazywane obszary, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności	269
Wykres 22. Związek respondenta z terenem wskazanym jako priorytetowy pod kątem rewitalizacji.....	272
Wykres 23. Negatywne zjawiska społecznych występujące na wybranym przez respondenta obszarze rewitalizacji	273
Wykres 24. Negatywne zjawiska społecznych występujące na wybranym przez respondenta obszarze rewitalizacji – analiza średnich (skala 1: brak zagrożenia problemem – 4: wysokie zagrożenie problemem)....	274
Wykres 25. Ocena poszczególnych elementów związanych z jakością życia na wskazanych przez respondentów obszarach rewitalizacji	276

Wykres 26. Ocena poszczególnych elementów związanych z jakością życia na wskazanych przez respondentów obszarach rewitalizacji – analiza średnich (skala 1-3, tj. 1: niska; 2: średnia; 3: wysoka)	277
Wykres 27. Efekty, jakie zdaniem respondentów powinny zostać osiągnięte w procesie rewitalizacji wskazanych przez nich obszarów	278
Wykres 28. Czy uważa Pan(i) że problem rewitalizacji jest ważny dla gminy?	279
Wykres 29. Czy uważa Pan(i) że problem rewitalizacji jest ważny dla gminy? - Podział ze względu na płeć.....	279
Wykres 30. Czy uważa Pan(i) że problem rewitalizacji jest ważny dla gminy? - podział ze względu na wiek.....	280
Wykres 31. Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny osobiście?	280
Wykres 32. Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny osobiście? - podział ze względu na płeć	281
Wykres 33. Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny osobiście? - podział ze względu na wiek	281
Wykres 34. Czym ogrzewa Pan(i) swoje mieszkanie?	282
Wykres 35. Czym ogrzewa Pan(i) swoje mieszkanie? - podział ze względu na miejsce zamieszkania	283

15. Zespół autorski

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kobierzyce na lata 2015 - 2025

Opracowany został przez zespół projektowy

Instytutu Badawczego IPC Spółka z o.o. z siedzibą we Wrocławiu, ul. Ostrowskiego 9

W składzie:

Mgr inż. Marek Karłowski – kierownik zespołu

Dr Przemysław Wołczek

Mgr Katarzyna Blicharska

Mgr Sławomir Cieśla

Mgr Artur Kotliński

UZASADNIENIE

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kobierzyce na lata 2015-2023 stanowi wieloletni plan działań zmierzających do wyprowadzenia zdegradowanych obszarów z sytuacji kryzysowej i stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju. Ponadto Lokalny Program Rewitalizacji jest niezbędny do ubiegania się o wsparcie ze środków Funduszy Strukturalnych oraz budżetu Państwa w perspektywie 2014-2020 na realizację procesu rewitalizacji w gminie tzn. wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych.

Proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, powinien odbywać się w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowany terytorialnie. Interesariuszami procesu rewitalizacji mogą być wspólnoty mieszkaniowe, organizacje pozarządowe, których działania mogą pozytywnie wpłynąć na obszary kryzysowe.

Głównymi celami strategicznymi dla Gminy Kobierzyce określonymi w dokumencie są: Podniesienie jakości życia na obszarze zrewitalizowanym, podniesienie poziomu aktywności społecznej mieszkańców obszarów zdegradowanych, polepszenie standardów infrastruktury społecznej i technicznej na obszarze zrewitalizowanym. Biorąc pod uwagę powyższe, uchwała przyjmująca Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kobierzyce na lata 2015-2023 jest w pełni uzasadniona i niezbędna